
อนุสรณ์ หลวงปู่ถิร จิตฺตธมฺโม







อนุสรณ์ในการพระราชทานเพลิงศพ

พระครูสถิตธรรมวิสุทธิ์

(หลวงปู่ถิร ฐิตธมฺโม)

เจ้าอาวาสวัดทิพยรัฐนิมิตร (บ้านจิก)

ณ เมรุวัดทิพยรัฐนิมิตร (บ้านจิก) อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

วันเสาร์ที่ ๑๗ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๔๘



พระครูสถิตธรรมวิสุทธิ์

(หลวงปู่ถิร ธิตธมฺโม)

ชาตะ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๕๙

มรณภาพ ๒๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานเพลิงศพ พระครูสถิตธรรมวิสุทธิ์ ซึ่งนับเป็นพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อมเป็นเกียรติอันสูงสุดแด่ผู้วายชนม์และวงศ์ตระกูลอย่างหาที่สุดมิได้

หากความทราบโดยญาณวิถีถึงดวงวิญาณของพระครูสถิตธรรมวิสุทธิ์ได้ด้วยประการใดในสัมปรายภพ คงจะมีความปลาบปลื้มซาบซึ้งเป็นล้นพ้นในพระมหากรุณาธิคุณที่ได้รับพระราชทานเกียรติยศอันสูงยิ่งในวาระสุดท้ายแห่งชีวิต

ข้าพระพุทธเจ้าผู้เป็นศิษยานุศิษย์ของพระครูสถิตธรรมวิสุทธิ์ ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาสกราบถวายบังคมแทบเบื้องพระยุคลบาทด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้ และจะเทิดทูนไว้เหนือเกล้าเหนือกระหม่อมเป็นสรรพสิริมงคลแก่ข้าพระพุทธเจ้าและวงศ์ตระกูลตลอดไป

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า

คณะศิษยานุศิษย์พระครูสถิตธรรมวิสุทธิ์

(แบบ ค.)

หมายรับสั่งที่ ๓๒๐๓๗ สำนักพระราชวัง

๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๘

พระราชทานเพลิงศพ พระครูสถิตธรรมวิสุทธิ์ (ถิร ฐิตธมฺโม) อดีตเจ้าอาวาสวัดทิพย์รัฐนิมิตร ณ เมรุวัดทิพย์รัฐนิมิตร อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

__วันเสาร์ที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๔๘__ เวลา ๑๖.๐๐ น. พระราชทานเพลิง.

ทองห่อ/พิมพ์/[illegible]/ทาน.

วัน	หน้าที่
	พนักงานพระราชพิธี นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ พระครูสถิตธรรมวิสุทธิ์ (ถิร ฐิตธมฺโม) เพื่อทราบ ติดต่อขอรับหีบเพลิงพระราชทานที่กองพระราชพิธี สำนักพระราชวัง ไปปฏิบัติ เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่งโดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง



กำหนดการพระราชทานเพลิงศพ

พระครูสถิตธรรมวิสุทธิ์ (หลวงปู่ถิร จิตธมฺโม)

อดีตเจ้าอาวาสวัดทิพยรัฐนิมิตร

ณ เมรุวัดทิพยรัฐนิมิตร ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

วันศุกร์ที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๔๘ ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑ ปีระกา

เวลา ๑๓.๐๐ น. เคลื่อนศพสู่เมรุวัดทิพยรัฐนิมิตร

เวลา ๑๖.๓๐ น. บำเพ็ญกุศลในการออกเมรุ

- พระสงฆ์ ๑๐ รูป สวดพระพุทธมนต์
- แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์ โดย พระเทพวรคุณ
- พระสงฆ์ ๔ รูป สวดธรรมคาถา

เวลา ๑๙.๐๐ น. พระพิธีธรรม ๔ รูป สวดพระอภิธรรม

วันเสาร์ที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๔๘ แรม ๑ ค่ำ เดือน ๑ ปีระกา

เวลา ๑๐.๐๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูป สวดพระพุทธมนต์

เวลา ๑๑.๐๐ น. ถวายภัตตาหารเพลแด่พระภิกษุสามเณร จำนวน ๕๐๐ รูป

เวลา ๑๓.๓๐ น. แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์ โดยพระธรรมวิสุทธิมงคล

เวลา ๑๔.๐๐ น. - พระสงฆ์ ๙๐ รูป มาติกาบังสุกุล

- พระสงฆ์ ๑๐ รูป ชักผ้าบังสุกุล

เวลา ๑๖.๐๐ น. - ประกอบพิธีพระราชทานเพลิง

วันอาทิตย์ที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๔๘ แรม ๒ ค่ำ เดือน ๑ ปีระกา

เวลา ๐๗.๐๐ น. - พระสงฆ์ ๑๐ รูป เจริญพระพุทธมนต์ฉลองอัฐิ

- ถวายภัตตาหารเช้าแด่พระสงฆ์ทั้งหมด

- เป็นเสร็จพิธี -

คำนำ

หนังสือ **อนุสรณ์ หลวงปู่ถิร ฐิตธมฺโม** เล่มนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์ถึงพระคุณเจ้า หลวงปู่ถิร ฐิตธมฺโม ผู้เป็นที่เคารพรักและศรัทธายิ่งของสาธุชนทั้งหลาย ซึ่งบัดนี้หลวงปู่ได้ละสังขารจากพวกเราไปแล้วตามกฎธรรมดาของโลก ซึ่งเป็นไปตามพระพุทธพจน์ที่ว่า "สังขารทั้งหลายไม่เที่ยง" และเพื่อประกาศถึงปฏิปทาคุณงามความดีที่หลวงปู่ได้ปฏิบัติมาตลอดชีวิตของท่าน ให้อนุชนรุ่นหลังได้รับทราบและยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติตนเพื่อให้เกิดความสุขความเจริญในชีวิตต่อไป

ต่อจากธรรมประวัติพระครูสถิตธรรมวิสุทธิ์ อันเป็นธรรมประวัติของหลวงปู่ คณะศิษย์ได้นำธรรมเทศนาบางส่วนและเกร็ดธรรมของหลวงปู่มาเผยแพร่ เพื่อให้ทุกท่านได้นำไปฝึกฝนอบรมจิตของตนเพื่อให้เกิดสติปัญญาพาตนให้พ้นจากทุกข์ มีความสุขและสามารถล่วงทุกข์ถึงซึ่งแดนนิพพานอันเป็นบรมสุข หลวงปู่เป็นพระที่มีภูมิธรรมและเมตตาธรรมสูงยิ่ง ท่านปรารถนาพุทธภูมิ คือปรารถนาจะช่วยรื้อขนสัตว์โลกให้พ้นจากทุกข์ในวัฏฏสงสาร ท่านมีความเสียสละช่วยเหลือสรรพสัตว์ทั้งมวลโดยไม่มีการแบ่งแยกชนชั้นและไม่เห็นแก่ความเหนื่อยยากใดๆ ดังนั้น แม้บัดนี้เราจะไม่ได้เห็นกายหยาบหรือกายมนุษย์ของท่านแล้ว แต่เราทั้งหลายต่างล้วนเคยได้รับความเมตตาจากท่าน จึงสมควรประพฤติตนเป็นคนดี ตั้งมั่นอยู่ในศีลในธรรมตามคำอบรมสั่งสอนของท่าน เพื่อเป็นการตอบแทนพระคุณและเป็นการแสดงความกตัญญูกตเวทิตาต่อท่าน ผู้เป็นดั่งพ่อแม่ครูอาจารย์ ให้สมกับที่เรามีบุญได้เกิดมาเป็นมนุษย์ ได้มาพบพระพุทธศาสนา และได้มาพบท่านหลวงปู่ถิร ฐิตธมฺโม ผู้เป็นอริยสงฆ์ และสมดังเจตนาที่หลวงปู่ได้ตั้งไว้

หากแม้พระคุณเจ้าหลวงปู่จะรับทราบได้ด้วยญาณวิถีใดๆ ก็ตาม ศิษย์กราบขอหลวงปู่ได้โปรดอนุโมทนาในกุศลทุกประการอันเกิดจากการตั้งใจบำเพ็ญของคณะศิษย์ และขอหลวงปู่ได้โปรดแผ่เมตตาบารมีมายังท่านทั้งหลายผู้มีส่วนร่วมในการจัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้ รวมทั้งท่านที่อ่านและนำเอาสิ่งที่หลวงปู่อบรมสั่งสอนไปประพฤติปฏิบัติ ขอให้ทุกท่านจงประสบแต่ความสุขความเจริญ ถึงซึ่งความหลุดพ้นโดยถ้วนหน้ากันเทอญ ส่วนความผิดพลาดบกพร่องอันใดที่เกิดขึ้นในการจัดทำหนังสือเล่มนี้ คณะศิษยานุศิษย์ผู้จัดทำขอน้อมรับและขออภัยต่อท่านทั้งหลายไว้ ณ โอกาสนี้ และกราบขอหลวงปู่ได้โปรดเมตตาอโหสิกรรมด้วยเทอญ

คณะศิษยานุศิษย์

กรกฎาคม ๒๕๔๘

สารบัญ

หน้า

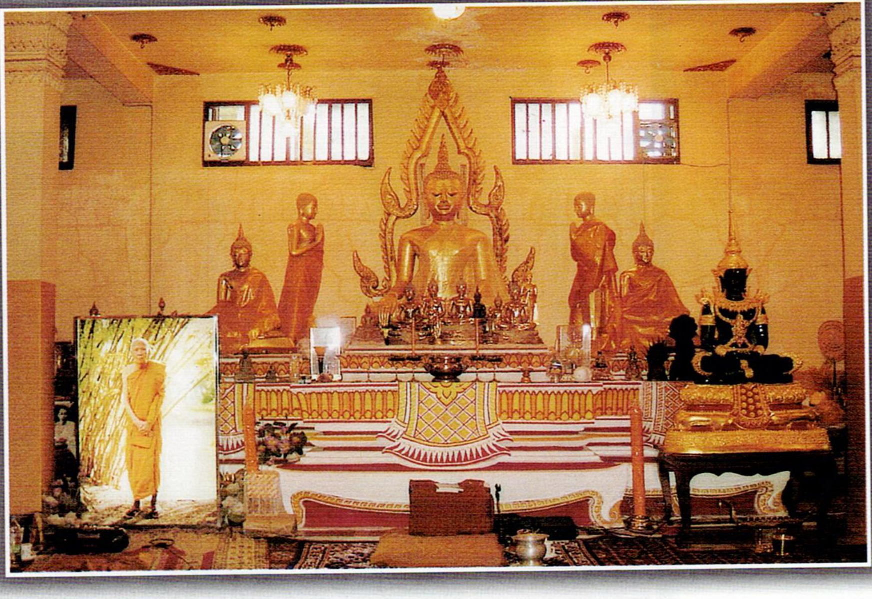


อัฐบริขารของหลวงปู่

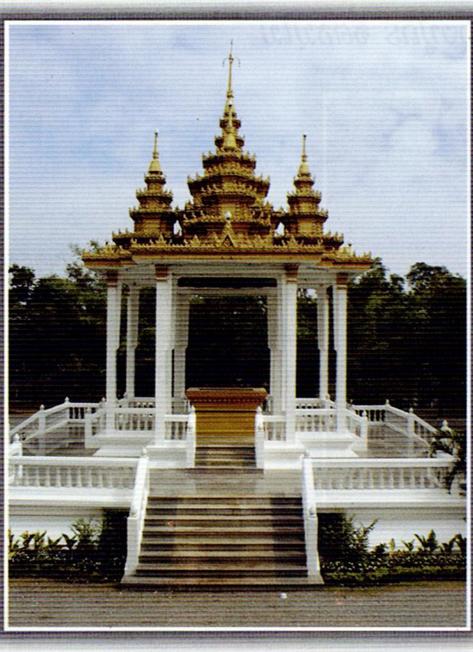


หลวงปู่ถิร ฐิตธมฺโม รำลึก

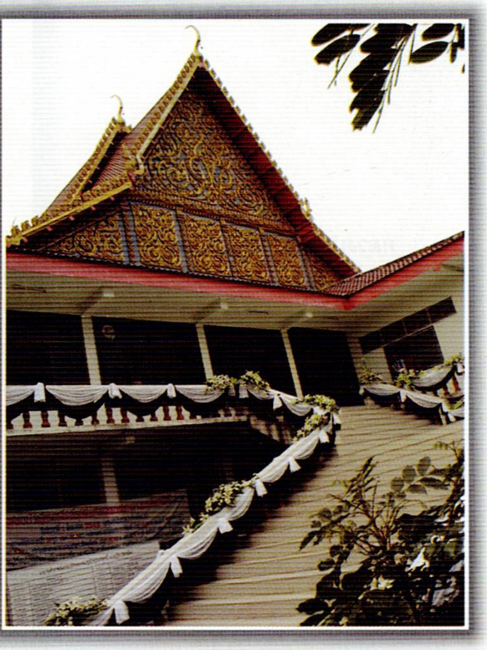
วัดทิพยรัฐนิมิตร (บ้านจิก)







จิตกาธาน (เมรุ)
หลวงปู่ถิรสร้างก่อนละสังขาร



ศาลาอเนกประสงค์ที่หลวงปู่สร้างเพื่อจัด
สวดพระอภิธรรมของพระชั้นบน
ส่วนชั้นล่างสำหรับบุคคล

พิธีรดน้ำศพ หลวงปู่ถิร ฐิตธมฺโม



พระอาจารย์อินทร์ถวาย สนฺตุสฺสโก
เจ้าอาวาสวัดป่านาคำน้อย
ตำบลบ้านก้อง อำเภอนายูง
จังหวัดอุดรธานี คารวะศพ



หลวงปู่บุญเพ็ง เขมาภิรโต เจ้าอาวาส
วัดถ้ำกลองเพล อำเภอเมือง จังหวัด
หนองบัวลำภู ร่วมในพิธี





ญาติโยมรดน้ำศพหลวงปู่

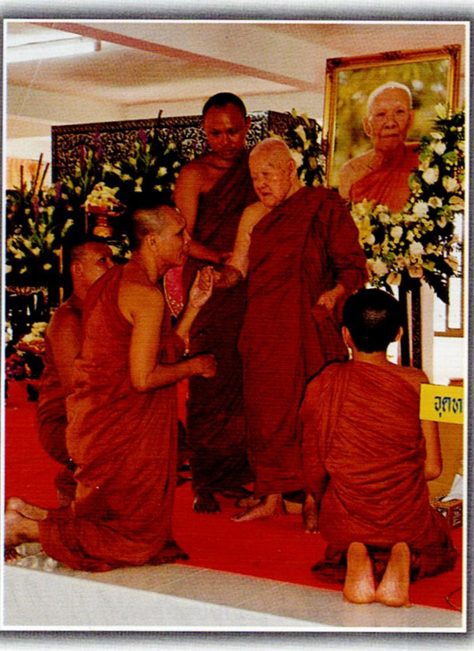


พระอาจารย์อินทร์ถวายแสดงธรรม-
บรรยายเกี่ยวกับไตรลักษณ์



หลวงปู่บุญเพ็ง เขมาภิรโต แสดงพระ
ธรรมเทศนาในงานสวดพระอภิธรรม
คืนวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๔๘

พระเถระผู้ใหญ่มากราบเคารพและสวดพระอภิธรรมศพ หลวงปู่ถิร จิตธมฺโม

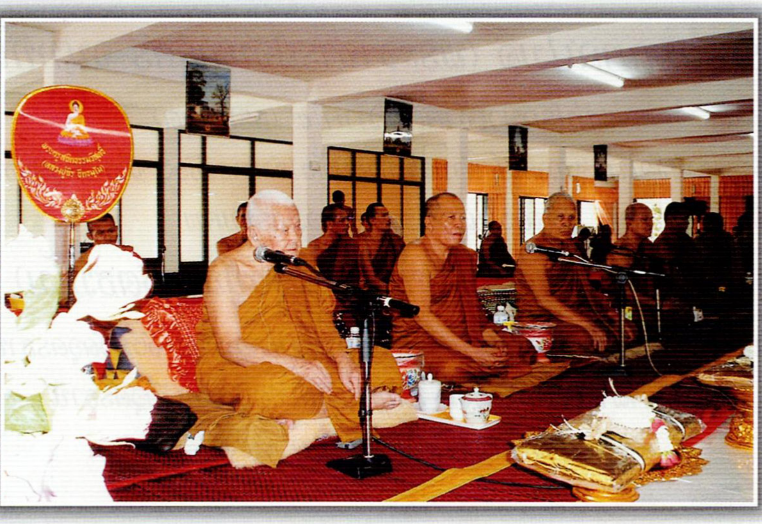


พระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) เจ้าอาวาสวัดโพธิสมภรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี มาเยี่ยมในงานคาราวะศพหลวงปู่ถิร จิตธมฺโม ในวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๔๘



พระอาจารย์ทูล ขิปฺปปญฺโญ เจ้าอาวาสวัดป่าบ้านค้อ ตำบลเขือน้ำ อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี แสดงพระธรรมเทศนาในงานสวดพระอภิธรรมศพ หลวงปู่ถิร จิตธมฺโม

งานบำเพ็ญกุศลปัญญาสมวารอุทิศ (๕๐ วัน) หลวงปู่ถิร ฐิตธมฺโม



พระสงฆ์ที่มาร่วมในการบำเพ็ญกุศล โดยมีพระอุดมญาณโมลี (หลวงปู่จันทร์ศรี จันททีโป) ที่ปรึกษาคณะภาค ๙ (ธรรมยุต) เป็นประธาน



พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน) แสดงพระธรรมเทศนาโปรดญาติโยม ผู้มาร่วมงานบำเพ็ญกุศลปัญญาสมวาร

พระธรรมเทศนา

โดย

พระอุดมญาณโมลี (พระอาจารย์จันทร์ศรี จนฺททีโป)

ที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค ๙ (ธรรมยุต)

เจ้าอาวาสวัดโพธิสมภรณ์ ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

แสดงในงานสวดพระอภิธรรมศพ

พระครูสถิตธรรมวิสุทธิ์ (หลวงปู่ถิร ฐิตธมฺโม)

เจ้าอาวาสวัดทิพยรัฐนิมิตร (วัดบ้านจิก) อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

ณ ศาลาอเนกประสงค์ วัดทิพยรัฐนิมิตร จังหวัดอุดรธานี

วันที่ ๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๘

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

กุสะลา ธัมมา อกุสะลา ธัมมา อัพยากะตา ธัมมาติ.

วันนี้เป็นวันที่คณะญาติโยมได้มาทำการสวดพระอภิธรรม ซึ่งเป็นธรรมเนียมสืบมาตั้งแต่ครั้งโบราณกาล คนโดยส่วนมากเข้าใจว่า การสวดพระอภิธรรมเจ็ดคัมภีร์นั้นเป็นการสวดให้ผีตาย อันนี้เป็นความเข้าใจผิด ความเป็นจริง การสวดพระอภิธรรมนั้นเพื่อต้องการให้คนผู้ที่มีชีวิตได้คิดได้คำนึงถึงว่า การที่พระสวดพระอภิธรรมเจ็ดคัมภีร์นั้นเป็นการแสดงถึงว่าผู้ตายนั้นไม่รู้สึกอะไร เช่นอย่างหลวงปู่ถิร ท่านละร่างกายคือสังขารล่วงไปเกือบจะครบ ๑๐๐ วัน แต่วันนี้ซึ่งมีเจ้าภาพได้มาอาราธนาหลวงปู่มาเพื่ออธิบายเรื่องการสวดพระอภิธรรมให้ฟังพอเป็นสังเขป

บรรดาญาติโยมทุกคนที่เป็นศิษยานุศิษย์และผู้ที่เคารพนับถือหลวงปู่ถิร ซึ่งท่านจากไปไม่มีวันกลับ นับตั้งแต่ท่านได้บรรพชาอุปสมบทมาเป็นพระภิกษุในบวรพระพุทธศาสนา ประวัติของท่านญาติโยมทั้งหลายก็คงได้อ่านแล้ว แต่พูดย่อๆ ว่า ท่านเกิดที่

จังหวัดมุกดาหาร แล้วก็มาบวชที่วัดศรีเทพ จังหวัดนครพนม ซึ่งมีหลวงปู่พระเทพสิทธาจารย์ (จันทร์ เขมิโย) เป็นพระอุปัชฌาย์ พอได้บรรพชาอุปสมบทเป็นพระแล้ว ท่านก็ได้ศึกษาเล่าเรียนธรรมวินัยได้รับความเข้าใจในภาคปริยัติพอสมควร และต่อจากนั้นท่านก็ได้ออกแสวงวิเวกหาที่สงัดสงบเพื่อละกิเลสซึ่งมันฝังอยู่ในจิตสันดานมาตั้งหลายภพหลายชาติ จนกระทั่งว่าจิตใจของท่านนั้นผ่องใสสะอาด ต่อมาก็ได้มาจำพรรษาที่วัดทิพยรัฐฯ นี้

วัดทิพยรัฐฯ เป็นสวนของนายตำรวจ ที่เอาชื่อทิพยรัฐมาก็คือชื่อเมีย คุณนายทิพย์ และก็เติม รัฐนิมิตร ขึ้นมา อันนี้หลวงปู่พระธรรมเจดีย์ (จูม พันธุโล) เจ้าอาวาสวัดโพธิสมภรณ์ เป็นผู้ตั้งชื่อวัดให้ และก็ได้เสนอไปยังกรมการศาสนา เมื่อกรมการศาสนาส่งชื่อเข้ามหาเถรสมาคม ท่านก็เห็นดีเห็นชอบ มีมติเป็นเอกฉันท์ให้ชื่อนี้และแจ้งมาให้ทราบ ต่อมาท่านได้สร้างโบสถ์ขึ้น เป็นโบสถ์ที่ในสมัยก่อนท่านหลวงปู่ถิรได้มาอยู่ไม่มีเสาเหล็ก มีแต่อิฐก่อกันไป ต่อมาภายหลังโบสถ์นั้นได้พังหรือเป็นไปตามธรรมชาติของสังขาร เมื่อนานเข้าก็ชำรุดทรุดโทรมไปธรรมดาของมัน ฉันใดก็ดี สังขารของมนุษย์เราทุกคนก็ย่อมเป็นเช่นนั้น อย่างหลวงปู่ถิรท่านก็รักษาสังขารมาได้เพียง ๘๙ ปีเศษๆ เป็นเหตุให้ท่านจากพวกเราไปโดยไม่มีวันกลับ ตั้งแต่วันที่หมดลมหายใจ ถึงแม้ว่าร่างกายของท่านมีรูป เวทนา สังขาร แตกดับไปแล้ว แต่คุณงามความดี คือธรรมะที่ท่านแนะนำสั่งสอนพวกเรา ให้ละชั่ว ประพฤติดี ตั้งใจปฏิบัติขัดเกลาจิตใจของตน ให้ละเว้นจากการทำความชั่ว ให้ตั้งใจบำเพ็ญกุศล ทำจิตใจของตนให้ผ่องใสตลอดไปนั้น ยังประทับอยู่ในดวงจิตของพวกเราทุกๆ คน

ในการนี้ ที่เราได้สวดพระอภิธรรมทุกคืนหรือทุกเจ็ดวันก็ดี อันนี้เนื่องจากผู้ที่มีศรัทธาเลื่อมใสในท่านได้มาร่วมกันนิมนต์พระ ๔ รูปมาสวด เป็นการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม ในคำสวดนั้น บทต้นว่า **กุสลา ธมฺมา** ธรรมอันเป็นกุศล **อกุสลา ธมฺมา** ธรรมอันเป็นอกุศล **อพฺยากตา ธมฺมา** ธรรมเป็นอัพยากฤต คือธรรมอันเป็นกลางๆ ในคำที่พระสวดไปเป็นภาษาบาลี ผู้ฟังก็ไม่เข้าใจ

นี่เอาเฉพาะหัวข้อย่อคือ กุศล ธรรมที่เป็นกุศลนั้น **กุสละ** แปลว่า ผู้ฉลาดมีศรัทธาเลื่อมใสในพระรัตนตรัย ตั้งใจปฏิบัติขัดเกลาจิตใจของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งธรรมที่เป็นกุศลนั้น ก็คือศีล ๕ ประการที่เราได้รับเป็นประจำ ตั้งเจตนา คือจิตใจงดเว้นจากข้อห้ามทั้ง ๕ ที่เราทุกคนก็จำกันได้ ดังนั้น เมื่อเราละจากการฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดประเวณี มุสาวาท และดื่มของมึนเมา มีสุราเมรัยเป็นต้น ทุกคนจำได้ แต่

สำคัญคือการปฏิบัติตาม ได้แก่ เจตนาคือความตั้งใจงดเว้น ไม่ให้ผิดข้อห้ามของพระพุทธเจ้าทั้ง ๕ ข้อนี้ ถ้าบุคคลผู้ใดผู้หนึ่งรักษาได้ตลอดเป็นนิจศีล คือมีศีลประจำใจของตน เป็นผู้ที่มีหน้าตาเบิกบานแจ่มใส จะไปในที่ไหนก็มีก็มีผู้เคารพนับถือ อย่างคำสุดท้ายของการให้ศีลว่า **สีเลน สุคตึ ยนฺติ** บุคคลผู้ที่จะไปสวรรค์ได้ก็เพราะการรักษาศีล **สีเลน โภคสมฺปทา** การที่ผู้รักษาศีลจะได้โภคทรัพย์สมบัติ มีเรือกสวนไร่นาเงินทองเป็นต้น ก็เพราะศีล **สีเลน นิพฺพุตึ ยนฺติ** เมื่อปฏิบัติให้จิตของเราดับจากกิเลสอาสวะซึ่งดองอยู่ในจิตสันดานของเรา มีโลภ โกรธ หลง ฝังอยู่ในใจของเรา ให้ละไปวันละเล็กละน้อย จะสามารถที่จะดำเนินไปถึงพระนิพพานได้ นี่เป็นอานิสงส์แห่งการรักษาศีล นอกจากนั้น ผู้ที่มีศรัทธายิ่งๆ ขึ้นไป ก็รักษาศีล ๘ ศีลอุโบสถ เฉพาะในพรรษา ๓ เดือน ผู้ที่มีศรัทธายิ่งขึ้นไป สละมาบวชเป็นชี ตั้งใจรักษาศีล ๘ ตลอดไป เพื่อเจริญสมถกัมมัฏ–ฐานและวิปัสสนากัมมัฏฐาน ทำใจของตนให้ห่างพ้นจากความชั่วทั้งหลายเป็นต้น

ส่วน ทาน การให้ นั้น มีโดยย่อคือให้โดยที่เรามีเจตนาอันเลื่อมใสในรัตนตรัย เรียกว่า อามิสทาน คือให้ปัจจัยทั้ง ๔ มีอาหาร ผ้าผ่อนท่อนสไบ ที่อยู่อาศัย ยาสำหรับแก้โรค ดังนี้เป็นต้น ถ้าเราทำด้วยเจตนาเพื่อจะบูชาพระรัตนตรัย คือ บูชาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ อันเป็นสรณะที่พึ่งที่เคารพทางใจของเรานั้น เรียกว่า กุศลธรรม กุศลธรรมนั้นท่านจำแนกไว้มีอยู่ ๓ อย่างโดยหัวข้อย่อๆ คือ กายสุจริต วจีสุจริต มโน–สุจริต ทำจิตใจของเราให้ซื่อสัตย์สุจริตต่อตน สมกับคาถาที่ว่า **อตฺตา หิ อตฺตโน นาโถ** ตนแลเป็นที่พึ่งของตน ส่วนมารดาบิดาเป็นผู้ให้เราเกิดมา เมื่อท่านเลี้ยงเราโตแล้วท่านจากไปแล้ว เราก็ต้องพึ่งตนของเรา ส่วนคนอื่นก็เป็นแต่เพื่อนใกล้ชิดหรือเพื่อนสนิทกันเท่านั้น จะมีความสุข ความทุกข์ ก็เพราะตนกระทำเอาเอง ทีนี้ อามิสทาน ได้แก่ เราให้อาหารผ้าผ่อนท่อนสไบเป็นต้น ธรรมทาน ได้แก่ การสนทนาปราศัย ธรรมะซึ่งเราได้สดับรับฟังมาจากครูบาอาจารย์ หรือได้อ่านจากหนังสือที่ท่านผู้รู้แต่งไว้แล้วจับใจความว่า ต้องปฏิบัติจิตใจของตนให้ผ่องใสและปฏิบัติตาม เรียกว่า “การปฏิบัติธรรม” อันจะนำให้จิตใจของเรานั้นผ่องใสสะอาด วันละเล็กละน้อย นี่เรียกว่า “กุศลธรรม”

อกุศลธรรม คือ การกระทำบาป ทำความชั่วต่างๆ นานา ซึ่งท่านทั้งหลายก็รู้อยู่แล้วว่า ความชั่วกับความดี ความดีเป็นกุศล ความไม่ดีเป็นอกุศล เช่น ทำในทางชั่ว มีกายทุจริต วจีทุจริต มโนทุจริต จะทำอะไรก็คิดผิดทั้งนั้น เช่น คิดว่ามารดาบิดาครูบาอาจารย์ไม่มีบุญมีคุณ เป็นจิตมิจฉาทิฐิ คือมีความเห็นผิด อันนี้เรียกว่า อกุศลที่พระท่านสวดไปนั้น

ส่วนการทำจิตใจของเราให้วางเป็นกลาง ไม่เอนเอียงไปทางชั่ว ไม่เอนเอียงไปทางดี ทำใจให้เป็นอุเบกขา คือวางตนให้ตรงอยู่ ถ้าภาวนาก็ตั้งสติสัมปชัญญะรักษาจิตใจของตนที่พระพุทธเจ้าเคยแนะนำพร่ำสอนมา การภาวนามีหลายสิ่งหลายอย่าง แต่ทางฝ่ายครูบาอาจารย์หลวงปู่มั่นซึ่งเป็นประธานหรือเป็นประมุขในการที่เจริญฝ่ายพุทโธ และท่านเป็นผู้ที่ได้สำเร็จมรรคผลธรรมอันวิเศษ ถึงแม้ว่าท่านจะละสังขารไปแล้วก็ดี แต่อัฐิของท่านกลายเป็นพระธาตุ อย่างตัวอย่างที่มีอยู่ที่วัดสุทธาวาส จังหวัดสกลนคร แสดงให้เห็นว่าท่านหมดกิเลส ครูบาอาจารย์ทุกๆ ท่านที่ท่านปฏิบัติมา ก็ปรากฏว่ากระดูกของท่านนั้นเป็นพระธาตุหลายองค์ ซึ่งญาติโยมก็คงทราบกันดี ดังนั้น เราจึงมาตั้งใจปฏิบัติจิตใจของเรา เหมือนอย่างครูบาอาจารย์

อย่างหลวงปู่ถิร ท่านก็ได้สดับตรับฟังและปฏิบัติปฏิปทาตามปฏิปทาของหลวงปู่มั่นเป็นลำดับมา แต่ตามปกติเมื่อท่านหยุดจากการเที่ยวป่าดงพงไพรแล้ว ก็มาตั้งหลักอยู่ที่วัดนี้ ได้สร้างถาวรวัตถุขึ้นเป็นอันมาก โดยเฉพาะคืออุโบสถคือโบสถ์ สร้างได้วิจิตรพิสดาร จนกระทั่งขยายออกไปถึงกุฏีพระสงฆ์ ศาลาการเปรียญ และเมรุเผาศพ เพราะฉะนั้น วัดทิพยรัฐฯ นี้พร้อมทุกสิ่งทุกอย่าง แต่สำคัญคือ ผู้ที่จะมาเป็นเจ้าอาวาสองค์ต่อไปนี้จะต้องเป็นผู้มีการทะนุบำรุงรักษาวัตถุที่ท่านได้ก่อสร้างไว้นี้ ถ้านับเป็นเงินแล้วก็หลายพันล้านบาทที่สร้างวัดนี้ให้เจริญรุ่งเรืองทันกับสมัยเขา ดังนั้น ญาติโยมที่มาบำเพ็ญกุศลในวันนี้ก็เนื่องจากมีศรัทธาเลื่อมใสในคำสอนธรรมะของหลวงปู่ถิร จึงได้พร้อมใจกันมาทำบุญอุทิศให้ดวงวิญญาณของท่าน ถ้าแม้ว่าเทวดาอารักษ์ทราบแล้วก็ส่งบุญกุศลที่ลูกศิษย์ลูกหาได้กระทำในวันนี้ไปให้ดวงวิญญาณของหลวงปู่ถิรรับทราบ แล้วจะได้อนุโมทนาในทานของเราทั้งหลาย

ดังนั้น ที่หลวงปู่ได้มาบรรยายถึงพระอภิธรรม ๗ คัมภีร์ โดยยกแต่บทต้นมาพูดให้ฟัง ก็ขอให้ทุกคนเข้าใจว่า การสวดพระอภิธรรม ๗ คัมภีร์นั้นเป็นการสวดให้คนผู้ที่มีชีวิตอยู่ฟัง ไม่ใช่สวดให้คนตายฟัง โดยส่วนมากพระที่สวดก็ไม่เข้าใจว่าสวดเพื่ออะไร สวดเพื่อสอนผู้ที่เป็นเจ้าภาพได้มาทำบุญนั้นให้เข้าใจ ไม่ใช่สวดให้ผีตายฟัง ดังนั้น จึงขอแสดงความยินดีกับพวกญาติโยมทั้งหลาย ด้วยอำนาจบุญกุศลที่ทุกๆ คนได้บำเพ็ญมาตั้งแต่รู้เดียงสาจนกระทั่งถึงวันนี้ แล้วน้อมเอามาพิจารณา นับตั้งแต่เราเกิดมาจนกระทั่งปัจจุบันนี้ ทุกๆ คนตกอยู่ในไตรลักษณ์ คือ **อนิจฺจตา** ความเป็นของไม่เที่ยง **ทุกฺขตา** ความเป็นทุกข์ **อนตฺตา** ความเป็นของไม่ใช่ตัวไม่ใช่ตน ต้องตกอยู่ด้วยกันทุกคน มีเกิดแล้วก็มีแก่ มีเจ็บแล้วก็มีตาย ความตายเป็นที่สุดของชีวิต สัตว์ทุกจำพวก ไม่ว่ามนุษย์

สัตว์เดรัจฉาน เกิดมาแล้วก็ต้องแปรปรวนตายเสียทุกคน แต่ว่าจะต่างกันก็คือช้าหรือเร็วเท่านั้น ดังนั้น จึงขออำนวยอวยพรให้ทุกท่านจงปราศจากทุกข์โศกโรคภัยไข้เจ็บ ให้อายุมั่นขวัญยืน ได้เป็นผู้อุปถัมภ์บำรุงพระพุทธศาสนาให้วัฒนาถาวรสืบไป ประกอบด้วยพรชัยทั้ง ๔ ประการ มีอายุ วรรณะ สุขะ พละ ตลอดกาลนานทุกๆ ท่าน เทอญ.

ธรรมรำลึก

โดย

พระธรรมวิสุทธิมงคล
(พระอาจารย์มหาบัว ญาณสมฺปนฺโน)

เจ้าอาวาสวัดป่าบ้านตาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

แสดงในงานบำเพ็ญกุศลปัญญาสมวาร (ครบรอบ ๕๐ วัน)

พระครูสถิตธรรมวิสุทธิ์ (หลวงปู่ถิร จิตฺตธมฺโม)

ณ ศาลาเอนกประสงค์ วัดทิพยรัฐนิมิตร จังหวัดอุดรธานี

เมื่อวันอังคารที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๔๘ เวลา ๑๓.๐๐ น.

ท่านอาจารย์ถิรท่านก็เป็นพระปฏิบัติดีปฏิบัติชอบองค์หนึ่ง ท่านอาจารย์ถิรนี้อยู่มุกดาหาร สนิทสนมกันมาก เพราะฉะนั้นถึงพูดเรื่องของท่านได้ละเอียดลออ ท่านเป็นลูกศิษย์ของท่านพระอาจารย์อุ่น ท่านอาจารย์อุ่น ท่าอุเทน นี้เป็นลูกศิษย์ของหลวงปู่มั่นเรา สืบทอดกันมา กับเรานี้สนิทสนมกันมานาน สำหรับท่านอาจารย์ถิรนะ เป็นแต่เพียงว่า เมื่ออายุพรรษาแก่แล้วต่างคนต่างก็มีธุระหน้าที่การงาน ไม่ค่อยได้ไปมาหาสู่กันบ่อยนัก แต่เรื่องภายในมีความสนิทสนมกันมาก อาจารย์ถิรท่านเป็นพระปฏิบัติดี เอาจริงเอาจัง ท่านทำทุกอย่าง ตะเกียกตะกายเพื่อหลุดพ้น ท่านตะเกียกตะกายทุกอย่าง

ตั้งแต่สมัยที่ อะไร โลกนาถเหรอ... ที่เข้ามากรุงเทพฯ น่ะ เขาไม่ฉันเนื้อฉันปลา ท่านอาจารย์อุ่นก็ไปกับเขา ก็พูดให้ตรงเสียก็ว่าเราเป็นลูกศิษย์อาจารย์เดียวกัน ท่านอาจารย์อุ่นก็ลูกศิษย์หลวงปู่มั่น เราก็ลูกศิษย์หลวงปู่มั่น จะไปเป็นอาจารย์ของหลวงปู่มั่นได้ยังไงอีตาบัว เข้าใจไหม ก็ต้องเป็นลูกศิษย์หลวงปู่มั่น แต่พอท่านเห็นทางโลกนาถเขามาเขาไม่ฉันเนื้อฉันปลา ลาดผ้าขาวให้เดิน เดินไปอย่างเพลินตัว นั่น... เพียงเท่านั้นก็จับได้แล้ว ลาดผ้าขาวมานะ... แล้วให้เดินเหยียบผ้าขาวสบายๆ เลย นี่จับได้แล้ว พระจริงจังยังไงเป็นอย่างนี้ ถ้าจะเอาตามหลักธรรมหลักวินัยจริงๆ ไม่ฉันเนื้อฉันปลา พวกพี่น้องชาวไทยเราก็ตื่นตามเขาไป นี่พระก็ตื่นไปกับเขา อันนี้เราก็เห็นใจ ที่ต่างคนต่างตะเกียก

ตะกายหาความดี อะไรที่นึกว่าจะดิบจะดีจะเลิศจะเลอก็ต้องขวนขวายหา เพราะทางไม่เคยเดิน สิ่งไม่เคยปฏิบัติ อรรถธรรมซึ่งเป็นธรรมละเอียดลออมาก ก็ต้องได้พยายาม แต่ท่านอาจารย์อุ่นท่านก็ไปผิดพลาดเรื่องไม่ฉันเนื้อฉันปลากับเขามาพักหนึ่ง แล้วท่านอาจารย์ถิรก็เป็นลูกศิษย์ท่านอาจารย์อุ่น ก็วิ่งตามกันไปพักหนึ่ง ไม่ฉันเนื้อฉันปลา เลยเป็นเรื่องอาละวาดไปนะ การไม่ฉันเนื้อฉันปลา ไปที่ไหนเห็นเป็นพระนี่ เป็นแร้งเป็นกาไปหมด เป็นพระยักษ์พระผี กินเนื้อกินหนังอะไรว่างั้น เลยไปกระทบกระเทือนไป ท่านพระอาจารย์อุ่นเรานี้ล่ะ นี่เหตุที่จะมารวมยอดก็มาคอยฟังก็แล้วกัน

สำหรับท่านอาจารย์มั่นที่เป็นอาจารย์ของท่านอาจารย์อุ่น ท่านกระทบกระเทือนใจมาก ทำไมท่านอุ่นเรานี้น่ะ ก็ศึกษาไปจากเราแล้ว หลักธรรมหลักวินัยก็มีแบบฉบับเต็มตัวอยู่แล้ว ก็พาปฏิบัติแล้ว ทำไมจึงไปหลงกับเขาอย่างนั้น นี่ ท่านอาจารย์มั่นท่านรำพึงถึงท่านอาจารย์อุ่น เพราะเป็นลูกศิษย์ของท่าน ทำไมท่านอุ่นจึงหลงผิดไปอย่างนั้นว่างั้น นี้ก็พอดีจังหวะท่านอาจารย์อุ่นก็มาหาพ่อแม่ครูอาจารย์มั่นเราที่หนองผือ นี่ล่ะที่จะได้คว่ำกัน ลงตรงนี้ล่ะ คว่ำเรื่องไม่ฉันเนื้อฉันปลา พอขึ้นไปท่านก็ใส่เปรี้ยงเลยทันที เราก็อยู่ที่นั่น ฟังถนัดชัดเจนระหว่างลูกศิษย์กับอาจารย์ ท่านฝึกหรือท่านซักท่านฟอกกันเอาอย่างหนักทีเดียว พอมาขึ้นมานั่งปั๊บ เอ๊า... อุ่น ขึ้นเลยทันที พระพุทธเจ้าท่านฉันเนื้อฉันปลา ท่านเห็นไหมตามหลักธรรมหลักวินัย พระพุทธเจ้าท่านเป็นยักษ์เป็นผีเหรอนั่น ขึ้นเลยนะ นี่ผมก็ฉันเนื้อฉันปลา ท่านนอกจากจะเป็นลูกศิษย์ตถาคตแล้วก็ยังมาเป็นลูกศิษย์ผมอีก ผมก็ฉันเนื้อฉันปลา ผมก็เป็นยักษ์เป็นผี ท่านเป็นเทวบุตรเทวดามาจากไหน เอ๊า... เอาความรู้ความวิชาที่ท่านไม่ฉันเนื้อฉันปลามาสอนพระพุทธเจ้าแล้วมาสอนผมหน่อย เอ๊า... เอา...เดี๋ยวนี้ เอา...สอน ถ้าผมควรจะกราบ ผมจะกราบท่านเดี๋ยวนี้ อาจารย์กราบลูกศิษย์ก็ไม่เคยเห็น ก็ให้ได้เห็นเสียว่าท่านอุ่นนี้เก่งกว่าผม ผมจะกราบท่านอุ่น ว่าอย่างนี้เลยนะ ท่านเอาอย่างเด็ดที่หนองผือนะ ใส่เปรี้ยงๆ ก็ในฐานะลูกศิษย์กับอาจารย์ท่านสอนกัน เราจะไปถือสีถือสาไม่ได้นะ ควรจะหนักต้องหนัก ควรจะเบาต้องเบา ระหว่างลูกศิษย์กับอาจารย์ที่เป็นความสนิทติดพันกันมานมนาน เป็นความห่วงใยถึงกันและกัน นี่เพื่อเห็นโทษเห็นกรรมทั้งหลาย ท่านก็ซักเอาอย่างหนักๆ เลยทีเดียวนะ เอาอย่างเด็ด นี่... เราพูดมาอย่างย่อๆ นะ

พอออกจากนั้น ท่านอาจารย์อุ่นพลิกปุ๊บเลยทันที เพราะท่านเอาอย่างเด็ดนะ เอ๊า... ถ้าท่านเก่งกว่าศาสดาเก่งกว่าผมแล้ว เอา ให้ท่านไปสอนโลกดูสินะ แทนศาสดาขึ้นทันทีเลย พอจากนั้น ท่านอาจารย์อุ่นท่านก็เป็นผู้มีเจตนาดี ตะเกียกตะกายนี่เพื่อ

ความพ้นทุกข์ด้วยกัน เช่นอย่างอดอาหาร ท่านก็คิดว่าจะถูกทาง ท่านก็ต้องทำไป แต่ผู้ที่เหนือกว่าท่านยังมีนะ ก็พอดีท่านก็มีวาสนามากอยู่นะท่านอาจารย์อุ่น พอมาหาท่านอาจารย์มั่นนี้ ท่านใส่เปรี้ยงๆ นี้เลยไม่รอนะ อยู่หนองผือนะ บอก เอา... เอ๊า... สอนผมหน่อยนะ ความรู้วิชาที่ท่านได้มาจากการไม่ฉันเนื้อฉันปลานี่นะ เลิศเลอยิ่งกว่าความรู้วิชาของพระพุทธเจ้าที่ตรงไหน เอามาอวดกัน ใส่เปรี้ยงๆ

พอจากนี้ไปแล้ว ท่านพลิกปุ๊บเลยทันทีนะ นั่นเห็นไหมล่ะ ลูกศิษย์ที่มีครู เมื่อครูเตือนเอาอย่างหนัก ท่านก็พลิกอย่างหนักเหมือนกัน ท่านหยุดเลยการไม่ฉันเนื้อฉันปลาตั้งแต่วันนั้นมา หยุด ทีนี้เริ่มมาฉันเนื้อฉันปลา ทีแรกเอาไข่มาใส่ในบาตร คาวแล้ว เหม็นคาว เอามาใส่บาตร อาเจียนออกมา ท่านก็พลิก อ้าว... ตั้งแต่ก่อน แต่เกิดมาก็กินสิ่งเหล่านี้ พอมาอดไม่ฉันเนื้อฉันปลาเพียงสองสามวันเท่านี้ มาฉันแล้วจะมาแสดงอาการอย่างนี้อวดธรรมพระพุทธเจ้า ไม่เอา ว่างั้นเลยนะ เวลาเอาไข่ใส่ในปากอาเจียนออกมาคือมันคาว ท่านก็พลิกปุ๊บเลย เอาจนได้ เอา... อาเจียนก็อาเจียน ใส่เสียจนกระทั่งปกติท่านฉันเนื้อฉันปลาปกติ จนท่านมรณภาพไป เป็นลูกศิษย์ที่ยอมรับครู เป็นลูกศิษย์ที่ดีหาได้ยาก อาจารย์ของท่านก็คือท่านอาจารย์มั่น ท่านกับอาจารย์ ก็เป็นอาจารย์ที่สำคัญมาก โปรดลูกศิษย์ ลูกศิษย์ก็สำคัญ ยอมรับกันทั้งสองฝ่าย ลูกศิษย์ก็ยอมรับอาจารย์ อาจารย์ก็ยอมที่จะแนะนำสั่งสอนต่อไป นี่...

นี่เรื่องของท่านอาจารย์ถิร ก็เป็นลูกศิษย์ของท่านอาจารย์อุ่น พอเห็นอาจารย์เดินไปลูกศิษย์ก็ตามกันไปก็เพราะเจตนาหวังจะหลุดพ้นทุกข์ จะว่าใครผิดใครถูกอย่างเดียวไม่ได้นะ เรื่องเหล่านี้ เจตนาเป็นของสำคัญมาก มีผิดบ้างพลาดบ้างเพราะทางไม่เคยเดินคนเราต้องผิดต้องพลาดบ้างเหมือนกัน นี่เราพูดถึงความสนิทระหว่างท่านอาจารย์ถิร ท่านอาจารย์อุ่น กับเรา สนิทกันมากอยู่นะ ท่านก็มรณภาพไปแล้ว ท่านอาจารย์อุ่น ท่านอาจารย์ถิรนี้ก็มรณภาพไปแล้ว ก็รู้สึกว่าว้าเหว่อยู่มากเหมือนกัน ท่านเป็นผู้ตั้งอกตั้งใจจริงจัง ทำจริงทำจัง เราก็มาเล่าเรื่องของท่านให้ฟัง เล่าเรื่องนี้คือเจตนาของท่านเพื่อหลุดพ้นจากทุกข์ วิถีทางใดที่พอจะเป็นไปได้ก็ต้องตะเกียกตะกายเป็นธรรมดาคนเรา นี่ท่านก็ตะเกียกตะกายไป เมื่อเห็นว่าไม่ถูกท่านก็ปล่อยปุ๊บๆ อันไหนถูกท่านก็จับปุ๊บๆ ตลอดมา เพราะฉะนั้น ท่านอาจารย์ถิรก็ดี ท่านอาจารย์อุ่นก็ดี พลิกกลับหมด ไปตามครูตามอาจารย์ ท่านก็เรียบร้อยเป็นพระธรรมดาไป นี่จึงเรียกว่าเป็นที่น่าชมเชย ท่านไม่มีทิฐิมานะ เห็นว่าผิดท่านปัดเลยทันที แต่ก่อนเห็นว่าถูก ท่านก็คว้าๆ เหมือนเราๆ ท่านๆ นี่แหละ เมื่อเห็นว่าผิดท่านก็พลิกกลับไปเลย แล้วปฏิบัติเรียบร้อยดีงามมา

จนกระทั่งท่านมรณภาพจากไป นี่ก็เป็นที่น่าอนุโมทนาเจตนาของท่านเป็นอย่างมากทีเดียว

วันนี้ก็มาในงานของท่าน นี่เริ่มไม่ทราบว่าเทศน์หรือไม่เทศน์ เทศน์ก็แปลว่าบอกว่าสอน ฟังซิพี่น้องทั้งหลาย สอนหรือไม่สอนเรื่องนี้น่ะ นี่ก็มาในงานของท่าน เพราะแต่ก่อนที่อยู่มีชีวิตอยู่ก็ไม่ได้มาคบค้าสมาคมกันบ่อย เพราะต่างท่านต่างมีการมีงานยุ่งเหยิงวุ่นวาย ท่านก็ยุ่ง เราก็ยุ่ง เฉพาะอย่างยิ่งเรานี้ยุ่งกว้างขวางมากมายทั่วประเทศเขตแดน จึงไม่ค่อยได้เข้ามาหาท่าน ท่านก็ไม่ค่อยได้มาเยี่ยมเรา แต่ความสนิทสนมภายในจิตใจด้วยศีลด้วยธรรมต่อกันนั้น สนิทตลอดมาอย่างนี้ล่ะ นี่วันนี้เป็นวันครบรอบท่าน ขอให้บรรดาพี่น้องทั้งหลายซึ่งเป็นลูกศิษย์มีครู อาจารย์ถิรเป็นครูของบรรดาพี่น้องทั้งหลาย ท่านไม่เคยสอนผู้ใดให้ไปทำความชั่วช้าลามก เพื่อตกนรกอเวจี เพื่อติดคุกติดตะราง ท่านสอนเพื่อฉุดลากออกจากความชั่วช้าลามกอันเป็นสาเหตุแห่งความทุกข์ทั้งหลายโดยถ่ายเดียวเท่านั้น นี่เรียกว่าอาจารย์ อาจารย์สอนลูกศิษย์ นี่ท่านมรณภาพไปแล้ว เราทำบุญอุทิศส่วนกุศล ใครมีสมบัติเงินทองข้าวของมากน้อยมาบริจาคทาน แล้วก็ขอตั้งจิตอุทิศส่วนกุศลถึงท่านที่มีคุณต่อเรา เวลามีชีวิตอยู่ ท่านสอนอรรถสอนธรรมให้พวกเราให้รู้เรื่องรู้ราวต่างๆ เราก็จะได้ปฏิบัติตัวไปตามแนวทางของอรรถของธรรมที่ท่านสั่งสอนเรา

ลำพังหัวใจของเรานั้นมันเอาแน่ไม่ได้ทั้งนั้นแหละ บอกว่าทั้งนั้นเลย เพราะว่าในหัวใจของเรานั้นมันมีมหาโจรมหามารมหาภัยอยู่ในใจ ความโลภก็เป็นภัย ความโกรธก็เป็นภัย ราคะ ตัณหา ก็เป็นภัย ความหลงไม่รู้จักตื่น เรียกว่าหลับไม่ตื่น ก็เป็นภัย เหล่านี้เต็มหัวใจ ธรรมะคำสั่งสอนของท่านที่ชี้แจงลงก็ชี้แจงลงในจุดที่เป็นภัย ให้เราพากันระมัดระวังรักษาและกำจัดปัดเป่าสิ่งที่เลยเถิดเลยแดนไป เช่น ความโลภ อย่าพากันโลภมากนัก โลภจนเป็นฟืนเป็นไฟเผาไหม้ทั้งตัวเองและส่วนรวม ไม่ใช่ของดี นั่น... ท่านเรียกว่ากิเลส กิเลสคือฟืนคือไฟเผาไหม้สัตว์ทั้งหลายให้หาความสุขความสบายไม่ได้ เราอย่านำมาใช้ เรื่องความอยาก ความอยากได้ อยากได้ด้วยกันทุกคน แม้แต่สัตว์เขาก็อยาก เขาก็อยากได้เหมือนกัน คนเรายิ่งมีศีลมีธรรม ควรจะมีความประมาณในเรื่องความอยากทั้งหลายบ้างนะ อย่าให้มีแต่เลยเถิดเตลิดเปิดเปิง

ความอยากนี่มันกระทบกระเทือนแก่คนอื่นไม่น้อย เช่นในแผ่นดินไทยเรานี้ความอยากมีกันทุกคน แต่ยกผู้ใดขึ้นให้เป็นเจ้าอำนาจ เป็นผู้ปกครองบ้านเมือง ใช้อำนาจทุกสิ่งทุกอย่างที่จะใช้นั้นนะ ใช้อำนาจเป็นไปในทางที่ผิด เช่นอย่างโลภ ไม่มีความอิ่มพออย่างนี้ มันโลภมันกินตับกินปอดประชาชนพลเมืองทั่วประเทศก็ได้ ท้องเจ้าของจะป่อง

เท่าไรก็ไม่พอ ๆ เจ้าของพอแล้ว ท้องเจ้าของพอแล้ว ลูกเจ้าของยังไม่พอ ต้องหาให้ลูกเจ้าของพอแล้ว มีลูกกี่คน หาใส่ท้องลูกด้วยความทะเยอทะยาน ด้วยความหาได้ไม่พอ ๆ เอามายัดใส่ท้องลูก ลูกมีกี่คนลูกหญิงลูกชาย ไปหาได้มาด้วยความโลภ มายัดใส่ท้องของลูก ลูกก็ท้องไม่มีอิ่ม เอายัดใส่เมีย ทีนี้เมียมีกี่คน คนมีอำนาจมาก กิเลสตัณหาก็พองตัว เมียคนหนึ่งไม่พอ อยากได้สองเมีย สามเมีย หรือมากกว่านั้น เลยเถิดเตลิดเปิดเปิง นี่คือได้แก่กิเลส ความโลภ ตัณหา นี่แหละ เวลาให้เป็นผู้มีอำนาจปกครองบ้านเมือง มันเที่ยวโกยเที่ยวรีดเที่ยวไถจากคนอื่นมาป้อนลูกป้อนเมีย ป้อนหลานป้อนเหลน ป้อนพรรคป้อนพวกป้อนคณะมีเท่าไรของตนเอง เข้าไปแล้วเป็นยักษ์เป็นผีไปตาม ๆ กันหมด มีแต่พวกท้องใหญ่ ๆ กินไม่อิ่มไม่พอ นี่คือโทษแห่งความโลภ ความอยากได้ไม่พอ นี่เป็นภัยต่อส่วนรวมมากมาย หามาเท่าไรก็ไม่พอ สุดท้าย ตับ ปอดของประชาชนพลเมืองทั้งหลายจะไม่มีเหลือ ไปกองอยู่ที่ในตับปอดของลูกของหลาน ของปู่ย่าตายายของโคตรของแซ่ ของพวกมีอำนาจมาก ขี้โลภมาก ๆ อำนาจป่า ๆ เถื่อน ๆ นั่นแหละ นี่นี่คือความโลภที่ไม่มีธรรม

ดังนั้น จงอย่าโลภมากนะ ท้องทุกคนมีเท่ากัน พออิ่มแล้วก็รู้ตัวด้วยกัน สัตว์มันก็รู้ เวลากินอิ่มมันก็รู้ หมูหมาเป็ดไก่เขากินอิ่มเขาก็รู้ แต่มนุษย์เรานี้กินอิ่มแล้วไม่รู้ คือไม่รู้ด้วยความโลภ โลภเท่าไรไม่พอ มีแต่โลภตลอดไป ๆ เรียกว่าโลภไม่พอ ชั่ว เลวยิ่งกว่าสัตว์ สัตว์เขากินอิ่มแล้วเขาพอ เขาไม่ได้สะพายไปใส่ตู้ใส่หีบ ไปยัดไปเยียด ไปที่ใดที่หนึ่งแล้วใบ้ออกมากิน ใบ้ออกมากิน เลี้ยงกันในพรรคในพวกของตนเอง อันนี้เขาไม่มีแต่มนุษย์เราที่ไร้ศีลไร้ธรรมเพราะอำนาจแห่งป่าเถื่อนนี้มาครองบ้านครองเมืองนี้เป็นไปได้ประชาชนทั้งหลายเดือดร้อนไปได้ นี่เพราะมหาภัยต่อศีลต่อธรรม ท่านจึงสอนอย่าให้โลภมาก เราเป็นผู้ใหญ่ เราก็ท้องเท่าเขานั่นแหละ เขาเป็นผู้น้อย เขาก็มีท้อง มีหู มีตา มีใจเช่นเดียวกับเรา ให้เฉลี่ยเผื่อแผ่ความรู้สึกให้สม่ำเสมอกัน การใช้อำนาจ ถ้าใช้ในทางที่ถูกที่ดี ท่านก็เรียกว่าเป็นธรรม ถ้าใช้ด้วยอำนาจแห่งป่า ๆ เถื่อน ๆ คือ ครองโลกด้วยโลภป่าเถื่อน โกรธป่าเถื่อน แค้นป่าเถื่อน ทำลายกันด้วยความเป็นป่า ๆ เถื่อน ๆ หาเมียได้ไม่รู้กี่คนป่า ๆ เถื่อน ๆ มองไปที่ไหนมีแต่เมีย ๆ ป่าเถื่อนทั้งนั้น นี่ เรียกว่าพวกป่าเถื่อน เป็นใหญ่เท่าไรยิ่งป่าเถื่อน เพราะมีตั้งแต่กิเลส ไม่มีธรรมเข้าแฝงใจ ด้วยเหตุนี้ธรรมท่านจึงตำหนิ

วันนี้ก็พูดถึงเรื่องตั้งแต่ท่านอาจารย์ถิรมา แล้วก็มาพูดถึงเรื่องท่านนำธรรมะมาสอนพวกเรา สอนก็สอนไปอย่างที่สอนอยู่ในเวลานี้ล่ะ ให้พากันอยู่ด้วยความพอดิบพอดี

อย่าโลภเกินไป นั่งอยู่ด้วยกันบนศาลานี้ มีคนใดรายใดที่พ้นไปจากความตาย จะไม่ตายมีไหม ไม่มีแม้คนเดียว ที่สุดผู้เทศน์อยู่เวลานี้ก็ดี เป็นแต่เพียงก่อนหรือหลังกันเท่านั้น เรื่องความตายครอบไว้แล้ว เรื่องกรรมดีกรรมชั่วที่เป็นอำนาจอันใหญ่หลวงเหนือสัตว์โลกทั้งหลายก็ครอบไว้แล้วในหัวใจเรา เราไปทำความชั่ว เราอย่าเข้าใจว่าความชั่วนี้จะอยู่ใต้อำนาจของเรา ว่าไม่ให้เป็นบาปไม่ให้เป็นกรรมอะไรนี้ เป็นไปไม่ได้ ทำชั่วเป็นชั่ว ทำดีเป็นดี จะเอาใครมาก็ตาม มาเอามือแหย่เข้าใส่ไฟดูซิน่ะ ไฟนี้เป็นไฟผู้ใหญ่ผู้โตนะนี่ เอาไปจี้ใส่ไฟ ไฟไม่ร้อนไม่มี ไหม้เหมือนกันหมด นี่กรรมของสัตว์ก็เหมือนกัน **นตฺถิ กมฺมสมํ พลํ** ไม่มีอะไรมีอำนาจเหนือกรรมดีกรรมชั่วนี้ไปได้เลย สัตว์โลกอยู่ใต้อำนาจแห่งกรรมทั้งหลายเหล่านี้ เพราะฉะนั้น เราเป็นผู้อยู่ใต้อำนาจแห่งกรรม จงระวังกรรมที่เราทำลงไป เป็นกรรมดีหรือกรรมชั่ว ถ้ากรรมชั่วก็เป็นภัยต่อเราผู้ทำ ถ้ากรรมดีก็เป็นคุณสมบัติ เป็นบุญ เป็นวาสนาบารมี เพิ่มวาสนาบารมีของเราให้สูงส่งขึ้นไปเป็นลำดับ

จงให้พากันเคารพกรรม เคารพความตาย แล้วว่าเราจะต้องตายด้วยกัน เวลายังไม่ตายให้ทำความดีงามเสีย นี่เรียกว่าสร้างกรรมดีก่อนที่จะตาย ตายแล้วไปผาสุกร่มเย็น ผู้ตายด้วยอำนาจแห่งบาปแห่งกรรม กับผู้ตายด้วยอำนาจแห่งคุณงามความดี เช่นอย่างพระพุทธเจ้าสาวกทั้งหลายตาย กับพวกสัตว์ทั้งหลายตายนี้ ต่างกัน เรียงลำดับกันลงมา คือพระพุทธเจ้ากับสาวกทั้งหลายตายเรียกว่า นิพพาน ไปที่เมืองประเสริฐ เกษมศานต์สำราญโดยถ่ายเดียวทั้งหมด แล้วทีนี้ลดรองลงมา ก็ลดหลั่นกันลงมา ชั้นนั้นชั้นนี้ ลดกันลงมา เป็นที่บรรจุของคนมีคุณงามความดี โสดา สกิทา อนาคา ลดหลั่นลงมา กัลยาณ-ปุถุชนที่มีความดีทั้งหลาย อย่างเราๆ ท่านๆ สร้างคุณงามความดี เราก็ขึ้นไปอยู่สถานที่ดีๆ นี่กรรมดีท่านหนุนให้ขึ้นไป แต่ผู้ที่ทำความชั่ว ผลักลงๆ ดันลงๆ จนกระทั่งถึงนรกอเวจีเป็นสถานที่บรรจุของคนชั่วช้าลามกทั้งหลายทั้งนั้น นี่กรรมนี้มาจากไหน มาจากเราผู้เป็นผู้ทำ อำนาจแห่งกรรมนี้ก็บังคับเรา ใครจะอยากไปตกนรก มันก็ไปตกได้ถึงเวลามันที่จะไปตกแล้ว นี่ละ ให้พากันระมัดระวังเสียตั้งแต่เวลายังมีชีวิตอยู่นี้ ตายไปแล้วจะไม่เกิดประโยชน์อะไรนะ

ธรรมของพระพุทธเจ้ากระเทือนโลกทั้งสามมาเป็นเวลานาน เฉพาะอย่างยิ่งพระสมณโคดมของเรา ได้สองพันห้าร้อยกว่าปีนี่แล้ว กระเทือนโลกทั้งสาม กามโลก รูปโลก อรูปโลก กระเทือนมาทั้งสามโลกธาตุนี้มานานแสนนาน แล้วย่นเข้ามาหาพวกเราที่อยู่ในศาลานี้นะ มีกระเทือนจิตใจของใครบ้างมากน้อยเพียงไร อำนาจแห่งธรรมพอจะเข้าถึง

ใจได้นำไปเป็นเครื่องเตือนใจตนเองเพื่อจะปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ได้ตามเสด็จพระพุทธเจ้าไปโดยลำดับจนกระทั่งถึงนิพพานเหมือนท่าน มันมีไหม ให้ถามตัวเองนะ นั่งอยู่บนศาลาด้วยกันนี้ มีหัวใจด้วยกัน ต่างคนต่างอยู่ใต้อำนาจแห่งกรรมดีกรรมชั่วเหมือนกัน แล้วเอาไปชั่งตัวเอง เวลานี้เราทำกรรมชั่วช้าลามกมาเท่าไร ความชั่วช้าลามกนี้กำลังฟักตัวอยู่ในหัวใจเรา ฟักตัวอยู่นี้ยังไม่แสดงฤทธิ์เดช ทีนี้ความดีก็กำลังฟักตัวอยู่ในหัวใจของผู้สร้างคุณงามความดีแล้ว ให้นำไปพินิจพิจารณา ถ้าเป็นกรรมชั่วช้าลามก ให้ไปกระจัดกระจายทำลายมันออกไป ตั้งแต่นี้ต่อไปจะไม่ทำ เห็นโทษแห่งการทำชั่วของตน แล้วเราจะทำตั้งแต่ความดีงามทั้งหลายให้เพิ่มพูนบารมีของเราขึ้นเท่านั้น นี้เรียกว่าฟังเทศน์แล้วเอาไปเป็นคติเครื่องเตือนใจตนเอง

แก้กรรมแก้อะไรต้องแก้ตั้งแต่เวลามีชีวิตอยู่นี้ ตายแล้วจึงไปแก้ไม่มีความหมายนะ ให้รีบแก้ ธรรมพระพุทธเจ้าก็สอนแต่เวลายังมีชีวิตอยู่นี้ ตายแล้วไม่สอน ยกตัวอย่างเช่นดาบสทั้งสองที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้แล้วทรงเล็งญาณดู ก็มาเจอเอาดาบสทั้งสองนี้ จะได้ตรัสรู้หรือบรรลุธรรมอย่างรวดเร็ว แต่ก็ได้สิ้นเสียแต่เมื่อเย็นวานนี้ โอ้ย น่าเสียดายนะนั่น... เห็นไหมล่ะ โอ้ย... น่าเสียดาย เสียดาย ถ้าท่านทั้งสองนี้ยังอยู่จะต้องได้เป็นพระอรหันต์ขึ้นในไม่ช้านี้เลย แต่นี่ก็เสียไปแล้ว นั่น... ท่านก็ไปเสวยบุญของท่านอยู่บนพรหมโลกเป็นเวลานานเท่าไรก็ยังไม่พ้นจากทุกข์ นี่ก็หมดหวังที่พระพุทธเจ้าจะทรงสั่งสอน

ทรงย้อนเข้ามาหาเบญจวัคคีย์ทั้งห้าซึ่งยังมีชีวิตอยู่ พอแสดงธรรมลงไปว่า **ทฺเวเม ภิกฺขเว อนฺตา ปพฺพชิเตน น เสวิตพฺพา** ในธัมมจักกัปปวัตตนสูตร แต่พูดนี้มันเร็วไปหน่อย บางทีผิดพลาดไปก็ตาม แต่เนื้อธรรมไม่ผิด พอพระพุทธเจ้ามาแสดงเพียงเท่านั้น พระเบญจวัคคีย์ทั้งห้านี้ พระอัญญาโกณฑัญญะได้ดวงตาเห็นธรรม กระแสพระนิพพานพาดพิงถึงแล้ว ถึงขนาดที่ออกอุทานว่า **ยงฺกิญฺจิ สมุทยธมฺมํ สพฺพนฺตํ นิโรธธมฺมํ** คือสิ่งใดก็ตามเกิดขึ้นแล้วดับทั้งนั้น ได้มาประจักษ์ใจแล้วในวันนี้ แต่ก่อนก็อยู่กับสิ่งที่รกรุงรัง เต็มไปด้วยอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ทั้งเขาทั้งเรา ก็ไม่ทราบว่าสิ่งเหล่านี้เป็นภัยต่อเรา เราไปหลงเขา บัดนี้ได้ทราบแล้ว อะไรก็ตามเกิดมา ดับทั้งนั้น ไม่ควรที่จะยึดจะถือสิ่งเหล่านี้ต่อไปยิ่งกว่าการยึดอรรถยึดธรรมเพื่อมรรคผลนิพพาน นี่คืออุทานของพระอัญญาโกณฑัญญะแสดงขึ้น พระพุทธเจ้าก็ทรงเปล่งพระอุทานรับพระอัญญาโกณฑัญญะว่า **"อญฺญาสิ วต โภ โกณฺฑญฺโญ อญฺญาสิ วต โภ โกณฺฑญฺโญ"** พระอัญญาโกณฑัญญะได้รู้แล้วหนอ ๆ นี่ พระองค์ทรงอุทานต้อนรับเบญจวัคคีย์ที่ยึดได้แล้วซึ่งกระแสแห่งพระนิพพาน พาดพิงถึงแล้ว จากนั้นวันหลังต่อมาก็ทรงเทศน์อนัตต-

ลักขณสูตร เรื่องอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ให้ท่านเหล่านี้ทราบ บรรลุธรรมทั้งห้าองค์เลย นั่น วันแรกบรรลุตั้งแต่พระอัญญาโกณฑัญญะ พอวันต่อมาแสดงอนัตตลักขณสูตร ท่านเหล่านี้ก็ได้บรรลุธรรมได้ทั้งหมด นี่หลุดพ้นจากกองทุกข์ทั้งมวล

นี่ละธรรมของพระพุทธเจ้ากระเทือนโลกมาตั้งแต่โน้นมาจนกระทั่งบัดนี้ มันมากระเทือนจิตใจของเราบ้างหรือไม่ หรือมีตั้งแต่ความโลภ ความโกรธ ราคะ ตัณหา มีแต่ความรื่นเริงบันเทิง ไม่รู้จักเป็นจักตายทั้งที่ป่าช้าติดคอ ๆ อยู่ด้วยกันทุกคน ไม่มองป่าช้าในตัวของเรานี่ตายจมนะ ขอให้ท่านทั้งหลายจำเอาไว้นะ ถ้าไม่ดูตัวของเราซึ่งเป็นตัวพิษตัวภัย หาตั้งแต่สิ่งเสนียดจัญไรเข้ามาพอกพูน มันจะมีแต่ฟืนแต่ไฟ ตายแล้วจม อย่าไปประมาท อย่าไปเหยียบหัวพระพุทธเจ้านะ ว่าบาปไม่มี บุญไม่มี นรกไม่มี สวรรค์ไม่มี พรหมโลกไม่มี นิพพานไม่มี นี้คือธรรมอันเอก มีมาตั้งกัปตั้งกัลป์ มีตั้งแต่กาลไหน ๆ มา พระพุทธเจ้าพระองค์ใดก็ตามมาตรัสรู้ธรรม จะต้องได้เจอได้เห็นสิ่งเหล่านี้ ทั้งฝ่ายที่เป็นคุณ ทั้งฝ่ายที่เป็นโทษ และนำมาชี้แจงแสดงต่อสัตว์ทั้งหลายให้ทราบว่า บาปมี บุญมี นรกมี สวรรค์มี ให้ระวัง ส่วนเป็นบาปเป็นกรรมจะเป็นขึ้นที่เราผู้ทำ บาปเป็นบาป ไฟเป็นไฟ ถ้าเราไม่ไปแตะต้องไฟ ไฟก็ไม่มาเผาเรา บุญเป็นบุญ ถ้าเราไม่ไปเสาะแสวงหาบุญก็ไม่มีแก่เรา ให้รีบพิจารณาตัวเองเสียตั้งแต่บัดนี้ ความหมายว่าอย่างนั้นนะ

ท่านสอนไว้อย่างนี้แล้ว พวกเราอยู่ในข่ายแห่งคำสอนของพระพุทธเจ้า ให้นำมาพินิจพิจารณาด้วยดี ตายแล้วจะไม่เกิดประโยชน์อะไรนะ ธรรมะนี้กระเทือนโลกมาได้สองพันห้าร้อยกว่าปีแล้ว มันกระเทือนจิตใจของเราบ้างไหม เอามาถามตัวเองเสีย ถ้าคนอื่นมาถามมันจะโกรธจะแค้น เป็นความกระทบกระเทือนต่อกัน ให้เรานำธรรมเข้ามาตีกิเลสตัวมันชอบกระทบกระเทือนคนอื่น เอาธรรมเข้ามาตีในตัวเอง ให้กระทบกระเทือนในตัวเองแล้วมันจะรู้ตัว แล้วจะแก้ไขดัดแปลงสิ่งที่ไม่ดีทั้งหลายนั้น เอานำสิ่งความดีเข้ามาสู่ใจของเรา เราจะค่อยมีความรื่นเริงบันเทิงขึ้นไปเป็นลำดับจากใจดวงนี้นะ

ใจดวงนี้ เวลานี้หาค่าหาราคาไม่ได้ก็ว่าได้ เพราะอำนาจของมูตรของคูถ คือขี้โลภ ขี้โกรธ ขี้หลง มันครอบอยู่ที่หัวใจของสัตว์โลกทุก ๆ ดวงเลย เว้นใจพระพุทธเจ้ากับพระอรหันต์มันครอบไม่ได้อันนี้สง่าเลย นี่ อันนี้แหละมันครอบอยู่ มันจึงไม่มีคุณค่ามีราคาแล้วเลยยกเอาวัตถุอันนี้วัตถุอันนั้นมาเป็นเครื่องประดับตน มาเป็นเครื่องส่งเสริมตนเองให้มีค่ามีราคาขึ้นมา จากเงินจากทอง จากข้าวจากของ จากวัตถุสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ มีบ้านมีช่อง มีไร่มีนา มีเรือกสวนอะไรต่ออะไร บริษัทบริวารมาก เลยเสริมตนไปว่ามีบุญมีวาสนามาก อันนั้นเป็นสิ่งภายนอกนะ

สิ่งภายในคือใจนี้มีอะไรเสริมบ้าง หรือมีตั้งแต่กองมูตรกองคูถ ความโลภ ความโกรธ ความหลง เผามันอยู่ทั้งวันทั้งคืนนั้นเหรอ ให้เอาไปถามตัวเองซิตัวนี้ ถ้าถามตัวเองตรงนี้แล้วจะได้แก้ไขตนเอง เรื่องหอปราสาทราชมณเฑียร เงินทอง ข้าวของไม่ต้องพูด ถ้าลงได้ธรรมสมบัติได้เข้าสู่ภายในใจแล้วมันจะรู้เท่าทันไปหมด สิ่งเหล่านี้เป็นเพียงเครื่องอาศัยชั่วกาลชั่วเวลา ไม่ได้เป็นเครื่องที่ติดตายกับมันนะ ธรรมต่างหากที่พึ่งเป็นพึ่งตายได้ ให้พากันนำไปพินิจพิจารณา เรื่องอรรถเรื่องธรรมเป็นเรื่องเล็กน้อยเมื่อไร เวลานี้ความโลภ ความโกรธ ความหลง ที่ว่ามูตรว่าคูถ มันกำลังครอบหัวใจเราอยู่ เรายังไม่รู้เรื่องรู้ราวก็เพลินไปกับมันๆ เพราะฉะนั้นจึงค่อยให้หาธรรมเข้ามา เรียกว่าหาธรรมเข้ามาส่งเสริมใจ

เฉพาะการภาวนาเป็นของสำคัญมากนะพี่น้องทั้งหลาย ทั้งหญิงทั้งชายนักบวชฆราวาส เป็นความสำคัญมากที่จะเปิดจ้าขึ้นมาในสิ่งที่แปลกประหลาดอัศจรรย์ทั้งหลายใจเท่านั้นซึ่งเป็นนักรู้ที่จะเปิดจ้าขึ้นมา นอกนั้นใครจะเอาอะไรไปเปิดไม่ได้ ตามีร้อยตาไม่มีความหมาย ตาคน ตาสัตว์ หูคน หูสัตว์ ตาทิพย์ หูทิพย์ ใจทิพย์ จากธรรมนี้เป็นของที่แปลกประหลาดอัศจรรย์มากทีเดียว ให้นำธรรมเข้ามาบังคับใจ นำธรรมเข้ามากำจัดปัดเป่าสิ่งชั่วช้าลามกที่มีอยู่ภายในจิตใจของเราออก แล้วใจของเราจะสว่างจ้าขึ้นมานี่ล่ะทีนี้ เมื่อใจได้ปรากฏตัวขึ้นมาแล้ว ทุกสิ่งทุกอย่างที่เคยห้อมล้อมกับเรา ส่วนมากมันมีแต่พิษแต่ภัย เราเห็นว่าเป็นคุณทั้งนั้น รื่นเริงบันเทิง ติดเขาพัวพันเขาจนจะเป็นจะตายกับเขา บุญกุศลที่ฝากเป็นฝากตายจริงๆ ไม่สนใจเลย สนใจแต่ด้านวัตถุ ตายไปแล้วมาเป็นเปรตเฝ้าบ้านเฝ้าเรือนเฝ้าวัตถุสิ่งของเงินทองไป มีเยอะนะ นี่แหละที่เขาว่าดี เป็นยังไงตายแล้วจึงไปเป็นเปรต เราไม่ดี ดีแต่เขานะสิ แต่เราไม่ดี อันนั้นก็ดี อันนี้ก็ดี มีแต่ของดีๆ แต่ตัวมันเลว ตายแล้วเป็นเปรตก็คือตัวของเราเอง สิ่งเหล่านั้นเขาไม่ได้เป็นเปรตนะ มันเป็นเปรตที่ตัวของเรา จึงต้องให้แก้ตัวของเราให้รู้จักว่าสิ่งเหล่านั้นเป็นสิ่งที่มีที่อาศัยอยู่ชั่วกาลเวลาที่เรายังมีชีวิต ให้พึ่งมันไปเพียงเท่านั้น ส่วนคุณงามความดีอยู่ภายในจิตใจให้สั่งสมขึ้นมาๆ

เฉพาะอย่างยิ่งการภาวนานี้เด่นมากนะ เราพูดอย่างอาจหาญจากการภาวนาเพราะเราได้ทำมาแล้ว สอนพี่น้องลูกหลาน พระลูกพระหลานเหล่า นี้สอนอย่างอาจหาญชาญชัยเพราะได้ผลเป็นที่พอใจมาจากการภาวนา จึงพูดเรื่องภาวนาได้อย่างเต็มเหนี่ยวเลย ดังพระพุทธเจ้าท่านสอนโลกจากการภาวนาของท่าน พระสงฆ์สาวกทั้งหลายท่านสอนโลกจากการภาวนา นี่เราก็เป็นลูกศิษย์ตถาคตปฏิบัติมาแทบเป็นแทบตาย ได้อรรถ

ได้ธรรมมามากน้อยจนเป็นที่พอใจในหัวใจ เพราะฉะนั้น การสอนโลกจึงไม่เคยสะทกสะท้านหวั่นไหวกับสิ่งใดที่เป็นสมมติในสามแดนโลกธาตุนี้ ธรรมเหนือหมดๆ เอาธรรมมาสอนได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย ดังจิตตภาวนา เอ้า ทำลงไปซิน่ะ มันเป็นยังไง มันจะมืดบอดอยู่ตั้งกัปตั้งกัลป์หรือ ธรรมพระพุทธเจ้าเคยชะล้างสิ่งเหล่านี้ให้สว่างกระจ่างแจ้งจนกระทั่งถึงมรรคผลนิพพานได้ ทำไมเอามาชะล้างจิตใจของเราที่มีมลทินมัวหมองด้วยกิเลสตัณหามืดตื้อให้สว่างกระจ่างแจ้งไปไม่ได้วะ เอาเข้ามาสิ เอาเข้ามาภาวนา

การฝึกหัดเบื้องต้นภาวนาจะบอกวิธีให้นะ ทั้งพระทั้งฆราวาส ท่านจะได้เห็นความแปลกประหลาดอัศจรรย์ในหัวใจของท่านเอง แต่ก่อนหัวใจนี้เป็นบ๋อยของสิ่งทั้งหลายทั่วโลกธาตุ ไม่เคยมีว่าใจนี้เป็นใหญ่กว่าเขาทั้งหลายนะ มีแต่ใจเป็นน้อย ใจเป็นบ๋อยของเขาวิ่งตามเขาๆ ทีนี้เวลาภาวนาขึ้นมา จิตมีความสว่างไสว จิตมีความสงบ การภาวนา วิธีภาวนาคือ ให้เราตั้งจิตเข้าไป แล้วนำคำบริกรรมเข้ามา จะเป็นคำบริกรรมใดตามแต่จริตนิสัยชอบ เช่น พุทโธก็ได้ ธัมโมก็ได้ หรือมรณสติก็ได้ อานาปานสติก็ได้ ตามแต่จริตนิสัยชอบ แล้วนำธรรมนั้นเข้ามากำกับใจ เช่น มรณสติ มรณสติสติติดแนบอยู่กับคำบริกรรมนั้น ไม่ให้จิตมันเผลอออกไปไหน สังขารตัวคิดตัวปรุงนั้นแลคือตัวมหาภัยได้แก่สมุทัย มันออกจากนี้ เมื่อสติครอบกับคำบริกรรมไว้ ความคิดความปรุงที่เป็นสมุทัยคือสังขารนี้ มันจะไม่คิดออกมาได้ มันจะหนาแน่นขนาดไหนสู้สติไม่ได้ บังคับลง เมื่อจิตได้สติบังคับลงแล้ว จิตไม่มีอะไรเข้ามารบกวน กิเลสไม่กวนให้คิดนั้นคิดนี้เอาไฟมาเผาตัวจิตก็สงบลงได้

เมื่อจิตสงบลงได้ เราก็เห็นผลปรากฏ แล้วจากนั้นก็มีแก่ใจ แล้วภาวนาเข้าไป จิตก็มีความสงบมากขึ้นไปโดยลำดับๆ เพราะมีสิ่งเป็นอารักขาคือสติกับคำบริกรรม รักษาใจ ใจก็มีความสงบร่มเย็น จากนั้นใจก็สง่างามขึ้นมาๆ ที่ใจของเรานี้แหละ ตั้งแต่ก่อนไม่เคยปรากฏสงบเลย แต่พอธรรมเปิดเข้าไปๆ ได้เห็นความแปลกประหลาดอัศจรรย์ขึ้นมาเรื่อยๆ เลื่อนขั้นเลื่อนภูมิไปเรื่อยๆ สว่างไสว จนกระทั่งได้อุทานในตัวเองว่า จิตเราทำไมถึงได้อัศจรรย์ถึงขนาดนี้ ตั้งแต่เกิดมาเราไม่เคยได้อุทานว่าจิตเราว่ามีความแปลกประหลาดอัศจรรย์ มีแต่วิ่งเต้นอยู่กับความโลภ ความโกรธ ความหลง ที่เป็นมูตรเป็นคูถตลอดเวลา แล้วเป็นบ๋อยของเราตลอดไปเท่านั้นเอง แต่พอเรามาบำเพ็ญธรรมแล้วจิตของเรามีความสงบเย็นขึ้นมา แล้วสง่างามขึ้นมาๆ

นอกจากนี้ ยังรู้ยังเห็นสิ่งต่างๆ อีก ดังที่พระพุทธเจ้าทรงสอนไว้ พวกเปรตพวกผี เทวบุตร เทวดา อินทร์ พรหม หรือสัตว์นรกไปตกนรกตรงไหน พระพุทธเจ้าทรง

เห็นหมด รู้หมด ทีนี้ความรู้อันนี้มันก็เป็นความรู้อันเดียวกัน เพราะจิตเป็นนักรู้ เมื่อเปิดทางมันแล้ว มันจะรู้เห็นไปตามนิสัยวาสนาของตน กว้าง แคบ จะรู้ไปๆ นี้เป็นสิ่งภายนอก สิ่งภายใน กิเลสมีอยู่ภายในจิตใจมากน้อยเพียงใด มันจะทำการชำระล้างเข้าไปๆ จิตสง่างามขึ้นมาๆ ปล่อยวางไปเรื่อยๆ สิ่งที่เป็นมูตรเป็นคูถ แต่ก่อนเราว่าเป็นทองคำทั้งแท่งๆ ทีนี้วางลงตามเป็นจริง คือมันมูตรมันคูถตามหลักธรรมชาติของมันนั่นแล ไม่มีอะไรเลิศยิ่งกว่าธรรม

ทีนี้ธรรมกระจายขึ้นจากจิตใจของเรา สว่างสง่างามไปหมด สิ่งใดที่ไม่เคยรู้เคยเห็นมันรู้นะ รู้ทีเดียวในจิต นี่ ที่ไม่รู้เพราะอะไร เพราะกิเลสตัวมืดบอดมันปิดบังตาใจไว้ไม่ให้มองเห็น อะไรมีอยู่เท่าไรๆ ก็มองไม่เห็น ดังพระพุทธเจ้าว่าบาปมี มันก็ไม่เห็นบาป บุญมี มันก็ไม่ให้เห็นบุญ นรกมีกี่หลุม พระพุทธเจ้าทุกพระองค์สอนแบบเดียวกันหมด มันก็ไม่ยอมรับว่านรกมี สวรรค์มี พรหมโลกมี นิพพานมี มันก็ไม่ยอมรับ เพราะมันตาบอด บรรดาท่านผู้ตาดีทั้งหลายท่านเห็นหมดๆ สอนโลก ตาบอดมันก็ไม่ยอมรับ แต่พอเราปรับใจของเราขึ้นโดยลำดับลำดา มันจะยอมรับนะ เมื่อเห็นเข้าไป เจอเข้าไป ยอมรับยอมรับเข้าไป ยอมรับพระพุทธเจ้า ยอมรับไปหมด บาป บุญ นรก สวรรค์ ยอมรับไปเรื่อยๆ ไปเลยเพราะเห็นเอง เจ้าของยอมรับแล้วจะไปฝืนพระพุทธเจ้าได้อย่างไร นี่แหละจิตดวงนี้แหละ เวลาภาวนาเข้าไป สิ่งไม่เคยรู้เคยเห็นมันก็รู้ก็เห็นขึ้นมา

ทีนี้กิเลสจะเป็นประเภทใดซึ่งอยู่ภายในจิตใจ ปัญญาสอดแทรกเข้าไป ประหารเข้าไป สว่างจ้าเข้าไปเรื่อยๆ กิเลสหมดไปๆ จนกระทั่งกิเลสพังหมด จากจิตตภาวนา ทีนี้ **อาโลโก อุทปาทิ** สว่างจ้าหมดเลย จิตดวงที่เคยมืดบอดเพราะอำนาจแห่งกิเลสตัณหาตัวมืดบอดปิดบังไว้นี้ กระจายออก สิ่งเหล่านี้กระจายออกหมดแล้ว จิตสว่างจ้าขึ้นมา จากจิตตภาวนา ขอให้ท่านทั้งหลายจำเอาไว้นะ จิตตภาวนาเป็นของสำคัญมาก เราสอนตั้งแต่เบื้องต้นการบริกรรมภาวนานี้เสียก่อน พอจิตมีความสงบแล้วจะค่อยรู้จักวิธีปฏิบัติตนให้เลื่อนขั้นเลื่อนภูมิไปตามลำดับ จนทะลุถึงนิพพาน ก็คือใจดวงนี้เอง แต่ก่อนมันเชื่อบ้างไม่เชื่อบ้างในบุญในบาปกุศลอะไร พอความจริงคือธรรมได้สอดแทรกเข้าไปก็ยอมรับๆ สุดท้ายก็ยอมรับในหัวใจตัวเองกับสิ่งทั้งหลายที่ได้รู้ได้เห็น ปฏิเสธไม่ได้ แล้วจะไม่ยอมรับพระพุทธเจ้าผู้สอนไว้แล้วตั้งแต่ดั้งเดิมได้อย่างไร นี่แหละ ใจเป็นอย่างนี้นะ เดี๋ยวนี้กำลังถูกปิด ถูกบีบถูกบี้สีไฟด้วยมูตรด้วยคูถคือกิเลสตัณหาทั้งหลาย จึงไม่มีใจใครที่ว่าเป็นใจวิเศษในโลกนี้ ไม่มี มีก็เอาตั้งแต่สิ่งที่เป็นฟืนเป็นไฟมาหลอกกัน คนนั้นมีนั้น คนนี้มีนี้ มีสมบัติเงินทองข้าวของมากน้อย มีตึกรามบ้านช่อง มีบริษัทบริวาร มียศถาบรรดาศักดิ์ เอา

แต่ลม ๆ แล้ง ๆ มาหลอกกัน ความจริงไม่เคยเห็นไม่เคยรู้ มันก็เอามาแสดงไม่ได้ นักปฏิบัติได้รู้ธรรมเห็นธรรมซึ่งเลิศกว่าสิ่งทั้งหลายแล้วปล่อยหมดในสิ่งเหล่านั้น นี้คือธรรมอันเลิศแท้ ธรรมชาติที่เลิศแท้ ปล่อยหมด นี้แหละพระพุทธเจ้าท่านปล่อยวางสมมติสามแดนโลกธาตุ ก็คือไม่มีอะไรเลิศเลอยิ่งกว่าธรรม เมื่อท่านรู้ธรรมเห็นธรรมเต็มหัวใจแล้ว ท่านปล่อยได้หมดโดยสิ้นเชิง

นี้ก็ขอให้บรรดาพี่น้องทั้งหลายได้พากันตั้งอกตั้งใจนะ เวลานี้ศาสนากำลังถูกมูตรถูกคูถปกคลุมหุ้มห่อไปหมดทั้งใจเขาใจเรา หาความเลิศเลอไม่ได้ ถ้าเป็นเรื่องฟืนเรื่องไฟเต็มบ้านเต็มเมือง ไปที่ไหนมีแต่ฟืนแต่ไฟกิเลสตัณหา ราคัคคินา โทสัคคินา โมหัคคินาเผาสัตว์ทั้งหลายเต็มโลกเต็มสงสาร ไม่มีใครที่จะได้เอามาอวดกันเลยว่าเราปฏิบัติตามความโลภ ความโกรธ ความหลง เราเป็นผู้วิเศษวิโสเกินบ้านเกินเมืองเขา ไม่มี นอกจากผู้ปฏิบัติธรรม ดังพระพุทธเจ้าเลิศขึ้นมาทันที ไม่แสดงตัวก็เลิศ พระสาวกทั้งหลายเป็นอรหันต์ไม่แสดงตัวก็เลิศอยู่ในตัวท่านเอง มีเท่านั้นล่ะ ธรรมเท่านั้นละที่จะพาให้เลิศเลอและตายใจด้วย คือการปฏิบัติธรรม จิตใจนี้เมื่อได้ถึงขั้นที่ตายใจได้แล้ว เช่น ท่านละกิเลสขาดจากจิตใจหมดโดยสิ้นเชิงไม่มีอะไรเหลือ เช่น บรรลุอรหันต์อย่างนี้ นี้เรียกว่าบรรลุอรหันต์ ก็คือปราบกิเลสที่เป็นตัวฟืนตัวไฟ ตั้งแต่หยาบจนขั้นละเอียด หมดไปโดยสิ้นเชิง เหลือตั้งแต่จิตที่บริสุทธิ์ เรียกว่าธรรมธาตุล้วน ๆ นี้แหละผู้ที่เลิศเลอ ใจที่เลิศเลอคือใจดวงนี้ ไม่มีสิ่งใดที่จะเลิศเลอยิ่งกว่า แต่เวลานี้กำลังถูกปิดบังหุ้มห่ออยู่ด้วยมูตรด้วยคูถทั้งหลาย ขอให้ท่านทั้งหลายไปแก้ไขดัดแปลง อย่าเห็นแต่สิ่งเหล่านี้ว่าดี ๆ ถ่ายเดียวจะตายจมไปกับมูตรกับคูถกับฟืนกับไฟนี้โดยไม่ต้องสงสัยเลยนะ

ให้หาอรรถหาธรรมเข้ามาแก้ไขดัดแปลงตนเอง จะได้มีหวังภายในจิตใจของเราเราอยู่ในบ้านในเรือน ใจเราก็เป็นใจเรา ต่างคนต่างมีใจ คิดถึงบุญก็ได้ คิดถึงบาปก็ได้สร้างบุญก็ได้ สร้างบาปก็ได้ ให้คัดเลือกเอาไปสร้างความดีงามเข้าใส่ตน อย่าสร้างแต่บาปแต่กรรม ตายแล้วว่านรกไม่มี เราผู้ว่านรกไม่มีนั่นล่ะมันจะจม จะไปตกนรกคือคนที่เก่ง ๆ กว่าพระพุทธเจ้านี้แหละ คนที่ยอมรับพระพุทธเจ้า ไม่เก่งกว่าพระพุทธเจ้า เดินตามพระพุทธเจ้า ไม่ตกนรก แต่ผู้ที่ตกนรกหมกไหม้ ที่มีความทุกข์มาก ๆ คือพวกที่เหยียบหัวพระพุทธเจ้าไป ไม่เชื่อฟังคำสอนของพระพุทธเจ้าเท่ากับเหยียบหัวศาสดาไปพวกนี้ละเหยียบหัวไปเพื่อตกนรกอเวจี พวกเราเป็นพวกไหน เป็นพวกที่เหยียบหัวพระพุทธเจ้าไปหรือพวกตามเสด็จพระพุทธเจ้า ให้คิดดูเองนะ ถ้ามันไม่เชื่อตามพระพุทธเจ้า นั่นแหละมันเหยียบหัวพระพุทธเจ้าไป มันกำลังจะลงนรกอเวจีนั้นน่ะ ถ้าเชื่อพระพุทธเจ้า

ปฏิบัติตามพระพุทธเจ้า นั่นแหละเรียกว่าตามเสด็จ ผู้นี้จะไปสู่ความสุขความเจริญ จนกระทั่งถึงมรรคผลนิพพานไม่สงสัย

เพราะฉะนั้น การเทศนาว่าการวันนี้ก็นึกว่าจะเทศน์ได้มากมาย แต่นี้ก็รู้สึกว่าเหนื่อยแล้วนะ เหนื่อยแล้วก็ต้องเป็นไปตามธาตุตามขันธ์ เวลานี้เอาธาตุขันธ์เป็นเครื่องมือถือเป็นใหญ่ เรื่องจิตใจเรื่องธรรมนั้นมีมากน้อยเท่าไรไม่มีปัญหา แต่ธาตุขันธ์ที่เป็นเครื่องใช้นี้ เวลามันอ่อนตัวลงไปแล้ว มันก็ก้าวไม่ออกเหมือนกัน นี้รู้สึกว่ามันก็อ่อนตัวลงๆ ในธาตุในขันธ์

จึงขอเตือนพี่น้องทั้งหลาย ในวันนี้เป็นโอกาสอันดีงามที่เราได้มาทำบุญอุทิศส่วนกุศลถึงท่านอาจารย์ถิรที่ท่านปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ เป็นครูเป็นอาจารย์ของพวกเรา แล้วก็บุญกุศลนั้นอุทิศถึงท่านด้วย เราก็ได้ด้วย อุทิศถึงท่านด้วย ได้ทั้งสองฝ่าย แล้วนำไปปฏิบัติตามโอวาทคำสั่งสอนของท่าน ความสุขความเจริญท่านจะไปหาเอาที่ไหน จะไปหาตามดินฟ้าอากาศที่ไหน หาเอากับตัวของเรา คือความดีงามทั้งหลาย ทำดีได้ดีขึ้นที่นี่ ทำชั่วได้ชั่วขึ้นที่นี่นะ ไม่ได้ขึ้นจากที่อื่นที่ใด ใครเป็นผู้ทำ คนนั้นเป็นผู้ได้รับผล ดีชั่วทั้งหมดได้รับผลจากการกระทำของเรา ดังที่กล่าวแล้วในเบื้องต้นว่า **นตฺถิ กมฺมสมํ พลํ** ไม่มีอำนาจใดที่จะเหนืออำนาจแห่งกรรมไปได้ เพราะฉะนั้น สัตว์โลกอย่าผยองพองตนว่าจะเหนือกรรมไปได้ ตายแล้วจะไปตามความต้องการ ไปไม่ได้ กรรมไม่ให้ไป เราไปทำกรรมใดไว้ กรรมนั้นจะบังคับเราไว้ เราจะไปสวรรค์ แต่เราทำแต่เรื่องนรกอเวจี ก็ลงนรกอเวจีโดยไม่ต้องสงสัย ให้พากันจำไว้ตั้งแต่บัดนี้ การแสดงธรรมก็เห็นสมควรแก่ธาตุแก่ขันธ์แก่เวล่ำเวลา ขอความสวัสดีจงมีแก่บรรดาพี่น้องทั้งหลายโดยทั่วกัน เทอญ.

พระธรรมเทศนา

โดย

พระญาณทีปาจารย์ (พระอาจารย์ท่อน ญาณธโร)

เจ้าอาวาสวัดป่าศรีอภัยวัน ตำบลนาอ้อ อำเภอเมือง จังหวัดเลย

แสดงในงานสวดพระอภิธรรมศพ

พระครูสถิตธรรมวิสุทธิ์ (หลวงปู่ถิร ฐิตธมฺโม)

เจ้าอาวาสวัดทิพยรัฐนิมิตร (วัดบ้านจิก) อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

ณ วัดทิพยรัฐนิมิตร จังหวัดอุดรธานี

เมื่อวันอังคารที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๘ เวลา ๒๐.๐๐ น.

อาตมาไม่ใช่นักเทศน์ นักธรรม ขัดศรัทธาไม่ได้ จึงได้มาตามประสงค์ และได้มากราบครูบาอาจารย์ อาจารย์องค์นี้ท่านได้ไปบูรณะปฏิสังขรณ์วัดทางจังหวัดเลย ช่วยหลวงปู่ชอบสร้างโบสถ์วิหาร อะไรไม่ดีท่านก็สร้างได้หมด ได้โบสถ์ถาวรอย่างดี ท่านพระครูท่านก็ไปช่วยเหมือนกัน หาหนทางแก้ไขเหล่านี้ ได้ความสะดวกสบาย ท่านวางแผนช่วยกัน ท่านเจ้าคุณวัดโพธิ์ท่านก็ไปช่วยกันพัฒนา

พูดถึงผลงานของครูบาอาจารย์ ท่านเหลือกินเหลือใช้จริงๆ ท่านเกิดมาเพื่อพัฒนาประเทศชาติบ้านเมืองจริงๆ ท่านไม่เห็นแก่ตัว ไม่เก็บไม่กำไม่โกยไม่กินใครทั้งนั้น ขอให้ได้พัฒนาอย่างเต็มที่ก็แล้วกัน เจตนาของท่านเราได้สัมผัสกันอยู่ ในสมัยที่ท่านยังแข็งแรงๆ อยู่ ก็ทำงานจนตัวเองทรุด ไม่ฟื้น ทรุดลงไปเรื่อยๆ แต่ปานนั้น ยังมีหัวใจอยากช่วยตรงนั้นตรงนี้อยู่อย่างนั้นแหละ แต่สังขารไม่เอื้ออำนวยให้ได้ทำประโยชน์เต็มที่สมปรารถนา ให้ประเทศชาติบ้านเมืองไปยึดไปถือเอาว่า ทำดีไปให้ลูก ทำถูกไว้ให้หลาน พัฒนาการไว้ให้ชาติบ้านเมืองเท่านั้น อย่างอื่นไม่เอา ขอให้ได้พัฒนาก็พอแล้ว ดูสิ สิ่งปลูกสร้างทุกอย่างในวัดบ้านจิก วัดทิพยรัฐนิมิตร

ท่านมีความสันโดษมักน้อยของท่านอยู่อย่างนั้นตลอดมา ไม่เก็บไม่กำไม่โกยไม่โกงไม่กินใครเลย ขอให้ได้ช่วยชาติ ศาสนา เพื่อความเบาอกเบาใจของพระมหากษัตริย์

เท่านี้คือความประสงค์ของท่าน อย่างอื่นท่านไม่เอา ท่านเป็นผู้ที่เสียสละจริงๆ เพื่อบ้านเมืองจริงๆ เพื่อความอยู่รอดของพระพุทธศาสนา เสียสละเรื่อยๆ จนไม่มีอะไรเลยละ บางครั้งบางคราวผู้มีสตางค์ทั้งหลายก็สนับสนุนกับท่านตลอดมา ไม่ปฏิเสธเลย ผลงานของท่าน เหลือกินเหลือใช้ตลอดมา หลวงปู่เหรียญก็เหมือนกัน หลวงปู่ถิรก็เหมือนกัน หลวงปู่สมชายที่ท่านละสังขารไปในระยะเดียวกันนี้ ไม่ถอยหลัง บุกหน้าเรื่อยๆ ไป ไม่ถอยหลังเลย เพราะฉะนั้น จึงยกสุภาษิตขึ้นว่า **กมฺมํ วิชฺชา ธมฺโม สีล** ทั้ง ๔ ข้อนี้ เป็นชีวิตที่อุดมมงคลของท่าน **ชีวิตมุตฺตมํ** บุคคลจะดีปรากฏในสังคมได้ต้องมีคุณธรรมดังกล่าวนี้

การงานของท่าน **กมฺมํ** นั้น หมายถึง การงานของพระ มีอะไรบ้าง มีการงานส่วนตัวของท่านคือกรรมฐาน ท่านพิจารณากรรมฐานของท่านอยู่ไม่ได้ขาด รูปทั้งหลายมันไม่เที่ยง วิญญาณทั้งหลายไม่เที่ยง จะเอาอะไรกับมัน นอกจากจะสร้างคุณงามความดีใส่ตัวเองเท่านั้น ท่านเห็นอย่างนี้ชัดแจ้ง เพราะฉะนั้น ท่านผู้เสียสละอย่างนี้นับว่าเป็นปูชนีย-บุคคลที่สำคัญมากกับเราทั้งหลายที่ทำบุญบำเพ็ญกุศลเพื่ออุทิศถวายท่าน วัฒนาผลถวายท่าน อันนี้ไม่ใช่ของต่ำเหมือนกัน เป็น **ปูชนียนํ** เหมือนกัน ทำให้เกิดมงคล ชีวิตไม่อับเฉา เป็นผู้ที่ทำให้ชีวิตเจริญรุ่งเรือง ครูบาอาจารย์ที่มีผลงานสะอาดทั้งหลาย **กมฺมํ** ตัวนั้น ที่ล่วงลับไปแล้วก็ดี ที่มีชีวิตอยู่ก็ดี การงานของท่านไม่ได้ขาด พิจารณากรรมฐานทุกวันๆ ไม่ได้ขาดเลย กรรมฐานนั้น กรรมฐานหลักจริงๆ ก็คือพระอุปัชฌาย์ให้ตั้งแต่วันบวช บวชเข้ามา พระอุปัชฌาย์จะให้กรรมฐานเป็นเครื่องพิจารณาขัดเกลากิเลสของตัวเอง ไม่ให้ลุอำนาจแก่กิเลส

กรรมฐานมีอะไรบ้าง เราก็เคยได้ยินอยู่ กรรมฐานมันบอกว่า เกสาเด้อ ให้พิจารณาผม โลมา ขนเด้อ พิจารณาขน นขา เล็บเด้อ พิจารณาเล็บ ทันตา ฟันเป็นเครื่องบดเคี้ยวอาหารไปหล่อเลี้ยงร่างกายอยู่ทุกวันๆ ฟันมันจะหล่นจะโยกจะคลอนเมื่อไรไม่รู้ รักษาอยู่เรื่อยๆ พอได้ใช้มัน ถ้าฟันโยกฟันคลอน ร่างกายก็ทรุดโทรม มันเป็นอย่างนี้ แล้วมันสวยตรงไหน มันงามตรงไหน ก็จึ้จุดลงไป ไม่ได้ยินดีตามมัน มันจะหล่นจะโยกจะคลอนอย่างไรช่างมัน บริหารกันไปตามมีตามได้ บางคนมีฟันทนมากไม่ร่วงไม่หล่น ท่านบริหารฟันรักษาไว้ดี ตโจ หนัง นขา เล็บ ที่อยู่ปลายมือปลายเท้าทั้ง ๑๐ นิ้ว หรือ ๒๐ นิ้ว ที่ปลายเท้า-มือนี่มีไว้ทำไม มีไว้สำหรับรักษาเนื้อของมัน ไม่ให้มันอ่อนมันนิ่มเป็นอันตราย หยิบของอะไรก็ได้ดี แข็งแรง เล็บมันก็ดี ถ้าไม่รักษา สกปรกขนาดไหนก็จึ้จุดลงไป เห็นความสกปรกของมัน จับโน่นจับนี่บ้างก็จะเยินไป ท่านพิจารณาของท่าน

อยู่อย่างนี้ เป็นการงานสำคัญของการบวช การงานอันนี้ไม่มีโทษ มีประโยชน์อย่างเดียว พิจารณาให้เห็นความสลดสังเวช มันชำรุดทรุดโทรมไปอย่างไรๆ ไม่ยึดติดกับมันแล้ว พิจารณาจะเห็นตามความเป็นจริง อย่างนี้เรียกว่าการงานของพระ

การงานอื่นของท่านก็มีอีก การงานที่ไม่มีโทษ การงานพัฒนาวัดวาศาสนาให้มันแข็งแรงถาวรขึ้นมา มีวัตถุก่อสร้างมากมาย ท่านก็ไม่ลดละไม่ท้อถอย ทำไปเรื่อยๆ เป็นการงานที่ไม่มีโทษ เป็นงานบริสุทธิ์ และก็สามารถทำให้จิต **วิมุติ** หลุดพ้นจากอาสวกิเลสได้ ถ้าพิจารณากรรมฐานบ่อยๆ พิจารณาบ่อยๆ คิดถึงความเบื่อหน่ายคลายความกำหนัด ไม่ยินดีในรูป ในเสียง ในกลิ่น ในรส ในโผฏฐัพพะ ในธรรมารมณ์ ไม่ยินดีกับมันเลย เห็นมันไม่เที่ยง เป็นทุกขัง มันเป็นอนิจจัง เป็นอนัตตา แล้วอนัตตลักขณญาณของท่านก็แจ่มแจ้งชัดเจนขึ้นมาก สิ้นสงสัยในเรื่องรูปของท่าน และอย่างอื่นก็พิจารณาด้วย รูป วิญญาณ เวทนา สังขาร สัญญาด้วย เหล่านี้ทั้ง ๕ กอง มันแข็งแรงทนทานขนาดไหน พิจารณาเห็นแจ่มแจ้งชัดเจนของท่านแล้ว ไม่สงสัยในรูปแล้ว เรียกว่าสิ้นสงสัยในรูปแล้ว การเกิดแก่เจ็บตายของคนมีแค่นี้

ท่านพิจารณาของท่านตั้งแต่เริ่มบวชเข้ามา พิจารณาจนละสังขาร หนีจากมันอย่างนี้ละ ไม่ยินดีกับมันแล้ว แล้วแต่มันจะเป็นไปอย่างไร ต้องทนทุกข์เวทนาแสนสาหัสสากรรจ์ก็มี ร่างกายของเรามีการทรุดโทรมไปอย่างไร ก็อาศัยหมอ หมอ ผู้ที่เขาเรียนทางกาย ทางสติของท่านก็พิจารณาตามนั้นเรื่อยๆ มา จนเกิดความสลดสังเวช ท่านอยู่ในเพศพรหมจรรย์ได้มาตลอด ไม่ได้หวั่นไหวกับโลกธรรมทั้งหลายแล้ว บุคคลเช่นนี้เป็นบุคคลตัวอย่าง เป็นบุคคลที่ควรนำมายึดเตือนสติตนเองเสมอๆ ท่านชนะมัน ชนะความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตาย ท่านชนะแล้ว ท่านก็ละสังขาร ไปไม่รอด ทิ้งมัน มันเอาไปไม่ได้แล้ว ดังนั้น สิ่งที่จะเป็นสาระประโยชน์ สำหรับคนเราทุกคน ทุกเพศทุกวัย ไม่ว่าหญิงหรือชาย ต้องพิจารณาอย่างนี้เหมือนกัน พิจารณากรรมฐานทุกวันๆ อย่าไปนอนหลับทับสิทธิ ถ้าพิจารณาทุกวันๆ เราจะเกิดความกระจ่างขึ้นมา สิ้นสงสัยในรูป ในเสียง ในกลิ่น ในรส ในโผฏฐัพพะ ในธรรมารมณ์ทั้งหลาย นั้นเห็นพิจารณาอย่างนี้ชัดแจ้งแล้ว ตั้งหน้าตั้งตาประพฤติปฏิบัติไป **กมฺมํ** การงานของท่านดีแล้ว ถูกต้องแล้ว

วิชชา ของท่าน ก็รู้ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ของท่าน ไตรลักษณ์ ท่านก็สิ้นสงสัย ไตรลักษณญาณของท่านเกิดขึ้นแล้ว เป็นวิชชาของท่าน วิชชาของพระที่จะเอาตัวรอดไปแล้ว เอาวิชชามาใช้ มาประยุกต์กันเข้า ก็สิ้นความสงสัยไป

ธมฺโม ตัวนั้นหมายถึงธรรมะที่ประจำจิตของท่าน มีอะไรบ้าง ธรรมะมีหลายอย่าง เมตตาธรรม อันนี้เป็นธรรมข้อหนึ่ง ท่านเมตตา ปรารถนาดีในเพื่อนมนุษย์กับสัตว์ทุกจำพวก สัจธรรม มีความจริงใจที่จะต้องประพฤติปฏิบัติ เอาจริงเอาจังกับมัน ไม่ให้มันหลอกเราได้ วิชชาข้อนี้ท่านเอาจริงเอาจังจนสิ้นสงสัย **ธมฺโม** หมายถึง เมตตาธรรม สัจธรรม คารวธรรม หลายๆ อย่าง เอามาประยุกต์กัน ทุกวันๆ มีคุณธรรมอันนี้ประจำอยู่ ความสงสัยทั้งหลายก็สิ้นไป ไม่ต้องห่วง สิ้นไปได้ ไม่สงสัยอีกแล้ว คุณธรรมเหล่านี้ดังกล่าวนั้น ท่านเจริญมากๆ เข้า เจริญเมตตาธรรม เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา คุณธรรมเหล่านี้เอามาใช้ทุกวันๆ สามารถพูดกับท้าวมหาพรหมได้ ถ้าเจริญคุณธรรมดังกล่าว พิจารณาเรื่อยๆ ท่านท้าวมหาพรหมจะลงมาเยือน มาถามปริศนาปัญหาธรรมต่างๆ นานา ท่านก็เอาคุณธรรมที่ท่านประพฤติปฏิบัติมาตอบไป มหาพรหมก็ชื่นชอบอนุโมทนาสาธุการด้วย อยู่ด้วยพรหมวิหารธรรม เป็นเครื่องอยู่ของผู้ใหญ่ แล้วพิจารณาคุณธรรมเหล่านี้ประจำ ก็เป็นผู้วิเศษเป็นคนดีขึ้นมาในโลก ครูบาอาจารย์ท่านดี ท่านโด่งท่านเด่นท่านดัง ท่านดูดคนให้เข้ามาประพฤติปฏิบัติธรรม ท่านก็มีคุณธรรมดังกล่าวนี้เอง ในที่สุด บางองค์ท่านก็ด่วนดับตั้งแต่ยังไม่ตาย ดับกิเลสนะ ไม่ใช่ดับสังขาร ดับกิเลส สิ้นสงสัยในเรื่องบาปบุญคุณโทษ ไม่ลูบไม่คลำใดๆ ทั้งนั้น สิ้นสงสัยไปแล้ว ท่านดับอาสวะในใจของท่าน ราคะมันหมดไป โทสะมันหมด โมหะมันหมดไป จากจิตจากใจ

ราคะ โทสะ โมหะ กิเลสเหล่านี้มันรบกวนคนให้ลำบากลำบนมามาก เพราะฉะนั้นพวกเราจงพยายามกำจัดอาสวะเหล่านี้ตามท่านบ้าง อย่าให้มันเป็นหัวหน้าเราจนเกินไป อันว่าความรักไม่ใช่ใจ ความชังไม่ใช่ใจ ความยินดียินร้ายไม่ใช่ใจ ความดีใจ เสียใจไม่ใช่ใจ มันมาทีหลังเรา ท่านไม่ให้ยึดถือของเหล่านี้เป็นอันขาด ท่านผู้ปฏิบัติธรรมทั้งหลาย สังขาร โทสะ สังขารที่มาปรุงใจ ความโกรธเป็นสังขารชนิดหนึ่ง เราทุกคนทั้งหลายที่นั่งอยู่นี้เคยโกรธมาแล้วเหมือนกัน ความโกรธหายไปไหน มันหายไปได้ ความโลภเป็นสังขารชนิดหนึ่ง เป็นโลภสังขาร พิจารณาตามแล้วไม่น่าจะทำตามมันหรอก มันเพียงแต่มายุให้รำตำให้รั่วยั่วให้ออก กำหนัดยินดีขึ้นมาเฉยๆ โลภะ โทสะ โมหะ ความหลงอันนี้สำคัญ เป็นรากเหง้าลึกลงไป มันเป็นอวิชชาปัจจัยอยู่ในหัวใจของเราแล้ว ถ้าเราทำตามมันก็เสียที ก็จะขาดทุนสูญกำไร ไม่ได้อะไรเลย ได้แต่ความโลภความหลงติดตามไป ถ้าตายไปขณะมีความโลภความหลงจัดอยู่หนาแน่น เราจะไปที่ไหน ก็จะไปสู่ทุคติแน่นอน ไม่ได้ไปสุคติ ไม่ได้ไปสวรรค์นิพพาน เพราะว่ามันทำลาย มันเป็นอกุศลชนิดหนึ่งที่ทำให้ใจลุ่มหลงมัวเมา ไปยึดของไม่เที่ยงมาเป็นตัวเป็นตนก็ขาดทุน

เพราะฉะนั้น พวกเราพุทธบริษัทจึงสมควรจะประพฤติปฏิบัติให้รู้เห็นโทษของมันให้ชัดแจ้ง ความโลภไม่ใช่ใจ ความโกรธไม่ใช่ใจ ความหลงไม่ใช่ใจเนื้อ เป็นสิ่งที่มายั่วยุให้ลุ่มหลงไปเฉยๆ เรารู้อย่างนี้ก็ไม่ทำตามมัน มันโลภมันได้อะไร ทำให้กิเลสหนาแน่นขึ้น วิธีการกำจัดความโลภ ท่านก็บัญญัติให้แล้ว พระพุทธเจ้าบัญญัติให้แล้ว **ทานํ เทติ** เด้อ เป็นเครื่องกำจัดอาสวะในหัวใจได้ คือความตระหนี่ถี่เหนียว เห็นแก่ตัว ถึงกับโลภโมโทสัน เก็บกำกอบโกยต่างๆ นานา สะสมให้กิเลสหนักโถมเข้าจนทำลายตนเองเห็นได้ชัด ความโกรธก็ดี ความโลภก็ดี ไม่ได้ทำให้เราดีกว่านี้ เสื่อมเสียชื่อเสียงเกียรติยศรสนิยมไปตามๆ กัน คนลุอำนาจในความโลภจัดเกินไปก็อันตรายแก่ตนเอง คุณธรรม ชื่อเสียงเกียรติยศก็พังไปด้วย เรามีอำนาจสูงๆ ถ้าลุแก่อำนาจแห่งความโลภเท่านั้น จะทำให้ผิดกฎหมายบ้านเมือง ผิดธรรมเนียมประเพณี คุณธรรมอันดีงามจะหมดไปจากตัวของเรา ขาดความเคารพนับถือ

ท่านทั้งหลายคงสังเกต โลภมากก็เป็นอันตราย จะยกตัวอย่างความโลภที่เป็นอันตรายอย่างไร จะยกตัวอย่างของประธานาธิบดีเฟอร์ดินาน มาร์กอส ของฟิลิปปินส์ เป็นตัวอย่าง เป็นผู้ใหญ่ที่เก็บกำกอบโกยเต็มที่ ไม่รู้จักเสียสละ มีอะไรๆ ก็หักแข้งหักขาเอาเข้าบัญชีของตัว เข้าไปหลายๆ โลภมากแล้วเอาให้รวยในการเป็นประธานาธิบดี ได้เป็นผู้ใหญ่ขนาดนี้ จะต้องเก็บต้องกำต้องโกยให้เต็มที่ เมื่อประชาชนเขารู้แล้วก็ประท้วง เขาท้วงติงท่าน เอาเงินรัฐบาลไปเท่าไร พันล้าน หกพันล้าน หมื่นล้าน ท่านเอาไว้ไหน ทำไมไม่เอามาสร้างบ้านเมืองให้เจริญกว่านี้ เก็บไว้ตรงไหน นักบัญชีเขารู้หมด แล้วทำไมไม่เอามาพัฒนาบ้านเมือง เมื่อจี้จุดเข้าไปก็แก้ตัวน้ำขุ่นๆ ด้วยอำนาจกิเลส อำนาจมืด ว่าเราเก็บไว้ฉุกเฉิน เวลาน้ำท่วม แผ่นดินไหว ไฟไหม้ เวลามันเกิดเรื่องขึ้น เราจะเอามาจ่าย แต่ไม่เห็นออกมาจ่ายสักที ประชาชนก็ลุกฮือขึ้นประท้วง ถ้าไม่เอาเงินออกมา เราจะเหยียบท่าน

ความโลภมันทำให้มืดมิดปิดปัญญาของตนเอง คิดว่าเราเก็บของเราไว้ได้แล้ว จะเอาออกมาทำไม ถ้าเขาไม่ให้อยู่ประเทศนี้ เราก็บินหนีไปประเทศอื่นก็ได้ เรามีเงินล้นฟ้าแล้วไม่อดตายหรอก เอาดอกผลมาเลี้ยงตนเอง เลี้ยงภรรยา เลี้ยงครอบครัวได้ ก็ไม่เป็นไร ไม่ได้เป็นประธานาธิบดีเราก็ไม่กลัว เพราะเรารวยแล้ว สักวันหนึ่งเราจะเอามาแจกหรอก พอเขาเผลอก็บินหนีจากฟิลิปปินส์ไปเกาะฮาวายอยู่กลางน้ำกลางทะเล บินหนีตอนกลางคืน เขาเห็นว่าเป็นประธานาธิบดีลี้ภัยไป เขาก็ต้อนรับอย่างดี เขาก็เลี้ยงดูเอา พอหนีไปแล้ว ผลจะตามมาทันหรือเปล่า พวกรัฐบาลฟิลิปปินส์เห็นเขาบินหนีไป

แล้วก็สั่งปิดธนาคารทุกแห่งทุกบัญชี ณ วินาทีนั้นเป็นต้นไป ธนาคารไหนให้เบิกเงินแสดงว่าสมรู้ร่วมคิดต้มตุ๋นประเทศชาติ เป็นคำสั่งของรัฐบาล เขาก็ปิดทุกบัญชี ทีนี้เฟอร์ดินาน มาร์กอส ไปอยู่ฮาวาย เงินทองที่เอาติดตัวไปก็ร่อยหรอน้อยลงๆ จะจับจ่ายก็ไม่พอ ลูกน้องก็ตามไปเยอะเหมือนกัน เงินจะหมดให้ไปกดเอทีเอ็ม ทุกธนาคารในโลก เราฝากทุกธนาคาร พอไปกดดูไม่มีอะไร ทางรัฐบาลสั่งปิดหมดแล้ว ไปกดที่ไหนก็มีแต่ศูนย์ๆ อยู่อย่างนั้น เสียใจมากว่ารัฐบาลหักหลัง ก็อาเจียน (ฮาก) เป็นเลือด ก็ขอกลับประเทศฟิลิปปินส์ ประธานาธิบดีคนใหม่ก็บอกว่า ประเทศปกครองเข้ารูปเข้ารอยแล้ว อย่ากลับมาเลย ในที่สุด มาร์กอสก็ตายที่ฮาวาย ตายอย่างสุนัขข้างถนน นี่แหละคนเรา ความโลภทำให้ตนเองสูญเสียไปอย่างหมดหวัง ไม่มีทางเอา เสียทั้งยศถาบรรดาศักดิ์ ทั้งชีวิต ตายแล้วเผาแล้ว จะเอากระดูกกลับมาฟิลิปปินส์กลับมาบ้านอีก เขาก็ไม่ยอมอีก บ้านเมืองยังไม่สงบ เขาก็ดันไว้ไม่ให้กลับเข้าประเทศอีก ความโลภเป็นอันตรายแก่ชื่อเสียงเกียรติยศรสนิยมทั่วไปตามๆ กัน

ถ้าคนเรารู้เท่าทันกิเลสของตนเอง พอฟังมาก็จะร้องอ๋อแล้ว นี้ยกมาเป็นเพียงตัวอย่าง นี้ยังไม่พอ เช่น พระเจ้าชาร์แห่งอิหร่าน เขายกย่องให้เป็นจักรพรรดิ ก็มีแต่กอบกำโกย ไม่เอามาพัฒนาประเทศ จนประเทศชาติลำบาก เขาก็ไปปรึกษาผู้นำศาสนาให้เป็นแกนนำให้ประชาชนลุกฮือกันขึ้น ให้พระเจ้าชาร์เอาเงินคืนประชาชน ทำนองเดียวกับมาร์กอส เพราะกิเลสเป็นใหญ่ มีแต่ความตระหนี่หวงแหน เอากิเลสเป็นใหญ่อยู่อย่างนั้น พระเจ้าชาร์ไม่คืนเงิน แต่หนีไปเกาะอังกฤษ รัฐบาลอิหร่านก็สั่งอายัดเงินทุกธนาคารของพระเจ้าชาร์ พอเงินหมดก็กดเงิน ที่ไหนก็เป็นศูนย์ๆ หมด ก็เลยกระอักเลือด ในที่สุดก็ตาย เพราะว่าความโลภไม่เข้าข้างใคร พระพุทธเจ้าจึงกล่าวว่า **โลโภ ธมฺมํ ปริปนฺโถ** ความโลภเป็นอันตรายต่อความเจริญทั้งหลาย ต่อธรรมทั้งหลาย แก่การงานทั้งหลาย ชื่อเสียงเกียรติยศทั้งหลายก็พังไปตามๆ กัน ในที่สุดก็ตายที่ประเทศอังกฤษ เขาก็มีความเป็นธรรมอยู่ ลูกชายก็ถูกแต่งตั้งขึ้นมาเป็นกษัตริย์แทนกัน แต่ไม่ให้เหมือนพระเจ้าชาร์ เพราะฉะนั้น ความโลภมันเป็นอันตรายขนาดนี้

ความโกรธเหมือนกัน ก็เป็นอันตรายแก่คนทั้งหลายเหมือนกัน ท่านว่า **โกโธ ธมฺมํ ปริปนฺโถ** ความโกรธเป็นอันตรายแก่ธรรมทั้งหลายแก่ความเจริญทั้งหลาย แก่ชื่อเสียงเกียรติยศรสนิยม พังกันไปตามๆ กันดังนี้

เพราะฉะนั้น พึงเห็นเสียเถิดว่า กิเลสที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่าเป็นกิเลสหนาปัญญาหยาบ ทำอันตรายแก่ตนเองได้ขนาดนี้ สมควรหรือพวกเราเป็นพุทธบริษัทจะเอา

มันเป็นหัวหน้าใจ เราจะถึงความหายนะความเสื่อมไปอย่างน่าใจหายใจคว่ำทีเดียว อันตราย ฉะนั้น พวกเรายังมีอยู่มีกินอยู่ พระราชาของเราก็ตั้งอยู่ในทศพิธราชธรรมประเพณี นำพาประชาชนบำเพ็ญกุศลเสียสละอยู่ไม่ได้ขาด ไม่ได้เอาความตระหนี่ถี่เหนียวมาเป็นหัวหน้าใจแล้ว ให้มีความยินดีตามมีตามได้ พออยู่พอกินพอแล้ว เอาละ ท่านบอกว่าให้ยินดีในความมีตามได้ พออยู่พอกิน อย่าเอามากเกินไป มันอันตราย อย่างมีระดับ ถ้าหากเป็นผู้มีหน้าที่การงานสูงด้วยแล้ว อาจจะทำลายชื่อเสียงเกียรติยศสนิยมของตัวให้พังไปตามๆ กันมาหลายสมัยแล้ว ในเมืองไทยมีหลายสมัยแล้วที่ล้มละลายไปหมดทุกอย่าง ไม่มีเงินทองเก็บเต็มฟ้าหรอก

เพราะฉะนั้น พวกเราจงกำจัดมันเสียโดยการทำงานเด้อ **ทานํ เทติ** เสียสละอยู่เรื่อยๆ ความโลภโมโทสันในใจก็จะเบาบางลงไปเรื่อยๆ จะสบายๆ เวลาตายไปจะไม่มีพันธะใดๆ ทั้งนั้น ไม่ต้องมีห่วง อย่างเช่น นางวิสาขามหาอุบาสิกา เป็นผู้เสียสละบำรุงพุทธศาสนามาเรื่อยๆ ไม่เห็นเดือดร้อนที่ตรงไหนเลย ไม่มีอะไรเสียหาย มีแต่ได้บุญทั้งนั้น บำเพ็ญไปเถิด **อนาถบิณฑิกเศรษฐี** ท่านก็ทำอย่างนี้เหมือนกัน ท่านไม่เก็บไม่กำไม่กอบไม่โกยใครเลย ซื้อที่ดินสร้างวัดถวายพระบรมศาสดา โดยซื้อที่ดินจากเจ้าเชต ซื้อที่ดินรกร้างว่างเปล่าที่พอจะเป็นวัด ท่านก็อนุมัติสร้างวัดได้ สร้างเป็นพระเชตวันมหาวิหาร มีมากเหลือเกินที่บำเพ็ญประโยชน์ สาธารณวัตถุที่อยู่ในประเทศอินเดียมีมากมายเหลือเกิน

ต่อมาเรื่อยๆ พระเจ้าอโศกมหาราชก็เหมือนกัน แต่ก่อนเป็นนักรบตัวฉกาจฉกรรจ์ใครสู้ไม่ได้ หลังจากที่พิจารณาคุณธรรมแล้ว ท่านก็เสียสละเหมือนกัน พระเจ้าอโศกเราจะไม่รบอีกแล้ว เราจะมาพัฒนาใจของเราเองให้หมดอาสวะ ความโลภให้เบาไป ความโกรธให้เบาลง ความอิจฉาริษยาให้เบาลงไป พระเจ้าอโศกก็สำราญใจ ไม่มีอะไรรบกวนท่านแล้ว ก็มีชื่อเสียง บำรุงพระพุทธศาสนาไปเรื่อยๆ สวนลุมพินีวันท่านก็พัฒนาดีขึ้น ที่ประสูติ ตรัสรู้ ก็พัฒนาดีขึ้น ที่แสดงธรรมธัมมจักกัปปวัตตนสูตรก็ไปทำให้ดีขึ้นพัฒนาไว้ พระเจ้าอโศกก็ทำไว้อย่างดี เจดีย์ใหญ่ที่ตรัสรู้ที่เมืองพาราณสีก็ทำให้ดีขึ้นไว้ เราไปเที่ยวอินเดีย ก็จะเห็นฝีไม้ลายมือของพระเจ้าอโศกที่ท่านพัฒนาไว้ทุกอย่างนั้น เรียกว่าท่านตัดกิเลส ไม่เอากิเลสมาปกครองประเทศ ท่านก็อยู่ด้วยความสำราญสบายใจ หมดสงคราม สมัยนั้นไม่มี

เพราะฉะนั้น พวกเราทั้งหลายที่เป็นพุทธบริษัท เอาคติเหล่านี้มาเตือนตัวเอง ความโลภของเราก็จะเบาบางลงไป ความโกรธของเราจะเบาบางไป ความหลงรักหลงใคร่

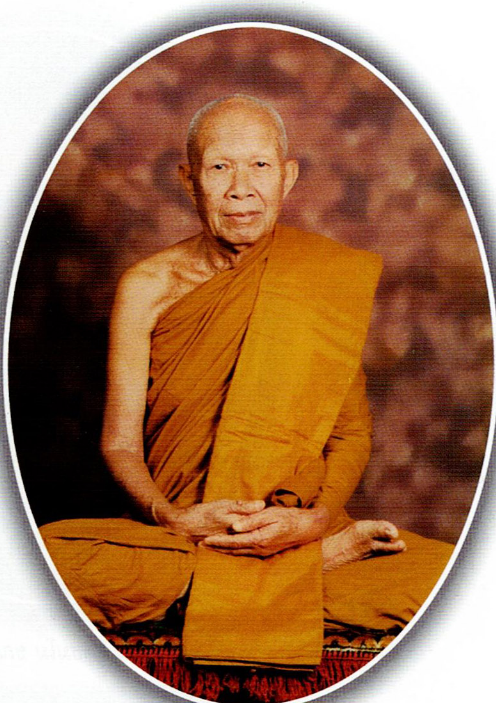
หลงอยากได้ หลงยินดี ก็จะเบาบางไป ไม่รบกวนเราอีกแล้ว ในที่สุด อวสานของชีวิตของเราก็จะสบาย เรียกว่าตายไปอย่างสบาย ไปสู่สุคติอย่างเดียว เพราะฉะนั้น พวกเราเป็นพุทธบริษัทก็ควรยึดคติเหล่านี้มาเตือนตนเองดีแล้ว พวกเราทำบุญอยู่ทุกวันนี้ มาวันไหนก็สมาทานศีลเสียก่อนเป็นภาคพื้น **มยํ ภนฺเต ติสรเณน สห ปญฺจ สีลานิ ยาจาม** ขอสมทานศีลด้วย ถ้าทำตามที่สมาทานไปแล้ว พวกเราอยู่ด้วยกันก็มีความสุข เห็นหน้าเห็นตากันก็มีความสุข มันตัดกิเลสของตนเองไปด้วยก็เพราะการสมาทานศีลเบื้องต้น ถ้ามีศีลแล้วก็น่าเคารพน่านับถือน้ำใจ ถ้าคนไม่มีศีลไม่มีธรรมแล้ว จะอยู่ขนาดไหนก็ไม่น่าไว้ใจ เป็นพระเป็นเณร ก็ไม่เอาศีลมาทำลายกิเลสตนเอง ลุแก่อำนาจกิเลสตนเองอยู่อย่างนั้น ใครจะเลื่อมใสใครจะศรัทธา ใครจะทะนุบำรุงให้ได้รับความเจริญรุ่งเรือง มีแต่เขาเบื่อเขาหน่ายต่อการลุอำนาจกิเลสดังกล่าว มันไม่ดีเลย อันนี้ศีลนี้เป็นเบื้องต้น เป็นภาคพื้น เป็นบันไดขั้นต้น ไปสวรรค์เที่ยวท่องต้องมีศีลเสียก่อน

ทานหนึ่ง ศีลหนึ่ง **ทานํ เทติ สีลํ รกฺขติ ภาวนํ ภาเวตฺวา เอกจฺโจ สคฺคํ คจฺฉติ เอกจฺโจ โมกฺขํ คจฺฉติ นิสฺสํสยํ** อันนี้เป็นคำสอนของหลวงปู่มั่น ท่านสอนอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน ว่าขึ้นต้นด้วย **ทานํ เทติ สีลํ รกฺขติ** นี้แหละให้มีศีลมีคุณธรรม แล้วในสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ นี้ ถ้าพากันสมาทานตั้งมั่นศีลนั้น ไม่เป็นไร เมืองไทยไม่แตกแน่นอน อันหนึ่งอันเดียว ด้วยอำนาจของศีล ศีลธรรมทำให้เจริญรุ่งเรือง ปกป้องไว้ได้ แม้เขาจะมาทิ้งระเบิด บางแห่งระเบิดไม่แตกเลย พวกถือไตรสรณคมน์มั่นคง ไม่หวั่นไม่ไหว ระเบิดศาสตราอาวุธใดไม่เอาทั้งนั้น ให้มั่นคงอยู่ในไตรสรณคมน์และศีล ๕

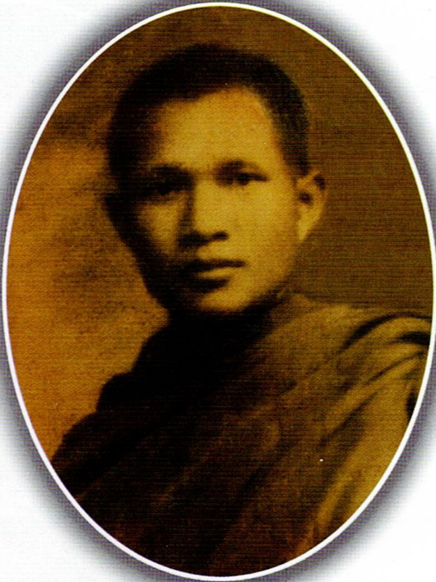
นี่พวกเราทำถูกแล้ว สมาทานศีล ๕ ก่อนเบื้องต้น ศีลเป็นพื้น เป็นบันไดขั้นต้น ศีลเป็นบันไดไปสวรรค์เที่ยวท่อง จะข้ามบึงหรือคลอง จะต้องไต่เต้าสะพานข้ามเดินตามเด้อ ศีลของท่านดีจริงๆ ท่านไปอยู่ป่าอยู่เขาที่ไหน ถ้าศีลของท่านบริสุทธิ์ดี ท่านก็สบาย พวกเทวาอารักษ์ทั้งหลายก็นิยมชมชอบ ปกป้องคุ้มครองรักษาไม่ให้เป็นอันตรายใดๆ เลย ศีลท่านดี ถ้าไม่มีศีล ก็ถูกรังแกต่างๆ นานา ภูตผีปีศาจรบกวน ไม่ค่อยได้รับความสงบเท่าที่ควร ต้องกลับมาหาพระพุทธเจ้าก่อนใหม่ พวกเธอไปอยู่ที่นั่น ถูกเทวาอารักษ์ทั้งหลายพระภูมิเจ้าที่ไม่พอใจ ทำไม่ดีไม่งาม ทำไม่ถูก สำรวมใหม่เสียก่อน สวดกรณีย-เมตตสูตรนั้นซิ สวดเรื่อยๆ ด้วยคาถาของพระพุทธเจ้า **"กรณีย มตฺถกุสเลน ยนฺตํ สนฺตํ ปทํ อภิสเมจฺจ"** สวดจนจบทุกวันๆ แล้วภูตผีปีศาจทั้งหลาย เทวาอารักษ์ทั้งหลายนิยมชมชอบ จะมาเฝ้าจะมารักษาให้ตลอดปลอดภัย ไม่มีอะไรหรอก กลับไปใหม่ไปที่นั่นใหม่ พากันเดือดร้อน หนีมา อยู่ไม่ได้ ถูกภูตผีปีศาจรังควานรบกวน ไม่ได้รับ

ความสงบสบายพอ นั้นแหละ คืนไปใหม่ ให้ท่องคาถากรณียเมตตสูตรไป ไปที่ไหน เทวดาแถวนั้นมาต้อนรับ มาช่วยถือสิ่งถือของ เบา ไม่หนักเลย ของหนักๆ ก็ไม่หนัก มีคนมาถือช่วย มาบำเพ็ญอยู่ที่ตรงนั้นจนบรรลุคุณธรรมได้ เป็นโสดาบัน พระสกิทาคามี พระอนาคามีตามฐานะของตนๆ เพราะฉะนั้น อันนี้ดีจริงๆ ที่พวกเราได้บำเพ็ญกันเบื้องต้นได้สมาทานศีลเสียก่อน ถึงพระไตรสรณคมน์เสียก่อน สมาทานศีล ๕ ตั้งมั่นเสียก่อนเป็นคุณธรรมที่ประกันสังคมด้วย ถ้าสังคมมีคนศีลคนธรรมกันดีอยู่ ก็จะอยู่ร่วมกันอย่างพี่อย่างน้อง ไม่กินแหนงแคลงใจใดๆ ช่วยเหลือกันไปตามมีตามได้

ได้มาเห็นความพร้อมเพรียงสามัคคีกันของพุทธบริษัททั้งหลายในวันนี้ ก็ดีใจดีใจหลาย ขออนุโมทนาน้ำใจเด้อๆ ขอให้ตั้งอกตั้งใจประพฤติปฏิบัติไปไม่ประมาท ไม่ให้ขาดด่างพร้อยใดๆ บริสุทธิ์ผุดผ่องดี ต่อแต่นั้นจะประสบพบเห็นความสุขเจริญ ทั้งทางคดีโลกและทางคดีธรรมทุกประการ วิสัชนามาสมควรแก่เวลา เอวังก็มีด้วยประการฉะนี้



ธรรมประวัติ
พระครูสถิตธรรมวิสุทธิ์
(ถิร ฐิตธมฺโม)



หลวงปู่ถิร จิตธมฺโม ขณะมีอายุ ๒๑ ปี



พรรษาแรกที่หลวงปู่
มาจำพรรษาที่วัดบ้านจิก
พ.ศ. ๒๔๘๑

ธรรมประวัติของ
พระครูสถิตธรรมวิสุทธิ์

ปฐมวัย

หลวงปู่ถิร จิตธมฺโม เป็นชาวมุกดาหาร เดิมชื่อ ถิร บุญญวรรณ เกิดเมื่อวันพุธที่ ๘ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๕๙ ตรงกับวันขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๑๒ ปีมะโรง บิดาชื่อ นายลอย บุญญวรรณ เป็นผู้ใหญ่บ้าน บ้านสิงห์มงคลใต้ อำเภอมุกดาหาร (ปัจจุบันถูกตั้งให้เป็นจังหวัดมุกดาหารแล้ว) ขึ้นกับจังหวัดนครพนม มารดาชื่อ นางช่วย บุญญวรรณ เป็นคนถิ่นเดียวกันกับบิดา ครอบครัวของหลวงปู่เป็นชาวนา และหลวงปู่มีพี่น้องทั้งหมด ๖ คน ดังนี้

๑. นางอ่อนจันทร์ เสียชีวิตแล้ว

๒. นายอ้อย บุญญวรรณ เสียชีวิตแล้ว

๓. พระครูสถิตธรรมวิสุทธิ์ (หลวงปู่ถิร จิตธมฺโม)

๔. นางกมกรรณ เสียชีวิตแล้ว

๕. นายหวัน บุญญวรรณ ปัจจุบันยังมีชีวิตอยู่ เป็นนายช่าง

๖. นายเหวย บุญญวรรณ ปัจจุบันเป็นข้าราชการครูที่เกษียณอายุราชการแล้ว

ในวัยเด็ก หลวงปู่ได้เรียนหนังสือภาคบังคับเหมือนเด็กทั่วไป ที่โรงเรียนมุกดาลัย อำเภอมุกดาหาร ซึ่งในขณะนั้นขึ้นกับจังหวัดนครพนม และในระหว่างเรียนชั้นประถมศึกษานี้มักป่วยเป็นโรคปวดท้องอย่างรุนแรง บางทีถึงกับสลบหมดสติไป ซึ่งเหตุการณ์นี้มักจะเกิดขึ้นเป็นประจำทุกปี ปีละครั้ง โดยไม่ทราบสาเหตุ จนอายุประมาณ ๑๐ ปี จึงเกิดความคิดว่า ชีวิตมนุษย์นี้ช่างวุ่นวาย และโลกนี้ช่างคับแคบจริงๆ รู้สึกอึดอัดเบื่อหน่าย ไม่ทราบว่าตัวเองควรจะดำเนินชีวิตไปอย่างไรดี (ความตอนนี้ได้กราบเรียนขอคำอธิบายจากหลวงปู่ และหลวงปู่ได้เมตตาอธิบายว่า ที่ท่านคิดเช่นนี้มีสาเหตุมาจากการป่วย เพราะคนเราเกิดมาเหมือนถูกคุมขังด้วยความเจ็บป่วย เกิด แก่ เจ็บ ตาย) จึงอธิษฐานว่า *ถ้าเราไม่มีบุญบารมี เราจะหนีไปตายดีกว่า* (หมายความว่า ถ้าเราไม่มี

บุญก็จะขอตายเสียเลยดีกว่า) แต่อาการป่วยด้วยโรคปวดท้องก็ยังคงเป็นอยู่ประจำทุกปี แม้จะได้รับการตรวจรักษาจากแพทย์ก็ยังไม่หาย จนต่อมาภายหลังเมื่อได้บวชเป็นพระแล้ว อาการปวดท้องดังกล่าวจึงหายไป

สมัยนั้นจะมีวัดประจำหมู่บ้าน ชาวบ้านเรียกว่าวัดบ้าน เมื่อหลวงปู่ไปวัด เห็นผ้ากาสาวพัสตร์ที่พระท่านครองอยู่ รู้สึกสบายใจทุกครั้ง จึงยึดถือเป็นแนวทางไว้ในขณะนั้นว่า *เมื่อโตขึ้นเราจะบวช* และต่อมาเมื่ออายุประมาณ ๑๐ กว่าปี จึงได้ขอบิดาไปเป็นลูกศิษย์วัดอยู่ที่วัดยอดแก้วศรีวิชัย (วัดกลาง) ตำบลศรีบุญเรือง อำเภอมุกดาหาร จังหวัดนครพนม คอยรับใช้บริการพระในวัด พร้อมกับเรียนหนังสือตามปกติ จนจบหลักสูตรชั้นสูงสุดของประถมศึกษาในสมัยนั้น แล้วได้ศึกษาต่อในหลักสูตรเร่งรัด ด้วยหวังว่าวันหนึ่งข้างหน้าเมื่อจบการศึกษาแล้วจะสามารถออกมารับราชการได้

ชีวิตในเพศพรหมจรรย์

เมื่อเรียนหลักสูตรเร่งรัดจบแล้ว หลวงปู่เกิดความต้องการที่จะบวชเป็นเณรเพื่อจะได้ศึกษาต่ออีก ด้วยในสมัยนั้นการศึกษาของกุลบุตรกุลธิดาต้องศึกษาในวัด ถ้าเป็นฆราวาสจะได้เรียนเพียงชั้นประถมศึกษาซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับ หลักสูตรการเรียนของสามเณรในสมัยนั้นได้บรรจุหลักสูตรการฝึกหัดครู และวิชาพระพุทธศาสนา วิชาภาษาบาลีและสันสกฤต ควบคู่กันไป ซึ่งใน ๑ ปีการศึกษาเปิดสอนเพียง ๓ เดือนเท่านั้น หลวงปู่จึงขออนุญาตบิดาบวชเณร บิดาท่านก็อนุญาตให้บวชที่วัดยอดแก้วศรีวิชัย (วัดกลาง) ที่หลวงปู่เป็นลูกศิษย์วัดอยู่นั่นเอง ในวันที่ ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ โดยมีพระมหาแก้ว รัตนปัญโญ เป็นพระอุปัชฌาย์ ขณะนั้นหลวงปู่อายุได้ ๑๖ ปี

เมื่อบวชแล้ว โยมบิดาได้พามาอยู่ที่วัดป่าศีลาวิเวก อำเภอมุกดาหาร จังหวัดนครพนม ที่โยมบิดาและลุงได้ร่วมกันสร้างไว้ วัดนี้เป็นวัดธรรมยุตที่ท่านพระอาจารย์ดี ฉนฺโน เป็นเจ้าอาวาส (พระอาจารย์ดี ฉนฺโน เดิมเป็นพระมหานิกาย ท่านเป็นพระที่มีใจคอหนักแน่นเด็ดเดี่ยว เก่งทางช่างไม้ ช่างก่อสร้าง แกะสลัก เขียนภาพ ช่างเหล็ก ช่างปั้นดินเผา และมีความรู้ทางยาแผนโบราณ เรื่องว่าน เลียงผา นอกจากนี้ยังเป็นผู้มีคาถาอาคม เช่น วิชากำบังตัว คงกระพันชาตรี เชี่ยวชาญในการปราบผีทุกชนิด ตอนหลังมาได้ญัตติเป็นธรรมยุติกนิกาย โดยฝากตัวเป็นลูกศิษย์ของหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต ใน พ.ศ. ๒๔๖๕ ท่านจึงหันมาสนใจการปฏิบัติเพื่อการหลุดพ้น เพื่อนรุ่นสหธรรมิกของท่าน คือ เจ้าพระคุณสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (ติสฺโส อ้วน) เจ้าคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์



พระอาจารย์ดี ฉนฺโน
พระอาจารย์ของหลวงปู่ถิร ฐิตธมฺโม

อาจารย์เสาร์ กนฺตสีโล พระอาจารย์สิงห์ ขนฺตฺยาคโม พระอาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาพโล หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ เป็นต้น)[๑]

พระอาจารย์ดี ฉนฺโน ได้ให้การอบรมหลวงปู่ถึงวิธีการบำเพ็ญเพียรภาวนาสมาธิและกัมมัฏฐานอยู่ ๒ พรรษา ทางด้านสมถกัมมัฏฐาน ได้เน้นให้บริกรรมพุทโธพร้อมทั้งอานาปานสติด้วย ส่วนทางด้านวิปัสสนากัมมัฏฐาน ได้เน้นให้พิจารณากายานุปัสสนา ต่อมาเมื่อขึ้นพรรษาที่ ๓ หลวงปู่จึงเริ่มออกเดินธุดงค์ไปเองเรื่อยๆ โดยมีเด็กรับใช้ติดตามไปด้วย ๑ คน ชื่อเด็กชายทองมา เป็นชาวอำเภออำนาจเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี (ธุดงค์เป็นข้อวัตรปฏิบัติที่พระป่า พระอริยเจ้าทั้งหลายถือปฏิบัติ พระพุทธเจ้าบัญญัติไว้ เรียกว่า ธุดงควัตร มี ๑๓ ข้อ แล้วแต่ผู้ใดจะเลือกปฏิบัติข้อใด)

วันหนึ่ง ได้เดินธุดงค์ไปถึงวัดกลาง ซึ่งเป็นวัดมหานิกายแห่งหนึ่งในอำเภอเมืองจังหวัดอุบลราชธานี และได้ตัดสินใจศึกษาต่อเน้นหลักสูตรการฝึกหัดครู เพื่อจะได้ออกไปรับราชการได้ในภายหลัง แต่คงเป็นด้วยอำนาจบุญบารมีที่จะทำให้หลวงปู่ได้ครองผ้ากาสาวพัสตร์ต่อไป จึงได้เกิดเหตุการณ์บางอย่างขึ้น กล่าวคือ บังเอิญวันนั้นเป็นวันพระที่วัดมีงานปลงผม (โกนผม) พระในวัด หลวงปู่ได้ช่วยงานปลงผมพระจำนวน ๓๐ รูป

---

[๑] จากหนังสือชีวประวัติอภินิหารของพระอาจารย์ดี ฉนฺโน หน้า ๑๗

หลังจากช่วยงานเสร็จแล้วรู้สึกอ่อนเพลียมาก จึงได้กลับไปจำวัด (นอน) เมื่อตื่นนอนขึ้นมา ปรากฏว่าไม่สามารถลุกขึ้นได้ มีอาการชา ตามแขนขาไม่มีเรี่ยวแรง ซึ่งอาการเช่นนี้หลวงปู่เล่าว่าเป็นอยู่นานประมาณ ๖ เดือน จึงทำให้ไม่สามารถศึกษาต่อดังที่ตั้งใจไว้ได้ และด้วยอานิสงส์แห่งบุญบารมีในอดีตชาติที่ได้บำเพ็ญเพียรมา จึงทำให้ขณะที่ป่วยนั้นเกิดมีแรงดลใจนึกรู้ขึ้นมาเอง (นิรุตติ) ว่า จะหายป่วยจากโรคนี้ได้จะต้องกลิ้งตัวบนยอดหญ้าที่มีน้ำค้างเกาะ แล้วต้องอาบน้ำอุ่นจัดประมาณ ๒ โอ่งมังกร ทุกเช้า ทุกวัน จึงจะหาย ดังนั้น หลวงปู่จึงได้ปฏิบัติตามขั้นตอนที่ระลึกรู้ขึ้นมานั้น เมื่อปฏิบัติแล้วได้มานั่งพิจารณาตามเนื้อตัวของตนเอง พบว่ามีเหงื่อผุดออกมาตามรูขุมขน ขนาดใหญ่เท่าเม็ดข้าวโพด แม้จะเอาผ้าเช็ดตัวมาเช็ด เหงื่อก็ยังผุดออกมาตลอดเวลา ทำให้ตัวเบาขึ้น หลวงปู่ได้ปฏิบัติเช่นนี้ทุกวันตั้งแต่เดือนตุลาคมไปจนถึงกลางเดือนธันวาคม อาการดีขึ้นเรื่อยๆ และเมื่อหายป่วยแล้วได้เดินทางกลับอำเภอมุกดาหาร ขณะนั้นมีอายุย่างเข้า ๒๐ ปี จึงตั้งใจจะบวชเป็นพระ เพราะอายุครบที่จะบวชพระได้แล้ว และคิดเสียสละชีวิต ดังที่เคยอธิษฐานไว้ว่า *"ถ้าไม่มีบุญบารมีก็จะหนีไปตายดีกว่า"* บิดาจึงทำพิธีบวชพระให้ในวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๘ โดยมีพระสารภาณมุณี (จันทร์ เขมิโย) เป็นพระอุปัชฌาย์ และพระอธิการทองเป็นพระกรรมวาจาจารย์ ที่วัดหัวเวียง ตำบลพระธาตุพนม จังหวัดนครพนม โดยพระอุปัชฌาย์ขนานนามเป็นภาษามคธให้ว่า *ฐิตธมฺโม* (แปลว่า ตั้งมั่นในธรรม)

เมื่อบวชแล้ว ได้กลับมาจำพรรษาที่วัดป่าศีลาวิเวกกับท่านพระอาจารย์ดี ฉนฺโน เช่นเดิม ที่วัดนี้ หลวงปู่ได้เริ่มฝึกปฏิบัติตนตามแนวพระป่าอย่างจริงจัง ด้วยอุปนิสัยเดิมที่ติดตัวมาจากอดีตชาติ จนกระทั่งเข้าพรรษาที่ ๒ พ.ศ. ๒๔๘๐ (อายุประมาณ ๒๑ ปี) หลวงปู่จึงเดินทางไปยังวัดเกาะแก้ว อำเภอพระธาตุพนม จังหวัดนครพนม ซึ่งเป็นวัดที่**หลวงปู่เสาร์ กนฺตสีโล** จำพรรษาอยู่ แต่ในพรรษานั้น หลวงปู่เสาร์ได้ไปจำพรรษาที่จังหวัดอุบลราชธานี ทำให้หลวงปู่ไม่ได้พบกับหลวงปู่เสาร์ ขณะที่จำพรรษาอยู่วัดเกาะแก้วนี้ หลวงปู่ได้เริ่มอดอาหารเพื่อทรมานสังขารเป็นครั้งแรก ฉันแต่น้ำปานะเท่านั้น นับเป็นเวลา ๑๕ วัน และปักกลดในป่าช้าตลอดพรรษา (โสสานิกังคะ คือ ถือการอยู่ป่าช้าเป็นวัตร) การฝึกอดอาหารนี้พระป่านิยมฝึกปฏิบัติกัน เพราะช่วยทำให้ตัวเบา ไม่ง่วงเหงาหาวนอน มีผลดีต่อการบำเพ็ญเพียรสมาธิภาวนา ซึ่งจะทำให้ปฏิบัติสมาธิภาวนาได้ต่อเนื่องยาวนาน เกิดความก้าวหน้าในการฝึกจิต ส่วนการทรมานสังขารและปักกลดในป่าช้า จะเป็นการช่วยฝึกสติ ทำให้ไม่ประมาท หลังจากออกพรรษาแล้ว หลวงปู่จึง



พระอาจารย์อุ่น ธมฺมธโร
พระอาจารย์ของหลวงปู่ถิร จิตธมฺโม

เดินทางกลับมาที่วัดป่าศีลาวิเวก ขณะนั้นท่านพระอาจารย์เกียงเป็นเจ้าอาวาสแทนท่านพระอาจารย์ดี ฉนฺโน ซึ่งย้ายไปอยู่วัดกุดแห่ อำเภออำนาจเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี ตรงกับ พ.ศ. ๒๔๘๑

ในเวลาต่อมา พระอาจารย์อุ่น ธมฺมธโร เจ้าอาวาสวัดทิพยรัฐนิมิตร (วัดบ้านจิก) อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี (พระอาจารย์อุ่น เดิมอยู่วัดศรีษะเกษ อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม แต่เดิมท่านญัตติเป็นมหานิกาย ต่อมาญัตติใหม่เป็นธรรมยุต มีนิสัยเด็ดเดี่ยว ปฏิบัติบำเพ็ญเพียรภาวนาอย่างอุกฤษฏ์ อดนอน และฉันเจตลอดชีวิต) พระอาจารย์อุ่นได้เดินทางมาเที่ยววิเวกที่วัดศีลาวิเวก และเมื่อท่านจะเดินทางกลับ ได้ชักชวนพระติดตามไปด้วยอีก ๓๐ รูป ซึ่งในพระกลุ่มนี้มีหลวงปู่ถิรรวมอยู่ด้วย การเดินทางตามพระอาจารย์อุ่นมาจังหวัดอุดรธานีใน พ.ศ. ๒๔๘๑ ครั้งนี้ ถือว่าเป็นครั้งแรกที่หลวงปู่ได้มาจำพรรษาที่วัดทิพยรัฐนิมิตร (วัดบ้านจิก) และได้จำพรรษา ณ วัดแห่งนี้ตั้งแต่นั้นมาจวบจนปัจจุบันนี้

ที่วัดบ้านจิก พระทุกรูปถือปฏิปทาการฉันเจเป็นวัตร เนื่องจากพันโทพระยงค์-พลพ่าย กับภรรยาคือคุณแม่ทิพย์ ซึ่งเป็นโยมอุปัฏฐากสำคัญของวัดนี้ ได้มีศรัทธา

ประกอบอาหารเจถวายพระอยู่เสมอ (อาหารเจในสมัยนั้นไม่มีผักผลไม้มากมายเหมือนปัจจุบัน จะมีเพียงพริกโขลกผสมกับเกลือและผักบางชนิดเท่านั้น) การฉันเจนี้ ช่วงแรก ๆ ที่ฉัน ร่างกายยังปรับตัวไม่ได้ จะมีอาการอ่อนเพลีย แต่พระทุกรูปพอใจที่จะฉันเช่นนี้ เนื่องจากถือว่าเป็นการฝึกทรมานตนเองไม่ให้ติดในรสชาติของอาหาร เมื่อออกธุดงค์ไปในป่าจะได้มีความอดทน สามารถฉันตามมีตามเกิดได้

เมื่อย่างเข้าพรรษาที่ ๔ พ.ศ. ๒๔๘๔ หลวงปู่มีอายุประมาณ ๒๔ ปี พระอาจารย์อุ่นเริ่มนำคณะซึ่งประกอบด้วยหลวงปู่ และพระเณรประมาณ ๓๐ รูป ออกธุดงค์ เมื่อเดินทางไปถึงบ้านปากดง หลวงปู่เกิดมีความคิดที่จะกลับไปศึกษาต่อเพื่อออกไปรับราชการใช้ชีวิตอย่างฆราวาสอีก จิตมันถอยกลับไม่อยากอยู่เป็นพระอีกต่อไป จึงได้เดินทางกลับมายังวัดบ้านจิก ส่วนพระอาจารย์อุ่นยังคงอยู่ที่บ้านปากดงเช่นเดิม แต่เป็นเรื่องที่แปลกมาก ทุกครั้งที่พระอาจารย์อุ่นบำเพ็ญภาวนา จิตจะไม่ยอมรวมลง และมักจะเกิดนิมิตเห็นหน้าหลวงปู่อยู่เสมอ จิตอ่อน น้ำตาตกใน จึงปรารภกับตัวเองว่า *พระองค์นี้สำคัญแค่ไหน แม่ของเราแท้ ๆ ซึ่งเราเองก็คลอดออกมาจากท้องแม่ เมื่อแม่เสียชีวิตเรายังไม่ถึงกับน้ำตาไหลเลย ทำไมพระองค์นี้จึงทำให้น้ำตาเราไหลได้* จึงอธิษฐานจิตก่อนนั่งสมาธิเพื่อขอทราบว่า *พระองค์นี้มีบุญบารมีเพียงใด* เมื่อนั่งภาวนาต่อไปอีก ๒ ชั่วโมงสมาธิจึงลงได้

เกิดนิมิตครั้งแรก พบว่าพระอาจารย์อุ่นและหลวงปู่ได้ธุดงค์เข้าไปในป่า ซึ่งทางเข้าป่านั้นมีศาลาที่พักริมทางสำหรับคนเดินทาง หลวงปู่ได้นิมนต์พระอาจารย์อุ่นให้นั่งพักบนศาลา และในขณะนั้นมีชีปะขาวรูปหนึ่งขึ้นมาถวายน้ำ

พระอาจารย์อุ่นจึงพูดขึ้นว่า *น้ำใสจริง* แล้วต่างองค์ต่างก็ฉันน้ำจนหมดแก้ว

จากนั้นหลวงปู่จึงพูดขึ้นว่า *ถึงเวลาแล้วจะต้องเดินทาง*

และเมื่อเดินทางเข้าไปในป่า พระอาจารย์อุ่นเดินนำหน้าไปถึงกลางดง ได้พบท่อนซุงท่อนใหญ่ล้มขวางทางอยู่ หลวงปู่จึงนิมนต์พระอาจารย์อุ่นให้นั่งภาวนาบนท่อนซุงนั้นโดยทั้งสององค์จะนั่งหันหน้าไปทางทิศตะวันออกเหมือนกัน

พระอาจารย์อุ่นหันมามองหลวงปู่ เห็นหลวงปู่เคี้ยวหมากปากเปื้อนน้ำหมากเป็นสีแดง จึงถามว่า *ท่านทำไมจึงเคี้ยวหมากปากแดง*

หลวงปู่ตอบว่า *ชาวบ้านเขาถวายหมาก ท่านอาจารย์จะรับหมากด้วยกันหรือไม่*

พระอาจารย์อุ่นจึงตอบว่า *ไม่ ขี้เกียจบ้วนน้ำหมาก*

หลวงปู่จึงพูดว่า *ถึงเวลาแล้วที่จะต้องเดินทาง*

ในระหว่างที่เดินทางไปธุดงค์ในนิมิตนั้น หลวงปู่ได้บ่นกับพระอาจารย์อุ่นว่า *ทำไมหนอการบำเพ็ญเพียรจึงต้องทุกข์ยากลำบากขนาดนี้*

พระอาจารย์อุ่นได้ตอบว่า **ทุกข์มากเท่าใด เราก็จะได้รับความสุขมากเท่านั้น (หมายความว่า ทุกข์เป็นของมีค่า บุคคลใดได้เห็นทุกข์ บุคคลนั้นย่อมหาเหตุแห่งการพ้นทุกข์ และบุคคลนั้นย่อมมีโอกาสพ้นทุกข์ได้นั่นเอง)**

ขณะเดินทางในนิมิตนั้น หลวงปู่จะถือไม้กวาดทางมะพร้าวกวาดทางเดิน พร้อมทั้งสะพายเครื่องอัฐบริขารไปด้วย

พระอาจารย์อุ่นเดินตามมาข้างหลังจึงถามหลวงปู่ว่า *ไม่หนักหรือเพราะต้องสะพายทั้งเครื่องอัฐบริขารและกวาดทางเดินไปด้วย กวาดเพื่ออะไร*

หลวงปู่ตอบว่า *กวาดเพื่อปัดขวากหนามออก ทำให้คนเดินทางได้สะดวกขึ้น*

พระอาจารย์อุ่นจึงบอกว่า *วางเครื่องอัฐบริขารลงก่อน จะได้ไม่หนัก*

หลวงปู่ตอบว่า *หนักก็ไม่เป็นไร*

เมื่อเดินทางต่อไปเรื่อยๆ จะพบทางสองแพร่ง ทางหนึ่งเป็นทางชัน มีเสียงการละเล่นมหรสพดังมาด้วย อีกทางหนึ่งเป็นทุ่งหญ้า หลวงปู่ตัดสินใจจะเดินไปทางชันที่มีเสียงมหรสพ แต่พระอาจารย์อุ่นบอกว่าให้ไปทางที่มีทุ่งหญ้าดีกว่า แล้วเดินนำทางไป หลวงปู่จึงเดินตามพระอาจารย์อุ่นไป และพบว่าทุ่งหญ้านั้นเขียวขจี เรียบและนุ่มประดุจพรมกำมะหยี่

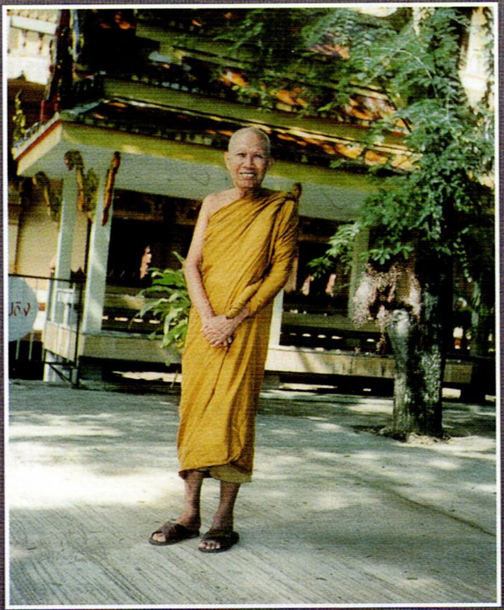
หลวงปู่จึงพูดขึ้นว่า *ถึงเวลานั่งภาวนาแล้ว*

ทั้งพระอาจารย์อุ่นกับหลวงปู่จึงนั่งลงภาวนาหันหน้าเข้าหากัน

เมื่อนั่งภาวนาไปได้พักหนึ่ง หลวงปู่จึงแบมือทั้งสองข้างออกมาข้างหน้าพร้อมกับกล่าวว่า **คนเรียนเหมือนคนนอนหลับ คนปฏิบัติเหมือนคนแบมือรับ**

พระอาจารย์อุ่นกล่าวตอบรับว่า *จริงแล้ว* พร้อมกับยื่นลูกแก้วให้ ๒ ลูก ลูกหนึ่งเป็นสีขาว อีกลูกหนึ่งเป็นสีเหลือง

หลวงปู่กำลูกแก้วไว้ในมือข้างละลูก เมื่อลุกขึ้นยืนจะเอาลูกแก้วใส่เก็บไว้ในย่าม ปรากฏว่าตัวท่านมีย่าม ๒ ใบ สะพายอยู่ข้างซ้ายและขวา จึงใส่ลูกแก้วลงในย่ามข้างละใบ พร้อมทั้งกล่าวว่า *ถึงเวลาต้องเดินทางต่อแล้ว* (ความตอนนี้หลวงปู่ได้เมตตาอธิบายความหมายให้ฟังว่า **คนเรียนเหมือนคนนอนหลับ** หมายความว่า คนที่เรียนรู้แต่ทฤษฎีเป็นคนไม่รู้จริง เปรียบเสมือนคนนอนหลับ **คนปฏิบัติเหมือนคนแบมือรับ** หมายความว่า คนที่เรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติหรือผู้ที่ปฏิบัติจริงจังจึงจะเป็นผู้รู้จริง เปรียบเสมือนคน



หลวงปู่ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๓



แบมือออกรับ ลูกแก้วสีขาวก็คือแก้วรัตนตรัย หรือความบริสุทธิ์ ลูกแก้วสีเหลืองก็คือสีผ้ากาสาวพัสตร์ ซึ่งเป็นสีธงชัยของพระอริยเจ้านั่นเอง)

เมื่อเดินทางออกมาพ้นจากทุ่งหญ้าก็พบทางสามแพร่ง มีวงเวียนอยู่ตรงกลาง ปรากฏเห็นปราสาท ๓ หลัง แต่ละหลังหันไปทางทิศเหนือ ทิศตะวันออก และตะวันตก ตามลำดับ ปราสาททุกหลังจะประดับด้วยแก้ว พระอาจารย์อุ่นให้หลวงปู่ไปตรวจดูปราสาทแต่ละหลังก่อนที่จะขึ้นไปนั่งภาวนา เมื่อหลวงปู่ขึ้นไปบนปราสาทหลังแรก ปรากฏว่าพระอาจารย์อุ่นก็เดินขึ้นไปบนปราสาทอีกหลังหนึ่งแล้ว พระอาจารย์ทั้งสองต่างพูดขึ้นพร้อมกันว่า *เสนาสนะนี้เป็นที่สัปปายะ* จิตพระอาจารย์อุ่นก็ถอนออกจากสมาธิ ทั้งหมดนี้เป็นนิมิตในวันแรกของการอธิษฐาน

ในคืนต่อมา ขณะท่านพระอาจารย์อุ่นนั่งภาวนา ก็เกิดนิมิตขึ้นอีก โดยในนิมิตเห็นหลวงปู่พูดว่า *ท่านพระอาจารย์ สภาวธรรมเป็นอย่างนี้เชียวหรือ*

พระอาจารย์อุ่นจึงตอบว่า *ใช่แล้ว* จิตก็ถอนออกจากสมาธิ (นิมิตตอนนี้หมายความว่า การบำเพ็ญเพียรปฏิบัติที่ผ่านมาของหลวงปู่ถูกต้องแล้ว โดยมีพระอาจารย์กล่าวรับรอง)

เมื่อพระอาจารย์อุ่นพิจารณานิมิตแล้ว จึงให้คนมานิมนต์หลวงปู่ที่วัดบ้านจิกกลับไปที่บ้านปากดง แล้วเล่านิมิตให้หลวงปู่ฟัง พร้อมทั้งกำชับให้หลวงปู่จดบันทึกไว้

นิมิตทั้งหมดนี้เปรียบเสมือนคำทำนายคดีและอนาคตข้างหน้าของหลวงปู่ถิรนั่นเองเช่น

– นิมิตที่พระอาจารย์อุ่นเห็นหลวงปู่ถิรเคี้ยวหมาก ปากเปื้อนน้ำหมากเป็นสีแดง จึงพูดขึ้นว่า *ทำไมท่านจึงเคี้ยวหมากปากแดง* หลวงปู่ตอบว่า *ชาวบ้านเขาถวายหมาก*

หมายความว่า หลวงปู่ยังต้องเกี่ยวข้องกับประชาชน คือต้องคอยพูดอบรมสั่งสอนประชาชนอยู่เนืองๆ ซึ่งเปรียบเสมือนคนเคี้ยวหมากจนปากแดง เพื่อโปรดเวไนยสัตว์ (สรรพสัตว์ทั้งหลายที่ร่วมเกิดแก่เจ็บตายด้วยกัน) และพุทธบริษัท (คนถวายหมากก็คือคนที่สมัครเป็นพุทธบริษัท)

เมื่อหลวงปู่ถามพระอาจารย์อุ่นว่า *ท่านอาจารย์จะรับหมากไหม* พระอาจารย์อุ่นตอบว่า *ไม่ ขี้เกียจบ้วนน้ำหมาก*

หมายความว่า พระอาจารย์อุ่นไม่อยากยุ่งเกี่ยวกับวัฏสงสารนี้อีก

– นิมิตที่พระอาจารย์อุ่นเห็นหลวงปู่ถิรสะพายอัฐบริขารแล้วเดินกวาดขวากหนามตามทางเดินเพื่อให้ผู้คนเดินตามได้สะดวก

หมายความว่า ต่อไปภายภาคหน้าหลวงปู่จะได้ช่วยสัตวโลกให้พ้นทุกข์ และต้องพบกับอุปสรรคขัดขวาง แต่ก็จะผ่านปัญหาและอุปสรรคนั้นๆ ไปได้

– นิมิตที่พระอาจารย์อุ่นยื่นลูกแก้วขาวและเหลืองให้

หมายความว่า หลวงปู่จะได้ครองเพศพรหมจรรย์อันบริสุทธิ์และถือพระรัตนตรัยเป็นสรณะ (ลูกแก้วสีขาว) และจะได้อยู่ในร่มผ้ากาสาวพัสตร์ต่อไป (ลูกแก้วสีเหลือง)

– นิมิตที่หลวงปู่ถิรและพระอาจารย์อุ่นเดินขึ้นนั่งปราสาทองค์ละหลังนั้น หมายความว่าเสนาสนะนี้เป็นที่เหมาะสมแล้วกับหลวงปู่ทั้งสอง

เมื่อหลวงปู่พิจารณานิมิตที่ท่านพระอาจารย์อุ่นเล่าให้ฟังแล้ว จึงตัดสินใจว่าจะอยู่ในโลกของเพศพรหมจรรย์ตลอดไป โดยตั้งใจจะเอาชีวิตถวายพรหมจรรย์ และได้เดินทางกลับมาที่วัดบ้านจิก พร้อมกับพระอาจารย์อุ่นและคณะพระที่ออกธุดงค์ไปด้วยกัน แต่ปรากฏว่าพระ ๓๐ รูปที่ติดตามพระอาจารย์อุ่นมาพร้อมๆ กับหลวงปู่นั้น เหลือเพียงบางองค์เท่านั้นที่อยู่จำพรรษาที่วัดบ้านจิก

ที่วัดบ้านจิกนี้ หลวงปู่ฉันอาหารตามปฏิปทาของทางวัดและได้เพิ่มการฝึกทรมานสังขารตนเองพร้อมๆ กันไปด้วย โดยการตั้งสัจจะอธิษฐานถืออริยาบถ ๓ คือ ยืน เดิน นั่ง โดยไม่มีการนอนตลอด ๓ ปี เรียกว่า ถือเนสัชชิกธุดงค์ ซึ่งเป็นการฝึกทรมานสังขารเพื่อรักษาสติและไม่ติดสุข การฝึกครั้งนี้รู้สึกทรมานมาก และในระหว่าง ๓ ปีนี้ได้เดินทางไปธุดงค์อีกหลายครั้ง เช่น ออกเดินธุดงค์ติดตามพระอาจารย์อุ่นไปจนถึงตำบลหนองบัวบาน ซึ่งมีหนองน้ำ “หนองบัวบาน” ใกล้ๆ หนองน้ำมีต้นแสงใหญ่มากขนาด ๕ คนโอบ ชาวบ้านได้ช่วยกันสร้างที่พักให้พระอาจารย์อุ่นบนคาคบต้นแสง ส่วนหลวงปู่ปักกลดอยู่บนจอมปลวก มีเสนาสนะทำด้วยฟางข้าวแห้ง หลังจากนั่งภาวนาไปได้พักหนึ่ง ปรากฏว่ามีลมพายุพัดมาและพัดกระหน่ำอย่างรุนแรง และรุนแรงมากขึ้นในตอนกลางคืน จนทำให้ต้นไม้หักล้มระเนระนาด พระเณรที่ติดตามมาด้วยต่างวิ่งหนีกันชุลมุนวุ่นวาย มีเณรองค์หนึ่งวิ่งเหยียบตอต้นฝรั่ง ตอที่มีรอยหักแหลมเสี้ยมนั้นจึงแทงทะลุกลางฝ่าเท้า ทำให้เณรได้รับบาดเจ็บ และหลังจากพายุสงบลงแล้ว เช้าวันรุ่งขึ้นพระอาจารย์อุ่นจึงพาเณรไปรักษาบาดแผลในตัวเมือง โดยได้มอบหมายให้หลวงปู่ดูแลพระเณรที่เหลืออยู่ หลวงปู่จึงได้ย้ายที่นั่งภาวนาไปอยู่ที่ศาลากลางน้ำของหนองบัวบานและได้อดอาหารด้วยทั้งที่ยังถือเนสัชชิกธุดงค์อยู่ ๒ วัน

ต่อมาขณะภาวนาก็เกิดนิมิตเห็นหญิงคนหนึ่งเดินเข้ามากราบแล้วพูดว่า *ข้าพเจ้าชอบท่าน* เมื่อได้ยินดังนั้น หลวงปู่จึงลุกเดินหนีไป ในมือมีดาบเล็กๆ อันหนึ่งถือกวัด

แกว่งไว้ข้างๆ ตัวเพื่อป้องกันไม่ให้หญิงคนนั้นเข้ามาใกล้ได้ แต่หญิงคนนั้นก็เดินตามหลวงปู่มาตลอดเวลา หลวงปู่จึงเดินหนีเข้าไปในกลุ่มพระเพื่อให้หญิงคนนั้นไปสนใจพระองค์อื่นแทน หญิงคนนั้นก็ยังคงติดตามหลวงปู่มาอีก ในนิมิตนั้น หลวงปู่เห็นตำรวจจึงรีบเข้าไปแจ้งตำรวจให้จับหญิงคนนี้ แต่ตำรวจกลับบอกหลวงปู่ว่า *เขาไม่มีความผิดจะจับเขาไม่ได้* หลวงปู่จึงคิดหาวิธีการใหม่ที่จะขับไล่หญิงคนนี้ไป แต่กลับนึกขึ้นได้ว่า *เราจะคิดหนีเขาไปทำไมโดยไม่คิดแก้ปัญหาที่ตัวเรา* คิดได้ดังนั้นแล้ว จึงหันไปหาหญิงคนนั้นเพื่อจะถามว่าตามเรามาทำไม ปรากฏว่ายังไม่ทันได้ถาม หญิงคนนั้นชิงพูดขึ้นมาก่อนว่า *ถ้าท่านไม่ชอบ ดิฉันก็ขอเงิน ๑๒ บาท แล้วจะไปจากท่าน* หลวงปู่จึงตอบว่า *อาตมาเป็นนักบวช เงินทองไม่เคยแตะต้อง จะมีเงินมาจากไหน* หญิงคนนั้นว่า *ถ้าไม่มีดิฉันก็จะขอลา* หลังจากที่หญิงคนนั้นพูดจบ ต้นแสงที่พระอาจารย์อุ่นเคยนั่งภาวนาก็หักโค่นล้มลง ขณะนั้นเวลาประมาณตี ๓ หลังจากเกิดเหตุการณ์นี้แล้ว หลวงปู่กับพระเณรทั้งหมดก็ยังคงอยู่ภาวนาต่ออีกประมาณ ๑๐ กว่าวัน แล้วจึงเดินทางกลับวัดบ้านจิกเพื่อจำพรรษา เมื่อมาถึงวัดบ้านจิก ได้เล่าถวายให้พระอาจารย์อุ่นฟัง พระอาจารย์อุ่นก็ตอบว่า *ผมก็ไปอยู่บ้านเขานะ* แล้วเล่าเรื่องให้หลวงปู่ฟัง ความว่า ตอนที่สร้างที่พักบนต้นแสงเสร็จแล้ว ท่านได้นั่งพักและทำสมาธิอยู่บนเก้าอี้สนาม ปรากฏนิมิตเห็นหญิงคนหนึ่งเดินตรงรี่เข้ามาหาท่าน ท่านจึงพูดว่า *อย่าเข้ามานะผู้หญิง อย่าเข้ามานะ* พร้อมทั้งได้ลุกขึ้นเพื่อจะไล่หญิงคนนั้นไป ปรากฏว่าเก้าอี้ที่ท่านนั่งบำเพ็ญภาวนาอยู่นั้นล้มลง จิตจึงถอนออกจากนิมิต (หลวงปู่ได้อธิบายให้ฟังในภายหลังว่า หญิงคนที่ปรากฏในนิมิตนั้นเป็นรุกขเทวดาที่อาศัยอยู่ในต้นแสง มาลองใจท่านทั้งสอง)

หลังจากออกพรรษา พระอาจารย์อุ่นจึงพาพระเณรออกธุดงค์ไปแถวบ้านม่วง บ้านปากดง บ้านผือ บ้านข้าวสาร พระพุทธบาทบัวบก บ้านนายูง บ้านค้อ ภูพาน ไปเรื่อยๆ แต่ละหมู่บ้านมีบ้านเรือนคนสิบกว่าหลังคาเรือน เดินทางทั้งกลางวันและกลางคืนจนเห็นบ้านเรือนคน จึงปักกลด กลางป่า บนภูเขาก็มี พระทุกองค์ได้ตั้งใจฝึกปฏิบัติบำเพ็ญเพียรภาวนาอย่างจริงจังแบบเอาชีวิตเข้าแลก มีอยู่คืนหนึ่ง ขณะปักกลดนั่งภาวนาอยู่บนภูเขาที่ตำบลบ้านม่วง ได้ยินเสียงพญางูใหญ่ขนาดลำตัวเส้นผ่าศูนย์กลาง ๑๐ นิ้ว ยาวประมาณ ๖ เมตร เลื้อยผ่านไปเสียงดังมาก เนื่องจากเกล็ดงูเสียดสีกับพื้น แล้วยังส่งเสียงร้องเรียกงูตัวเมียให้เลื้อยออกมาหากินพร้อมกัน งูทั้งสองตัวเลื้อยออกไปหากินด้วยกัน ทำให้เกิดเสียงดังมากกว่าเดิม พระเณรต่างหวาดกลัว ครั้นรุ่งเช้าจึงพากันไปมุงดูงูทั้งสองตัวที่นอนขดตัวอยู่ในถ้ำ จากพฤติกรรมของงูนี้ ทำให้นั่งภาวนาในคืนต่อมา

เกิดธรรมะผุดขึ้นในใจถามว่า คนที่เคยบวชทำไมจึงสึก และตอบว่า *คนส่วนใหญ่สึกเพื่อมีครอบครัว ถ้าไม่ต้องการมีครอบครัวจะสึกทำไม ถ้ายังอยากสึกให้ลองหาดูว่ามีผู้หญิงคนไหนบ้างที่ด่าผู้ชายไม่เป็น ถ้ามีก็ให้สึกไปมีครอบครัวได้* (ในใจหลวงปู่ปฏิเสธการมีครอบครัว เพราะหลวงปู่ถือเกียรติตัวเอง ไม่อยากให้ผู้หญิงมาด่า) จากธรรมะที่เกิดขึ้นนี้ทำให้หลวงปู่รู้ว่าตนเองยังมีทิฏฐิซึ่งเป็นกิเลสอย่างหนึ่ง จึงเร่งฝึกบำเพ็ญเพียรภาวนาและอบรมจิตใจตนเองมากขึ้น โดยพิจารณาอสุภกรรมฐาน ปลงอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา

ประมาณ พ.ศ. ๒๔๘๖ ขณะเกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ หลวงปู่เดินทางไปธุดงค์และจำพรรษาที่วัดบ้านงิ้วพึง ข้างสนามบินอุดรธานี (ปัจจุบันคือกองบินที่ ๒๓) หลังจากนั้นได้กลับมาจำพรรษาที่วัดบ้านจิกอีกใน พ.ศ. ๒๔๘๗ ซึ่งครบกำหนด ๓ ปีตามที่ได้ตั้งสัจจะอธิษฐานไว้พอดี เมื่อทอดกายลงนอนในครั้งแรก รู้สึกเจ็บปวดรวดร้าวทรมานมากเหมือนว่าธาตุขันธ์ร่างกายที่ทอดลงกับพื้นจะต้องแตกดับไปจากโลกนี้เลยทีเดียว ความรู้สึกเช่นนี้ก็เนื่องมาจากการที่หลวงปู่ไม่เคยได้เอนกายหรือทอดกายลงกับพื้น (เนสัชชิก) เลยตลอด ๓ ปี แต่แล้วหลังจากนอนหลับตื่นขึ้นมากลับพบว่าร่างกายสดชื่น สบายตัวและเดินเหินคล่องแคล่วขึ้น

ขณะพักอยู่กับพระอาจารย์อุ่นนั้น หลวงปู่มักจะได้รับความไว้วางใจจากพระอาจารย์อุ่นเสมอ บ่อยครั้งที่ท่านไม่อยู่ ได้มอบหมายให้หลวงปู่ปกครองดูแลพระในวัดแทน ซึ่งหลวงปู่เองก็ประหลาดใจว่าทำไมจึงเลือกหลวงปู่เป็นผู้ปกครองดูแล ทั้งๆ ที่ในวัดยังมีพระอาวุโสอีกหลายรูป ต่อมาภายหลัง หลวงปู่จึงได้ทราบจากการบอกเล่าของพระอาจารย์อุ่นว่า ในอดีตชาตินั้น หลวงปู่เคยเกิดเป็นกษัตริย์และพระอาจารย์อุ่นเป็นพระพี่เลี้ยงพร้อมทั้งมีหน้าที่เป็นควาญช้างของช้างพระที่นั่งของหลวงปู่ด้วย ในชาตินั้น พระอาจารย์อุ่นเคยตกจากหลังช้างได้รับบาดเจ็บจนเป็นแผลเป็นที่ขา และต่อมาป่วยเป็นอหิวาตกโรคจนเสียชีวิต มาในชาติปัจจุบันนี้ พระอาจารย์อุ่นก็มีรอยแผลเป็นที่ขามาแต่กำเนิด เช่นเดียวกับแผลเป็นที่ขาในอดีตชาติด้วย สำหรับเรื่องนี้ พระอาจารย์อุ่นท่านได้อธิษฐานจิตขอทราบความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ระหว่างตัวท่านกับหลวงปู่ และด้วยอำนาจแห่ง *ปุพเพกตปุญญตา* (บุญที่ได้ทำร่วมกันมาแต่ปางก่อน) จึงทำให้ท่านระลึกรู้เห็นได้จากนิมิตในสมาธิ ซึ่งผู้ที่จะขอระลึกรู้ได้เช่นนี้จะต้องเป็นผู้มีบุญบารมีสร้างสมมามากเพียงพอ มิใช่บุคคลหนึ่งบุคคลใดก็จะขอระลึกรู้ได้ง่ายๆ

ประมาณพรรษาที่ ๙ พ.ศ. ๒๔๘๘ เกิดความวุ่นวายมากภายในวัดบ้านจิก มีการฟ้องร้องเจ้าอาวาสวัดบ้านจิกจนพระอาจารย์อุ่นเองก็ต้องหนีความวุ่นวายไปจำพรรษา

ที่อื่น หลวงปู่จึงต้องเป็นเจ้าอาวาสแทนโดยปริยาย ซึ่งหลวงปู่ไม่เคยคิดว่าจะได้ดำเนินงานหรือบริหารงานในวัดแทนท่านพระอาจารย์อุ่นเลย และหลวงปู่เองยังพลอยถูกฟ้องร้องด้วย อีกทั้งยังมีพระเถระผู้ใหญ่บางรูปไม่พอใจในตัวหลวงปู่ ทำให้หลวงปู่เกิดความท้อแท้ เพราะต้นเหตุแห่งปัญหาทั้งหลายมิได้เกิดจากตัวหลวงปู่ หากแต่เกิดจากญาติโยมอุปัฏฐากเอง หลวงปู่จึงตั้งจิตอธิษฐานขอทราบว่า *ข้าพเจ้าเคยบำเพ็ญบุญบารมีอะไรมาบ้าง ทำไมจึงมีอุปสรรคมากมาย ในอดีตชาติข้าพเจ้าเคยบำเพ็ญเพียรปฏิบัติสิ่งใดมาบ้าง และข้าพเจ้าควรทำสิ่งใดเสริมเพิ่มบุญบารมีนั้น* หลังจากอธิษฐานแล้วจึงจำวัด ปรากฏว่าเกิดสุบินนิมิตเห็นพระพุทธรูปเป็นรูปปั้นดินวางอยู่บนพื้นทางด้านปลายเท้า หลวงปู่จึงถามว่าทำไมจึงมาอยู่ที่พื้น มีเสียงตอบว่าพระพุทธรูปนี้จะมารักษาคุ้มครองท่าน หลวงปู่จึงถามว่า *ศักดิ์สิทธิ์ไหม ถ้าศักดิ์สิทธิ์ก็ขอให้แสดงฤทธิ์* แต่มีเสียงบอกว่า *จะแสดงฤทธิ์ได้ท่านต้องเป็นผู้บังบอก* (หมายความว่า ต้องบอกออกมาจากจิตหลวงปู่ รูปปั้นพระพุทธรูปนั้นเป็นเครื่องหมายแสดงว่าหลวงปู่ปรารถนาพุทธภูมิ และรูปปั้นวางอยู่ทางด้านปลายเท้า แสดงว่าหลวงปู่ยังต้องท่องเที่ยวอยู่ในวัฏสงสารเพื่อบำเพ็ญเพียรสร้างบารมีอีกนาน ถ้าวางอยู่ที่ศีรษะย่อมหมายความว่าการบำเพ็ญเพียรบารมีใกล้สำเร็จสมความปรารถนา ดังนั้น ในชาตินี้หลวงปู่จึงต้องบำเพ็ญประพฤติปฏิบัติเสริมบารมีให้ต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุพุทธภูมิในอนาคตกาล) หลังจากนั้นก็ตื่นขึ้นมา เมื่อทราบเช่นนี้แล้ว หลวงปู่ จึงปล่อยวางปัญหาและไม่ท้อแท้อีกต่อไป

ต่อมาในพรรษาเดียวกัน พระอาจารย์ซามาซึ่งเคยอยู่วัดบ้านจิกด้วยกันมาประมาณ ๒-๓ เดือนแล้วได้ย้ายไปอยู่วัดอัมพวัน บ้านไร่ม่วง อำเภอเมือง จังหวัดเลย ได้มานิมนต์หลวงปู่ให้ไปอยู่ด้วยกันที่วัดอัมพวัน จังหวัดเลย ซึ่งหลวงปู่ก็รับนิมนต์ ขณะอยู่ที่จังหวัดเลย ได้เดินจงกรมซึ่งเป็นกิจที่ประพฤติปฏิบัติประจำ ปรากฏว่า วันหนึ่ง ขณะเดินจงกรมอยู่นั้น ได้นิมิตว่ามีหมีดำตัวใหญ่มากยกขาหน้าขึ้นทั้ง ๒ ข้าง คำรามเสียงดัง เดินเข้ามาหา หลวงปู่จึงเพ่งมองดูหมีตัวนั้น ปรากฏว่าหมีดำตัวนั้นก็สลายหายวับไป

คืนต่อมาอีก เกิดสุบินนิมิตเห็นเป็นเสือตัวใหญ่จะเข้ามาทำร้าย แต่หลวงปู่ไม่รู้สึกกลัว ได้แผ่เมตตาให้ เสือตัวนั้นก็จากไป

คืนสุดท้ายก่อนกลับมาจังหวัดอุดรธานี ได้สุบินนิมิตเห็นนางผีเสื้อน้ำหรือผีเสื้อสมุทร เป็นยักษ์ผู้หญิง เจ้าเล่ห์ เห็นครึ่งตัว มีปีกคล้ายผีเสื้อ มีที่อยู่อาศัยอยู่ในน้ำ มาหลอกล่อให้หลวงปู่ลงไปในน้ำซึ่งเป็นแหล่งของมัน มีเสียงในนิมิตบอกว่า *อย่าเดินตามมันลงไปเหยียบหรือแตะถูกน้ำเป็นอันขาด เพราะท่านจะถูกทำร้ายและเป็นเหยื่อของมัน*

เนื่องจากมีคนต้องตายเพราะนางผีเสื้อยักษ์นี้มาแล้ว

จากสุบินนิมิตเหล่านี้ทำให้หลวงปู่ทราบแล้วว่าเมื่อกลับมาจังหวัดอุดรธานีคราวนี้จะต้องมีเรื่องราวในวัดอีก ปรากฏว่าเมื่อกลับมาถึงก็มีเรื่องวุ่นวายมากมายเกิดขึ้นจริงๆ เช่น

เรื่องที่ ๑ โยมอุปัฏฐากหญิงกล่าวหาหลวงปู่ว่านำเงินของวัดไปซื้อของโดยไม่ผ่านความเห็นชอบของวัด และต้องการให้ขับไล่หลวงปู่ออกจากวัด โดยให้พระลูกชายซึ่งเป็นบุตรบุญธรรมเป็นผู้ยื่นฟ้องต่อพระเถระผู้ใหญ่ ถึงกับมีการประชุมคณะสงฆ์และกรรมการวัดเพื่อพิจารณาข้อกล่าวหาดังกล่าวที่มีต่อหลวงปู่ ผลที่สุดสรุปว่า โยมอุปัฏฐากหญิงคนนี้มีหน้าที่เก็บรักษาเงินอยู่แล้ว และพระลูกชายเป็นผู้เบิกจ่าย หลวงปู่เป็นพระป่าสายกัมมัฏฐานไม่เคยหยิบจับเงินทองเลย เพราะฉะนั้น การใช้จ่ายเงิน ไม่ว่าจะเป็นการนำเงินไปใช้ในกิจการใดๆ ก็ตาม ย่อมต้องขึ้นอยู่กับโยมอุปัฏฐากหญิงคนนั้นโดยตรง ข้อกล่าวหานี้จึงเป็นอันตกไป (ตรงกับสุบินนิมิตเรื่องนางผีเสื้อน้ำเจ้าเล่ห์ และหมีดำนั้นเปรียบเหมือนพระลูกชาย ซึ่งเป็นพระที่หลวงปู่บวชให้เอง แต่กลับฟ้องหลวงปู่ตามคำสั่งแม่)

เรื่องที่ ๒ เกิดจากพระอาวุโสในวัดอยากเป็นเจ้าอาวาส และมีความรู้สึกเกรงว่าหลวงปู่จะได้เป็นเจ้าอาวาสแทนพระอาจารย์อุ่นซึ่งหนีความวุ่นวายไปจำพรรษาที่วัดอื่นแล้ว เนื่องจากตลอดเวลาที่ผ่านมา หลวงปู่ได้รับความไว้วางใจจากพระอาจารย์อุ่นและได้ช่วยดูแลบริหารงานในวัดบ่อยๆ ทั้งๆ ที่ตัวหลวงปู่เองไม่เคยคิดที่จะเป็นเจ้าอาวาสเลย พระอาวุโสองค์ดังกล่าวเป็นญาติกับเสือหิงและเสือแหง ซึ่งเป็นโจรที่ขึ้นชื่อลือชาในยุคนั้น แม้แต่ตำรวจสมัยนั้นยังต้องกลัวเสือทั้งสองคนนี้ พระอาวุโสท่านนั้นได้ว่าจ้างเสือหิงกับเสือแหงให้มาลอบฆ่าหลวงปู่ แต่ด้วยเดชะบุญบารมีที่หลวงปู่ได้สร้างสมมา จึงทำให้หลวงปู่คลาดแคล้วจากการถูกยิงของเสือหิงและเสือแหงที่มาแอบซุ่มตัวยิงหลวงปู่ที่ประตูวัด กล่าวคือ ถ้าเสือหิงและเสือแหงมาแอบซุ่มตัวที่ประตู ๑ หลวงปู่ก็บังเอิญเดินออกไปทางประตู ๒ ครั้นเสือทั้งสองไปซุ่มยิงที่ประตู ๒ ก็ให้บังเอิญที่หลวงปู่เดินเข้าประตู ๑ เวลาต่อมา พระอาวุโสที่จ้างวานเสือทั้งสองก็เกิดล้มป่วยหนัก หลวงปู่ได้เอาใจใส่ดูแลรักษาเป็นอย่างดี พระอาวุโสองค์นั้นจึงเปลี่ยนใจเลิกคิดปองร้ายหลวงปู่ เรื่องราวที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ หลวงปู่ทราบก็เพราะว่า หลังจากเรื่องร้ายได้คลี่คลายลงแล้ว พระอาวุโสองค์นี้ได้เดินทางออกจากวัดบ้านจิกไปลาสิกขาที่จังหวัดเชียงใหม่ สามเณรที่เคยติดตามพระองค์นั้นจึงได้เล่าเรื่องทั้งหมดให้ฟังอีก อีกทั้งหลวงชาญฯ ก็เคยเตือน

หลวงปู่เป็นนัยๆ อยู่ว่า อย่าไปไหน ให้อยู่แต่ในกุฏิ (เรื่องนี้ตรงกับนิมิตที่ว่ามีเสือตัวใหญ่จะมาทำร้ายท่าน) จากเหตุการณ์ที่เกิดกับหลวงปู่ครั้งนี้ เป็นคติสอนใจพวกเราว่า *ถ้ามีคนมุ่งร้ายต่อเรา เราต้องทำดีตอบ แผ่เมตตาให้เขา อย่าได้อาฆาตจองเวรตอบ แล้วผลสุดท้ายร้ายก็จะกลายเป็นดี*

หลวงปู่รู้สึกเบื่อหน่ายต่อปัญหาที่เกิดขึ้นมาก จึงหนีไปจำพรรษาที่วัดบ้านโป่ง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นวัดที่หลวงปู่มั่นเคยมาจำพรรษา แต่ขณะที่หลวงปู่เดินทางมาถึงนั้น เป็นเวลาเดียวกับที่หลวงปู่มั่นได้เดินทางกลับไปจำพรรษาที่จังหวัดสกลนครแล้ว จึงไม่ได้พบกัน ต่อมา ท่านขุนรัฐกิจได้นิมนต์หลวงปู่กลับมาวัดบ้านจิกอีก แต่ปรากฏว่าเรื่องวุ่นวายต่างๆ ก็ยังไม่สงบ หลวงปู่จึงตัดการรับนิมนต์ ขณะจำพรรษาที่วัดบ้านโป่งนี้ หลวงปู่ได้บำเพ็ญความเพียรโดยถือเนสัชชิกธุดงค์คืออดนอน ถืออิริยาบถ ๓ คือ ยืน เดิน นั่ง เท่านั้น พร้อมทั้งเพิ่มความเพียรด้วยการอดอาหารอีกเป็นเวลา ๓ เดือน โดยฉันเฉพาะผัก ผลไม้ และน้ำเท่านั้น ทำให้ชาวบ้านละแวกนั้นร่ำลือกัน จนกระทั่งครั้งหนึ่ง หลวงปู่ได้ไปนมัสการหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ ที่ดอยแม่ปั๋ง หลวงปู่แหวนทักขึ้นว่า *ท่านคือพระอาจารย์ถิรที่อดนอน ๓ เดือนหรือ เมื่อไรจะกลับมาจำพรรษาที่เชียงใหม่อีก* หลวงปู่ตอบว่า *คงไม่ได้มาแล้ว* ขณะที่จำพรรษาอยู่ที่เชียงใหม่ ในปีนั้นเกิดนิมิต ๓ เรื่อง แต่เป็น ๒ ธรรมะ คือ

นิมิตที่ ๑ เกิดธรรมะขึ้นก่อนว่า *ธรรมดาผู้บำเพ็ญเพียรภาวนาจะต้องสละชีพแล้วเปรียบเสมือนนักกระโดดร่ม* จากนั้นจึงเกิดนิมิตเห็นตัวเองนั่งอยู่ในเครื่องบิน แล้วท้องเครื่องบินเปิดออก ตัวหลวงปู่ก็ลอยออกมาอยู่กลางอากาศในร่มชูชีพ แต่ไม่รู้สึกกลัว เพราะได้คิดสละชีวิตแล้ว เหมือนนักกระโดดร่มที่ต้องเสี่ยงตาย เมื่อไม่รู้สึกกลัว ตัวจะเบาล่องลอยต่อไปได้

นิมิตที่ ๒ ในนิมิตนั้น หลวงปู่ได้เดินไปตามท้องน้ำที่โล่งๆ กว้างๆ (หมายถึงพื้นที่มีน้ำเจิ่งนอง) ปรากฏเห็นบ่อน้ำ เมื่อก้มมองดูบ่อน้ำ ก็ตกลงไปยืนอยู่กลางบ่อน้ำ จึงนึกรู้ขึ้นมาว่า ก้นบ่อนั้นลึกเพียงใดเราก็สามารถเอาลำไม้ไผ่หยั่งวัดความลึกได้ แต่จิตใจของเราจะเอาอะไรมาวัดได้ ดังนั้น หลวงปู่จึงปล่อยจิตให้ดิ่งลงไปเรื่อยๆ จนเห็นจิตของตนเอง ทำให้ระลึกรู้ว่า *เราจะหยั่งจิตได้ ต้องใช้จิตเท่านั้นจึงจะหยั่งจิตได้*

นิมิตที่ ๓ หลังจากนั้นมา จวนใกล้ออกพรรษา เกิดนิมิตเห็นพระเถระองค์หนึ่งที่มรณภาพไปแล้วที่วัดนี้ ได้นำน้ำใสในกระบอกของชาวเหนือมาถวายหลวงปู่ โดยนำน้ำนั้นมาป้อนที่ปากหลวงปู่ ปรากฏว่าเมื่อน้ำกระทบริมฝีปาก หลวงปู่ก็รู้สึกตัว จิตจึงถอน

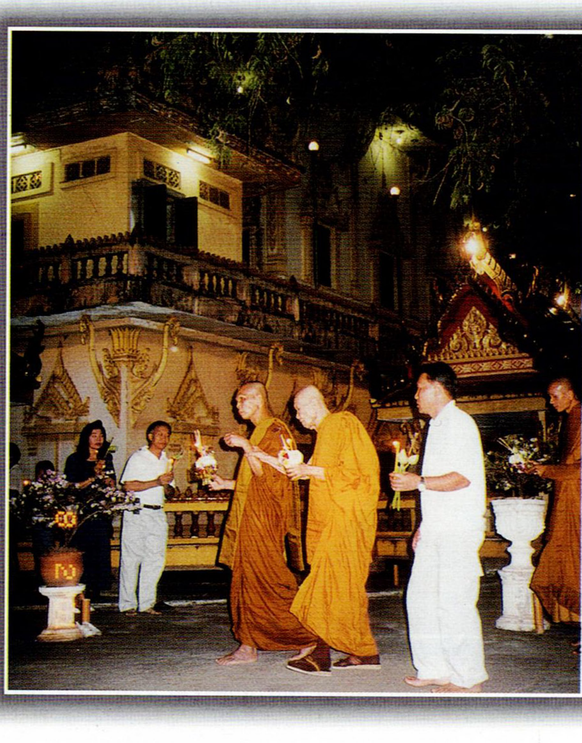
ออกจากการภาวนา แล้วนึกในใจว่าจวนจะออกพรรษาแล้ว ท่านพระเถระจึงมีเมตตามาโปรดเราหนอ (เป็นการให้กำลังใจและความเย็นใจแก่หลวงปู่)

ออกพรรษาแล้ว พ.ศ. ๒๔๘๙ ได้เดินทางกลับมาวัดบ้านจิก และได้นิมิตเห็นเกี่ยวกับอดีตชาติของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับนิมิตเกี่ยวกับอดีตชาติที่ท่านพระอาจารย์อุ่นเคยเล่าให้ฟัง โดยเห็นตัวท่านเองแต่งกายด้วยเครื่องทรงของกษัตริย์ สวมมงกุฎกษัตริย์และเสื้อผ้าพัสตราภรณ์ของกษัตริย์ แต่ภายใต้ชุดเสื้อผ้าพัสตราภรณ์ของกษัตริย์นั้น ได้ครองผ้ากาสาวพัสตร์ของพระอยู่ภายใน ขณะนั้นหลวงปู่กำลังนั่งสมาธิอยู่ จู่ๆ ก็มีชายร่างใหญ่คนหนึ่งเดินมาจูงมือให้ลุกขึ้นยืนและพาเดินไป หลวงปู่ก็เดินตามชายคนนั้นไปจนเข้าไปในเขตพระราชฐานแห่งหนึ่ง และได้เดินขึ้นไปบนชั้นสองของตัวอาคาร เมื่อทอดสายตามองดูไปรอบๆ จึงเห็นว่าพื้นห้องนั้นสกปรกเลอะเทอะไปด้วยฝุ่นละอองและโคลนตม จึงเกิดความรู้สึกกลัวว่าชุดที่สวมใส่จะเลอะเทอะเปรอะเปื้อน หลวงปู่ได้ก้มลงตรวจดูร่างกายตนเอง ได้พบว่าเท้าและเสื้อผ้ายังสะอาดเรียบร้อยดี สิ่งสกปรกทั้งหลายไม่ได้แปดเปื้อนตัวหลวงปู่เลย หลวงปู่จึงหันหลังกลับเดินลงบันไดมา ในขณะนั้นไม่ทราบว่าชายร่างใหญ่ที่พาหลวงปู่มานั้นได้หายไปไหน แต่หลวงปู่ได้พบกับเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลสถานที่แห่งนั้นเดินตรงรี่เข้ามาหาและถามว่า *เข้ามาทำไม ไม่ทราบหรือนี่คือเขตหวงห้าม* หลวงปู่ได้ตอบไปว่า *เราไม่ได้เป็นคนต้องการเข้ามา แต่มีคนพาเรามา ถ้าท่านจะทำอะไรก็ทำไปเถิด เพราะเราได้เข้ามาแล้ว* ขณะที่โต้ตอบไปนั้น ในใจไม่ได้เกิดความกลัวแต่อย่างใด เจ้าหน้าที่คนนั้นจึงได้ยกไม้กระบองขึ้นมาตีหลวงปู่ ขณะที่ไม้กระบองจะกระทบถูกตัว ไม้กระบองได้กลับกลายเป็นพัชนีโบกพัดให้หลวงปู่เย็นสบาย (นิมิตนี้หลวงปู่อธิบายให้ฟังว่าการที่หลวงปู่เดินไปบนพื้นที่เต็มไปด้วยฝุ่นละออง มีโคลนตมที่สกปรก แต่สิ่งสกปรกเหล่านั้นไม่อาจเกาะติดเครื่องทรงได้นั้น หมายความว่าต่อไปในภายหน้าหลวงปู่จะต้องได้พบกับมนุษย์ที่เต็มไปด้วยกิเลส แต่เมื่อหลวงปู่มีศีลบริสุทธิ์ กิเลสเหล่านั้นก็จะไม่อาจกล้ำกรายได้ และที่ทรงชุดกษัตริย์ซ้อนทับสบงจีวร หมายความว่าในอดีตชาติหลวงปู่เคยเป็นกษัตริย์ที่ได้ออกบวชมาแล้ว

พรรษาต่อมา พ.ศ. ๒๔๙๐ ปรากฏว่ามีญาติโยมมาเรียนถามหลวงปู่ว่า *ท่านอาจารย์เป็นพระกัมมัฏฐาน นั่งภาวนาขนาดนี้ ทำไมไม่เห็นเลขเห็นเบอร์ (หวย) มาบอกญาติโยมบ้าง* ซึ่งจริงๆ แล้วหลวงปู่ไม่เคยพิจารณาถึงเรื่องนี้เลย จากคำถามนี้หลวงปู่จึงมาพิจารณาดูและรู้ว่า ขณะที่ภาวนาอยู่นั้น หลวงปู่ได้ปิดอายตนะทั้งหก ไม่รับรู้เรื่องราวต่างๆ ของทางโลก จิตจึงสงบโดยจิตอยู่กับจิต ถ้าส่งจิตออกไปเปิดอายตนะ



หลวงปู่พาพระและญาติโยม
เวียนเทียนรอบพระอุโบสถ
ในวันสำคัญทางศาสนา





หลวงปู่แจกทุนการศึกษา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๐



หลวงปู่ทำพิธียกช่อฟ้าอุโบสถ วัดป่าบุปผาราม บ้านดงน้อย จังหวัดนครพนม เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๒

ทั้งหกเพื่อหาสิ่งที่คนนิยม (หวยเบอร์) เรียกว่า **วัตถุกาม** นั้นก็จะสามารถรู้ได้ แต่ถ้ากำหนดจิตให้อยู่ที่จิตก็จะไม่รู้เกี่ยวกับวัตถุกาม กิเลสกาม จึงอธิษฐานจิตขอให้ทราบว่า **การนิมิตเห็นเลขหวยนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องตามหลักพุทธศาสนา หรือไม่ถูกต้องตามหลักพุทธศาสนา** ปรากฏนิมิตเห็นสองสามีภรรยาไม่มีลูก นั่งเกวียนมาคนละเล่ม โดยมีวัว ๒ ตัวเทียมเกวียนแต่ละเล่มมา เพื่อจะนำสิ่งของไปแลกเอาฝ้าย แล้วก็แลกได้เต็มเกวียนคนละเล่ม จำนวนฝ้ายที่ได้มานั้นใช้ได้ปีเดียวก็หมด ในขณะที่นั่งเกวียนไปนั้น ที่หัวเกวียน (ชานเกวียน) มีกระสอบบรรจุเงินเต็มกระสอบ บนกระสอบมีข้อความเขียนไว้ว่า ห้ามเปิด จะเปิดได้เมื่อไม่มีคนเท่านั้น แล้วนั่งเกวียนต่อไป จนถึงเวลากลับ จึงเดินทางกลับตามเส้นทางเดิม ระหว่างเดินทางกลับนั้น มีป้ายลอยลงมาจากกลางอากาศ บนป้ายนั้นมีข้อความเขียนว่า *ห้ามคนทุจริตและสุจริต* หมายความว่าห้ามบอกทั้งคนดีและคนไม่ดี เมื่อออกจากนิมิตจึงรู้ว่าไม่ใช่ทางที่ถูกต้องและไม่ใช่ทางที่ผ่องใส

จากนั้นหลวงปู่จึงอธิษฐานจิตว่า *ถ้าหากข้าพเจ้ามีบุญบารมี ขอให้ผู้ที่เคารพและนับถือข้าพเจ้าได้รู้ด้วยตนเองว่าข้าพเจ้าไม่ยุ่งเกี่ยวกับวัตถุกามเหล่านี้ ขอให้ข้าพเจ้าได้รู้ถึงวาระจิตของผู้อื่นที่มาหาได้ และขอให้ผู้อื่นได้รู้ถึงบุญบารมีที่ข้าพเจ้าได้บำเพ็ญเพียรสร้างมาด้วยเถิด*

ใน พ.ศ. ๒๔๙๑ มีการจัดงานฉลองโบสถ์ (เก่า) พระอาจารย์อุ่นได้กลับมาร่วมงานฉลองนี้ด้วย หลวงปู่จึงกล่าวกับพระอาจารย์อุ่นว่า *ท่านอาจารย์ช่วยกำหนดจิตดูจิตผมด้วยว่าเป็นอย่างไร* เมื่อพระอาจารย์กำหนดจิตแล้วจึงพูดขึ้นว่า *น้ำกลางแก้วดูใส แต่น้ำที่อยู่ขอบริมแก้วจะมองเห็นฝุ่นผงสกปรกเกาะติด* ซึ่งคำพูดนี้ หลวงปู่ได้อธิบายความหมายให้ฟังว่า ถ้าหลวงปู่จิตสงบ แล้วจิตจะอยู่ที่จิต ทำให้รู้สึกปลอดโปร่งแจ่มใสเหมือนน้ำกลางแก้ว ถ้าหากถอนจิตออกมาก็จะประสบกับอารมณ์ต่าง ๆ รอบด้าน โดยต้องเกี่ยวข้องกับมนุษย์หลายประเภท เมื่อไปรับรู้ถึงสิ่งต่าง ๆ ก็จะทำให้จิตขุ่นมัวได้ ซึ่งหลวงปู่จะพบกับความวุ่นวายภายในวัดอีก ดังจะได้กล่าวต่อไป

ใน พ.ศ. ๒๔๙๓ ขณะจำพรรษาที่วัดบ้านจิก ได้นิมิตเห็นหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต มาที่กุฏิ (ขณะนั้นยังไม่ได้สร้าง แต่ในนิมิตจะเห็นพื้นกุฏิเป็นไม้มะค่า) จึงเดินเข้าไปกราบนมัสการหลวงปู่มั่น เมื่อเงยหน้าขึ้น ก็พบว่าใกล้ ๆ หลวงปู่มั่น มีหลวงปู่ฝั้น อาจาโร นั่งอยู่ด้วย หลวงปู่จึงกล่าวกับหลวงปู่มั่นว่า กระผมขอปฏิบัติท่าน แต่หลวงปู่ฝั้นได้กล่าวตอบแทนหลวงปู่มั่นว่า *ไม่ต้องปฏิบัติหรอก ให้ท่านปฏิบัติตามหน้าที่ของท่านเถิด* (หน้าที่ หมายถึงความปรารถนาในการสร้างเสริมบุญบารมีต่อจากอดีตชาติของหลวงปู่

ซึ่งหลวงปู่ได้ปรารถนาพุทธภูมิ)

ต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๙๔ หลวงปู่ได้นิมิตเห็นหลวงปู่เทสก์ เทสรังสี ซึ่งกำลังจะเดินทางไปจำพรรษาที่จังหวัดภูเก็ต ในนิมิต หลวงปู่เทสก์กล่าวว่า *ต่อไปท่านจะได้สร้างโบสถ์ใหญ่เท่าวัดเจดีย์หลวง จังหวัดเชียงใหม่* หลวงปู่บ่นว่า *เบื่อหน่ายที่จะสร้างอีก* ในนิมิตนั้น หลวงปู่ได้ตั้งจิตอธิษฐานขอเห็นรูปทรงโบสถ์ (ต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๒๖ หลวงปู่จึงได้สร้างโบสถ์จริงๆ ตามแบบโบสถ์ที่เห็นในนิมิต คือวัดบ้านจิกทุกวันนี้เอง)

เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๕ ก็ยังคงจำพรรษาอยู่ที่วัดบ้านจิก หลวงปู่นิมิตเห็นตนเองยืนอยู่ในศาลากลางป่า สวมชุดคล้ายชุดเทวดา คือชุดสีขาวทำด้วยผ้าโปร่งบางเหมือนเสื้อครุยที่นักศึกษาสวมใส่เมื่อรับปริญญา ในใจรู้สึกเสียดายเพศพรหมจรรย์ที่ได้บำเพ็ญเพียรประพฤติปฏิบัติมาเป็นอย่างยิ่ง จึงถามตัวเองว่า *ทำไมจึงสึก* และตอบเองว่า *จำใจสึก* ในนิมิตนั้นได้คิดวิเคราะห์และโต้ตอบกับตัวเองเป็นข้อๆ ว่า

การสึกครั้งนี้ไม่มีใครรู้ใครเห็น พรหมจรรย์ของเราก็บริสุทธิ์อยู่ แต่ตามระเบียบสังฆาณัติ เมื่อสึกแล้วถ้าคิดจะบวชอีก คงต้องแอบบวชแบบไม่มีอุปัชฌาย์ แต่ก็ไม่จำเป็นต้องมีอุปัชฌาย์ เพราะเรามีพรหมจรรย์

ถ้าบวชอีกก็เท่ากับว่าเราบวชใหม่ แต่เราเคยเป็นเจ้าอาวาส เจ้าอาวาสคืออะไร คือผู้สอนตนเองได้และอยู่ในคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า เป็นตัวของตัวเอง ตำแหน่งเจ้าอาวาสที่มีคนแต่งตั้งนั้นไม่มีความหมาย เป็นแต่เพียงผู้ปกครองคนอื่นเท่านั้น เจ้าอาวาสที่แท้จริงนั้นคือสามารถปกครองตัวเองได้

เราเคยเป็นอาจารย์ ถ้าบวชใหม่ก็จะเป็นได้แค่พระนวกะ แต่อาจารย์คืออะไร อาจารย์ที่แท้จริงก็คือ เราต้องสามารถสั่งสอนตนเองได้ ประพฤติปฏิบัติตนเองได้ และอยู่ในโอวาทของพระพุทธเจ้า

บวชใหม่เป็นพระนวกะ จะเป็นพระอาวุโสไม่ได้ แต่สิ่งเหล่านี้ไม่เป็นปัญหาใดๆ สำหรับตัวเรา เพราะเราตั้งมั่นอยู่ในธรรม ในวินัยของพระพุทธเจ้า เราเป็นใหญ่ในธรรม ไม่ได้เอากิเลสเป็นใหญ่

ถ้าอย่างนั้นเราจะทำอย่างไรดี มีคำตอบว่า *ไม่ยาก* ขอให้มีสงฆ์เป็นพยาน คิดอย่างนั้นแล้วก็ปรากฏโต๊ะหมู่บูชาขึ้นตรงหน้า และมีอาสนะสงฆ์ ๔ ที่ แต่มีพระสงฆ์ (พระเถระ) ๓ รูปนั่งอยู่ จึงยังมีอาสนะว่างอยู่ ๑ ที่ใกล้ๆ โต๊ะหมู่บูชา หลวงปู่จึงก้มลงกราบ ๓ ครั้ง แล้วยืนขึ้น เสื้อชุดสีขาวเหมือนชุดเทวดาก็อันตรธานหายไป กลับกลายเป็นจีวรพระครองร่างท่านอยู่ เปรียบเสมือนเป็นเอหิภิกขุอุปสัมปทา (หมายถึงการบวช

โดยพระพุทธเจ้า ดังในพุทธประวัติ โดยพระพุทธเจ้าทรงเปล่งวาจาว่า *เธอจงเป็นภิกษุมาเถิด ธรรมเรากล่าวดีแล้ว*) จากนั้นหลวงปู่เดินไปที่คณะสงฆ์พระเถระเหล่านั้นแล้วกล่าวว่า *ผมบวชใหม่จะขอนั่งข้างหลัง* พระเถระบอกว่า *เชิญท่านนั่งข้างหน้าเถิด* แล้วจิตของหลวงปู่จึงถอนออกจากนิมิต

การนิมิตในครั้งนี้ หลวงปู่ยังไม่อาจแปลความหมายได้ว่าจะเป็นนิมิตบอกเหตุอันใด ตราบจนกระทั่งเหตุการณ์ผ่านมานานประมาณ ๓๕ ปี คือ ปี พ.ศ. ๒๕๓๑ จึงทราบความจริงของความหมายในนิมิตนั้นว่า คือการที่ชาวบ้านกลุ่มหนึ่งซึ่งมีที่ดินติดกับวัดได้ฟ้องร้องต่อศาลว่าวัดบ้านจิกรุกล้ำที่ดินของพวกเขา ทางเจ้าหน้าที่จึงนิมนต์หลวงปู่ขึ้นศาลในฐานะเป็นเจ้าอาวาส หลวงปู่จึงต้องขึ้นศาลอาญาของทางโลก ซึ่งความเป็นจริงแล้วข้อกล่าวหานี้ควรจะเป็นคดีทางแพ่งเท่านั้น ไม่รุนแรงถึงขั้นอาญา หลวงปู่ไม่ได้สึกออกจากเพศบรรพชิตเพราะหลวงปู่ไม่ได้มีความผิดใดๆ ที่จะต้องถูกจับสึก ดังนั้น เมื่อถูกซักถามในศาล หลวงปู่จึงไม่ยอมให้การใดๆ ทั้งสิ้น เพราะหลวงปู่ไม่ใช่จำเลย ที่ดินวัดนั้นเป็นของสงฆ์ ไม่ใช่ของเจ้าอาวาส ตัวหลวงปู่มีเพียงแค่อัฐบริขาร ๘ เท่านั้น อีกประการหนึ่ง ฆราวาสไม่มีสิทธิที่จะมาซักฟอกหรือพิจารณาโทษท่านได้ เพราะตามหลักปฏิบัติแล้ว ถ้าจะพิจารณาโทษของหลวงปู่ก็จะต้องขึ้นศาลสงฆ์เท่านั้น คดีนี้ ในที่สุดเมื่อศาลพิจารณาเอกสารโฉนดที่ดินแล้ว สรุปว่ายกฟ้อง เพราะวัดไม่ได้รุกล้ำที่ของชาวบ้านดังที่พวกเขากล่าวหา

ครั้นถึง พ.ศ. ๒๕๑๒ หลวงปู่อายุได้ ๕๑ ปี หลวงปู่ชอบ ฐานสโม ได้เดินทางมาหา โดยไม่รู้จักกันมาก่อน หลวงปู่ชอบมาขอร้องให้ช่วยสร้างที่เก็บน้ำรูปทรงสี่เหลี่ยมขนาดกว้างประมาณ ๔ เมตร ยาว ๘ เมตร ลึก ๒ เมตร ซึ่งหลวงปู่คิดว่าช่างฝีมือมีมากมายทำไมจึงไม่ไปว่าจ้าง กลับมาบอกพระด้วยกันให้ไปสร้างให้ แต่ถ้าเราเคยมีบุญบารมีร่วมกันก็จะสร้างให้ ปรากฏว่าเมื่อหลวงปู่สร้างที่เก็บน้ำสำเร็จแล้ว หลวงปู่ชอบจึงขอร้องให้สร้างโบสถ์วัดป่าสัมมานุสรณ์อีก ซึ่งหลวงปู่ก็สร้างได้สำเร็จ เป็นโบสถ์กลางน้ำ ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา หลวงปู่ถิรและหลวงปู่ชอบจึงมักจะไปไหนมาไหนด้วยกันเสมอ เคยได้รับนิมนต์ไปกรุงเทพฯ เชียงใหม่ สมุทรปราการ ด้วยกันหลายครั้ง จวบจนกระทั่งหลวงปู่ชอบขาเจ็บเดินไม่ได้แล้ว แต่ท่านก็มักจะเดินทางมาเยี่ยมเยียนหลวงปู่อยู่เสมอ ทำให้ลูกศิษย์ของหลวงปู่ทั้งสอง รวมทั้งชาวจังหวัดอุดรธานี มีโอกาสได้กราบไหว้พระอริยะทั้งสองรูป นับเป็นบุญและเป็นสิริมงคลแก่ผู้ที่ได้กราบไหว้ท่านอย่างยิ่ง

ประมาณ พ.ศ. ๒๕๑๕ ขณะสร้างโบสถ์กลางน้ำที่วัดป่าสัมมานุสรณ์ (วัดที่หลวงปู่ชอบจำพรรษาอยู่ก่อนที่จะย้ายไปอยู่ที่วัดโคกมน) อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย จวนเสร็จแล้ว หลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม ซึ่งเป็นศิษย์ของหลวงปู่มั่น จำพรรษาอยู่ที่วัดป่าบ้านนาข่า อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม ปรารถนาจะสร้างโบสถ์ และได้นิมิตเห็นว่ามีเทวดาสวมชุดขาวและสวมชฎาเหมือนมงกุฎกษัตริย์มาอุ้มท่านเหาะขึ้นไปบนยอดเขาสูงซึ่งมีปราสาทสวยงามมาก ก่อนที่จะเข้าไปในปราสาท หลวงปู่ตื้อขอล้างเท้าก่อน แต่พอเท้าแตะถูกน้ำที่ใสเย็น ท่านก็สะดุ้งตื่นจากนิมิต ท่านจึงได้นั่งพิจารณานิมิตและทราบว่าจะสร้างโบสถ์นี้สำเร็จได้ต้องมีพระองค์หนึ่งมาช่วยสร้าง แต่พระองค์ไหนหนอจะมาช่วยสร้าง เมื่อพิจารณาต่อไปจึงทราบว่า พระที่จะมาช่วยสร้างนั้นจะจำพรรษาอยู่ที่วัดบ้านจิก จังหวัดอุดรธานี ท่านจึงให้ลูกศิษย์มานิมนต์หลวงปู่ถิรทั้งๆ ที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน โดยสั่งลูกศิษย์ว่า *ให้ไปนิมนต์พระอาจารย์สิงห์หรือสิมนี่แหละนะ ไม่ทราบชื่อแน่ชัด จำพรรษาอยู่ที่วัดบ้านจิก จังหวัดอุดรธานี บอกกับท่านว่า หลวงปู่ตื้อที่จำพรรษาอยู่วัดบ้านนาข่า อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม เป็นเวลา ๒ พรรษาแล้ว อยากสร้างโบสถ์ ขอนิมนต์ท่านอาจารย์ไปพบด้วย* ลูกศิษย์ของหลวงปู่ตื้อจึงมาพบและนิมนต์หลวงปู่ถิรตามความต้องการของหลวงปู่ตื้อ ซึ่งในช่วงเวลานั้นพอดีมีญาติโยมชาวจังหวัดอุดรธานีซึ่งมีโยมกุ้ยกิ่มจะนำผ้าป่าไปทอดที่วัดหลวงปู่ตื้อ หลวงปู่จึงได้เดินทางไปพบหลวงปู่ตื้อโดยไปพร้อมกับคณะทอดผ้าป่าคณะนี้ ซึ่งมีทั้งญาติโยมที่เป็นฆราวาสและพระสงฆ์ ซึ่งมีพระอาจารย์บุญเพ็ง เขมาภิรโต อยู่ในคณะสงฆ์กลุ่มนี้ด้วย

ก่อนวันที่หลวงปู่จะเดินทางไปกับคณะผ้าป่านี้ หลวงปู่ตื้อได้นิมิตเห็นเครื่องบินบินผ่านมา ในนิมิตนั้น หลวงปู่ตื้อหยิบปืนที่อยู่ข้างตัวขึ้นมาหมายใจว่าจะยกขึ้นยิงเครื่องบิน เพราะสมัยนั้นมีสงครามระหว่างเวียดนามกับสหรัฐอเมริกา เครื่องบินมักจะบินผ่านเมืองเพื่อไปทิ้งระเบิดที่เวียดนามเป็นประจำ เมื่อยกปืนขึ้นมาแล้วเตรียมยิง ปรากฏว่ามองเข้าไปในเครื่องบินลำนั้นกลับได้ยินเสียงบอกว่ามีพระปัจเจกโพธิพระอรหันต์เจ้าอยู่ข้างใน จึงรำพึงว่า *เราเกือบยิงพระปัจเจกโพธิแล้ว* จึงวางปืนลง กลับพบว่าปืนที่ถือนั้นคือหางปลากระเบน ครั้นรุ่งขึ้นวันต่อมา เมื่อหลวงปู่กับคณะทอดผ้าป่าเดินทางมาถึง หลวงปู่ตื้อจึงเล่าให้หลวงปู่ฟังถึงนิมิตและบอกว่า *พระปัจเจกโพธิพระอรหันต์เจ้าจะมาช่วยสร้างโบสถ์ให้แล้ว* (พระปัจเจกโพธิหมายถึงพระผู้ซึ่งบำเพ็ญเพียรตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า แต่ไม่ปรารถนาที่จะเป็นศาสดาก่อตั้งศาสนาเพื่อสั่งสอนผู้ใด ส่วนพระอรหันต์หมายถึงพระสาวกของพระพุทธเจ้าที่บำเพ็ญเพียรปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าจนหมดสิ้นกิเลส

อาสวะและถึงซึ่งพระนิพพานในที่สุด) เมื่อหลวงปู่ทราบเจตนาของหลวงปู่ตื้อแล้วจึงบอกกับหลวงปู่ตื้อว่า *ถ้าเรามีบุญบารมีร่วมกันมาแต่ปางก่อนก็คงจะร่วมกันสร้างโบสถ์นี้ได้สำเร็จ และในการสร้างโบสถ์นี้ขอมีข้อแม้ ๒ ประการ คือ*

ประการที่หนึ่ง ห้ามจัดทำเหรียญหรือวัตถุมงคลออกจำหน่ายเพื่อหาเงินเข้าวัด

ประการที่สอง ห้ามจัดงานมหรสพหาเงินเข้าวัด

ถ้าไม่ได้ตามข้อแม้ดังกล่าวนี้ก็จะไม่ช่วยสร้างโบสถ์

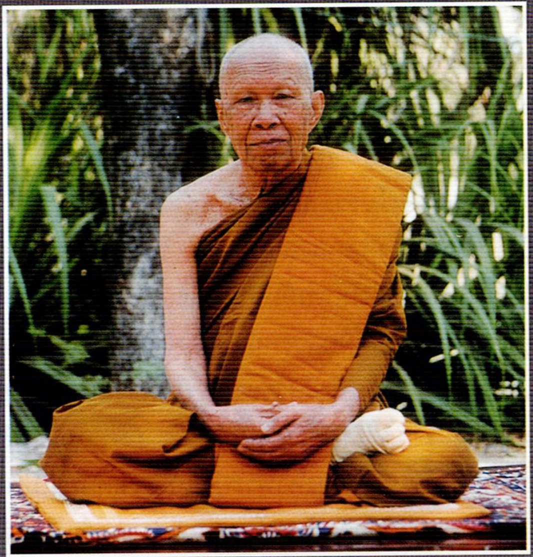
เมื่อหลวงปู่ตื้อทราบแล้วก็ตกลงตามที่ขอ จึงเตรียมการที่จะสร้างโบสถ์ต่อไป หลังจากนั้นหลวงปู่ตื้อกับหลวงปู่จึงได้พบกันบ่อยครั้ง และทุกครั้งก่อนที่หลวงปู่จะไปพบหลวงปู่ตื้อ หลวงปู่ตื้อก็มักจะเกิดนิมิตล่วงหน้าเสมอ เช่น ครั้งหนึ่งหลวงปู่ตื้อได้นิมิตไปว่า ตัวท่านเองได้เดินรอบโบสถ์ที่สร้างเสร็จแล้ว (ในความเป็นจริงขณะนั้นเพิ่งจะเริ่มมีการก่อสร้างโบสถ์เท่านั้น) ท่านได้ยินเสียงบอกท่านว่า *มีพระบุญฤทธิ์มาสร้างโบสถ์จึงจะสำเร็จ* ท่านจึงเดินรอบโบสถ์นั้นเพื่อมองหาพระบุญฤทธิ์ แต่ก็หาไม่พบ เมื่อมองเข้าไปในโบสถ์ จึงเห็นพระบุญฤทธิ์นั่งอยู่กลางโบสถ์ และก็ปรากฏว่าวันรุ่งขึ้นหลวงปู่ก็เดินทางมาพบท่าน ท่านจึงเล่าเรื่องนิมิตให้หลวงปู่ฟัง และกล่าวว่าพระบุญฤทธิ์เท่านั้นที่จะสร้างโบสถ์ให้สำเร็จได้

อีกครั้งหนึ่ง หลวงปู่ตื้อได้นิมิตเห็นม้ามณีกาบ (ม้าสีขาว มีปีก บินได้) บินอยู่ในอากาศ ท่านจึงคว้าจับบังเหียนไว้ แล้วเอาเท้าเหยียบที่ขาหลังของม้าเพื่อดันตัวเองให้ขึ้นนั่ง แต่ปรากฏว่าพยายามหลายครั้งก็ไม่สามารถขึ้นนั่งบนหลังม้าได้สำเร็จ ดังนั้น เมื่อหลวงปู่เดินทางมาถึงท่านจึงเล่านิมิตให้หลวงปู่ฟัง หลวงปู่จึงพูดว่า *ท่านอาจารย์ เราเคยเป็นญาติกัน ถ้าอาจารย์เป็นพี่ก็คงจะขี่ม้ามณีกาบได้ ถ้าเป็นน้องคงขี่ไม่ได้* แล้วหลวงปู่ทั้งสององค์ต่างก็หัวเราะพร้อมกัน

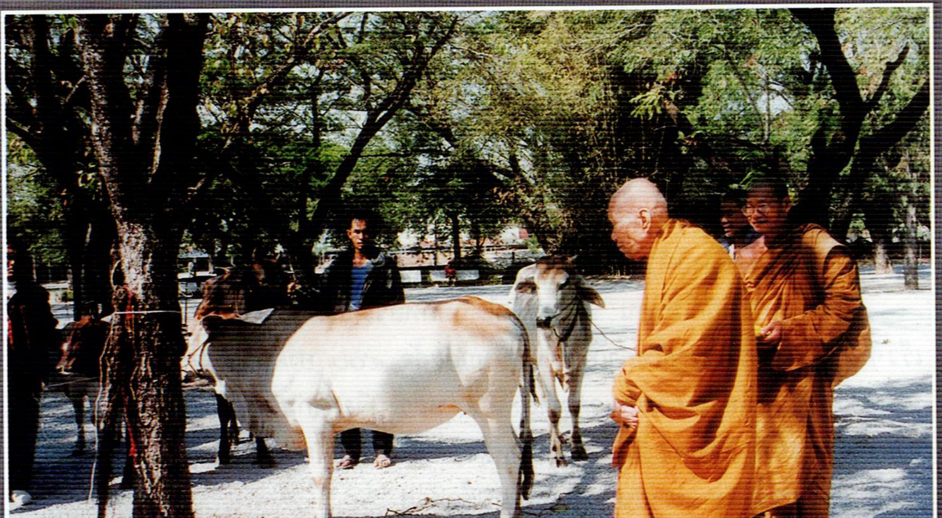
หลังจากนั้นอีกไม่นาน หลวงปู่ตื้อได้บอกหลวงปู่ถิรว่า *ช่วยรีบสร้างโบสถ์ให้เสร็จเร็วๆ ด้วย เพราะขณะนี้เหล่าเทวดามานิมนต์แล้ว ๔๐๐ องค์ แต่มนุษย์มานิมนต์เพียง ๒๐๐ คน คงต้องมรณภาพในเวลาอันใกล้นี้* หลวงปู่จึงเร่งก่อสร้างโบสถ์บ้านนาข่า แต่การสร้างโบสถ์ต้องใช้เวลา จึงสร้างเสร็จหลังจากที่หลวงปู่ตื้อมรณภาพไปแล้ว ซึ่งหลวงปู่ก็ได้เป็นประธานจัดงานฌาปนกิจศพหลวงปู่ตื้อด้วย

ความสามารถในด้านการก่อสร้าง

หลวงปู่มีความสามารถในด้านการก่อสร้างทั้งๆ ที่หลวงปู่ไม่เคยเรียนวิชาการก่อสร้างแขนงใดมาเลย ดังจะเห็นได้จากผลงานการสร้างโบสถ์ที่สำคัญๆ และสวยงาม



พ.ศ. ๒๕๔๓



หลวงปู่ถวายโคกระบือเนื่องในงานวันเกิดของหลวงปู่ พ.ศ. ๒๕๔๓ ให้แก่ท่านพระอาจารย์ผัน วัดป่าหนองไฮ เพื่อนำไปแจกแก่ชาวบ้านที่ยากจนเพื่อเลี้ยงดูและใช้งาน (ห้ามนำไปฆ่า)

หลายแห่ง ซึ่งเป็นประจักษ์พยานในความสามารถของหลวงปู่ได้เป็นอย่างดียิ่ง เช่น โบสถ์กลางน้ำวัดป่าสัมมานุสรณ์ อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย โบสถ์วัดบ้านนาข่า อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม ความสามารถด้านนี้ของหลวงปู่คงได้สั่งสมมาแต่อดีตชาติ เพราะจะทราบได้จากเหตุการณ์ที่มีเกจิอาจารย์สายท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต องค์สำคัญๆ หลายรูปที่คงจะทราบถึงความสามารถพิเศษนี้ของหลวงปู่ ได้มานิมนต์ขอให้หลวงปู่ไปช่วยสร้างโบสถ์ให้ ทั้งๆ ที่หลวงปู่และท่านพระอาจารย์เหล่านั้นต่างก็ไม่ได้รู้จักกันมาก่อน ดังลำดับเหตุการณ์ต่างๆ ที่ได้เล่าผ่านมาแล้ว ยังมีหลักฐานสำคัญทางถาวรวัตถุอีกอย่างหนึ่ง คือ โบสถ์ ศาลา วิหารคด เจดีย์ ในวัดทิพยรัฐนิมิตร (วัดบ้านจิก) ที่ทุกท่านได้เห็นอยู่ทุกวันนี้ ล้วนแล้วแต่เป็นฝีมือการออกแบบและก่อสร้างของหลวงปู่นั่นเอง ซึ่งจะได้กล่าวถึงรายละเอียด ที่มา และการก่อสร้างวัด รวมทั้งถาวรวัตถุภายในวัดทิพยรัฐนิมิตร (วัดบ้านจิก) ดังต่อไปนี้

ประวัติความเป็นมาและการบูรณะปฏิสังขรณ์ วัดทิพยรัฐนิมิตร (วัดป่าบ้านจิก)

วัดทิพยรัฐนิมิตร หรือวัดป่าบ้านจิก เป็นวัดเก่าแก่ ตั้งอยู่ที่มุมด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ของสี่แยกที่ตัดกันระหว่างถนนนเรศวรกับถนนทหาร ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี บริเวณนี้คือ คุ้มบ้านจิก

เวลามาเยี่ยมชมและทำบุญที่วัดป่าบ้านจิก เมื่อท่านเดินเข้าประตูมาก็จะสังเกตเห็นว่ายังมีรั้วอิฐเตี้ยๆ กั้นอยู่อีกชั้นหนึ่ง แบ่งวัดออกเป็น ๒ ตอน ตอนนอกมีพื้นที่น้อยกว่าตอนในมาก ตอนนอกนี้เคยเป็นที่ตั้งของโบสถ์เก่าซึ่งรื้อถอนออกไปเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๓ ส่วนตอนในนั้นมีพื้นที่มากกว่า มีสระน้ำติดรั้ว ๑ สระ เมื่อมองผ่านเลยไปทางด้านซ้ายของสระน้ำ ก็จะเห็นโรงครัวและกุฏิแม่ชีปลูกเรียงรายกันไปตามแนวรั้วด้านทิศเหนือ ระหว่างสระน้ำและกุฏิแม่ชีจะมีถนนคอนกรีตทอดตัวยาวมุ่งตรงสู่ศาลายักษ์คู่ซึ่งเป็นศาลาการเปรียญเก่าที่มีรูปปั้นยักษ์ ๒ ตนยืนเฝ้าอยู่ข้างหน้าศาลา ศาลานี้หลวงปู่เคยใช้เป็นสถานที่ฉันภัตตาหารเช้าของคณะสงฆ์ และตอนบ่ายเป็นสถานที่อบรมสั่งสอนญาติโยมให้ฝึกหัดปฏิบัติสมาธิภาวนาในสมัยที่ยังไม่มีโบสถ์ใหม่ เมื่อหันมาทางด้านขวาของสระน้ำ จะเห็นโบสถ์ใหม่ตั้งตระหง่านสง่างาม มีลักษณะเป็นศิลปะผสมระหว่างสมัยสุโขทัยและอยุธยาสวยงามมาก ปัจจุบันจะหาชมโบสถ์ที่มีศิลปะแบบผสมนี้ได้ยาก และถัดจากโบสถ์ใหม่ไปทางขวามือจะเห็นวิหารคด ภายในมีพระพุทธรูปปางต่างๆ ตั้งแต่ปางประสูติ ตรัสรู้ ไปจนถึงปางปรินิพพาน วิหารคดนี้ใช้เป็นสถานที่ประกอบกิจของสงฆ์ในการฉันภัตตาหาร

เช้าในปัจจุบัน เลยวิหารคดไปทางขวาจะมีกุฏิพระเรียงรายตามแนวรั้วด้านทิศใต้ และช่วงระหว่างกุฏิพระกับวิหารคดยังมีสระน้ำกั้นอยู่อีก ๑ สระ ส่วนถนนที่กั้นอยู่ระหว่างสระน้ำแรก (ที่ติดกับรั้วเตี้ยๆ) กับโบสถ์ใหม่นั้น จะนำเราไปถึงกุฏิหลวงปู่ ซึ่งด้านหลังของกุฏิหลวงปู่ยังมีสระน้ำอีก ๑ สระ ถัดจากสระน้ำนี้ไปมีกุฏิพระเรียงรายกันไปจนชิดแนวรั้วด้านทิศตะวันออก

พื้นที่ตอนนอกของรั้วอิฐเก่าๆ เตี้ยๆ นั้น เดิมเป็นหอบ้านของชาวบ้านคุ้มบ้านจิก ซึ่งมีศาลเจ้าเป็นที่นับถือของคนในหมู่บ้านนี้ ต่อมาคุณแม่ทิพย์ ภรรยาพันตำรวจโท พระยงค์พลพ่าย ได้ร่วมกับร้อยตำรวจโทขุนรัฐกิจบรรหาญ ชักชวนชาวบ้านคุ้มบ้านจิกถวายที่ดินแห่งนี้ให้เป็นสำนักสงฆ์เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๓ และสร้างโบสถ์ (หมายถึงโบสถ์เก่า) อยู่ข้างหน้าศาลเจ้า จนแล้วเสร็จเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๙ เมื่อสร้างเสร็จแล้วก็ไม่ได้จัดฉลองและผูกพัทธสีมา ซึ่งในขณะนั้นมีพระอาจารย์โชติเป็นเจ้าอาวาสวัด และต่อมา พ.ศ. ๒๔๘๑ พระอาจารย์อุ่น ธมฺมธโร เป็นเจ้าอาวาสวัด และในปีนี้พระอาจารย์อุ่นได้เดินทางไปธุดงค์ และชักชวนพระ ๓๐ รูป ซึ่งมีหลวงปู่รวมอยู่ด้วย จากอำเภอมุกดาหารมาอยู่ที่วัดบ้านจิก ดังได้กล่าวมาแล้ว ทุกพรรษา ขณะจำพรรษาที่วัดบ้านจิกนี้ หลวงปู่มักจะนิมิตเห็นตัวท่านเองนั่งอยู่ในโบสถ์ร้าง ซึ่งหลวงปู่ก็ไม่ทราบว่าเป็นโบสถ์ไหน หลวงปู่จึงได้แต่คิดว่าทำไมผู้สร้างโบสถ์จึงไม่จัดงานฉลองโบสถ์ แต่ต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๙๑ ร้อยตำรวจโทขุนรัฐกิจบรรหาญและคณะชาวบ้าน ขออนุญาตจัดงานฉลองและผูกพัทธสีมา หลวงปู่จึงทราบว่าที่แท้จริงโบสถ์ร้างที่เห็นในนิมิตตลอด ๙ ปี ก็คือโบสถ์วัดบ้านจิกที่ท่านจำพรรษาอยู่นั่นเอง

ต่อมาประมาณ พ.ศ. ๒๔๙๘ คณะภรรยาข้าราชการตำรวจและพ่อค้าชาวจีนในจังหวัดอุดรธานีได้ร่วมกันซื้อที่ดิน นับตั้งแต่ส่วนที่เป็นเขตแนวรั้วเตี้ยๆ เก่าแก่ที่ทำด้วยอิฐดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ติดหนองน้ำขึ้นไปทางทิศตะวันออกจนถึงห้วยหนองน้ำแฝด ด้านหลังห้วยน้ำแฝดจะเป็นป่าสำหรับรุกขมูลิกังคธุดงค์ อาณาบริเวณดังกล่าวมานี้คือเขตวัดบ้านจิกใหม่ในปัจจุบัน

ใน พ.ศ. ๒๕๐๐ หลวงปู่ได้สร้างศาลากลางน้ำขึ้นครั้งแรก เมื่อสร้างจวนเสร็จปรากฏว่าเกิดนิมิตเห็นเป็นชายร่างใหญ่ผิวดำถือปืนเข้ามาจะยิงหลวงปู่ขณะนั่งภาวนาอยู่ในกุฏิ แล้วชายคนนั้นถามหลวงปู่ว่า *ท่านกลัวไหม* หลวงปู่ตอบว่า *ไม่กลัว เพราะชีวิตเราได้สละแล้วตั้งแต่ออกบวช* ชายคนนั้นจึงยิงหลวงปู่ ปรากฏว่ากระสุนปืนเฉียดซี่โครงด้านซ้ายไป แล้วชายคนนั้นก็อันตรธานหายไป หลวงปู่นั่งพิจารณาต่อ จึงทราบว่าพรุ่งนี้

ศาลากลางน้ำที่กำลังก่อสร้างอยู่จะพังทลายลง มีเสียงถามผุดขึ้นในใจว่า *เสียดายไหม* หลวงปู่ ตอบว่า *ไม่เสียดาย ไม่เสียใจ เพราะศาลาหลังนี้ไม่ใช่ศาลาเก่าแก่ แต่เป็นศาลาที่เราสร้างขึ้นมาเอง เกิดขึ้นมาหลังตัวเรา เมื่อเรายังมีชีวิตอยู่ภายภาคหน้า ถ้ามีบุญบารมีเพียงพอ เราก็จะสามารถสร้างขึ้นมาใหม่ได้ และจะสร้างให้ดีกว่าเดิม* วันรุ่งขึ้น บังเอิญเจ้าคุณพิศาล เจ้าคณะอำเภอหนองบัวลำภูในขณะนั้น ได้เดินทางมาเยี่ยมและเอ่ยปากกล่าวว่า *ศาลาใหม่จวนเสร็จแล้วนะ* หลวงปู่จึงบอกว่า *ในวันนี้ศาลาก็จะพังแล้ว คอยดูนะ* ปรากฏว่าตอนบ่ายวันนั้นเอง มีเมฆดำขนาดใหญ่ลอยมาเหนือวัดและมีพายุพัดแรงมากจนศาลาลอยตัวขึ้นทั้งหลัง แล้วถูกปล่อยตกลงมากระแทกพื้นอย่างแรง ทำให้ศาลาพังทลาย หลวงปู่เล่าว่า สาเหตุที่ศาลาลอยขึ้นทั้งหลังนั้น เนื่องจากหลังคาศาลาทำด้วยแผ่นกระเบื้องเรียงซ้อนกันถี่และหนัก เมื่อลมพายุพัดมา แผ่นกระเบื้องที่ถูกตรึงติดไว้ดีแล้วจึงไม่ปลิวหลุดเป็นแผ่นๆ แรงลมพายุที่อยู่ใต้หลังคาจึงสามารถดันให้ศาลาทั้งหลังลอยตัวขึ้นไปได้ เสมือนหนึ่งศาลาทั้งหลังถูกอุ้มลอยขึ้นไป เมื่อแรงลมอ่อนลง ศาลาจึงถูกปล่อยตกลงมากระแทกพื้นเสียหาย ซึ่งต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๒๖ หลวงปู่ก็สร้างโบสถ์ใหม่ที่ตำแหน่งเดิมนี้อีก

วันที่ ๑๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๖ คณะตำรวจภูธรเขต ๔ และพ่อค้าชาวจีนได้ร่วมกันสร้างศาลาการเปรียญ (หลังที่มีรูปปั้นยักษ์สองตนยืนเฝ้าอยู่ข้างหน้า) ซึ่งสร้างเสร็จเมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๗ โดยหลวงปู่เป็นผู้ออกแบบและควบคุมการก่อสร้างเอง

ใน พ.ศ. ๒๕๑๔ ก็เริ่มสร้างกุฏิ ๒ ชั้น พื้นไม้มะค่า (หลังที่หลวงปู่พักอาศัยอยู่ประจำในปัจจุบัน) ซึ่งตรงกับนิมิตที่เคยเห็นหลวงปู่มั่นที่กุฏิในตอนพรรษาต้นๆ ที่เคยกล่าวมาแล้ว

ในวันที่ ๑๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๖ หลวงปู่ได้เริ่มสร้างอุโบสถหลังใหม่ลงที่เดิมที่เคยสร้างศาลากลางน้ำแล้วถูกพายุพัดพังทลายลง โดยออกแบบตามนิมิตที่เกิดขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๔ ซึ่งทำการก่อสร้างเป็นคอนกรีตเสริมเหล็กทั้งหลัง รอบฐานอุโบสถมีขนาดกว้าง ๑๖ เมตร ยาว ๔๐ เมตร มีทั้งหมด ๓ ชั้น ซึ่งแต่ละชั้นจะมีลักษณะต่างกัน คือ

ชั้นที่ ๑ เป็นชั้นล่างเจาะลึกลงไปใต้ดิน ฤดูฝนใช้เป็นที่เก็บน้ำฝน ส่วนฤดูแล้งใช้เป็นที่นั่งพักผ่อนได้เย็นสบาย เพราะเป็นที่โปร่ง มีการระบายอากาศได้ดี

ชั้นที่ ๒ เป็นวิหารการเปรียญ รอบพระวิหารมีอาศรมจำนวน ๑๐ หลัง ทางทิศใต้ของวิหารมีมณฑป ๑ หลังรองรับรอยพระพุทธบาท และวิหารคดอีก ๑ หลัง

ขนาดกว้าง ๒๒ เมตร ยาว ๔๐ เมตร

ชั้นที่ ๓ เป็นพระอุโบสถ รอบพระอุโบสถมีมณฑปจำนวน ๔ หลัง

อุโบสถหลังใหม่นี้สร้างสำเร็จใน พ.ศ. ๒๕๓๓ และทำการประกอบพิธีฝังลูกนิมิต เมื่อวันที่ ๑๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๓

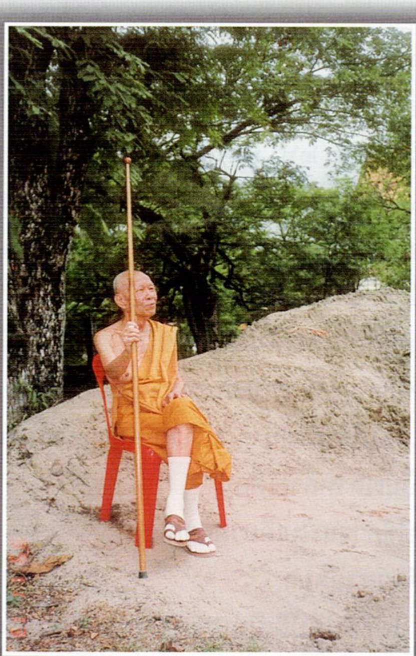
ขณะที่สร้างพระอุโบสถนี้อยู่ (จวนเสร็จ) หลวงปู่ได้นิมิตเห็นอดีตสมเด็จพระสังฆราชเสด็จมาและตรัสว่าจะขอเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์โบราณสถานที่ศักดิ์สิทธิ์และพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ตั้งแต่ครั้งโบราณกาลในพระอุโบสถ เมื่อเสด็จเข้าไปในตัวอุโบสถเพื่อชมพระพุทธรูป ปรากฏว่าทรงอ่อนเพลียไม่มีเรี่ยวแรง เดินไม่ได้ หลวงปู่จึงอุ้มสมเด็จพระสังฆราชลอยขึ้นไปชมชั้นสองของอุโบสถ (ในนิมิตนั้นยังไม่มีบันไดขึ้นไปสู่ชั้นสอง) หลวงปู่จึงตื่นจากนิมิต นิมิตนี้หมายความว่า เพราะบุญบารมีของหลวงปู่ที่มีมาแต่ปางก่อนจะเป็นสิ่งสนับสนุนให้สร้างโบสถ์ได้สำเร็จและจะมีความศักดิ์สิทธิ์เนื่องจากบุญบารมีของผู้สร้าง

กลับมากล่าวถึงภายในตัวอุโบสถชั้น ๒ ที่เป็นวิหารการเปรียญ ซึ่งเป็นที่ฝึกบำเพ็ญเพียรภาวนา เมื่อก้าวพ้นประตูด้านตะวันออกเข้าไปข้างใน จะพบว่าข้างหน้ามีพระประธานขนาดใหญ่ สีทอง เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย มีลักษณะงดงามมาก พระพักตร์มีรอยยิ้มดูอ่อนโยน เมตตา พระเนตรทอดต่ำ เหมือนกับจะก้มลงมองดูพุทธศาสนิกชนที่มากราบนมัสการสักการะท่าน ผู้ที่มาสวดมนต์ บำเพ็ญเพียรภาวนาที่โบสถ์นี้ประจำทุกค่ำเช้า มักจะพูดกันว่า พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์นี้ เวลากลางคืนมองดูแล้วเสมือนหนึ่งท่านหลับพระเนตรลง และในตอนเช้า ตอนกลางวัน จะมองเห็นท่านเบิกพระเนตรขึ้น และบางคนก็ว่า ถ้าปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ตั้งใจภาวนา จะมองเห็นท่านเบิกพระเนตรขึ้นมองดู

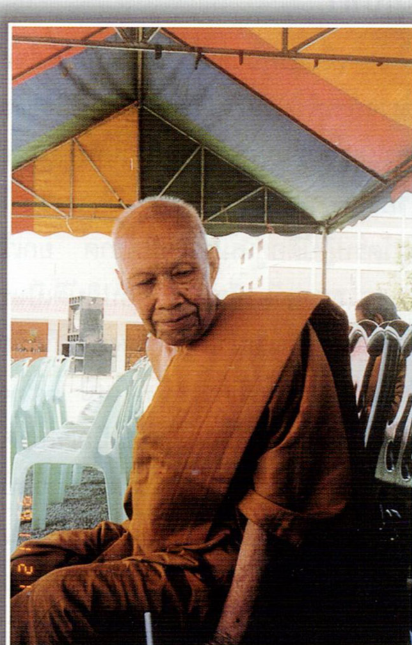
เมื่อเข้ามาอยู่ภายในโบสถ์แล้วจะรู้สึกว่าเย็นชุ่มชื่นกว่าปกติ เนื่องจากแนวรอยต่อพื้นแต่ละชั้นหลวงปู่ได้ทำให้เป็นช่องว่างห่างกันประมาณ ๓๐ ซม. และมีคานรับน้ำหนักพื้นชั้นบนสูงประมาณ ๔๐ ซม. ห่างกันเป็นช่องๆ ซึ่งแต่ละช่องจะมีรูสำหรับให้น้ำไหลผ่านหมุนเวียนรอบโบสถ์ได้ และจะมีเครื่องดูดอากาศออกและดูดไอน้ำเข้าจากพื้นด้านในโบสถ์เพื่อให้ไอน้ำกระจายในตัวโบสถ์ ทำให้เกิดความชุ่มชื่น จะเห็นได้ว่าเป็นลักษณะการสร้างที่ไม่เหมือนใคร เรียกได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ของหลวงปู่โดยแท้ ทั้งนี้เป็นเพราะพรสวรรค์และบุญบารมีที่หลวงปู่ได้สั่งสมมา ทำให้สามารถสร้างโบสถ์ที่ใหญ่สวยงามวิจิตรได้ทั้งๆ ที่หลวงปู่ไม่ได้เรียนด้านสถาปัตยกรรมศาสตร์หรือวิศวกรรมศาสตร์มาเลย รูป



หลวงปู่ตรวจงานการก่อสร้างเจดีย์วัดบ้านจิก



หลวงปู่นั่งคุมการก่อสร้างเจดีย์



วันงานยกยอดฉัตรเจดีย์ พ.ศ. ๒๕๔๔

ทรงโบสถ์ทั้งหมดเขียนแปลนออกมาจากนิมิตทั้งสิ้น สมดังนิมิตใน พ.ศ. ๒๔๙๔ ที่หลวงปู่ได้เห็นหลวงปู่เทสก์ เทสรังสี มาบอกว่าหลวงปู่จะได้สร้างโบสถ์ใหญ่เท่าวัดเจดีย์หลวง นับได้ว่าเป็นบุญตาของผู้ที่ได้พบเห็นเป็นอย่างยิ่ง

พ.ศ. ๒๕๓๙ หลวงปู่ได้สร้างโบสถ์วัดบุปผาราม บ้านดงน้อย จังหวัดนครพนม

พ.ศ. ๒๕๔๕ หลวงปู่ได้ก่อสร้างเจดีย์สำหรับบรรจุพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้าและพระธาตุของพระอรหันตเจ้า ณ บริเวณที่เคยเป็นโบสถ์เก่า ซึ่งอยู่ในบริเวณวัดตอนนอก (ด้านนอกรั้วเตี้ยๆ) โดยได้รับอนุญาตให้ก่อสร้างและมีแบบแปลนเรียบร้อยแล้ว เจดีย์ดังกล่าวนี้กรมศิลปากรเป็นผู้ออกแบบให้ และหลวงปู่ได้ทำการวางศิลาฤกษ์และเริ่มสร้างในวันเกิดของหลวงปู่เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๒ และเมื่อก่อสร้างเสร็จสมบูรณ์แล้ว ก็ได้ทำการฉลองเจดีย์เป็นเรียบร้อย

ในปีเดียวกัน หลวงปู่ได้สร้างวัดป่าโนนสวรรค์ บ้านผึ้ง ตำบลนาไหม อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี โดยได้จัดงานประกอบพิธีผูกพัทธสีมาฝังลูกนิมิตเมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

ปฏิปทา

เมื่อแรกบวชนั้น หลวงปู่ได้ตั้งใจไว้ว่าจะถวายชีวิตให้แก่เพศพรหมจรรย์ และท่านได้เร่งบำเพ็ญเพียรประพฤติปฏิบัติธรรมอย่างอุกฤษฏ์เพื่อกำจัดกิเลส ดังได้กล่าวมาแล้วในเบื้องต้น จวบจนถึงวันที่ท่านมรณภาพเมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ สิริอายุของหลวงปู่ได้ ๘๙ ปี บวชมาได้ ๗๓ พรรษา หลวงปู่ก็ยังคงเคร่งครัดต่อข้อวัตรปฏิบัติอยู่เสมอมามิได้ขาด ยกเว้นว่าจะอาพาธจนลุกไม่ขึ้นหรือเดินไม่ไหวเท่านั้น

ธุดงควัตรที่หลวงปู่ถือปฏิบัติเป็นประจำมี ๓ ประการ คือ

๑. ปิณฑปาติกังคธุดงค์ ถือภิกขาจารออกบิณฑบาตมาฉันเป็นนิจ ยกเว้นวันที่ท่านอาพาธ และมีครั้งหนึ่ง (ในปี ๒๕๓๘ ช่วงหน้าหนาว) ท่านเจ็บขามากจึงเดินได้ระยะทางสั้นๆ แต่ท่านก็ยังออกบิณฑบาต ซึ่งก็เดินได้ระยะสั้นๆ บริเวณหน้าวัดเท่านั้น ญาติโยมส่วนใหญ่จึงมาตักบาตรหน้าวัดบ้านจิกเป็นเวลาหลายเดือน

๒. ปัตตปิณฑิกังคะ ถือฉันในบาตรโดยใช้ภาชนะใบเดียวตลอด

๓. เอกาสนิกังคธุดงค์ ถือฉันอาสนะเดียวตลอดมา

ธุดงควัตรนอกเหนือจากที่ได้กล่าวมานี้ ได้ถือปฏิบัติเป็นประจำเฉพาะในวันพระและวันสำคัญทางศาสนา คือ **เนสัชชิกธุดงค์** ถือการนั่งเป็นวัตร และ **รุกขมูลิกังคธุดงค์** ถืออยู่โคนไม้เป็นวัตร ซึ่งศิษยานุศิษย์ในวัดได้ประพฤติปฏิบัติตาม

หลวงปู่เป็นพระที่มีเมตตาสูงมาก จะเห็นได้จากการที่ท่านมีเมตตาต่อสาธุชนทั่วไปอยากให้พ้นทุกข์ ท่านจึงได้ลงโบสถ์อบรมสั่งสอนและนำพาให้ประพฤติปฏิบัติธรรม ทำสมาธิภาวนา สวดมนต์ ทุกเย็น ส่วนวันพระก็จะเพิ่มการเทศนาตอนเช้าด้วย เท่าที่ผู้เรียบเรียงเห็นกับตาตนเองก็นับตั้งแต่สมัยที่ยังไม่มีโบสถ์ใหม่ ซึ่งหลวงปู่ให้ประกอบกิจการอบรมสมาธิภาวนาที่ศาลายักษ์คู่ จวบจนปัจจุบันนี้ได้ย้ายมาอบรมกันที่โบสถ์ใหม่ เมื่อหลวงปู่ก็มีอายุมากแล้ว สุขภาพเสื่อมถอยไม่แข็งแรงดังก่อน แต่ท่านก็สู้อุตส่าห์ลงโบสถ์เทศน์อบรมสั่งสอนและนำพาให้ประพฤติปฏิบัติกันให้ถูกต้อง จะได้ฝึกหัดจิตใจตัวดื้อดึงวุ่นวายนี้ให้สงบ ให้พ้นทุกข์ เว้นเสียแต่เมื่อท่านอาพาธ สังขารไม่อำนวย จึงงดภารกิจนี้ นอกจากนี้ หลวงปู่ยังเปิดโอกาสให้สาธุชนทั่วไปได้เข้าพบเพื่อสนทนาธรรม หรือปรึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิต ซึ่งหลวงปู่ก็ให้คำแนะนำและช่วยเหลือ ทำให้มีประชาชนขอเข้าพบหลวงปู่มาก จนทางวัดต้องจัดเวลาให้เข้าพบ เพื่อไม่ให้เป็นการรบกวนหลวงปู่มากเกินไปเนื่องจากหลวงปู่ชราภาพมากแล้ว เมื่อได้มาพบหลวงปู่แล้ว ทุกข์ที่ยิ่งใหญ่ที่แบกมาจากบ้านนั้นดูเหมือนว่าจะมลายหายไปกว่าครึ่ง เนื่องจากพลังแห่งความเมตตาของท่านได้ช่วยให้ผู้ที่แบกทุกข์มารู้สึกเย็นใจคลายทุกข์ และเมื่อได้รับคำแนะนำสั่งสอนแล้ว ก็รู้สึกเหมือนกับว่าทุกข์หรือปัญหาที่ว่ายิ่งใหญ่นั้นกลับเป็นเรื่องเล็กน้อยสามารถแก้ไขได้โดยง่ายดาย ผู้ที่มาปรึกษาปัญหากับหลวงปู่จึงกลับบ้านไปด้วยความเบิกบานใจ ยิ้มแย้มแจ่มใส หลวงปู่จึงเป็นที่พึ่งทางใจที่สำคัญ เป็นหลักชัยของชีวิต เป็นที่เคารพรักและศรัทธาของปวงชนทั้งหลาย ดังที่เราท่านทั้งหลายได้ประจักษ์กันอยู่ทุกวันนี้

หลวง ปู่ชนนบน้อม ศรัทธา
ปู่ เป็นพระอภิญญา เลิศล้น
ถิร จิตแผ่เมตตา สัตว์โลก สุขเอย
จิต ธมฺโมมุ่งพ้น ผ่านห้วง โลกย์วิสัย



รูปเมื่ออายุ ๘๖ ปี พ.ศ. ๒๕๔๕



แถวหน้า ซ้ายไปขวา พระอาจารย์สมคิด อิทฺธิโชโต (รองเจ้าอาวาสและพระเลขาฯ หลวงปู่) และ พระสุวัชชัย ธมฺมธโร (พระอุปัฏฐากหลวงปู่)

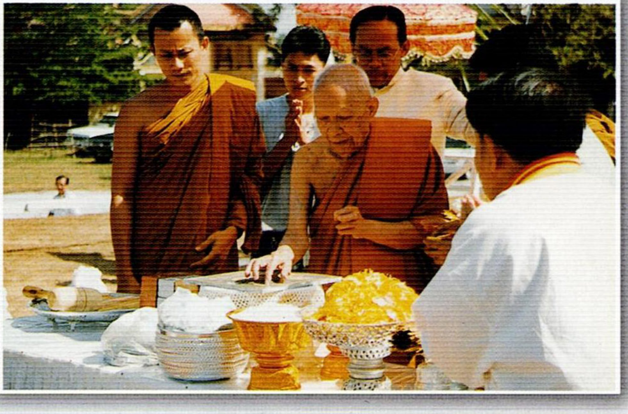


เจดีย์พิพิธภัณฑ์
หลวงปู่ถิร ฐิตธมฺโม

เจดีย์พิพิธภัณฑ์ หลวงปู่ถิร ฐิตธมฺโม

ประมาณพุทธศักราช ๒๕๓๗ หลวงปู่มีดำริที่จะสร้างเจดีย์ขึ้นมาบรรจุพระบรมสารีริกธาตุและพระธาตุของครูบาอาจารย์องค์สำคัญๆ ที่หลวงปู่มีอยู่ หลวงปู่ได้มอบหมายให้ลูกศิษย์ไปหาแบบอย่างเจดีย์จากวัดหลายๆ แห่งมาให้ท่านดู เมื่อดูแล้วก็ยังไม่เป็นที่ชอบใจ จนกระทั่งต่อมา คุณประคัลภ์ ตัณฑเกษม ผู้เป็นโยมอุปัฏฐาก ท่านชอบพออยู่กับสถาปนิกแห่งชาติ คุณภิญโญ สุวรรณคีรี จึงได้ติดต่อให้คุณภิญโญเขียนแบบเจดีย์ให้ เมื่อนำมาให้หลวงปู่ดูแล้วชอบใจ หลวงปู่จึงได้ตกลงก่อสร้างเจดีย์ขึ้น ความทราบถึงสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ท่านจึงทรงพระเมตตาประทานพระบรมสารีริกธาตุมาถวายหลวงปู่รวม ๙ องค์ และคุณประกิต มหาแถลง คหบดีชาวจังหวัดพิษณุโลก ได้นำพระบรมสารีริกธาตุที่ท่านได้มาจากเจดีย์ในวัดร้างของจังหวัดพิษณุโลกมาถวายหลวงปู่อีก ๖ องค์ นอกจากนี้ยังมีโยมคนอื่นๆ อีกหลายคนนำพระธาตุของครูบาอาจารย์องค์สำคัญๆ ที่ตนมีอยู่มากราบถวายหลวงปู่ ในที่สุดหลวงปู่สร้างเจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุและพระธาตุสำเร็จในพุทธศักราช ๒๕๔๔ เป็นเจดีย์ที่สวยงามมาก ยังความปลาบปลื้มปีติยินดีมาสู่ลูกศิษย์และประชาชนชาวจังหวัดอุดรธานีเป็นอย่างยิ่ง

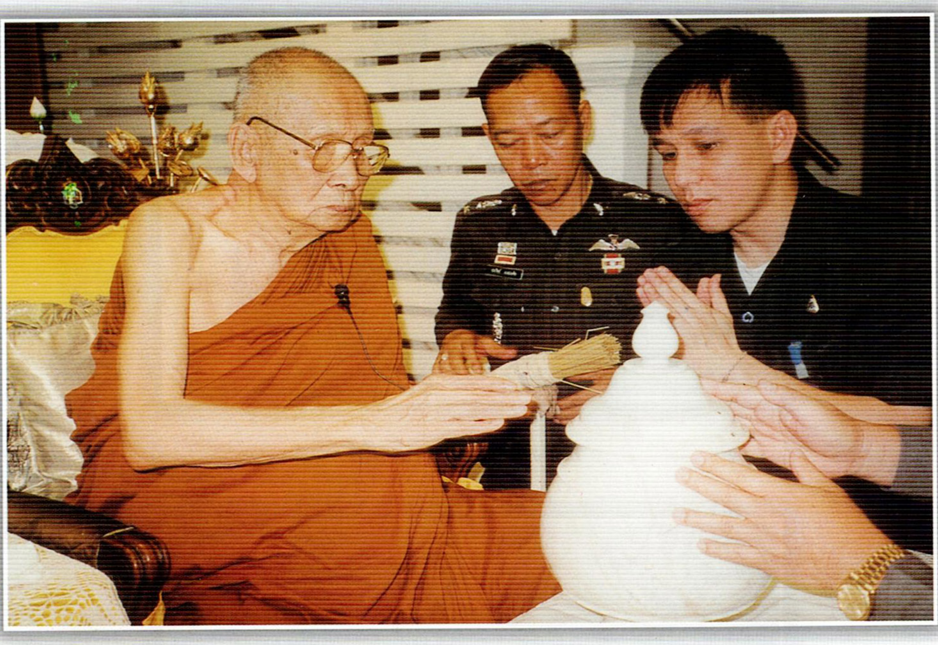
ในเวลาต่อมา ลูกศิษย์ของหลวงปู่เห็นว่าควรจัดพิพิธภัณฑ์ของหลวงปู่ไว้ในเจดีย์นี้ด้วย เพื่อเป็นอนุสรณ์ไว้กราบไหว้ระลึกถึงพระคุณของหลวงปู่ ที่มีเมตตาอบรมสั่งสอนลูกศิษย์และประชาชนที่มากราบคารวะและขอคำสั่งสอนจากท่าน อย่างไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อยและอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันหมด ดังนั้น ภายในเจดีย์จึงมีหุ่นขี้ผึ้งของหลวงปู่ในท่านั่งสมาธิภาวนา พระพุทธชินราช และอัฐบริขารเครื่องใช้ต่างๆ ของหลวงปู่ ตลอดจนเหรียญและวัตถุมงคลต่างๆ ที่เป็นรูปหลวงปู่ที่ลูกศิษย์ทำขึ้นถวายหลวงปู่

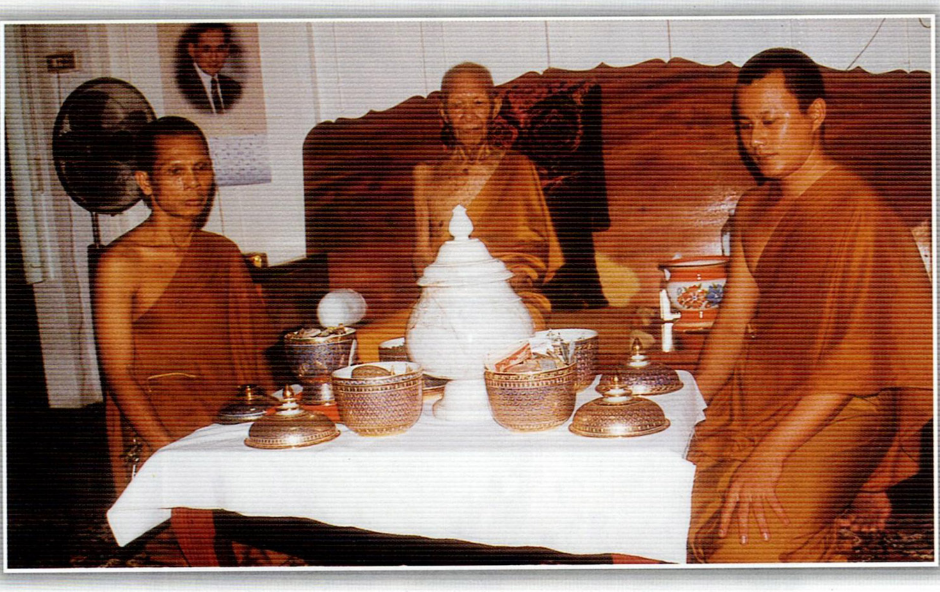


หลวงปู่วางศิลาฤกษ์เจดีย์

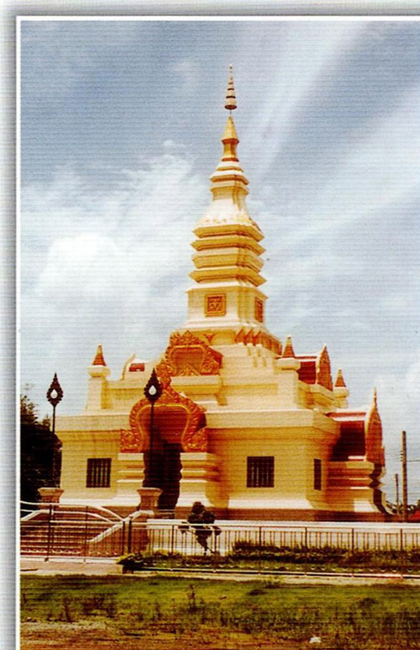








พระสุวัชชัย ธมฺมธโร อัญเชิญมอบถวายหลวงปู่ถิร จิตฺธมฺโม



ภาพภายในเจดีย์พิพิธภัณฑ์
หลวงปู่ถิร ฐิตธมฺโม



รูปแบบจำลองเจดีย์

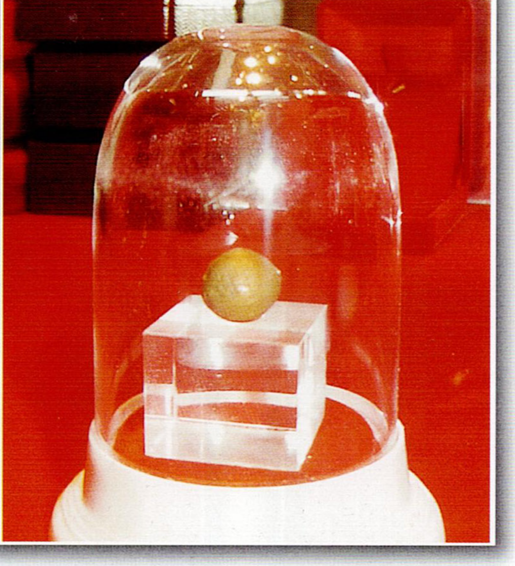








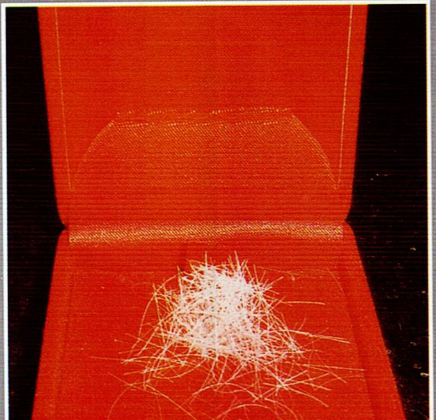
วัตถุมงคลรุ่นต่างๆ ที่หลวงปู่ปลุกเสก



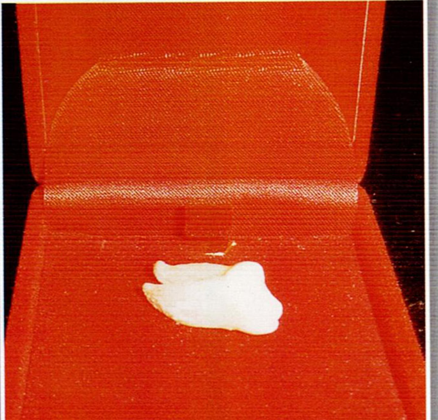
ยาเม็ดโลหะ (ลูกปรอท)



อัฐบริขาร



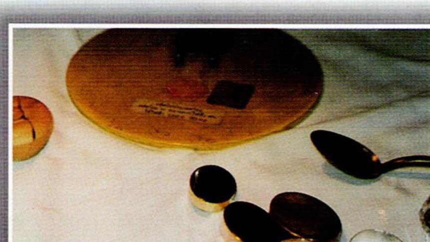
เกศาหลวงปู่



ฟันกรามหลวงปู่







ภาพพระธาตุของพระอรหันต์ที่มีผู้ใจบุญแบ่งมาเพื่อบรรจุในเจดีย์



ตาลปัตร พัดยศตำแหน่ง พระครูสถิตธรรมวิสุทธิ์



ใบฎีกาเป็นพระครู



หลวงปู่ถิรเป็นประธานในพิธียกยอดฉัตรเจดีย์

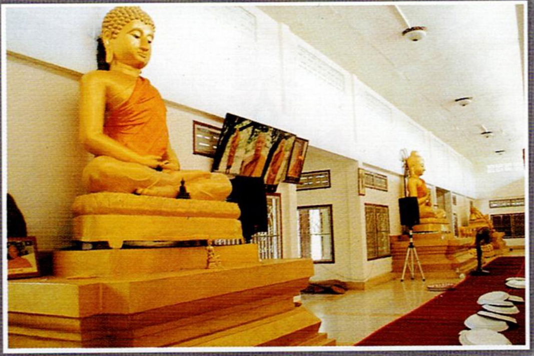


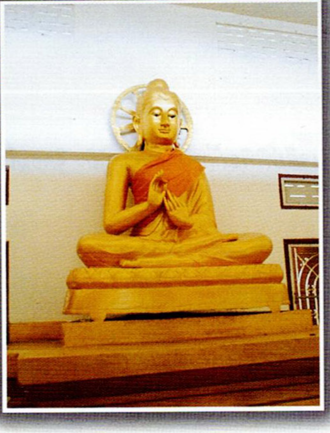
หลวงปู่ถิรปลูกต้นไม้ที่ระลึกวันยกยอดฉัตรเจดีย์พระบรมสารีริกธาตุ



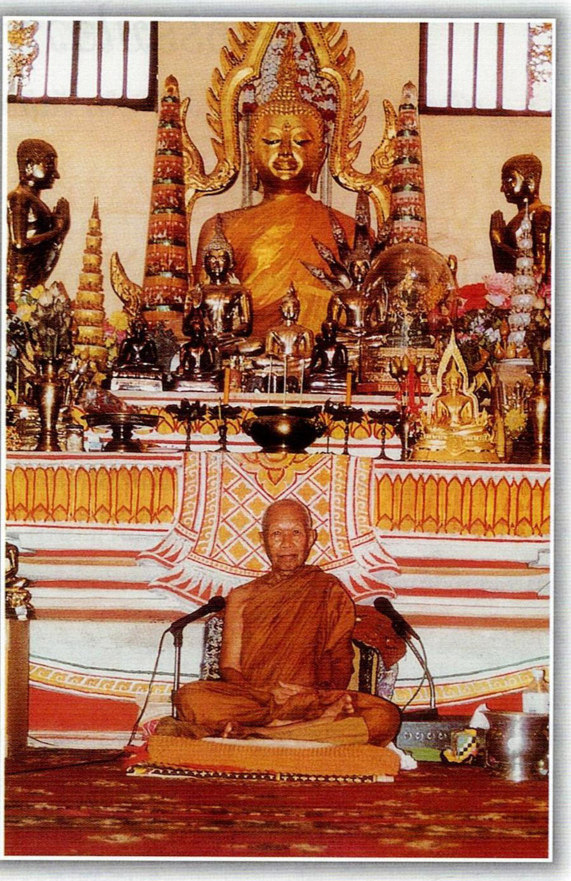
เจดีย์พิพิธภัณฑ์ หลวงปู่ถิร ฐิตธมฺโม







พระพุทธรูปปางต่างๆ ในวิหารคดซึ่งหลวงปู่สร้างไว้ ประดิษฐานไว้ในส่วนที่เป็นหอฉัน



ธรรมเทศนา

ธรรมโอวาท

เนื่องในวันทอดกฐิน ณ วัดบ้านจิก วันที่ ๒๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๑

การทำบุญ เราต้องทำความเข้าใจ คำว่า 'ทำบุญ' คือการกระทำจิตใจให้เป็นบุญให้เป็นกุศล อย่างเราให้ทาน คำว่า "ให้ทาน" คือการเสียสละ สละความตระหนี่ถี่เหนียวที่จิตใจ มาจากจิตใจทั้งนั้น ให้เบาบาง

เราต้องทำความเข้าใจ คำว่า "ทำบุญ" คือทำอย่างไร ส่วนมากเราทำแบบโลกนิยม คือทำการละเล่น ทำกิน การเล่นการกินถือว่าเป็นบุญเป็นกุศล ความจริงไม่ใช่ นั้นเป็นการละเล่นเท่านั้น บาปก็จะเกิดขึ้นภายในจิต เพราะฉะนั้น การกระทำใดๆ ก็ตามที่เราทำกันอยู่ มันเป็นเพียงทางโลกเท่านั้น ไม่ใช่เป็นศีลเป็นธรรมในทางพุทธศาสนา

อย่างเรามาตั้งองค์กฐิน เมื่อตั้งขึ้นแล้วมีอะไรเป็นเครื่องครบครัน เครื่องครบครันคืออะไร คือการทำจิตใจให้เป็นบุญเป็นกุศล เราต้องเข้าใจอย่างนี้ เครื่องครบครัน เทวดาก็มาสรรเสริญ มาอนุโมทนา มาพอใจ มายินดี มาสาธุการ มันจึงจะถูก

บุญ คือการทำจิตใจให้มีความสุข ตื่นก็สุข หลับก็สุข สุขด้วยศีลด้วยธรรม สุขด้วยบุญด้วยกุศล เรามาประพฤติปฏิบัติเพื่อละเว้นจากบาปด้วยความสงบ ด้วยความเต็มใจ

ความเต็มใจ คือไม่มีความบกพร่องจากศีลจากธรรม ทำด้วยความจริงใจ เต็มใจทุกอย่างก็เต็ม เต็มแล้วอิ่ม ปีติ คือ ความอิ่ม ความพอใจ

การทำด้วยความเต็มใจ คือไม่สงสัย ทำแล้วทำจริง ในการบำเพ็ญประพฤติปฏิบัติ เราจึงปลูกฝังจิตใจให้เชื่อมั่น ให้เลื่อมใสแน่วแน่ในธรรม ที่ไม่เต็ม เพราะจิตใจของเราไม่ตั้งมั่น ไม่แน่นอน สิ่งที่ทำไปจะได้หรือไม่ได้บุญ เราก็ไม่แน่ใจ

บุญคือการกระทำให้เกิดความสุข ถ้าเราไม่ตั้งมั่น บุญกุศลที่ทำไปก็ไม่ได้เกิดผลเท่าที่ควร เราทำสิ่งใดลงไป เรามีความเชื่อมั่นและแน่วแน่ว่าทำสิ่งนี้เป็นบุญเป็นกุศล ก็เพราะเราละบาป มาบำเพ็ญบุญ ทำจิตใจให้ผ่องใส

สิ่งเหล่านี้จะเกิดแก่ผู้มีศรัทธา ผู้มีอินทรีย์ศรัทธาแก่กล้า มีสมาธิแก่กล้า มีปัญญาแก่กล้า คือความเต็ม ถ้าทำด้วยความเต็มใจ ความแก่กล้าก็จะเกิดขึ้น เราจึงต้องมาฝึกจิต อบรมจิตใจของเราอย่างนี้นี่แหละ เราจึงได้ขึ้นชื่อว่าผู้บำเพ็ญเพียรด้วยความไม่ประมาท.

ศีล

การบำเพ็ญเพียรภาวนาเป็นการรักษาจิตใจ เรามานั่งรักษาจิตใจไม่ให้เกิดพิษภัยขึ้นจากภายในจิต

สิ่งที่เป็นพิษ สิ่งที่เป็นภัย คือ ตัวกิเลส ตัวความโลภ ตัวความโกรธ ตัวความหลง กิเลสตัณหาที่มีอยู่ภายในใจ ตัณหาคือความทะเยอทะยานอยาก อยากไม่มีจุดจบ หลงไปตามกิเลส เราจึงได้มาฝึกหัดอบรม ข่มไว้ด้วยสมถะ คือด้วยสมาธิธรรม เรามาข่ม เรามาบังคับจิตใจ ให้จิตใจของเราอยู่กับพุทโธ อย่าให้อารมณ์อื่นๆ เกิดขึ้น อารมณ์ที่ประกอบด้วยความโลภ ความโกรธ ความหลง ที่มีอยู่ภายในจิตใจ ให้เบาบาง เราจึงได้พยายามฝึกหัดอบรมจิตใจของเรา ให้มีสมาธิธรรม ให้มีสติธรรม ปลูกฝังจิตใจของเราให้เกิดความเชื่อ ความเลื่อมใส จิตใจของเราก็จะเป็นธรรมขึ้นมา เราจึงได้พยายามฝึกหัดอบรมจิตใจให้มีความเชื่อมั่น แน่วแน่

ความเชื่อที่เรามีอยู่ เชื่อแต่ไม่มั่นคงในความเชื่อที่เราเชื่ออยู่ ในเมื่อเราไม่มีความมั่นคงภายในจิตใจ ความเชื่อเหล่านั้นก็ง่อนแง่นคลอนแคลน เราจึงได้มาพยายามฝึกหัดอบรมจิตใจของเราให้มีขันติ มีความอดทน มีความพากเพียรเป็นที่ตั้ง ข่มจิตของเราไว้ ฝึกหัดจิตของเราให้เป็นผู้มักน้อย สันโดษ ยินดีตามมีตามเกิด อยู่อย่างนี้ เราจึงได้มาพยายามฝึกหัดอบรมจิตใจของเราให้ตั้งมั่น ละความโลภ ละความโกรธ ละความหลง เรายึดมั่นในพระพุทธ ในพระธรรม ในพระสงฆ์ เป็นที่ตั้งภายในจิตใจของเรา

เราอยู่ด้วยศีล ศีล คือความสำรวม ความระมัดระวังไม่ให้เกิดบาปขึ้น ทางกาย ทางวาจา ทางใจ โดยศีลเป็นต้นเหตุ สมาธิเป็นผลที่มาจากเหตุ

ในเมื่อเราละบาปได้แล้ว ศีลของเราก็ไม่กำเริบ ศีลของเราก็ไม่มีความเศร้าหมอง เพราะเราละความโลภ ละความโกรธ ละความหลง ไม่ให้เกิดขึ้นภายในจิต เรามีศีล คือความสำรวม ระมัดระวัง ไม่ให้บาปเกิดขึ้น ทางกาย ทางวาจา ทางใจ เราก็อยู่กับพุทโธได้

สมาธิ คือความตั้งใจมั่น จิตใจเราก็จะมั่นคง จิตใจเราไม่มั่นคงก็เพราะเราไม่รักษาศีล ไม่รักษากาย ไม่รักษาวาจา ไม่รักษาจิตใจ ปล่อยไปตามอารมณ์ ปล่อยไปตามกิเลส ปล่อยไปตามความโลภ ความโกรธ ความหลง เรามาระลึกพุทโธก็ไม่ได้พุทโธ จิตใจก็ไม่ตั้งมั่นและแน่วแน่ เมื่อจิตใจของเรามีความเชื่อมั่นและแน่วแน่ อยู่ในธรรมอยู่อย่างนี้ นี่แหละจึงได้ชื่อว่าเราเป็นผู้ประกอบความเพียรด้วยความไม่ประมาท.

กำหนดจิต

การบำเพ็ญเพียรภาวนาเป็นการประคองจิตไว้ให้อยู่ที่จิต เรามานั่งภาวนา ก็เท่ากับเรามาประคับประคองจิต มารักษาจิตให้มีสติ เราจึงได้มาระลึกอยู่กับพุทโธ กำหนดลมหายใจเข้า-ออก เรามากำหนดอยู่ที่การโอปนยิโก น้อมเข้ามาอยู่ที่กาย เมื่อจิตน้อมเข้ามาอยู่ที่กายแล้ว เราก็จะได้เห็นอาการของจิตที่เกิดขึ้น จิตไปยึดไปถืออะไร เราก็จะได้รู้ เราก็จะได้เห็น

จิตมายึดอยู่ที่เวทนา มายึดอยู่ที่ทุกขเวทนา ทุกข์ก็เกิดขึ้น เพราะจิตมายึดมาถือมั่นหมายว่าเป็นตัวตนของเรา แต่ที่จริงแล้วมันเป็นอนิจจัง ร่างกายเป็นของอนิจจัง เป็นของไม่เที่ยง ความทุกข์จึงได้เกิดขึ้น มายึดเป็นตัวเป็นตน สิ่งที่เกิดขึ้นไม่ว่าอะไรก็ตาม มันเกิดขึ้นแล้วความทุกข์ก็ตามมา เราต้องละความเป็นจริง คือความจริงที่ว่าความเกิดก็เป็นทุกข์ ความแก่ก็เป็นทุกข์ ความเจ็บไข้ได้ป่วยก็เป็นทุกข์ ความตายก็เป็นทุกข์ ความพลัดพรากจากของรักไปก็เป็นทุกข์ มีแต่ความทุกข์ทั้งนั้น เราจึงได้มานั่งภาวนาให้ละความจริง คือทุกข์ จะอยู่อย่างไรก็ตาม จะนั่งก็ตาม จะนอนก็ตาม เดินก็ตาม จะไปไหนมาไหนก็ตาม ความทุกข์ตามเราอยู่ตลอดเวลาอย่างนี้ จะมีอาหาร มีหยูกมียาอะไรก็ตาม ความทุกข์ก็ตามมา เพราะฉะนั้น เราจึงมานั่งภาวนาให้รู้จักทุกข์บ้าง มานั่งให้เห็นทุกข์บ้าง มารับรู้ความทุกข์ที่มันเกิดขึ้นจากภายในจิต ที่จิตไปยึดไปถือในร่างกายสังขาร ที่จิตไปยึดไปถือในสมมุติ

เราหลงอยู่ในสมมุติ เรามัวเมาอยู่กับสมมุติ มัวเมาในความสุข มัวเมาในความไม่แก่ มัวเมาในความไม่เจ็บ มัวเมาในความไม่ตาย มัวเมาอยู่อย่างนั้น เราจึงมานั่งภาวนาให้เข้าใจ ให้รู้ ทุกสิ่งทุกอย่างเมื่อมันเกิดขึ้นแล้วมันก็ดับไป เกิด-ดับ เกิด-ดับ เป็นอยู่อย่างนี้ อะไรจะเกิดขึ้นก็ตาม ความทุกข์มันก็ตามมากับความเกิด ไม่ว่าอะไรทั้งสิ้น เราจึงได้มาภาวนาให้รู้ให้เห็นตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้นจากภายในจิต เรารับรู้ไว้ ให้รู้เท่าตามความเป็นจริงของสมมุติที่จิตไปยึดไปถือ อย่าไปหลง อย่าไปมัวเมา อย่าไปลุ่มหลงจนเกินไป ให้รู้ตัว ให้เห็นตัวบ้าง ทุกสิ่งทุกอย่างเราจะต้องรับรู้ รับเพื่อละ รับเพื่อปลง

รับเพื่อวาง รับเพื่อไม่ยึดไม่ถือ ทุกสิ่งทุกอย่างมันเกิดขึ้นและก็ดับไปอยู่อย่างนี้ เราจึงได้มานั่งภาวนาเพื่อให้รู้สภาวะอย่างนี้

เมื่อเราเกิดขึ้นมาแล้ว เราก็ต้องมารับภาระคือความทุกข์ รับภาระในร่างกายสังขาร ภารหเวปัญจขันธ์ คือ รูปขันธ์ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ วิญญาณขันธ์ สังขารขันธ์ เป็นภาระอันหนัก หอบภาระอันนี้อยู่ ทุกข์มันจึงได้เกิดขึ้น เราจึงได้มานั่งภาวนาฝึกหัดจิตใจให้มาอยู่กับพุทโธ อยู่กับลมหายใจเข้า-ออก เพื่อผ่อนคลายความยึดถือที่จิตไปยึดไปถือ

เรามานั่งภาวนาเท่ากับเรามานั่งสละ สละความยึดถือ สละความปรุงความแต่งสละสังขาร ในเมื่อเรามีความสละ อะไรเกิดขึ้นก็ต้องเกิด เรามานั่งภาวนาเพื่อเสียสละเพื่อละ เพื่อปลง เพื่อวาง กิเลสที่เกิดขึ้น เราก็มานั่งภาวนาเพียรเผากิเลส มีความอดทน มีความพากเพียร ถ้าเราไม่อดทน อดแล้วก็ต้องทน อดแล้วไม่ทน การอดก็ไม่มีประโยชน์ เราจึงได้มาฝึกหัดจิตใจของเราให้มีความอดทน ทนลำบาก ทนตรากตรำทนเจ็บใจ

ทำไมจะต้องอดทน ทนเจ็บใจ ธรรมดาคนพาลหาเรื่องยุหาเรื่องแหย่ สิ่งไหนที่มันทำให้เจ็บใจ ก็พูดขึ้นมา ว่าขึ้นมา นี้เราก็ต้องอดทน ถ้าอดทน ผู้นั้นได้ชื่อว่า ผู้รักษาศีลก็รักษากาย รักษาวาจา รักษาใจ ผู้ที่ไม่รักษาจิตใจจึงได้กล่าวขึ้น กล่าวออกมาอย่างนี้กล่าวให้คนนั้นเจ็บใจ กล่าวให้คนนี้เจ็บใจ กล่าวให้ช้ำใจ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่สร้างความหายนะ ความเสื่อมเสียมาให้แก่ตัวเอง ไม่ให้สมกับเรามารักษาศีล ภาวนา

ผู้รักษาศีล ภาวนา คือผู้ที่รู้ว่าอะไรควรพูด อะไรไม่ควรพูด แต่ตรงกันข้ามพูดในสิ่งที่ไม่เป็นธรรม พูดแต่สิ่งที่ติเตียนกัน ไม่เห็นมีประโยชน์อะไร ควรจะติตัวเองพิจารณาตนเอง พูดเรื่องคนอื่นมันไม่มีประโยชน์ เรามานั่งภาวนาก็เท่ากับเรามาดูในตัวของเราเอง ว่าเราทำอะไร เราคิดอะไร วันหนึ่งๆ เราพูดอะไร เราก็จะได้รู้ เพราะเรามีสติควบคุมรักษาจิต

จิตใจของเรามีความจดจ่อ จดจำ จดจ่อ จดจำ ก็จิตตัวเดียว เราก็จดจ่ออยู่ที่จิต จำก็จำอยู่ที่จิต เมื่อเรามีความจดจ่อ จดจำอยู่แล้ว เราก็ต้องมีสติอยู่ที่จิตใจ เพราะเราเป็นผู้ประพฤติปฏิบัติ ไม่ใช่ว่าเราจะปล่อยไปตามอารมณ์ ปล่อยไปตามชอบใจ เมื่อเราปล่อยไปตามชอบใจแล้ว เราก็เข้าใจว่าที่เราพูดนั้นมันถูก ถูกอะไร ถูกใจตัวเอง แต่มันไม่ถูกใจคนอื่น คือมันผิด สิ่งที่ควรและไม่ควร ท่านจึงให้ระมัดระวังกาย วาจา ควรพูดหรือไม่ควรพูด ควรระวังหรือไม่ระวัง มีอะไรก็พูดออกไปโดยหาสาระไม่ได้ หาเหตุผลไม่ได้ นึกว่าตัวเรามีเหตุมีผล แต่ความเป็นจริงตัวเราไม่มีสาระอะไร เราจึงได้พยายามฝึกหัดอบรมจิตใจให้มีสติ ให้สมกับเรามารักษาศีล ภาวนา ให้สมกับที่เรามาบวชแล้วเรามาละ ใครจะว่าอย่างไรเราก็ต้องละ เราไม่สนใจกับคนที่ว่า เราจะสนใจในจิตใจของเราผู้บำเพ็ญ ผู้ประพฤติปฏิบัติ

ถ้าพูดถึงแล้ว โลกนี้มันเป็นอยู่อย่างนี้ มีนินทา มีสรรเสริญ มีเพียงเท่านี้ มันเป็นโลกธรรม ไม่ใช่มันเป็นศีลเป็นธรรม ผู้มีศีลมีธรรมเขาระมัดระวังคำพูด รักษากาย รักษาวาจา รักษาใจ เรามานั่งรักษา เราเข้าวัด วัดปฏิบัติ วัดจิตวัดใจ คือรักษาจิต รักษาใจให้อยู่ในศีลในธรรม ให้อยู่ในบุญในกุศล ไม่ใช่เป็นผู้พูดเพ้อเจ้อเหลวไหลไม่มีสาระอย่างนี้ เราจึงได้พยายามฝึกหัดอบรมจิตใจของเราให้เชื่อมั่นและแน่วแน่ในสัจจธรรม คือความจริงใจ เราก็จะเห็นความจริงที่เกิดขึ้นจากภายในจิต เมื่อเราประพฤติปฏิบัติดี ประพฤติชอบ ปฏิบัติเป็นธรรม เราก็จะได้เป็นธรรมขึ้นมา เราก็จะได้สิ่งที่ชอบ สิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและบุคคลอื่น เมื่อเราพยายามฝึกหัดอบรมจิตใจของเราอยู่อย่างนี้ นี่แหละจึงได้ชื่อว่าเราเป็นผู้ประกอบความเพียรด้วยความไม่ประมาท.

ฝึกหัดจิต

การบำเพ็ญภาวนา เป็นการรักษาจิตให้อยู่ในความปกติ ปกติจิตต้องอยู่ในความสงบ จิตที่ขุ่นมัว จิตที่เศร้าหมอง จิตที่ไม่ผ่องใส เป็นจิตที่ไม่ได้ฝึกไม่ได้อบรม ไม่ได้ประพฤติปฏิบัติ ในเมื่อเราไม่นั่งภาวนา เราก็จะไม่เห็นความผ่องใส เพราะเราไม่ได้ชำระจิตใจ ในเมื่อเรามานั่งภาวนา เรามาชำระจิตใจที่เศร้าหมอง ทำจิตใจของเราให้ผ่องใส ด้วยสติ ด้วยระลึกอยู่กับพุทโธ เอาพุทโธเป็นเครื่องซักฟอกจิตใจให้ผ่องใส

การบำเพ็ญ การประพฤติปฏิบัติธรรมที่เราประพฤติปฏิบัติอยู่ เราไม่ควรยึดถือกับอารมณ์ต่างๆ พยายามฝึกหัดจิตใจของเราให้อยู่กับอารมณ์เดียวคือพุทโธ มีสติอยู่กับพุทโธ ไม่ควรมีสติที่ฟั่นเฟือน ที่หลงใหลใฝ่ฝันไปตามอารมณ์ต่างๆ เราจึงได้ฝึกหัดอบรมจิตใจ

อย่าไปมุ่งความหวังและความอยาก เพราะความอยากเป็นอันตรายต่อการบำเพ็ญแก่มรรค แก่ผล เราจึงได้พยายามฝึกหัดอบรม ที่เรามาฝึกก็เพื่อต้องการมาละความอยาก ไม่ใช่เรามาเอาความอยากเป็นเจ้าเรือน ไม่ใช่เอาความอยากเป็นที่ตั้ง อย่างเราอยากรู้อยากเห็น เราไม่ต้องเอาความอยาก เรามานั่งภาวนาเพื่อให้มีสติ ให้รู้สติ ฝึกหัดจิตใจของเราให้มีสติ อย่างเราระลึกพุทโธ ก็เพื่อให้จิตใจของเราอยู่กับพุทโธ เพื่ออะไร ก็เพื่อไม่ให้จิตใจของเราไปอยู่กับความอยาก เพราะฉะนั้น การบำเพ็ญประพฤติปฏิบัติที่เราปฏิบัติอยู่ ที่ไม่ถูกต้อง ก็เพราะความอยาก

เมื่อมีความอยากเกิดขึ้นแล้ว ความโลภ ความโกรธ ความหลง ก็ตามมา ทิฏฐิมานะที่จิตไปยึดไปถือก็เพิ่มขึ้น สักกายทิฏฐิก็มายึดมาถือที่กายเป็นสำคัญ มั่นหมายอยู่ที่กาย เราจึงได้พยายามฝึกหัดอบรมจิตใจ ให้รู้จักละ รู้จักปลง รู้จักวาง ระลึกพระธรรมเป็นที่ตั้ง ตั้งมั่นอยู่กับพุทโธ เรายึดพระสงฆ์เป็นที่ตั้ง คือท่านผู้ประพฤติปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ปฏิบัติเป็นธรรม ตั้งอยู่ในธรรม เรามีความเชื่อมั่นและแน่วแน่ในพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ให้รู้คุณของพระพุทธเจ้าเป็นอัศจรรย์ รู้จักคุณของพระธรรมเป็นอัศจรรย์

เราจึงได้มานั่งภาวนา ให้จิตอยู่ที่จิต มานั่งให้เห็นจิตใจ ว่าจิตของเราเศร้าหมองหรือผ่องใสให้รู้ ให้มีสติ รู้จักควบคุมจิตใจ รักษาจิตใจให้อยู่ในความสงบ รักษาจิตใจให้มั่นคงให้หนักแน่น ไม่ให้หวั่นไหวไปตามอารมณ์ คือ ความคิด ความนึก ความเห็นต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในจิต เรามารักษาจิตให้มีสมาธิ มีความตั้งจิตตั้งใจมั่น รักษาจิตให้มีสติ มีความระลึกกำหนดรู้

อย่างเรามากำหนดระลึกพุทโธ เราต้องให้จิตใจของเราอยู่กับพุทโธ ให้สติอยู่กับพุทโธ เพื่อกั้นกลางอารมณ์ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น คือ ความนึกคิด ความปรุงแต่ง เพื่อไม่ให้จิตใจเกิดจินตนาการอะไรต่างๆ ขึ้น เราจะตั้งมั่นเฉพาะอารมณ์เดียว ไม่ให้อารมณ์อื่นเกิดขึ้น เป็นการรักษาจิตให้อยู่ที่จิต ฝึกหัดจิตให้มีสมาธิ ฝึกตั้งจิตตั้งใจมั่นในอารมณ์อันเดียว ถ้าไม่เช่นนั้นจิตใจจะฟุ้งซ่านไปตามกิเลส ไปตามตัณหา มานะ ทิฏฐิ ที่เกิดขึ้นในจิต

เมื่อเราบังคับจิตใจของเราไม่ให้อยู่ภายในจิตใจ แสดงว่าจิตใจของเราฟุ้งซ่าน ไม่ให้จิตอยู่ที่จิต เราจึงได้มาฝึกหัดจิตใจให้มันอยู่ที่จิต เรามีจิตใจเราก็มารักษาจิตใจ ด้วยการนั่งบำเพ็ญเพียรภาวนา ละที่รู้ ละที่เห็น ที่เกิดขึ้นจากภายในจิต เราจึงได้พยายามฝึกหัดอบรมจิตใจให้มีสมาธิ มีความตั้งจิตตั้งใจ ปลูกฝังจิตใจของเราให้เกิดความเชื่อความเลื่อมใสในธรรม เรามาปลูกฝังจิตใจของเราให้ตั้งมั่นอยู่ในธรรม

จิตใจที่รวนเรไปตามอารมณ์ต่างๆ ตามกิเลส จิตใจก็จะเศร้าหมองไปตามกิเลสที่เกิดขึ้นภายในจิต โดยปกติมันก็เศร้าหมองอยู่แล้ว เราจึงมาฝึกอบรมจิตใจของเราให้ผ่องใส แต่ความเป็นจริงแล้ว จิตใจอันแท้จริงมันผ่องใส แต่ที่นี่จิตใจของเรามันไปตามกิเลสมันจรมา อะไรจร ก็ตัวกิเลสที่จรมา ตัวนิวรณ์ที่เกิดขึ้นจากภายในจิต เราจึงได้มาฝึกหัดชำระจิตใจของเราที่เศร้าหมองให้ผ่องใส กำจัดความขุ่นมัวของจิตใจ มาฝึกมาอบรมให้รู้ให้เข้าใจในธรรม ตั้งจิตใจให้รู้ในธรรม เราจึงตั้งอยู่ในพุทโธเป็นเครื่องซักฟอกจิตใจที่เศร้าหมองให้ผ่องใส

เรามานั่งอยู่กับพุทโธ ให้พุทโธอยู่ที่จิต จิตก็จะสงบ จิตก็จะเป็นเอกัคคตา เรามาฝึกหัด เอาให้รู้ให้เห็น ให้เข้าใจ ถ้าจิตใจของเราอยู่ที่จิต จิตก็จะเป็นเอกัคคตาเป็นหนึ่ง เราพยายามฝึกหัดอบรมให้เป็นอย่างนี้ จิตก็จะได้อยู่ที่จิต มีสติควบคุมรักษาจิตให้รู้ ให้เกิดขึ้นจากภายในจิต วิตกวิจารที่เกิดขึ้น เราก็ให้มีสติ อะไรมันเกิดขึ้นก็ให้เรารู้ ทิฏฐิเกิดขึ้น ให้เรารู้ เราต้องละสิ่งเหล่านี้ ข่มสิ่งเหล่านี้ ให้หนักแน่น ไม่หวั่นไหว ไปตามอารมณ์ต่างๆ เราก็มาพิจารณารักษาจิตใจให้มั่นคง ให้จิตอยู่ที่จิต ใคร่ครวญทุกสิ่งทุกอย่างที่มันเกิดขึ้นแล้วมันดับไป ให้รู้ทุกสิ่งทุกอย่างที่มันเกิดขึ้นจากภายในจิต เกิด–ดับ เกิด–ดับ ตาย–เกิด ตาย–เกิด เป็นอย่างนี้ เราเกิดขึ้นมาไม่รู้กี่ภพกี่ชาติ ความเกิดนี้พาให้เราได้รับความทุกข์ ให้ได้ทุกข์อย่างอื่น เราทุกข์เพราะความเกิด เราไม่เกิดเราก็ไม่ทุกข์ ทุกข์เพราะความเกิดเกิดขึ้น เราจึงได้มานั่งเพื่อให้รู้ทุกข์

ให้พิจารณาให้เห็นทุกข์ ทุกข์มันเป็นผลที่มาจากเกิด เกิดโดยสำนึกที่จิตไปยึดไปถืออยู่ โดยร่างกาย มันเป็นทุกข์อย่างนี้ทุกชาติที่มันเกิดขึ้น เพราะจิตไปยึดไปถือด้วยอุปาทาน ด้วยตัณหาที่เกิดขึ้นภายในจิต เราได้เกิดขึ้นมาแล้ว กิเลสตัณหาก็ตามมา เราจึงได้มานั่งภาวนาให้จิตอยู่ที่จิต เรามานั่งให้เห็นจิตใจของเราเศร้าหมองหรือผ่องใส ก็ให้รู้ ให้มีสติ รู้จักควบคุมจิตใจ รักษาจิตใจให้อยู่ในความสงบ เมื่อเราพยายามบำเพ็ญประพฤติปฏิบัติ ให้มีสติสัมปชัญญะ รู้ตัวของตัวอยู่อย่างนี้ จึงได้ชื่อว่าเราเป็นผู้ประกอบความเพียรด้วยความไม่ประมาท.

อนัตตา

การบำเพ็ญเพียรภาวนาเป็นการอบรมจิต ตั้งจิตให้มีสติ ตั้งจิตให้รู้เหตุรู้ผลที่เกิดขึ้นจากภายในจิต

กายกับจิต จิตกับกาย ถ้าเราพิจารณาไปแล้ว ตั้งแต่เกิดขึ้นมา จิตก็อาศัยกาย แต่กายคือธาตุ ๔ ดิน น้ำ ไฟ ลม ประชุมกันเป็นรูปเป็นร่างขึ้นมา เมื่อเป็นรูปเป็นร่างขึ้นมาเรียกว่า กายสังขาร กายมันปรุงมันแต่งเป็นรูปเป็นร่างขึ้นมา จิตตสังขาร ตัวจิตไปยึดไปถือ ไปหลงอยู่กับกาย ไปติดอยู่กับกาย ไม่ได้พิจารณาให้รู้ให้เห็นความเป็นธรรม สัจจธรรมคือความจริง กายก็สักแต่ว่ากาย มันไม่ใช่สัตว์ บุคคล ตัวตน เรา-เขา แต่จิตมายึดมาถือเป็นกาย เป็นตัวเป็นตน เป็นเราเป็นเขาขึ้นมา ความทุกข์จึงได้เกิดขึ้น เพราะมันเป็นตัวสมมุติ ตัวสมุทัยมายึดกายเป็นเจ้าเรือนเป็นเจ้าของ ผลสุดท้าย เวลาจากกันไป ตายไป ระหว่างกายกับจิตเป็นอย่างไร บอกได้ไหม ใช้ได้ไหม จิตไปบอกกายได้ไหม กายก็ไม่สนใจกับจิต จิตก็ไปยึดไม่ได้ เพราะอะไร ธาตุมันแตก ธาตุไม่สามัคคีกัน ถ้ามีความสามัคคีกันอยู่ระหว่างธาตุดิน น้ำ ไฟ ลม ก็ดูคล้ายมีความสุข แต่มันก็ไม่มีความสุข เพราะอะไร ร่างกายถ้าไม่ป้อนข้าวให้มัน อะไรจะเกิดขึ้น ก็คือความทุกข์เกิดขึ้น เมื่อป้อนให้มันไปแล้ว มันจะมีความสุขไหม มันก็ไม่มีความทุกข์ มันก็ไม่มีความสุข มันก็บังคับให้เราไปขับไปถ่ายอยู่อย่างนั้น มีแต่ก้อนทุกข์ก้อนสมมุติที่จิตมายึดมาถืออยู่ สรุปแล้ว ตัวจิตก็เป็นตัวสมมุติ คือมายึด ยึดอยู่กับกาย

เมื่อเรามาพิจารณาใคร่ครวญแล้ว เราจึงมาฝึกมาอบรมจิตใจให้รู้ เป็นธรรมขึ้นมา อะไรเป็นของที่แน่นอน ไม่แน่นอนทั้งนั้น ตายแล้วดับไป ตายแล้วเกิดขึ้นใหม่ ก็เป็นอยู่อย่างนี้ เกิด-ดับ เกิด-ดับ อยู่อย่างนี้ ตาย-เกิด ตาย-เกิด อยู่อย่างนี้ เรามาเวียนว่ายตายเกิดอยู่อย่างนี้ไม่รู้กี่ภพกี่ชาติแล้ว เมื่อเกิดขึ้นแล้วก็ไปยึดนั่นยึดนี่ ยึดไม่มีจุดจบ ถือไม่มีจุดจบ ความทุกข์ก็ไม่มีจุดจบ เราจึงได้ภาวนาให้รู้เหตุรู้ผล

มรรคคือข้อปฏิบัติ ที่เราบำเพ็ญประพฤติปฏิบัติอยู่ เราดำเนินอยู่ กำจัดตัวมิจฉาทิฏฐิออกจากจิตที่จิตไปยึดไปถืออยู่ ถือก็คือถือเราถือเขาอยู่อย่างนั้น ความทุกข์ก็เกิด

ขึ้นเพราะความยึดถือเราความยึดถือเขา เราจึงได้มานั่งภาวนาเพื่อพิจารณาให้รู้ให้เห็นเป็นอนิจจัง เป็นของไม่เที่ยง เรามายึดอยู่กับของที่ไม่เที่ยงทั้ง หมดในโลกนี้ และมันก็เป็นอยู่อย่างนี้ มันก็หมุนเวียนเปลี่ยนไป เปลี่ยนแปลงอยู่อย่างนี้ มันไม่แน่นอน แต่มันก็มีอยู่ในโลกอย่างนี้ มันเป็นอนิจจัง เป็นอนัตตา

ที่ว่าเป็นอนัตตาเพราะอะไร เพราะเราไปยึดไปถือ อยากให้เป็นอย่างนั้น ให้เป็นอย่างนี้ มันไม่เป็นไปตามความปรารถนา ไม่เป็นไปตามความคิดที่เราตั้งไว้ นั้นจึงว่ามันเป็นอนัตตา ไม่ใช่ตัวไม่ใช่ตน ไม่ใช่เราไม่ใช่เขา มันจึงเป็นอนัตตา มันเป็นอยู่อย่างนี้ เราจึงมานั่งให้รู้ให้เห็นสัจจธรรม ให้เห็นให้รู้ตามความเป็นจริง เพราะฉะนั้น ให้เราพิจารณาใคร่ครวญ ไม่ควรไปยึด ไม่ควรไปถือ ให้รู้ตามความเป็นจริงที่มันเกิดขึ้น เกิดขึ้นแล้วก็ดับไป ไม่มีอะไรเป็นของจีรังยั่งยืน

ไตรลักษณ์ คำว่า ไตรลักษณ์ ก็คือลักษณะของอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ที่มันเกิดขึ้น เป็นไปตามสภาวะสภาพจิตที่เป็นอยู่ เรามานั่งดูสภาวะสภาพที่เป็นอยู่ของร่างกายสังขาร มานั่งดูสภาพของจิตใจของเราเป็นอย่างไร เราไปยึดไปถืออะไร เมื่อไปยึดไปถือมันก็เป็นทุกข์ ถ้าเราไม่ยึดไม่ถือ เราก็มีความสุข ความหนักก็ไม่มี เมื่อเราพิจารณารู้เท่าให้รู้ให้เห็นตามความเป็นจริงแล้ว มันก็สบาย อะไรทุกสิ่งทุกอย่าง เราจะทำอะไรก็ตามเมื่อเราไม่ยึด เราเดินไป มันก็ถูกต้อง เพราะเราไม่ยึด เราก็ไม่แปดเปื้อนอะไรทั้งสิ้นท่านจึงกล่าวไว้ว่า "ถ้ำแก้ว"

แก้ว คือ แก้วที่บริสุทธิ์ แก้วกายสิทธิ์ ไม่มีความแปดเปื้อนกับสิ่งใดๆ ทั้งสิ้นราชสีห์อยู่ในถ้ำแก้ว ไอ้เจ้าหมูอยากเป็นเพื่อนกับราชสีห์ เมื่อเป็นเพื่อนแล้ว เป็นสหายแล้ว ราชสีห์ไม่ว่า เมื่อไปอยู่ในถ้ำแก้ว เห็นเงาของราชสีห์อยู่ในแก้วในถ้ำ ที่เป็นตัวเป็นตน ก็ผวาตกใจอยู่อย่างนั้น ไม่มีความสุข มีแต่ความทุกข์ เพราะอะไร ที่มีทุกข์เพราะอะไร เพราะมันไม่ได้พิจารณา ไม่ได้ใคร่ครวญ ไม่ได้รู้ ไม่ได้เห็น ก็นึกได้แต่ขี้ตม

ขี้โคลนที่ตนเคยอาบเคยไปนอนอยู่ เพื่อจะได้เอาขี้ตมขี้โคลนที่ตัวนอนอยู่นั้นมาถูมาเช็ดแก้วให้มันแปดเปื้อนหรือให้มันติด มันก็ติดไม่ได้ เพราะแก้วก็คือแก้ว

เพราะฉะนั้น เราผู้บำเพ็ญประพฤติปฏิบัติ ถ้าจิตใจเป็นเหมือนหมู ก็ไม่ได้รัตนะ รัตนะคือสิ่งที่ประเสริฐ สิ่งที่เป็นแก้ว ไม่ได้แก้ว เราก็อยู่ในแก้วไม่ได้ เพราะแก้วนั้นเป็นสิ่งที่จะต้องส่องตัวเราให้รู้ให้เห็น แต่ที่นี้ถ้าตัวเรายังเกลือกกลั้วอยู่ด้วยกิเลส เกลือกกลั้วอยู่กับขี้ตมขี้โคลน ผลสุดท้ายเราก็เอาตัวของตัวไปเช็ดไปถูแก้ว เพราะอะไร เพราะเราไม่อยากเห็นแก้วที่ใส เมื่อเป็นเช่นนี้ เราก็ตกอยู่ในความหลง ตกอยู่ในความมืด เราก็ไม่เห็นคือไม่เห็นตัว ไม่รู้ตัว จะทำลายสิ่งที่เป็นรัตนะ สิ่งที่เป็นแก้ว สิ่งที่ประเสริฐ

ฉะนั้น มนุษย์ก็ตาม สัตว์ก็ตาม ยังหมกมุ่นอยู่ในกิเลส ก็ระลึกถึงแต่กิเลส จะเอากิเลสไปป้ายสิ่งนั้นสิ่งนี้ แต่ความเป็นจริงแล้ว แก้วก็ยังคงเป็นแก้ว รัตนะก็คงเป็นรัตนะ แก้วไม่ว่าใครจะไปเช็ดไปถูไปป้ายอะไรต่างๆ ให้มันเศร้าหมอง ก็ไม่เศร้าหมอง รัตนะก็คือรัตนะ พระพุทธก็คือพระพุทธ พระธรรมก็คือพระธรรม พระสงฆ์ก็คือพระสงฆ์ แต่เราผู้ประพฤติปฏิบัติประกอบด้วยกิเลสสนองไปในทางตรงกันข้าม ป้ายร้ายป้ายสีอะไรกันทุกสิ่งทุกอย่าง จิตใจของเราไปทาป้ายโน้นป้ายนี้ เมื่อป้ายไปแล้วมีอะไรเกิดขึ้น มีแต่ความทุกข์เกิดขึ้น มีแต่ความเศร้าหมองเกิดขึ้น ไม่ได้ว่าตนเอง ว่าแต่คนอื่น ป้ายแต่คนอื่น รู้แต่คนอื่น ไม่รู้ตัวเองว่าเป็นอย่างไร เพราะฉะนั้น เราอยู่ในถ้ำ เราก็ไม่เห็นถ้ำแก้ว เห็นแต่ตัวกิเลสของตัว รู้แต่ตัวกิเลสของตัว เห็นไปแล้วก็ตรงกันข้าม รู้ตรงกันข้ามเสีย มีแต่ผวา มีแต่ความตกอกตกใจ มีแต่ความเสีย ธรรมไม่เกิด ไม่เห็นธรรม

ถ้าเห็นธรรมแล้วเราก็เห็นตัว เมื่อเห็นตัวเราก็จะได้ละสิ่งที่ตัวกระทำ แต่ตรงกันข้าม เมื่อเห็นตัวแล้วคิดแต่ไปในทางที่ผิด เมื่อเราคิดไปในทางที่ผิดอะไรมันจะเกิดขึ้น มันก็ได้แต่ความผิด เพราะฉะนั้น เราก็มานั่งภาวนา ก็คือเรามาละความผิด มาทำความเห็นให้ถูก ถึงเราจะอยู่ในถ้ำแก้ว เราก็จะเห็นสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ตัวเราเอง แก้วก็คือแก้ว ธรรมก็คือธรรม สิ่งที่ไม่เป็นธรรมก็ไม่เป็นธรรม เราก็ชำระจิตใจของเรา ให้รู้ว่า

ถ้าเราเป็นหมู เราก็ละความเป็นหมูออกจากจิตใจ เราก็จะได้เอาศีลเอาธรรมมาใส่ใจ แล้วเราก็จะชำระจิตใจของเรา ร่างกายของเราให้บริสุทธิ์ เมื่อจิตใจของเราบริสุทธิ์แล้ว จิตใจก็จะผ่องใส เราก็อยู่ในธรรมได้ อยู่ที่ไหนก็อยู่ได้ อยู่ถ้ำแก้วก็อยู่ได้ เพราะเราอยู่ด้วยมีธรรม

อย่างนี้เราอยู่ด้วยความกลัว กลัวอะไร กลัวตาย แต่ความเป็นจริงเราไม่ควรจะกลัว แต่ก็กลัวตาย เหมือนกับเราอยู่ในถ้ำแก้ว กลัวแต่ตาย กลัวแต่ราชสีห์ เพราะท่านเป็นใหญ่ ท่านเทียบไว้ว่า ราชสีห์เปรียบเหมือนผู้มีธรรม ผู้ปฏิบัติธรรม ผู้มีศีลธรรมก็เหมือนราชสีห์ ผลสุดท้ายเราก็มีแต่ความกลัว เพราะฉะนั้น ท่านให้กลัวบาป ไม่ควรจะกลัวบุญ ไม่ใช่กลัวบุญกลัวกุศล บุญกุศลเป็นของที่เราจะต้องบำเพ็ญ เราต้องประพฤติปฏิบัติ แม้แต่ชีวิตจิตใจเราจะต้องยอมเสียสละ เรามาบำเพ็ญประพฤติปฏิบัติ เท่ากับเรามาละ มาปลง มาวาง ความยึดความถือที่เกิดขึ้นจากภายในจิตอย่างนี้ เมื่อเราพยายามบำเพ็ญประพฤติปฏิบัติ เป็นนักเสียสละ ไม่ได้สละอะไร สละที่กายที่ใจ มีเท่านั้น ทำไมจึงต้องมาสละ สละที่กาย สละที่ใจ เพราะจิตใจมายึดมาถือที่กาย จิตมายึดมาถืออยู่กับวัตถุสิ่งของ เมื่อละวัตถุภายนอกแล้วมาละวัตถุภายใน คือ กาย ธาตุ ๔ ดิน น้ำ ไฟ ลม อยู่ที่ตัวเรา ก็มาละ แม้แต่ชีวิต เราก็สละเพื่อความเป็นธรรม ความมีธรรม เพื่อบุญ เพื่อกุศล เพื่อศีล ที่เราได้ประพฤติปฏิบัติฝึกหัดจิตใจของเราให้มีสัจจธรรม มีความจริงใจอยู่อย่างนี้ นี่แหละจึงได้ชื่อว่าเราเป็นผู้ประกอบความเพียรด้วยความไม่ประมาท.

อริยทรัพย์ภายใน

การบำเพ็ญภาวนาเป็นการอบรมจิต รักษาจิต ปลูกฝังจิตให้มีธรรม ให้เกิดความเชื่อ ความเลื่อมใสในธรรม เราบำเพ็ญประพฤติปฏิบัติปลูกฝังศีลธรรมไว้ในใจ เมื่อปลูกฝังแล้ว เราต้องระมัดระวังอะไรจะเกิดขึ้น เมื่อปลูกฝังแล้ว ศัตรูพืชมันเกิดขึ้น เหมือนกับเราปลูกฝังศรัทธา เชื่อกรรม เชื่อผลของกรรม เราทำกรรมดี ปลูกฝังจิตใจเราในทางที่ดี สิ่งที่ไม่ดีมันก็ตามมา คือ อภิสังขารมาร* คือตัวบาป มารในที่นี้เป็นมารที่ตัวเราและมารภายนอก มารภายนอกตัวเปรียบเหมือนศัตรูพืช เมื่อเราปลูกฝังศีล ปลูกฝังธรรมให้เจริญขึ้นๆ ออกใบ ออกดอก ออกผล ศัตรูพืชชอบทำลาย ชอบกัด ชอบแทะ ใบอะไรต่างๆ แม้แต่ลำต้นที่เกิดขึ้น มันก็พยายามทำลาย สิ่งเหล่านี้พระพุทธเจ้าได้บำเพ็ญประพฤติปฏิบัติมาแล้วผ่านมาแล้วเป็นตัวอย่าง พระองค์ผจญมาร ที่พระองค์ผจญมารก็ด้วยอำนาจบุญบารมีของพระพุทธเจ้า การที่พระพุทธเจ้าได้สละได้บริจาคไปแล้วทานไว้มากแล้ว สิ่งเหล่านี้เองที่เป็นศัตรูที่เป็นมารชอบมาชิงบัลลังก์แก้ว บัลลังก์เงินบัลลังก์ทอง มณฑลแก้ว เพราะพญามารแอบอ้างว่าเป็นของพญามาร แต่ความจริงเป็นของพระพุทธองค์ เกิดขึ้นด้วยบารมีของพระพุทธเจ้า สิ่งที่มีที่เกิดขึ้นก็เป็นมาร เราจึงได้พยายามอบรมจิตใจให้ชำระ เอาชนะมาร เอาความดีชนะความไม่ดีของมารที่เกิดขึ้นจากภายในจิต

เรามาฝึกอบรมให้รู้ ให้เข้าใจ ท่านจึงกล่าวว่า ลาภสักการะที่เกิดขึ้นก็เพราะอะไร เพราะบุญบารมีที่เกิดขึ้น เพราะศีลเพราะธรรม แต่ว่าลาภเหล่านี้ สำหรับผู้ที่ตั้งอยู่ในมิจฉาทิฏฐิ** ตั้งอยู่ในความโลภ ความโกรธ ความหลง มันอยากได้ ที่นี้ถ้ามันอยากได้เราก็ให้ แต่ว่ามันเอาไม่ได้ เพราะอะไร เพราะบุญกุศลไม่ได้ทำไว้ เอาไปมันก็ร้อน เป็นไปทุกรูปแบบ เพราะฉะนั้น เมื่อไม่ได้ตามความประสงค์ในลาภสักการะเหล่านั้น มันก็

---

* อภิสังขารมาร - มารอันยิ่งใหญ่

** มิจฉาทิฏฐิ - การเห็นผิดเป็นชอบ

เป็นศัตรูแม้แต่พระพุทธเจ้า พระองค์จึงได้ชนะมารจำพวกเหล่านี้ด้วยขันติบ้าง ด้วยอุเทศที่แสดงธรรมบ้าง ด้วยเมตตาบ้างอย่างนี้ เพราะอะไร เพราะมารเหล่านี้มีแต่มุ่งร้ายอย่างเดียว จะเรียกว่าเป็นมารศาสนาก็ใช่ เราจึงได้พยายามสำรวม ระมัดระวังข้ออุปมาอุปไมยเสมือนว่าผู้มีทรัพย์สมบัติมาก ยิ่งมีมากเท่าไร ความระมัดระวังก็มากเพิ่มขึ้นเท่าที่มี มิเช่นนั้นทรัพย์สมบัติที่มีอยู่นั้นก็จะเป็นของโจรของมารไปหมด ไม่เป็นศีลเป็นธรรม เราจึงได้มาฝึกอบรมให้รู้ว่าอะไรเป็นบุญ อะไรเป็นกุศล

อะไรที่มันจะไม่เป็นของมาร ก็คือบุญกุศลนี้เอง โจรก็ลักไปไม่ได้ เราจึงได้พยายามฝึกหัดอบรมจิตใจ ให้รู้จักบุญรู้จักกุศลที่ติดตามตัวเรา บุญเท่านั้นที่ติดตามตัวของเราไป บาปเท่านั้นที่ติดตามตัวของเราไป เพราะเราทำอะไรไว้ บาปก็ดี บุญก็ดี ก็ย่อมติดตามตัวของเราไป คือตัวกรรม กรรมดีเราก็ได้ดี ถ้าเราทำกรรมไม่ดี เราก็ได้สิ่งที่ไม่ดีอย่างนั้นเราจึงได้มาฝึกอบรม มาประพฤติปฏิบัติ กำหนดแล้วกำหนดอีก ตั้งแล้วตั้งอีกพิจารณาแล้วพิจารณาอีก ให้รู้ให้เห็นความเป็นจริง เสมือนว่าเราพยายามปราบศัตรูพืชไม่ให้มันเกิดขึ้นจากภายในจิต ให้แต่บุญให้แต่กุศลเกิดขึ้นจากภายในจิต

เรามาพิจารณาใคร่ครวญให้รู้ว่าอริยทรัพย์ภายในคืออะไร คือศรัทธา คือความเชื่อ ความเลื่อมใส หิริ ความละอายแก่ใจ โอตตัปปะ ความเกรงกลัวต่อบาป เราจึงได้มาฝึกมาอบรมมาประพฤติปฏิบัติธรรม ให้เกิดให้มีขึ้นในจิตใจ พยายามฝึกหัดจิตใจหมั่นได้ยินได้ฟังอย่างนี้ มันเป็นบุญเป็นกุศลของเรา เป็นอริยทรัพย์ ทรัพย์ภายในของเรา ทรัพย์ภายในนี้ติดตามตัวเรา ใครก็ลักไปไม่ได้ โจรก็ลักไปไม่ได้ เอาไปไม่ได้ ใครทำใครได้ ใครไม่ทำคนนั้นก็ไม่ได้ เราจึงได้พยายามฝึกหัดอบรมจิตใจของเรา ถ้าไม่เช่นนั้นเราก็ไม่รู้ว่าบุญคืออะไร บาปคืออะไร

ทุกคนอยากได้แต่บุญแต่ไม่ทำบุญ มีแต่จะเอาบุญจะกินบุญคนอื่น จะเอาบุญจากคนอื่น มันก็เดือดร้อน มันก็วุ่นวาย เพราะอะไร เราไม่มีบุญ จะไปเอาบุญคนอื่น เปรียบเหมือนยักษ์ จะไปดูดเลือดดูดเนื้อคนอื่น อย่างนี้มันก็เดือดร้อน เราจึงได้มาฝึกมาอบรม

ให้รู้ว่าอะไรเป็นมิจฉาทิฏฐิ อะไรเป็นสัมมาทิฏฐิ เราเข้าวัดประพฤติปฏิบัติธรรม ให้รู้ว่าอะไรเป็นตัวมิจฉาทิฏฐิ ตัวมิจฉาทิฏฐิเปรียบเหมือนยักษ์ดูดเลือดเนื้อจากตัวเราไม่ให้มีศีลมีธรรม ถ้าเราตั้งอยู่ในสัมมาทิฏฐิแล้วกำจัดตัวมิจฉาทิฏฐิ จิตบุญกุศลที่เราบำเพ็ญก็เจริญงอกงามขึ้น รักษาศีลก็จะได้ศีลได้ธรรม เรามาในคราบที่เรียกว่ายักษ์รักษาศีล ยักษ์มันรักษาศีลได้ไหม มันก็ไม่ได้ มันมีแต่มิจฉาทิฏฐิ มีแต่จะดูดเลือดเนื้อเท่านั้น มันไม่เอาศีลเอาธรรม ถ้าเอาศีลเอาธรรม ก็หมายความว่าร่างกายเป็นยักษ์ แต่จิตใจเป็นศีลเป็นธรรมอย่างนี้

ตัวมิจฉาทิฏฐิเป็นตัวยักษ์เป็นตัวมารเป็นตัวร้าย สัมมาทิฏฐิเป็นปัญญาอันชอบ สติก็ชอบ ปัญญาก็ชอบ เพียรก็ชอบ ระลึกก็ชอบ ตั้งสติก็ชอบ สมาธิความตั้งใจก็ชอบ การรักษาศีลภาวนาก็ชอบ ในทางที่ถูกที่ควร เราจะได้มองเห็น พิจารณาว่าอะไรควร อะไรไม่ควร

พระอริยเจ้าท่านยิ่งสำรวม ท่านยิ่งระมัดระวังไม่ให้บาปเกิดขึ้น ท่านบริสุทธิ์ชำระจิตใจของท่านให้ผ่องใส ไม่ให้มีความเศร้าหมองมัวหมองในจิตใจ ท่านได้อริยทรัพย์ ทรัพย์ภายในแล้ว อย่างพระโสดาบัน ท่านได้บำเพ็ญประพฤติปฏิบัติไม่ให้กิเลสเกิดขึ้น มีแต่ความผ่องใส มีแต่ความเจริญเท่านั้น เพราะฉะนั้น ถ้าตราบใดเราไม่ระมัดระวังบาปที่จะเกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอก ก็ได้ชื่อว่าเราไม่สำรวม เราไม่ระมัดระวัง เราไม่รู้ว่าถ้าไม่มีมันก็ไม่มีปัญหา ถ้ามีแล้วมันจะเกิดปัญหา เหมือนกับคนที่มั่งมี เขายิ่งมั่งมีเขายิ่งระมัดระวัง อะไรควร อะไรไม่ควร อะไรควรเสีย อะไรไม่ควรเสีย อะไรควรใช้จ่าย อะไรไม่ควรใช้จ่าย ยิ่งระมัดระวัง แต่สำหรับคนโง่คนยากจนไม่รู้ มีเท่าไรใช้เท่านั้น ไม่รู้จักบุญ ไม่รู้จักบาป ไม่รู้จักคุณรู้จักโทษ ไม่รู้จักประโยชน์และมิใช่ประโยชน์ เราจึงมาฝึกมาอบรมให้รู้จักคุณ ให้รู้จักโทษ ให้รู้จักประโยชน์และมิใช่ประโยชน์ เราจึงมาฝึกมาอบรมให้รู้คุณค่าพระพุทธ ให้รู้คุณค่าพระธรรม ให้รู้คุณค่าของพระอริยสงฆ์เจ้าอย่างนี้ เราอยู่ที่ใดเราก็มีแต่ไปทางอบายภูมิถ้าเราไม่รู้ ถ้าเรารู้อย่างนี้แล้ว มันก็กำจัดภัยไปได้ ด้วยอำนาจ

พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ กำจัดภัยได้จริง คำว่ากำจัดไป คือเราไม่ตกนรก แต่ได้บุญได้กุศลที่เราได้บำเพ็ญปฏิบัติ

พระธรรมก็ย่อมรักษาผู้ปฏิบัติธรรมไม่ให้ตกไปในทางที่ชั่ว ไม่ให้ตกไปในทางที่ผิด เพราะเรามีพระพุทธเจ้าอยู่ที่ใจ มีพระธรรมไว้ในใจ มีพระสงฆ์ไว้ในใจ เราเชื่อมั่นในพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าบำเพ็ญประพฤติปฏิบัติอย่างไรมา เราก็ประพฤติปฏิบัติตาม เพราะฉะนั้น พระพุทธองค์ทรงบัญญัติเป็นเจ้าของพุทธศาสนา เป็นศาสดาในโลก เราจึงได้พยายามฝึกหัดอบรมจิตใจของเราให้เชื่อมั่นในเจ้าของพระศาสนา เมื่อเราจำเป็น จะต้องระลึกถึงพระพุทธเจ้า พระองค์สร้างบารมีมา ไม่ใช่พระองค์ไม่สร้างบารมีมา พระองค์มีมาแล้ว เป็นผู้มั่งมีแล้ว เป็นอริยวาส อริยวงศ์ เป็นวงศ์ของพระพุทธเจ้า ทุกๆ พระองค์สร้างบารมีอย่างไร ทุกๆ พระองค์ก็สร้างบารมีตามกันมาอย่างนี้ เมื่อเราได้พยายามบำเพ็ญอบรมจิตใจของเราให้ตั้งอยู่ในพระพุทธ ตั้งมั่นอยู่ในพระธรรม ตั้งมั่นอยู่ในพระสงฆ์อยู่อย่างนี้ นั่นแหละจึงได้ชื่อว่าเราเป็นผู้ประกอบความเพียรด้วยความไม่ประมาท.

ดับไฟ ราคะ โทสะ โมหะ

การบำเพ็ญเพียรภาวนาเป็นการระงับ เป็นการดับ ดับไฟ ไฟที่มันเกิดขึ้น คือ ตัวกิเลส ตัวทิฏฐิ ตัวมานะ ที่มีอยู่ในด้านจิตใจ เราจึงได้มานั่งระงับดับไม่ให้มันเกิด ถ้าให้มันเกิดก็หมายความว่าไฟเหล่านี้เผาตัวเอง ไม่ได้ไปเผาใครทั้งสิ้น เผาผู้ที่ถือไฟ คนไหนถือกล่องไม้ขีดไฟติดตัวมา ไฟก็จะไหม้ เพราะอะไร เพราะว่าเรามาบวชแล้ว ผ้ากาสาวพัสตร์ของพระพุทธเจ้า เราทรงอยู่ เป็นผ้าที่ทำความเยือกเย็น ทำความผ่องใสให้เกิดให้มีขึ้นในตน เมื่อไรเราประมาท เราไม่อยู่ในธรรม เราไม่อยู่ในวินัย มันจะเอาไม้ขีดไฟมาเผา เผาผ้ากาสาวพัสตร์ให้ย่อยยับให้สิ้นไป ท่านจึงกล่าวว่า "พวกบวชมาแล้ว ห่มผ้าเหลืองมาแล้ว มันร้อน ร้อนผ้าเหลือง" เพราะอะไร เพราะมันเอาไฟที่มันถือมานั้น กล่องไม้ขีดไฟนั้น มาเผาตัวเอง มันไม่รู้ได้

เรามานั่งภาวนาเพื่ออะไร เพื่อมาระงับดับไฟ ไฟราคะ โมหะ โทสะ มันเกิดขึ้นจากภายในจิตใจ เรามานั่งเพื่อให้เรารู้ ถ้าเราไม่ดับสิ่งเหล่านี้ มันก็จะเผาตัวเอง ไม่ได้เผาใคร เราจะไปร้องให้ใครช่วยก็ช่วยไม่ได้ พวกเหล่านี้เรียกว่าพวกหาเรื่อง มีแต่เรื่อง เอามาทำไมเรื่องเหล่านี้ มีประโยชน์ไหม ทำไมมัน พุทโธ ธัมโม สังโฆ ไม่ได้ พวกเหล่านี้พวกเล่นไฟ มั่วสุม สุมมา แล้วก็เล่นไฟ คนนั้นก็ว่าคนนี้ คนนี้ก็ว่าคนนั้นอยู่อย่างนี้ มันมีประโยชน์ไหม เราบวชมาน่ะ เราได้พุทโธ ธัมโม สังโฆ ทำไมไม่ระลึก ทำไมไม่ทำจิตใจให้มาอยู่กับพุทโธ ทำไมไม่ดับ เรามานั่งภาวนาก็เพื่อมาดับ เราไหว้พระสวดมนต์ก็เพื่อดับ ไม่ให้ไฟเกิดขึ้น เมื่อมาพิจารณาแล้ว เรามานั่งไหว้พระ สวดมนต์ นั่งภาวนา ก็เท่ากับมานั่งดับ รู้จักวิธีดับไฟ ทำไมมันไม่เอาไปดับ บวชไปแล้วทำไมมันจึงเล่นไฟ เอาไฟสุมกันเข้าอยู่อย่างนี้ มันได้อะไรขึ้นมา มันก็ได้แต่บาปกินหัว หัวอะไร ก็หัวใจ ให้มันรู้บ้าง เรามานั่งภาวนาเพื่อดับไฟ ไฟราคะ ไฟโทสะ ไฟโมหะที่เกิดขึ้น ไฟทิฏฐิ มานะ ความโลภ ความโกรธ ความหลง อย่าให้มันเกิด

ขนาดเราดับทุกวัน เผลอๆ มันก็ลุก เราต้องดับ เราเผลอไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพวกที่เอากล่องไม้ขีดไฟติดตัวมาน่ะยิ่งแล้ว คือตัวอะไร ก็คือตัวกรรม กรรมชั่วติดตัว

มา เมื่อบวชมาแล้ว มันจะได้บุญได้กุศล มันก็ไม่เอา มันก็ได้แต่ความชั่วเผาจิตใจ เผาผ้ากาสาวพัสตร์ของพระพุทธเจ้า มันไม่อยู่ในธรรม ไม่อยู่ในวินัย ไม่อยู่ในศีล เมื่อมาพิจารณาใคร่ครวญแล้ว แม้แต่จะพูดแม้แต่จะทำแม้แต่จะกล่าว มีแต่เรื่อง ไม่ได้หาศีลหาธรรม ไม่ได้หาบุญหากุศล หาแต่ไฟใส่กัน ผลสุดท้ายมันได้อะไร มันก็ได้ไฟไหม้หัวมันที่มันได้ เราจึงได้มานั่งภาวนาให้รู้จักดับ เมื่อเราดับ อะไรมันจะเกิดขึ้น ถ้ามันไม่ดับไฟก็จะไหม้หัวมัน ไม่ไหม้ใครหรอก คนไหนคิดผิด ไฟก็ไหม้หัว คนไหนคิดถูก ทำถูกไฟก็ไม่ไหม้ ไฟก็ไม่เกิด สิ่งเหล่านี้เราต้องเข้าใจ

เรามานั่งภาวนาเพื่ออะไร ก็เพื่อมาดับ ดับที่ไหน ดับที่จิตใจ ไม่ให้ไฟมันเกิด ไม้ขีดไฟน่ะมันอยู่ที่ไหน มันอยู่ที่จิต จิตเป็นไฟ ถ้าจิตเย็น ผ้ากาสาวพัสตร์ของพระพุทธเจ้าก็ไม่เดือดร้อน ก็เย็น เอาผ้ากาสาวพัสตร์ไปให้พวกถือไม้ขีดไฟมันก็มีแต่ความร้อน บวชมามันจะได้ความเย็น กลับได้แต่ความร้อน เมื่อมันสึกออกไป มันก็จะพูดบอกว่าบวชไม่ได้อะไร มันจะได้อะไร มันก็ได้แต่บาป บุญไม่ได้ มันไม่เอา บุญกุศลทำไมมันไม่เอาไหว้พระสวดมนต์ มันเป็นบุญ เป็นกุศล มันไม่เอา บวชไปมันก็เอาไปแต่บาป มันเป็นอยู่อย่างนี้ ไม่รู้ว่ายังไง เสนอมา พูดมา หาแต่เรื่อง หาแต่เรื่องไฟเผาหัว เผาจิตใจ ไม่มีเรื่องอะไร เอาสิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องบูชามันไม่ถูกต้อง ใครจะเอา ใครจะชอบไหม ไฟน่ะ

ไฟที่ให้แสงสว่างกับไฟไหม้หัวไหม้จิตใจมันคนละอย่าง ไฟให้แสงสว่างคืออะไรไฟที่ส่องทางให้รู้จักทางไปสวรรค์ทางนิพพาน เหล่านี้เป็นแนวทางที่ถูก ไฟราคะ ไฟโทสะไฟโมหะ ไฟคือความโกรธ ความโลภ ความหลง ทิฏฐิ มานะ ใครอยากได้ ไม่มีใครอยากได้ ได้ไปแล้วก็เผาจิตใจ เราจึงได้มาฝึกมาอบรมจิตใจให้รู้ รู้จักวิธีประพฤติปฏิบัติ รู้จักวิธีดับ ดับไฟ ไฟโทสะ ไฟราคะ ไฟโมหะ ที่มันเกิดขึ้นจากภายในจิต เราก็จะได้เย็นใจ ไปอยู่ที่ไหนเราก็จะมีแต่ความเย็น ไม่มีความร้อน

อย่างนี้มันหอบแต่ความร้อน ไม่ได้เอาความเย็น เพราะอะไร เพราะมันถือกล่องไม้ขีดไฟเสมอ ถ้าใครว่าไม่ถูกใจ ก็จะเอาไม้ขีดไฟสุมหัวเขา มันเป็นแบบนี้ มันไม่เอาศีล

เอาธรรม ไม่เอาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ มาใส่ใจ สิ่งเหล่านี้มันเกิดขึ้น ใครทำ ใครสร้าง ใครทำก็คนนั้นแหละได้ ใครสร้างก็คนนั้นแหละได้ ได้กรรมนั่นล่ะ เราจะไปว่าใครเขาไม่ได้ มิหนำซ้ำ ไฟเหล่านี้มันจะไหม้หัว จิตใจมันเผาอยู่ตลอด ยิ่งพูด ยิ่งว่า ก็ยิ่งเผามัน เพราะอะไร เพราะมันไม่รู้ มันไม่รู้ไฟไหม้หัว ไม่รู้จักดับ ทั้งๆ ที่มาบวชเข้ามาแล้ว มาเพียรศึกษาหาความรู้ มันไม่เอา มันจะเอาแต่ไม้ขีดไฟเผาหัวมัน ที่มันเป็นอยู่ ธรรมทั้งหลายที่มันเกิด ก็เกิดจากเหตุ ไม่มีเหตุก็ไม่มีผล พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้ก็เพื่อให้เรา แต่พระองค์ไม่ทรงแสดง ในเมื่อไม่มีเหตุ ก็ไม่มีผล เมื่อเหตุเกิดขึ้น พระองค์จึงแสดงเพื่ออะไร เพื่อไม่ให้มีพิษมีภัย ถึงอย่างนั้น มันก็หอบพิษหอบภัยไปตามกรรมตามเวรของมันอย่างพวกเปรตพวกผีที่แสดงมาแล้ว เปรตวัตถุ เปรต ๕๐๐ ชาติ ที่แสดงมาแล้ว เพราะอะไร เพราะพวกไม่เชื่อฟังคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้านั่นเอง ถ้ามันเชื่อฟัง ประพฤติปฏิบัติตาม มันก็จะได้เป็นบุญเป็นกุศล มันก็จะได้ศีลได้ธรรม แต่นี่มันไม่สนใจ เมื่อมันไม่สนใจ มันก็จะได้แต่ความเป็นเปรต เป็นผี เพราะฉะนั้น เรามานั่งภาวนาก็เพื่อกำจัดความเป็นเปรตเป็นผีออกไป ไม่ให้ไฟมันเกิดขึ้นจากจิตใจ มันจึงจะถูกต้องเจตนาที่เราตั้งไว้

เราเจตนาเพื่ออะไร เราเจตนาที่ละ ที่เว้น มันจึงเป็นตัวศีล ฝึกหัดจิตของเราให้มีสติ มีปัญญา เป็นผู้รอบรู้ รอบรู้ในเหตุในผลที่เกิดขึ้นจากภายในจิตใจ ศีลที่เราจะรักษาที่มันถูกต้อง ก็เพราะเรามีสติ มีปัญญา รู้เหตุรู้ผลที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ เรามานั่งภาวนาในเมื่อไม่มีสติ ไม่มีปัญญาแล้ว การรักษาศีลก็ไม่ได้ เพราะมันไม่รู้เหตุรู้ผล เพราะมันขาดสติ ขาดปัญญา ขาดสมาธิ ไม่มีความสงบ ทำไมไม่มีความสงบ ก็เพราะมันเอาไม้ขีดไฟเผาหัวมัน เผาหัวใจ เขาเรียกว่า มั่วสุม ท่านจึงห้ามในธรรมในวินัย ห้ามคลุกคลี ห้ามมั่วสุม ทำไมมันไปมั่วสุม มันได้อะไรขึ้นมา ได้ไฟมาเผาหัว ต่างคนต่างมีไม้ขีดไฟกันคนละกล่อง คนละกล่อง ก็เผาหัวกันอยู่อย่างนั้น อย่างนี้แหละเรียกว่า ไม่อยู่ในธรรม ไม่อยู่ในวินัย ไม่อยู่ในคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า เป็นคนดื้อดึง เป็นคนที่ดื้อด้าน เป็นคนที่

ว่ายากสอนยาก เหล่านี้ทั้งนั้น สิ่งที่ไม่ควรพูดมันก็พูด สิ่งที่ไม่ควรทำมันก็ทำ สิ่งที่ไม่ให้คิดมันก็คิด สิ่งที่ไม่ควรจะหาขึ้นมามันก็หาขึ้นมา มันหาเอาอะไร มันได้อะไรขึ้นมา หาไปมันก็ได้แต่ความเป็นบ้า ได้แต่สมบัติบ้า สิ่งเหล่านี้มีประโยชน์ไหม ไม่มีประโยชน์อะไร คนเรามีความคิด มีความนึก สามัญสำนึก อะไรควรไม่ควร ใช้สติปัญญา ทำไมไม่เอามาใช้ เราจึงได้มาฝึกมาอบรมจิตใจให้รู้จักเหตุรู้จักผลที่มันเกิดขึ้น

เมื่อมันเกิดขึ้นแล้วเราก็ต้องมาระงับ ระงับก็ระงับปาก ถ้าไม่ระงับมันจะเป็นอย่างไร มันก็เป็นไฟ เผาใคร ก็เผาหัวของมันนั่นแหละ เพราะอะไร มันร้อน มันไม่สงบ ไม่เย็น นั่นแหละมันเผาหัวมัน เราต้องเข้าใจอย่างนี้ เมื่อเราเข้าใจ มันจะได้ไประงับ ดับไม่ให้ไฟมันเกิด แล้วไม่ต้องไปขีดอีก กล่องไม้ขีดไฟน่ะ อย่าเอามาขีด ถ้าขีดอีกก็เผาหัวมันอีก มันเป็นอยู่อย่างนี้ เราต้องรู้ ทำไมไม่รู้ คนเรามีความคิดอยู่ มีสามัญสำนึก มันก็จะสำนึกบ้างว่าไฟมันไหม้หัวนะ เผาหัวอยู่นะ ผลสุดท้ายแล้ว ผ้ากาสาวพัสตร์อันเป็นธงชัยของพระอริยเจ้า ควรจะเย็นกลับไม่เย็น กลับร้อน เพราะพวกไฟเหล่านี้ มันถือกล่องไม้ขีดไฟมาอยู่ที่จิตใจมัน มันถือมาแล้ว มาเผาหัวมัน หัวใจมันเอง ผลสุดท้าย ผ้ากาสาวพัสตร์ผ้าเหลืองก็เลยร้อน นี่แหละ ให้เรารู้ไว้ พากันดับเสีย ถ้าไม่ดับมันก็จะร้อนอยู่อย่างนั้น ร้อนถึงวันตาย ตายแล้วเกิด ไฟเหล่านั้นก็จะเผามันอีก เพราะอะไร ก็เพราะตัวกิเลสตัวเดียว ถ้าให้มันเกิด เรามาดับกิเลสได้แล้ว เราก็สบาย

พระอริยเจ้าท่านเข้าสู่นิพพานไป เพราะท่านดับกิเลส ไม่ได้ดับที่อื่น เพราะฉะนั้นเราจึงได้พยายามฝึกหัดอบรมจิตใจให้รู้เหตุรู้ผลอย่างนี้ รู้ตามความเป็นจริง สัจจธรรมเป็นอย่างนั้น คนทำบาปจะได้บุญไหม มันก็ไม่ได้ คนทำบุญจะได้บาปก็ไม่ได้ คนทำบุญก็ได้บุญ เรามานั่งภาวนาเพื่อเอาบุญทำไมจึงได้บาป ก็เพราะมันไม่เอาบุญ มันไปเอาบาป มันก็ได้แต่บาป เพราะอะไร เพราะมีกล่องไม้ขีดไฟอยู่ในมือมันแล้ว อยู่ในหัวมันแล้ว มันจะขีดเวลาไหนก็ได้ ขีดแล้วเผาหัวมัน เผามันอยู่อย่างนี้ เผาจิตใจมันนั่นแหละ มันจะ

ได้รู้บาปบุญคุณโทษ ไม่อย่างนั้นมันไม่รู้ มันก็จะได้เห็นบาปมีจริงไหม บุญมีจริงไหม มันจะได้เห็นตามความเป็นจริง

ความจริงก็ไม่หนีจากความจริง คืออะไร คือคนบาปมันจะหนีไปเอาบุญได้อย่างไร เพราะใจมันเป็นบาป คนเอาบุญ เอากุศล มันจะบาปได้อย่างไร เพราะไม่เอา ทำลงไป มันก็ได้แต่บุญ นั่งลงไป ทำอะไรทุกสิ่งทุกอย่างก็ได้แต่บุญ มันจะได้กุศล อันนี้เป็นสัจจ-ธรรมอยู่แล้ว อย่างนี้ทำไมไม่เอา ไม่เอาสัจจธรรมคือบุญคือกุศล ท่านจึงว่า บาปมีจริง บุญมีจริง มันจะได้รู้ได้เห็น ไฟเป็นของร้อน ไฟเป็นของเย็นไม่มี มันมีแต่ของร้อน เราจึงได้พยายามฝึกหัดอบรมจิตใจของเราให้รู้จักเหตุรู้จักผลที่มันเกิดขึ้นภายในจิต

เรามาเสียสละ เรามาละ เรามาปลง เรามาวาง อะไรมีอยู่ในตัวเรา เราก็ทิ้ง กล่องไม้ขีดไฟเราก็ทิ้ง เราจะดับ ถ้าเราไม่ดับ เราถือขึ้นมาขีด มันก็เผาตัวเอง เราจึงได้พยายามฝึกหัดอบรมจิตใจของเราให้รู้จักอะไรควรอะไรไม่ควร อะไรควรทิ้ง แม้แต่ทิฏฐิมานะ ที่รู้ที่เห็นก็ทิ้งทั้งนั้น เพราะมันเป็นกล่องไม้ขีดไฟ เราจึงได้พยายามฝึกหัดอบรมจิตใจของเราให้รู้จักดับ ให้รู้จักปลง ให้รู้จักวาง ให้รู้จักสละ สละมันก็ไม่รู้จักว่าสละอะไร ละก็ไม่รู้จักละอะไร ดับก็ไม่รู้จักดับอะไร อย่างนี้มันขาดอะไร ขาดสติ ขาดปัญญา ขาดการศึกษา มันไม่ศึกษา ไม่สนใจ มันสนใจแต่กล่องไม้ขีดไฟจะมั่วสุมเผาหัวกันเท่านั้น สิ่งเหล่านี้มันเกิดขึ้น เราจึงมานั่งภาวนาระงับสิ่งเหล่านี้ เมื่อเราระงับได้ ความสุขก็จะเกิดขึ้น ถ้าระงับไม่ได้ สิ่งเหล่านี้ก็จะเผาตัวเอง ทั้งชาตินี้และชาติหน้า อย่าว่าแต่ชาตินี้เลย ชาติหน้ามันก็จะเผา เผาตัวมันนั่นแหละ คือไม่รู้จักบาปรู้จักบุญ ถ้าเรารู้จักบาป รู้จักบุญ เราก็จะได้รู้จักดับ ดับไฟ ไฟราคะ ไฟโทสะ ไฟโมหะ สิ่งที่มันเกิดขึ้นจากภายในจิต เราระงับดับได้แล้ว เรามีความสุข เมื่อเราพยายามฝึกหัดอบรมจิตใจของเราให้รู้จักเหตุ รู้จักผล ให้รู้จักบาปรู้จักบุญ รู้จักคุณรู้จักโทษอยู่อย่างนี้ นี่แหละจึงได้ชื่อว่าเราเป็นผู้ประกอบความเพียรด้วยความไม่ประมาท.

ฝึกจิตเป็นสัมมาทิฏฐิ

การบำเพ็ญเพียรภาวนาเป็นการระงับ ดับไฟ ไฟที่มันเกิดขึ้น ไฟราคะ ไฟโทสะ ไฟโมหะ ที่เกิดขึ้นจากภายในจิต เรามานั่งดับ ดับด้วยการนั่งภาวนาไม่ให้มันเกิด ถ้าปล่อยให้มันเกิด มันก็เป็นไฟ เราไม่ให้มันเกิด เราก็มานั่งดับ ดับความคิด ดับความรู้ ดับความเห็น ดับความยึดถือที่จิตไปยึดถืออยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สิ่งที่กล่าวมาแล้วเหมือนกับคราวก่อนว่า ถือกล่องไม้ขีดไฟมา เราถือมาแล้ว คืออะไร ก็คือความไม่ดี ถือมาแล้วควรจะทิ้งเสีย ควรจะดับเสีย ไม่ควรจะขีดขึ้น ถ้าขีดขึ้นจะเป็นอย่างไร ก็เผาตัวเอง กล่องไม้ขีดไฟนั้นคือตัวทิฏฐิ คือความคิด คือความเห็น คือความไม่ดีที่มีอยู่ในจิตใจ เพราะฉะนั้น ก่อนอื่น เราจะมาบวช ท่านให้เข้านาค เมื่อเข้ามาแล้ว ท่านก็ชำระจิตใจ อันนี้จู่ๆ ก็มาบวช เพราะอะไร เพราะจวนใกล้พรรษา ก็บวชอย่างลมๆ แล้งๆ ไป มันได้อะไรขึ้นมา

นั่งให้มันรู้ นั่งให้มันเห็น ความชั่วน่ะ ถ้ามันไม่ละ มันก็ได้แต่ความชั่ว เกิด–ตาย ก็ได้แต่ความชั่ว เราจึงได้มานั่งเพื่อให้รู้ เพื่อให้เห็น เราก็มานั่งดับ ดับอะไร ดับความชั่วไม่ให้มันเกิดขึ้นจึงจะถูก เพราะฉะนั้น ก่อนอื่น เราจะมาบวชต้องเข้านาคก่อน เข้ามาแล้วควรไหมมาหาอุปัชฌาย์ หาอาจารย์ ผู้จะรับรองให้บวช อันนี้ก็บวชตามประเพณี ไม่ใช่บวชเพื่อหนีสงสาร มันเป็นแบบนี้ สิ่งเหล่านี้จึงเกิดขึ้น เมื่อมันเกิดขึ้น ใครจะมาเป็นผู้รับผิดชอบ ก็ตัวเองผู้ที่ทำบาปน่ะเป็นผู้รับ เราจะโยนบาปไปให้ใคร ก็ให้รู้บ้าง เราจะเอาความโง่มาเป็นความฉลาดก็ไม่ได้ โง่เราก็อยู่ในความโง่ รู้ว่าเราบาป จิตใจเราเป็นบาป เราก็ละบาปเสีย ก็หมดเรื่อง แต่นี้มันไม่ยอม เมื่อไม่ยอมก็ทำอะไร ก็เอาไฟไปใส่คนนี้ ผลสุดท้ายไฟก็ไหม้หัวมัน นี่ลักษณะนี้ เราจึงได้มานั่งภาวนาดับไฟ

ทำไมมันไม่ดับ ถือมาแล้วทำไมเอามาขีด ถือมาแล้วทำไมเอาออกมาแสดง มันก็เป็นไฟขึ้นมา คือ ความชั่ว ไม่ใช่ความดี จะอวดความชั่ว อวดเท่าไรมันก็ได้แต่ความชั่ว มันก็ไม่ได้ความดี เราจึงได้มานั่งภาวนา เพื่อให้เรารู้ว่าเราทำอะไร เราคิดอะไร เราพิจารณาอะไร ก็ให้เรารู้ ถ้าเราไม่รู้อย่างนี้แล้ว เราจะไปละอะไร ละที่ไหน ก็ละที่จิตใจ

ไม่ได้ไปละที่อื่น ที่แสดงไปแล้วก็ดี ผู้ที่ไม่รู้จะกล่าวว่า "ท่านด่า" แต่ความเป็นจริงแล้วไม่ได้ว่าอะไร ว่าความจริงคือบาปกับบุญ เรามานั่งภาวนาเพื่อให้เรารู้บาปกับบุญเท่านั้น จะว่าอะไรก็อยู่กับบาปกับบุญ อยู่กับดีกับชั่วเท่านั้น จะไปอยู่ที่ไหน เราจะไปว่าอย่างไร เพราะฉะนั้น เรามานั่งก็เพื่อให้เรารู้ รู้ความจริง

เรามาบวช ประพฤติปฏิบัติ ก่อนจะบวชนั้นอาจารย์ก็ให้รับรองว่า "ยินดีละความชั่ว" เมื่อบวชมาแล้วก็มาแสดงความชั่วให้เกิดให้มีขึ้น ถึงขนาดไม่เคารพในอาจารย์ ไม่เคารพในอุปัชฌาย์ สิ่งเหล่านี้มันดีไหม ให้มันรู้ ถ้าไม่ดับในวันนี้ เวลานี้ ต่อไปมันสึกออกไปไฟก็จะไหม้หัวมันอีก คือบาป มันมาเอาบุญก็ควรจะเอาบุญ ไม่ควรเอาบาป มันควรจะละบาป ทำไมมันไม่ละ มันจะเอาบาปไปให้ใคร มันอวดรู้อวดฉลาด สิ่งที่มันรู้มันฉลาด มันจริงไหมก็ให้มันรู้ เรามาหาความจริง เราก็จะเห็นความจริง บาปคืออะไร บาปคือคนที่ทำบาป มันก็จะได้แต่บาป แต่ถ้ามันละได้มันก็จะได้บุญ ทำไมจึงกล่าวอย่างนี้ คนหยาบมันต้องพูด มันต้องกล่าวคำหยาบให้มันฟัง ถ้าไม่ฟังจะให้ใครฟัง เพราะคำกล่าวที่แสดงมาแล้ว หยาบต้องหยาบ ละเอียดต้องละเอียด พูดภาษาเราว่า "พูดตามเนื้อผ้า" คือผ้าที่ละเอียด ทำอะไรมันก็ละเอียด ถ้าผ้าหยาบมันก็ต้องกล่าวต้องแสดงออกหยาบ ถ้าอย่างนั้นมันไม่รู้ ขนาดนี้มันก็ไม่รู้ คือมันไม่รู้จักผิดจักถูก

ถ้าว่า จะลอง ลองดี มันก็ไม่มีดีจะลอง ถ้ามีดีเขาไม่ลองหรอก เขารักษาไว้ มีแต่สิ่งที่ไม่ดีนะมาลองดี ก็จะเห็นความดีกับความไม่ดีมันเกิดขึ้นจากจิตใจ สิ่งที่กระทำลงไปแล้วนั้นมีแต่ความผิดกับความผิด ไม่มีความถูกต้อง มันบวชมาแล้ว มันจะมาหาอะไร มันจะมาหาเรื่อง หาเรื่องมันได้อะไร ได้เรื่องมันก็ได้ เรื่องบาป ใครเป็นคนทำ ใครเป็นคนคิด ก็คนบาปนั่นแหละ มันทำมันคิดขึ้น มันหาขึ้นมา หาไปแล้วจะให้ใคร ก็ให้กับคนทำผิด คนชั่ว นั่นเราต้องเข้าใจ ทำไมไม่เข้าใจ

ท่านผู้ประพฤติปฏิบัติ ท่านก็ต้องรู้ว่าอะไรถูกอะไรผิด อะไรควรอะไรไม่ควร ทำไมมันยังแสดงขึ้นมา ไม่ใช่แสดงความดี มันแสดงความชั่ว เราไปให้ใคร ใครจะเอาไหม

ไม่มีใครเอานอกจากตัวของมันเองจะเอา คนอื่นเขาไม่เอา เราต้องเข้าใจบ้าง ไม่รู้จะว่าอย่างไร ถ้าไม่ว่าขนาดนี้ มันก็ยังไม่เข้าใจ จะให้มันเข้าใจเสีย เพราะกรรมเป็นของของตัว ไม่ใช่ของใคร ถ้าหวังได้ดีก็ทิ้งเสียสิ่งที่ไม่ดี ก็เอาแต่สิ่งที่ดีๆ

มันอยู่ที่ตัวเราผู้เอา ถ้าเราเอาแต่ความชั่วมันก็ได้แต่ความชั่ว เพราะมันอยู่ที่ไหน มันก็อยู่ที่ตัวเรา เรามีกล่องไม้ขีดไฟคือความไม่ดีอยู่แล้ว แต่เราจะทิ้ง เราจะดับ เราจะไม่ให้มันเกิด มันจึงจะถูก เรามาดับ เรามาประพฤติปฏิบัติธรรม เราก็มาดับ ดับไฟ ดับความโลภ ความโกรธ ความหลง ดับอวิชชา ตัณหา มานะ ทิฏฐิ ไม่ให้บาปมันเกิดขึ้น ทิ้งกล่องไม้ขีดไฟเสีย ถ้าถืออยู่เวลาใดเวลาหนึ่ง เราก็ต้องเอาออกขีด คือความไม่ดี ท่านจึงให้ละเสียความไม่ดี ละเสียซึ่งบาป เราจึงได้มาบำเพ็ญ ประพฤติปฏิบัติ เราจึงได้มาตั้งอยู่ในธรรม อยู่ในวินัย เป็นเครื่องอยู่ทางจิตใจ ถ้าไม่เช่นนั้นก็จะว่าท่านด่า แล้วมันก็จะหาบาปใส่หัวเข้าไปอีก เพราะว่า คำว่า “ด่า” นี้เป็นคำกล่าว เป็นคำตู่ แต่ความเป็นจริงแล้ว ท่านว่าตามความเป็นจริงที่มันเกิดขึ้น ถ้าเรามีไม้ขีดไฟอยู่ในตัวของเรา คือบาปอกุศล เรามาขีดแล้วมันลุกแล้ว มันจะไปเผาใคร ก็เผาหัวเจ้าของเอง หัวอะไรก็หัวใจ เมื่อเผาหัวใจแล้ว ผ้ากาสาวพัสตร์ของพระพุทธเจ้าเป็นผ้าที่เยือกเย็น ใครรู้ใครเห็นก็กราบก็ไหว้ ถ้าถูกไฟไหม้แล้ว มีคนอยากกราบอยากไหว้ไหม ก็ไม่มีใครอยากกราบอยากไหว้เพราะไฟ ถูกไฟไหม้ ผ้ากาสาวพัสตร์ถูกไฟไหม้ คือไม่อยู่ในธรรม ไม่อยู่ในวินัย ไม่อยู่ในคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า

เมื่อพิจารณาใคร่ครวญแล้ว มันทำไมไม่มีความคิดนึกบ้าง เพราะฉะนั้น เรามานั่งภาวนาให้รู้ว่าเรามานั่งดับ ดับไฟ อย่าให้ไฟเกิดขึ้นภายในจิต ถ้าดับไฟได้มันก็เย็น ดับไฟไม่ได้มันก็ร้อน เห็นไหม มันร้อน นั่งไม่ติด นั่งอยู่ไม่ได้ มันร้อนทั้งนั้น ถ้านั่งอยู่ได้ นั่งนานเท่าไรก็อยู่ได้ เพราะอยู่ด้วยความเย็น อยู่ด้วยความสงบ ที่นี้ที่เราจะอยู่ได้ เราก็มานั่งดับไฟ ถ้าเราจะไปว่า ไปอย่างอื่น มันก็ไม่เข้าใจ ถ้าพูดในภาษาบาลีต่างๆ ศัพท์สูงๆ ลึกๆ เข้าไปก็ไม่เข้าใจอีก ไม่รู้อีก ให้รู้ให้เห็นอย่างตื้นๆ อย่างง่ายๆ ถ้าเรา

ดับ ดับได้มันก็เย็น เย็นไปเรื่อย นั่งชั่วโมงหนึ่งก็นั่งได้ เท่าไรก็นั่งได้ ถ้ามานั่งแล้วมันถือไฟมาด้วย นั่งลงไปไฟก็ไหม้หัวมัน หัวใจน่ะ มันก็ไม่ดับ คืออะไร คือตัวทิฏฐิ มานะ คือ ความคิด ความเห็น เอาพุทโธมาดับก็ดับไม่ได้ เอาพุทโธดับ พุทโธดับ ๆ ๆ มันก็ดับไม่ได้ มันก็ไม่ดับ มันไม่เอาพุทโธอันแท้จริง ถ้าเอาจริงมันก็จะเห็นความจริง มันก็ดับได้ ผลสุดท้ายพุทโธก็สู้ไฟไม่ได้ ไฟก็เผาจิตใจอยู่อย่างนั้น เราจึงได้มานั่งภาวนา ไหว้พระสวดมนต์เพื่อเป็นการผ่อนคลาย ระงับ ดับ ดับไฟ ไม่ให้มันเกิดขึ้น เราต้องเข้าใจ

ถ้าเราแสวงหาสิ่งที่เป็นคุณสมบัติแก่ตัวเรา คืออะไร เรามาหาสมบัติคือบุญ ถ้าเราได้สมบัติคือบุญแล้ว บุญกุศลของเราก็จะติดตัวเราไป เราบวชอยู่เราก็จะได้บุญได้กุศลติดตัวไป เราจะไปอยู่ที่ไหนก็จะได้แต่บุญได้แต่กุศลที่เราทำไว้ แต่มันจะเอาไหม ถ้าไม่เอาก็ช่วยไม่ได้ ทุก ๆ อย่างตัวใครตัวมันทั้งนั้น เพราะกรรมเป็นของของตัว ไม่ใช่เป็นของใคร ใครทำดีได้ดี เราจึงได้มาฝึกมาอบรมจิตใจให้รู้ให้เห็น เพราะว่าพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า พุทธศาสนาเป็นศาสนาที่ไม่หลอกลวงใคร มีแต่โลกเท่านั้นหลอกลวง เอาศาสนาเป็นเครื่องหลอกลวงหากิน ไม่หาสัจจธรรม ไม่หาความจริงใจ บวชมาแล้วก็ไม่เห็นความจริง เราจึงได้มาฝึกอบรมจิตใจ ไม่ใช่มาบวชแล้วจะเอาแต่บุญบาปเราทิ้งหรือยัง บาปยังไม่ได้ทิ้ง เหมือนกล่องไม้ขีดไฟ ถือมาแล้ว เผลอ เผลอสติเอาไปขีด มันก็ลุกขึ้น มันก็ร้อนขึ้น นี้ความร้อนเพราะอะไร เพราะอกุศลทำไว้แล้ว มีไว้แล้ว ทำไว้แล้ว ถือมาแล้ว คือตัวกรรมเป็นของของตัวเรา ต้องเข้าใจ

ไม่ใช่เรามาบวชแล้วจะได้ของวิเศษ หรือว่าจะได้เป็นผู้วิเศษก็ไม่ใช่ เพราะเราไม่ละความชั่ว เมื่อเราละความชั่วแล้ว เรามาประพฤติปฏิบัติดี เราก็จะเห็นความดีที่เราได้บำเพ็ญประพฤติปฏิบัติ ความดีเราก็ยังไม่เห็น เพราะฉะนั้น เราจึงได้พยายามฝึกหัดอบรมจิตใจของเราให้รู้เหตุรู้ผลที่มันเกิดขึ้นภายในจิต ไม่ใช่ว่าเราบวชมาแล้วความชั่วมันจะหมดไป มันไม่หายไปไหน เพราะกรรมมันเป็นของตัวเรา มันไม่หายไปถ้ามันไม่ละ ถ้ามันละแล้วมันจึงจะหมดจะหายไป ถ้าไม่ละก็ไม่หายไม่หมด มันก็ติดตัวไป เพราะฉะนั้น

เจตนาที่เราตั้งไว้ภายในจิตใจ เจตนาที่ละที่เว้นอันนี้มันถูกต้อง จึงเป็นตัวศีลตัวธรรมขึ้นมา เป็นตัวบุญ ตัวบาป เพราะเราละบาป เมื่อเราพยายามฝึกหัดอบรมจิตใจ ละบาปบำเพ็ญบุญ ละบาปแล้วมาบำเพ็ญบุญ บุญกุศลก็จะเกิดขึ้น นั้นแหละ เพราะสิ่งที่เราได้กระทำไว้แล้วนั้น บุญกุศลที่เราตั้งไว้ ที่บำเพ็ญประพฤติปฏิบัตินั้น จึงจะนำตนของตนมาให้เกิดความสุข เรามาอยู่ในที่ใด เราก็มีความสุขในที่นั้น เมื่อเราพยายามรู้จักดัดแปลงแก้ไข ให้ถูกต้อง ให้เป็นสัมมาทิฏฐิ เมื่อจิตใจเป็นสัมมาทิฏฐิตราบใด เราก็จะมีความสุข เมื่อเราพยายามฝึกหัดอบรมจิตใจของเราอยู่อย่างนี้ นี่แหละจึงได้ชื่อว่าเราเป็นผู้ประกอบความเพียรด้วยความไม่ประมาท.

รู้บุญ - รู้บาป

การบำเพ็ญเพียรภาวนา เป็นการเสียสละ กาย วาจา ใจ เราจะต้องเป็นนักเสียสละ อะไรเกิดขึ้นเราก็ต้องสละ เราไปยึดถืออะไรก็สละ การบำเพ็ญบุญ บำเพ็ญกุศลที่เราบำเพ็ญอยู่ เราก็ต้องเป็นผู้เสียสละ เราทำบุญเราก็ต้องเสียสละบุญ เราทำกุศลเราก็ต้องเสียสละกุศล เราต้องเสียสละในการกระทำ การกระทำ เราก็กระทำบุญ กระทำกุศล เมื่อเราทำบุญ ทำกุศล เราก็ได้บุญ ก็ได้กุศล เมื่อเราได้บุญได้กุศล เราก็เอาบุญเอากุศลสละเสีย ไม่ได้เอาสิ่งอื่น

พระพุทธเจ้าเสวยพระชาติเป็นพระโพธิสัตว์ พระองค์เป็นผู้เสียสละทุกสิ่งทุกอย่าง ตั้งแต่ทานเป็นต้น เกิดด้วยพระองค์เอง บุญกุศลก็เกิดด้วยพระองค์เอง พระองค์เป็นนักเสียสละ สละบุญ สละกุศล ไม่ได้เอาอย่างอื่น เอาสิ่งที่เป็นบุญ ทำให้เป็นบุญ ปลูกฝังจิตใจให้เกิดความเชื่อ ความเลื่อมใส คำว่า "ปลูกฝัง" เราก็ต้องคัดเลือกแต่พันธุ์ที่ดี เลือกพันธุ์ที่ดีคือทำ ทำสิ่งที่เป็นบุญกุศล กัมมพันธุ กรรมเป็นเผ่าพันธุ์พวกพ้อง เราได้พันธุ์ที่ดี เราปลูกฝังก็ปลูกฝังแต่ในทางที่ดี ที่เป็นบุญเป็นกุศล เราก็ได้พันธุ์ที่ดี คือบุญคือกุศล เราได้มาฝึกหัดอบรมจิตใจของเราให้รู้จักบาป ให้รู้จักบุญ ให้รู้จักกุศลบ้าง ถ้าเราไม่รู้จักบาป ไม่รู้จักบุญ ไม่รู้จักกุศล เราจะละได้อะไร เราจะได้พันธุ์อะไร เพราะเราไม่รู้ เราก็ได้แต่บาป ได้แต่กิเลส เราก็ไม่ได้ละ เราก็ไม่ได้เลือก เราจึงได้มานั่งภาวนาให้รู้จักเลือก อะไรควรยึดอะไรควรถือ สิ่งภายในจิตใจของเรา เป็นเรื่องที่ต้องละ เลือกแต่พันธุ์ที่ดี คือพุทธะ คือพุทโธ เราอยู่กับ พุทโธ เราเป็นผู้เสียสละ แม้แต่กาย วาจา ใจ จิตใจของเราก็ต้องสละ ไม่ยึดไม่ถือ

แม้แต่ตัวเรา เรามาถือตัวอยู่ เราก็เห็นแก่ตัว เข้าข้างตัว เราก็หลงอยู่อย่างนั้น เราก็ไม่ได้บุญไม่ได้กุศล เพราะเราไม่รู้จักเลือก เราจะมานั่งภาวนาก็เพื่อให้เรารู้จักเลือก อะไรที่เป็นเผ่าพันธุ์ที่ดี บุญกุศลที่เราทำไว้มีแล้วหรือยัง ถ้ามีแล้ว เราเอาบุญ ทำบุญ เอากุศล ทำกุศล บุญทำให้มีสติ ทำให้มีปัญญา กุสโล คือ ผู้ฉลาด ท่านผู้ฉลาด ก็เอาสิ่งที่ฉลาดนี้แหละไปใช้ในทางที่เป็นประโยชน์ตนและบุคคลอื่น ให้เป็นศีลเป็นธรรม ทาน ศีล ภาวนา คือทำให้เกิดให้มี มีแล้วหรือยังบุญกุศล หรือมีแต่บาป บาปเป็นสิ่งที่

เราควรละไม่ให้มันเกิดมีขึ้น อย่าให้มันเกิด

ถ้าจิตใจมันเป็นบาป เราจะรู้ได้อย่างไรจิตใจมันเป็นบาป คือมันไม่รู้จักดี ไม่รู้จักเอาดี ไม่รู้จักทำดี สิ่งเหล่านี้มันก็มั่วเมาอยู่กับสิ่งนั้น อันนี้เป็นข้ออุปมาอุปมัยให้เราได้รู้ว่า บาปมันเป็นอย่างไร บุญเป็นอย่างไร กุศลเป็นอย่างไร ไม่ใช่ว่าเรามานั่งหลับหูหลับตา ไม่ได้พิจารณาไม่ได้ใคร่ครวญ ทุกคนเวลาเลือกก็เลือกแต่ของดี แต่เราอย่าลืมว่าที่เราเลือกนั้น คนเลือกนั้นจะได้ไหมของดี ผู้ที่เลือกของดีคือผู้ที่รู้ดี ผู้ที่ทำความดี ถ้ามันทำความชั่วมันจะเลือกของดีได้อย่างไร เพราะจิตใจที่มันชั่ว จิตใจมันเลว เลวทราม มันก็เลือกไม่ได้ ผู้เลือกได้คือผู้ดี ผู้ทำความดี

อย่างพระพุทธเจ้า พระองค์ถือพระชาติเป็นพระโพธิสัตว์ พระองค์พยายามรักษาศีล พระองค์ยอมเสียสละทุกสิ่งทุกอย่าง ทุกสิ่งทุกอย่างเกิดขึ้นด้วยพระองค์ สิ่งที่เกิดขึ้นด้วยพระองค์ พระองค์ก็ยอมเสียสละ สละให้เป็นทาน แม้แต่ชีวิตจิตใจของพระองค์ก็ยอมเสียสละ ไม่เกียจคร้าน ไม่เห็นผิด ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เข้าข้างตัว การบำเพ็ญประพฤติปฏิบัติที่เราบำเพ็ญประพฤติปฏิบัติอยู่ จาคะคือสละ เรามานั่งสละ เรามานั่งปลง เรามานั่งวาง จิตใจที่เราไปยึดไปถืออยู่ เราก็ปลงก็วางเสีย เราก็จะได้พุทโธ เมตตาธรรมจากภายในจิตก็จะเกิดขึ้น คือเมตตาตน อันนี้เราเมตตา เมตตาแต่คนอื่น ไม่รู้จักเมตตาตน สงสารแต่คนอื่น ไม่รู้จักสงสารตนที่เวียนว่ายตาย-เกิดอยู่ ไม่รู้จักทุกข์ ไม่รู้จักเหตุแห่งทุกข์ที่เกิดขึ้นจากภายในจิต เราจึงมานั่งดูจิตใจว่าเป็นผู้เสียสละจริงไหม

เพียงแต่เสียสละเพียงแค่อย่างนี้ก็ทั้งยาก มาถืออยู่ที่ตัวเรา ถ้าเราเป็นผู้เสียสละผู้นั้นเรียกว่าผู้บำเพ็ญ ผู้ประพฤติปฏิบัติ ผู้สร้างบารมี คำว่า "เสียสละ" คืออะไร คือเหตุที่เกิดขึ้นเหตุใดก็ตาม เราต้องเป็นผู้เสียสละ เพราะมันเกิดขึ้น อะไรมันเกิดขึ้นแล้วก็เป็นไปตามเหตุตามผลที่มันเกิดขึ้น แต่ว่าเราจะต้องเป็นผู้ที่เสียสละ เรามั่นอยู่กับศีล ผู้มีศีลคือผู้เสียสละ ยึดแต่ศีลแต่ธรรมไว้ภายในจิตใจ ไม่ปล่อยไม่ทิ้งธรรม ไม่ปล่อยไม่ทิ้งบุญกุศล ถ้าบาปมันเกิดขึ้นเราก็ยอมเสียสละไม่เอาบาป ได้ชื่อว่าผู้บำเพ็ญ ผู้ประพฤติปฏิบัติ

เรามาประพฤติปฏิบัติให้มีศีลมีธรรม เราจึงได้มานั่งภาวนา เพื่อให้รู้เหตุรู้ผลที่เกิดขึ้นจากภายในจิต เรามีจิตใจเราก็รักษาจิตใจ อย่าไปคิดในทางที่ผิด อย่าคิดในทางที่เป็นบาปอกุศล เราจะคิดแต่ในทางที่เป็นบุญเป็นกุศล เรามานั่งภาวนาก็เท่ากับเรามาเลือกตัวเอง ไม่ได้เลือกคนอื่น สิ่งไหนเป็นบุญเป็นกุศลเราก็เลือกเอาสิ่งนั้น จึงได้ชื่อว่าผู้เลือก เรียกว่า ทำให้เกิด ทำให้มี มีการเลือกมีการสรรหาสิ่งที่เป็นบุญเป็นกุศล เราจึงได้มานั่งภาวนาเพื่อให้รู้เหตุรู้ผล

ธรรมทั้งหลายที่เกิดขึ้นไม่ได้เกิดขึ้นที่อื่น เกิดขึ้นจากจิตใจของตัวเราเอง ธรรมที่เกิดขึ้นเราจะรู้ได้อย่างไร เราก็รู้ได้ในเมื่อจิตใจของเรามีปีติ มีความยินดี มีความพอใจในการบำเพ็ญ ในการประพฤติปฏิบัติ ถ้าจิตใจเป็นบาป มันไม่อยากได้บุญ มันไม่อยากทำบุญให้รู้ว่าจิตใจมันเป็นบาป มันไม่เอาบุญเอากุศล มันไม่เอาคุณธรรมใส่ตัว เหล่านี้เรียกว่าคนบาป เป็นคนพาล เป็นคนมิจฉาทิฏฐิ อย่างเทวทัตไม่รู้จักบาปจักบุญ เราจึงได้พยายามฝึกหัดจิตใจให้รู้จักบาปรู้จักบุญ รู้จักคุณรู้จักโทษ รู้จักประโยชน์หรือมิใช่ประโยชน์ ที่เรามาประพฤติปฏิบัติอยู่ก็ให้เรารู้ อย่างน้อยให้รู้จักบาปบ้าง แล้วให้รู้จักละบาปบ้าง รู้จักบาปแล้วก็ทิ้งบาปเสีย มาบำเพ็ญบุญบำเพ็ญกุศลเพื่อฝึกให้มีขึ้นในตนบ้าง ก็จะเป็นประโยชน์ต่อตัวเราเอง เท่ากับเราเกิดมาไม่เสียชาติในการเกิด เพราะเรามาบำเพ็ญบุญบำเพ็ญกุศลให้เกิดให้มีขึ้นในตน เมื่อเราพยายามบำเพ็ญ ฝึกหัดอบรมจิตใจของเราให้เลือกในทางที่ถูกที่ควร เลือกในทางที่เป็นบุญเป็นกุศลอย่างนี้ เราก็จะได้สิ่งที่เป็นบุญเป็นกุศลติดตัวไปทั้งภพนี้และภพหน้า ชาตินี้และชาติหน้า บุญกุศลจะติดตัวเราไป

เราไม่ควรเกียจคร้าน เราไม่ควรมักง่าย คนมักง่ายคือคนที่ไม่รู้จักบาปรู้จักบุญ คนที่รู้จักบาปรู้จักบุญคือคนที่ฉลาด ผู้มีสติ ผู้มีปัญญา ผู้รู้เหตุรู้ผลที่มันเกิดขึ้นจากภายในจิต เราจึงพยายามฝึกหัดอบรมจิตใจให้รู้อย่างนี้ ให้รู้เหตุรู้ผลที่เกิดขึ้น พันธุ์ที่ดี กัมมพันธุ พันธุ์ที่เป็นบุญเป็นกุศล เป็นพันธุ์ที่ไม่มีบาป เกิดชาติใดเราก็ได้แต่บุญแต่กุศล บาปที่มีภายในจิตจะได้หมดไป เมื่อเราพยายามฝึกหัดอบรมจิตใจของเราอยู่อย่างนี้ นี้แหละเราจึงได้ชื่อว่าเราเป็นผู้ประกอบความเพียรด้วยความไม่ประมาท.....

กรรมคือการกระทำ

การบำเพ็ญภาวนาเป็นการอบรมจิต รักษาจิต ให้อยู่ในความเป็นธรรม คือมีสติควบคุมรักษาจิต เป็นของที่ทำได้ยาก เพราะจิตไม่เป็นตัวไม่เป็นตน แต่เรามาฝึกให้รู้จักจิต เราจะได้รู้อาการของจิตที่เกิดขึ้น เรามีร่างกายขึ้นมาก็เพราะเรามีจิตใจ ถ้าเราไม่มีจิตใจร่างกายก็ไม่เกิดขึ้น เพราะฉะนั้น สิ่งที่มีอยู่เป็นอยู่ก็เพราะเรามีจิตใจเป็นต้นเหตุ เราจึงได้มาฝึกอบรมจิตใจให้รู้จักต้นเหตุ

คืออะไร คือตัวกรรม เราได้เกิดขึ้นมาก็เพราะตัวกรรมเป็นตัวต้นเหตุ คือจิตใจนี้เรียกว่า มโนกรรม เรามีจิตใจแล้วเราก็จะได้รู้อาการของจิตใจว่ามีเหตุอย่างไรบ้าง มีเหตุที่มาจากตัวอวิชชา ตัวกิเลส เป็นต้นเหตุให้เราได้เกิดเรียกว่า กิเลสวัฏฏะ จิตใจของเราก็จะวนอยู่กับตัววัฏฏะ มันหมุนมันเวียนอยู่ อยู่กับกรรม คือ กรรมวัฏฏะ เราเสวยกรรม กรรมดี-กรรมชั่วคือกรรมไม่ดี เดี๋ยวก็สุข เดี๋ยวก็ทุกข์ เดี๋ยวก็พอใจ เดี๋ยวก็ไม่พอใจ มันวนเวียนอยู่อย่างนี้เรียกว่า วัฏฏวน เราจึงได้มานั่งดูตัวกรรม มานั่งให้เห็นกรรม สิ่งที่เราทำไว้เราจะต้องรับรู้ ถ้าเราไม่รับรู้ ตัวกรรมมันจะต้องให้เรารับรู้ให้เราเห็น เพราะกรรมไม่ใช่เป็นของใคร ภพชาติที่เราเกิด เราเกิดเพราะกรรม เป็นตัวเป็นตนก็เพราะกรรม ขี้เหร่ก็เพราะกรรม สวยงามก็เพราะกรรมที่เราทำ ไม่ใช่อย่างอื่น เราจึงมาฝึกอบรมจิตใจให้รู้จักกรรม ถ้าเราทำแต่ในสิ่งที่ดี ทำอะไรลงไปก็มีความสุข ถ้าเราทำแต่ในสิ่งที่ไม่ดี ทำอะไรลงไปก็มีแต่ความทุกข์ เราจึงมานั่งภาวนาให้เรารู้ ให้เราเห็นความทุกข์ที่มันเกิดขึ้น ที่เราทำไว้ เราจึงมาฝึกมาอบรมจิตใจให้รู้เหตุรู้ผล

กรรมที่เกิดขึ้น ไม่ได้เกิดขึ้นจากที่อื่น เกิดขึ้นจากจิตใจเป็นต้นเหตุ ต้นเหตุก็คือจิตใจ เราจึงได้มาระงับ ดับต้นเหตุได้ เราก็มีความสุข เพราะเรามาระงับดับต้นเหตุ ไม่ได้ดับที่อื่น ดับที่จิตใจ เพราะจิตใจเป็นต้นเหตุแห่งความทุกข์ที่มันเกิดขึ้นจากการกระทำ ที่เรียกว่า มโนกรรม เราจึงได้พยายามฝึกหัดอบรมจิตใจของเราให้รู้จักเหตุ รู้จักผล ไม่ใช่เรามานั่งแล้วได้มรรคได้ผลโดยไม่มีเหตุมีผล มันก็เกิดไม่ได้

อะไรก็ตามที่มันเกิด เราจะแสดงอะไรก็ตามภายในจิตใจ แสดงออกไปก็มีแต่ความดีกับความชั่วเท่านั้น ถ้าหากว่าไม่มีความดี การแสดงออกมันก็มีแต่ความชั่วเพราะมันไม่ได้ผลอะไร ถ้าเราทำความดีเสีย ความดีมันก็จะปรากฏขึ้น มันจะแสดงขึ้นเองด้วยความดี ไม่ใช่ไปนึกเอาฝันเอา ไม่ใช่เราจะไปมุ่งไปหมายเอาก็ไม่ได้ อย่างพระพุทธเจ้าที่พระองค์เสวยพระชาติเป็นพระเวสสันดร พระองค์สร้างแต่คุณงามความดี ถึงขนาดนั้นความไม่ดีของโลกมันก็มีอยู่ เพราะพระพุทธเจ้า พระอริยเจ้า พระโพธิสัตว์ก็เกิดขึ้นในโลกเมื่อพระองค์สร้างคุณงามความดีไว้ อะไรที่จะปรากฏขึ้น ความไม่ดีในโลกมาปรากฏขึ้นมาต่อต้าน มาต่อสู้ มาเป็นมาร ก็ใช่ เกิดอภิสังขารมาร บาปก็มีอยู่ในโลก มันเกิดขึ้นมาแล้ว แต่มีกรรมอันหนึ่งพามาให้เกิด พ้นจากความเป็นสัตว์แล้วก็มาเป็นมนุษย์ เมื่อมาเป็นมนุษย์แล้วจิตใจก็ยังเป็นอันธพาลอยู่ อย่างพระเทวทัต ก็มาต่อสู้กับพระพุทธเจ้าแต่พระองค์ก็รู้แล้วทุกสิ่งทุกอย่าง ถ้าหากว่าไม่มีพระเทวทัตแล้ว พระองค์ก็ไม่ได้ตรัสรู้ไม่ได้ไปตรัสที่อื่น ตรัสที่รู้ ตรัสกับพระเทวทัต ตรัสได้ปลงได้ ละได้ จึงเป็นพระพุทธเจ้า

การบำเพ็ญ การประพฤติปฏิบัติ เราต้องเข้าใจ ไม่ใช่ว่าอะไรมันเกิดขึ้นแล้วก็แล้วเราต้องรู้ เราจะปฏิเสธก็ไม่ได้ ถึงเราจะทำก็ตาม ไม่ทำก็ตาม ทุกสิ่งทุกอย่างมันเกิดขึ้นเราก็ต้องต่อสู้ด้วยขันติ ด้วยความพากเพียร ที่เรียกว่า วิริยะ อะไรที่ควรละเราก็ต้องละเราเพียรเพื่อละ ความอดทนที่เราอดทน เราก็เอาความอดทนเป็นเครื่องต่อรองต่อสู้คือความดี เราเอาความดีสู้กับความไม่ดีของโลก ถ้าไม่เช่นนั้นเราก็ไม่รู้ว่าเราประพฤติปฏิบัติดี เราทำความดีเราก็ไม่รู้ เราจึงได้มานั่งภาวนาเพื่อให้เรารู้เราเห็นสัจจธรรมคือความจริง ให้เรารู้บาปมีจริง บุญมีจริง กรรมดีมีจริง กรรมชั่วมีจริง ก็มีเท่านี้

แต่มันไม่ใช่ของที่ง่าย ที่ไม่ใช่ของที่ง่ายเพราะอะไร เพราะจิตใจเรายังมืดยังมัวเมาอยู่ ไม่รู้เหตุไม่รู้ผล ไม่รู้ความเป็นจริงที่เกิดขึ้นจากภายในจิต เราจึงได้พยายามฝึกหัดอบรมจิตใจของเราให้รู้เหตุรู้ผลที่เกิดขึ้น เราจึงได้มานั่งภาวนา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ให้เรารู้จักบาป รู้จักบุญ ปลูกฝังจิตใจให้เราเชื่อถือ เลื่อมใสในบาปในบุญ ให้เห็นบาปเห็นบุญ

เพราะเราทำมาไว้แล้ว เราจึงได้มานั่งดู ดูที่ตัวเรา บาปมีไหม ก็มีอยู่ที่ตัวเรา บุญมีไหม ก็มีอยู่ที่ตัวเรา อยู่ที่จิตใจเราผู้สร้าง ผู้ทำ เราสร้างเราทำมา เราจึงได้มาเกิด เราจึงได้มาดูความเกิด ที่เกิดมาแล้ว ดูภพดูชาติที่เราเกิด อย่างพระพุทธเจ้าที่มาเสวยพระชาติ พระองค์ทรงดูที่ตัวพระองค์เอง พระองค์จึงได้ประพฤติปฏิบัติ จึงได้เป็นพระพุทธเจ้า เราจะไปดูที่ไหน เราจะไปเห็นที่ไหน ก็เห็นที่ตัวเรา เพราะเราเป็นผู้ประพฤติปฏิบัติ ถ้าเราไม่ประพฤติปฏิบัติ เราจะเห็นคุณงามความดีอย่างไร เพราะเราไม่ทำความดี เพราะเราไม่ละ

เพราะฉะนั้น บุญก็ดี บาปก็ดี มันอยู่ที่ตัวเราเป็นผู้เห็นตัว ถ้าเรามีบุญจริง เราทำอะไรลงไป เราประพฤติปฏิบัติอะไร ก็จะเป็นบุญเป็นกุศล เพราะเราทำไว้ ทำไว้ทั้งในปัจจุบัน เราทำอะไรก็ตาม ในเมื่อเรายินดีในบุญในกุศล ทำลงไป ผลบุญที่เราทำไว้ในปางก่อนเป็นเครื่องรับรอง เป็นองค์พยานให้เรารู้ว่าเราได้ทำไว้ ถ้าเราไม่ได้ทำไว้ เราทำไว้น้อย ตัวบาปตัวกรรม อภิสังขารมาร นี้เป็นมารแก่ตัวเรา มันก็ปรากฏแก่ตัวเรา ให้รู้จักบาป รู้จักบุญ บาปเราทำไว้ เมื่อทำเอาไว้เราจะต้องรับผลของกรรม รับใช้ แต่เราไม่สร้างเพียงเท่านั้น อันนี้เราไม่รู้ เมื่อไม่รู้แล้วจะฝืนก็ฝืนไม่ได้ เพราะเราทำไว้แล้ว เราจะไปปฏิเสธก็ไม่ได้ ถ้าไม่เช่นนั้นทุกๆ คนก็จะปฏิบัติ จะเอาแต่บุญอย่างเดียว ไม่ยอมรับใช้บาป

ครูบาอาจารย์ที่ท่านล่วงลับไป ท่านจะพ้นจากทุกข์ เพราะท่านยอมรับใช้ มันจะเป็นอะไรก็เป็น ใช้ให้มันหมด เป็นอะไรก็ให้เป็นหมด เพราะเราเกิดขึ้นมาแล้ว อะไรมันเป็นเศษของกรรม เรายอมรับใช้หมด เพราะฉะนั้น เราผู้บำเพ็ญ ผู้ประพฤติปฏิบัติ เราต้องเข้าใจ แล้วประการหนึ่ง เราก็ไม่รู้ว่าเราทำบาปไว้มีมากมายแค่ไหน แล้วปัจจุบันเราก็ไม่รู้ว่าเราทำบาปมากแค่ไหน เอาแค่ปัจจุบันนี้ ไม่ต้องไปว่าชาติโน้น ชาตินี้ ไม่ต้องไปว่าปางก่อน ก็ให้เรารู้ เมื่อเรารู้แล้วเราก็ยอมรับใช้ เราจะปฏิเสธไม่ได้ ดูเหมือนไม่ได้ทำอะไร ใช่ว่าในชาตินี้เราไม่ได้ทำไว้ แต่ชาติก่อนเราทำไว้ สิ่งเหล่านี้มันต้องติดตามมา เราจึงได้พยายามฝึกหัดอบรมจิตใจของเราให้รู้เหตุรู้ผล ไม่ใช่ว่าเรามานั่งด้วยความงมงาย

เรามานั่งให้มีสติ สติในที่นี้หมายความว่า ติเรา ว่าเรา สอนเรา เกิดขึ้นมาแล้ว แก่มีไหม เจ็บมีไหม ตายมีไหม พระพุทธเจ้าท่านสอนไว้แล้ว เกิด แก่ เจ็บ ตาย เมื่อคุณเกิด คุณจะไม่แก่ก็ไม่ได้ คุณจะไม่ให้พลัดพรากจากของรักของชอบใจก็ไม่ได้ เพราะมันเป็นธรรมชาติ เกิด แก่ เจ็บ ตาย อยู่อย่างนี้ เราจึงได้มาฝึกอบรมให้รู้เหตุรู้ผล ไม่ใช่ว่าเราเกิดขึ้นมาแล้ว จะเพียงแต่นอนหลับทับสิทธิ คนที่นอนหลับทับสิทธิคือคนที่ไม่รู้ตัว ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เห็นแก่ตัวเรา ว่าเราเกิด เกิดมาได้อย่างไร ตายไปแล้วเราจะไปได้อย่างไร เราก็ไม่ได้รู้ เราก็มีแต่ความมัวความเมา ความลุ่มหลงไปตามความเกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นอยู่อย่างนี้ไม่มีว่ากี่ภพกี่ชาติ มันจะเป็นอยู่อย่างนี้ เราจึงได้มานั่งภาวนา ไม่ว่าชาติไหน ภพไหน ทุกๆ พระองค์ที่ท่านพ้นก็มานั่งภาวนากันทั้งนั้น มานั่งให้รู้จักความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตาย ให้รู้จักบุญรู้จักกุศล ให้รู้จักศีลรู้จักธรรม เพื่อจะพ้น พ้นทุกข์ พ้นยากสักแค่ไหนเพียงไรก็ตาม ก็มารู้มาเห็นในความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตาย ไม่ได้ไปรู้ที่อื่น ถ้าเรามีบุญมีกุศลไว้มาก สร้างไว้มาก เราก็จะได้รู้ว่าเราสร้างบุญเราสร้างกุศลไว้มาก เกิดมาชาติใดเราก็มีแต่ความสุข ปฏิปทาที่เราบำเพ็ญประพฤติปฏิบัติ ปฏิบัติสะดวก รู้ได้เร็ว ปฏิบัติไม่สะดวก รู้ได้ช้า เหล่านี้ก็เพราะเราประพฤติปฏิบัติบำเพ็ญ ถ้าเราสร้างบารมีไว้มาก สร้างบุญสร้างกุศลไว้มาก ทำอะไรลงไปเราก็มีแต่บุญมีแต่กุศล ไม่มีความเดือดร้อน ปฏิบัติสะดวกสบาย และก็จะรู้ได้เร็ว นี้อยู่ที่ตัวเราผู้บำเพ็ญประพฤติปฏิบัติ จู่ๆ ไปเราจะไปปฏิเสธกรรมก็ไม่ได้ เราจึงได้มานั่งภาวนารู้กรรม รู้ผลของกรรมสิ่งที่เราทำ

การบำเพ็ญประพฤติปฏิบัติ เรามานั่งเพื่อให้เรารู้จักกรรม มานั่งให้เห็นกรรม เราไม่ได้นั่งเพื่ออย่างอื่น ถ้าหากนั่งแล้วไม่รู้จักกรรม ไม่รู้จักเวร ไม่รู้จักผลของกรรม ผู้นั้นเรียกว่า นั่งผิด ผิดเพราะอะไร เพราะเรามานั่งเราไม่รู้ตัว เรามานั่งไม่เห็นตัว นี่มันผิด ไม่รู้ความผิด เรามานั่งดูความผิดก็ใช่ เราผิดอะไรเราก็จะนั่งดู เราก็จะละความผิด เรามาทำความเห็นให้ถูก เมื่อทำความเห็นให้ถูกแล้ว เมื่อไรจะถูก อยู่ที่มันถูกก็เพราะมัน

หมดกรรม กรรมที่ผิด ที่ทำไว้มันผิด ทำไปแล้ว ใช้ไปแล้ว เพราะฉะนั้น ท่านผู้บำเพ็ญ ท่านผู้ประพฤติปฏิบัติ ท่านเห็นกรรมท่าน ท่านยอมรับใช้ ท่านวางเฉย ท่านปลง ท่านวางอย่างนี้ เราจึงได้พยายามฝึกหัดจิตใจของเราให้รู้กรรม ให้รู้ในสิ่งที่เราทำ มีสติดูกรรมของตัวเอง เห็นกรรมของตัวเอง

ชาติคือความเกิด เราเกิดมาแล้วมีทั้งดีและไม่ดี สิ่งไหนไม่ดีเราก็ละ เราก็จะได้แต่สิ่งที่ดี เมื่อเราพยายามฝึกหัดอบรมจิตใจของเราให้รู้จักเหตุรู้จักผลที่เกิดขึ้นจากภายในจิต เราก็จะได้บำเพ็ญประพฤติปฏิบัติ เราอย่างมงาย เราจะต้องรู้เหตุรู้ผลที่เกิดขึ้นจากตัวเรา เพียงแต่ว่าเรามีบุญ บุญเพียงเล็กๆ น้อยๆ เท่านั้น เราละบาปได้แล้วหรือยัง เราก็ละบาปเสียก่อน การบำเพ็ญบุญบำเพ็ญกุศลมันจึงจะแรงกล้า แต่นี่เรามีแต่จะไปหลงอยู่กับตัวบุญ เรามัวเมาอยู่กับบุญ ก็ไม่ได้ ให้เรารู้ว่าบุญที่เราทำไว้แล้วมันจะเสื่อมไหมถ้าเราไม่รักษา ปล่อยให้บุญลอยตัว ถ้าบุญลอยตัวแล้วเป็นอย่างไร ถ้าเราไม่รักษา บุญนั้นก็จะหายไป เพราะมันลอยตัว เราจึงได้มาฝึกหัดอบรมจิตใจไม่ให้มันลอย บุญกุศลที่เราทำไว้มันไม่ใช่เพียงเท่านี้ เราจะต้องบำเพ็ญให้ดีขึ้นๆ ไปโดยลำดับ จนถึงที่สุด จนได้มรรคได้ผล จนได้พ้นทุกข์ บุญที่เราบำเพ็ญอยู่มันยังไม่พ้น บุญกุศลที่เราทำยังอยู่ยังเจือด้วยความทุกข์ เพราะเรายังไม่พ้น ยังเจือด้วยกิเลส และเรายังมีกิเลสอยู่ด้วย เราต้องเข้าใจอย่างนี้ เพื่อเราได้พยายามฝึกหัดจิตใจให้รู้เหตุรู้ผลที่มันเกิดขึ้นจากภายในจิต อบรมจิตให้รู้จักบุญรู้จักกุศลให้ยิ่งๆ ขึ้นไปโดยลำดับ เมื่อเราฝึกหัดอบรมจิตใจของเราอยู่อย่างนี้ นี่แหละจึงได้ชื่อว่าเราเป็นผู้ประกอบความเพียรด้วยความไม่ประมาท

ปัญญา

การบำเพ็ญเพียรภาวนาเป็นการตั้งจิตรักษาจิต ให้รู้จักละ เราละอะไร วันคืนล่วงไป ๆ เราทำอะไรให้เรามีสติ ให้พิจารณา มันล่วงไป เรามาประพฤติปฏิบัติธรรม เรามารักษาศีล เรามารักษาวินัย วินโย นำออก นำสิ่งที่ไม่ดีออกจากจิตใจ รักษาศีลก็คือความสำรวม ระมัดระวัง ไม่ให้บาปมันเกิดขึ้นทางกาย ทางวาจา ทางใจ ถ้าไม่เช่นนั้นเราก็ไม่รู้ว่าเรามารักษาอะไร เรามาทำอะไร เรามาประพฤติปฏิบัติอย่างไร เราต้องถามตัวเอง เรามาศึกษาที่ตัวเอง ตัวก็ตัวจิต เรามีจิตใจ เราก็ต้องรู้จิตใจของตัวเองว่าเราคิดอะไรที่ถูกที่ผิด สิ่งไหนมันผิดเราก็ละ ละสิ่งที่มันผิด เมื่อเราละเราเว้น เราก็ปลอดภัย เราก็ไม่มีภัยไม่มีเวร ถ้าเราไม่รู้จักละ ไม่รู้จักปลง ไม่รู้จักวาง ก็หมายความว่า เรามืด เราบอดเราไม่รู้ข้อเท็จจริงภายในจิต ท่านจึงให้บำเพ็ญกุศล เรามาฝึกมาอบรมจิตใจของเราให้เป็นผู้ฉลาด ให้รู้จักบาปรู้จักบุญ ให้รู้จักคุณรู้จักโทษ ด้วยสติ ด้วยปัญญา เป็นผู้รู้ เป็นผู้เห็น เป็นผู้ทำความเข้าใจ เรามาทำความเข้าใจ เรามาซักฟอกจิตใจด้วยปัญญา เป็นเครื่องซักฟอกจิต ถ้าเรามีสติ มีปัญญาเป็นเครื่องซักฟอกจิต จิตใจของเราก็จะผ่องใส อันนี้จิตใจเราไม่ผ่องใสก็เพราะตัวอวิชชา ตัวตัณหา มานะ ทิฏฐิ ที่จิตไปรู้ไปเห็น ล้วนแต่เห็นผิดเป็นชอบทั้งนั้น ชอบไปในทางที่ผิด หลงไปในทางที่ผิด ยึดไปในทางที่ผิด อะไรมันเกิดขึ้น ก็จะได้แต่ความผิดที่มันเกิดขึ้น หลงผิด เห็นผิด รู้ในทางที่ผิด แบบปัญญาทราม

ปัญญาทราม ก็คือปัญญาที่ต่ำ ใช้ปัญญาไปในทางที่ไม่ถูกต้อง ก็ปัญญาทราม เราจึงได้มาฝึก มาอบรมจิตใจ ชำระจิตใจ มาฝึกหัดจิตใจให้รู้เหตุรู้ผลที่มันเกิดขึ้นภายในจิตใจของเรา ก็ไม่มีอะไร มีผิดกับถูกเท่านั้น เห็นผิดกับเห็นถูก ถ้าเห็นผิดก็มีแต่ความผิด ถ้าเห็นถูกก็ได้แต่สิ่งที่ถูกต้อง เราก็ต้องเข้าใจอย่างนี้ เรามาฝึกหัดจิตใจของเราให้อยู่ในสัมมาทิฏฐิ กำจัดตัวมิจฉาทิฏฐิออกจากจิตใจ เรามานั่งภาวนาเพื่อให้จิตใจของเราอยู่ในความสงบ สมาธิคือความตั้งจิตตั้งใจให้มั่นและแน่วแน่ในเหตุในผล

ธรรมทั้งหลายที่มันเกิดขึ้น ไม่ได้เกิดขึ้นจากอย่างอื่น เกิดขึ้นจากเหตุ ดับก็ดับที่เหตุ เรามานั่งภาวนาก็เท่ากับเรามานั่งระงับดับเหตุที่มันเกิดขึ้นจากภายในจิต เราจะดับ

อย่างไรอยู่ที่จิตใจเราเป็นผู้ดับ เราจึงได้ระลึกอยู่กับพุทโธเป็นเครื่องดับ เป็นเครื่องป้องกัน เรามาพิจารณาใคร่ครวญเอาพุทโธเป็นเครื่องต้านทานไว้ ไม่ให้ใช้อารมณ์อย่างอื่น ให้ใช้อารมณ์อันเดียว ก็เพื่อต้องการให้จิตใจเราอยู่กับพุทโธ เรามาฝึก มาอบรมจิตใจ ถ้าเราได้พุทโธ เราก็ได้ธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า พุทโธ ผู้เบิกบาน พุทโธ ผู้ตื่น พุทโธ ผู้สงบ พุทโธ ผู้ระงับกิเลส เราจึงได้พยายามฝึกหัดอบรมจิตใจของเราให้ตั้งมั่นและแน่วแน่อยู่ในธรรม ถ้าจิตใจเรามีธรรม จิตใจเราเป็นธรรม เราก็อยู่ด้วยความเป็นธรรม

ให้เรามีสติควบคุมจิต มีสติรักษาจิตใจ ประคับประคองจิตไว้ ประคับประคองใจไว้ด้วยสติ ด้วยปัญญา เราจึงได้พยายามฝึกหัดจิตใจของเราให้ตั้งมั่นแน่วแน่อยู่ในสัจจธรรม ความจริงก็ไม่หนีจากความจริงที่เรากระทำ เราอย่าไปหลง เราอย่าไปงมงาย ให้มีสติให้รู้ตัว ให้เห็นตัว ตัวก็ตัวจิต อย่าไปถือ ถ้าจิตใจเราไปถืออยู่ที่ตัว หลงอยู่ที่ตัว ตัวเราก็เป็นผู้หลงตัวเอง ความเป็นจริงมันไม่น่าจะหลงในร่างกาย สังขารมันเป็นทุกขัง อนิจจัง อนัตตา เท่านั้น ถ้าเรามาหลงอยู่ที่นี่ก็เท่ากับเราไม่รู้ตัว ไม่เห็นตัว ถ้าเราเห็นตัวเราก็เห็นสังขาร ไม่ควรยึดสังขารยึดร่างกาย ว่าเป็นตัวเป็นตน เป็นเราเป็นเขา เราก็ทุกข์อยู่กับสิ่งเหล่านี้ เราจึงได้พยายามฝึกหัดอบรมจิตใจของเราให้รู้จักละ รู้จักปลง รู้จักวาง ถ้าจิตใจเรามีที่ยึดมั่นถือมั่นอยู่กับสิ่งเหล่านี้ ความทุกข์มันก็เกิดขึ้น เรามีความทุกข์เพราะอะไร ก็เพราะความยึดถือ เราไม่รู้จักละ ไม่รู้จักปลง ไม่รู้จักวาง ไม่รู้จักบำเพ็ญ ไม่รู้จักการประพฤติปฏิบัติธรรม เราก็ไม่ได้ธรรม

ที่เราไม่รู้ไม่เห็นหลักธรรม เพราะเราขาดการฝึกหัด ขาดการอบรม ขาดการประพฤติปฏิบัติ จะให้มันเกิดเอง เห็นเอง เป็นไปไม่ได้ เพราะเราไม่ประพฤติปฏิบัติ ถ้าเราประพฤติปฏิบัติ เราก็จะเห็นเอง รู้เอง ถ้าเราไม่ประพฤติปฏิบัติเราก็ไม่รู้ เราก็จะไม่เห็น ที่เรามารักษาศีลภาวนาก็เพื่อต้องการอะไร ต้องการรู้ เมื่อเรารู้แล้ว เราก็จะได้ละ ไม่ใช่รู้แล้วก็แล้ว รู้แล้วเราก็ต้องมาละ ต้องมาบำเพ็ญประพฤติปฏิบัติ รู้แล้วว่าสิ่งนี้มัน

ผิด เราก็ละความผิด มาทำความเห็นให้ถูก ทำจิตใจให้ตั้งอยู่ในทางที่ถูกต้อง โดยสัมมา-ทิฏฐิ โดยเรามาฝึกมาอบรมจิตใจอย่างนี้ ให้เห็นเป็นธรรม

มนุษย์สมบัติก็ไม่ได้อยู่ที่อื่น ก็อยู่ที่ตัวเรา เราจึงทำจิตใจของเราให้มีมนุษย์สมบัติ มนุษย์สมบัตินี้ เมื่อเราได้แล้ว อัตตาหิ อัตตโน นาโถ ตนเองเป็นที่พึ่งของตน เราไม่มีที่พึ่งก็เพราะอะไร ก็เพราะจิตใจของเราไม่มีที่พึ่ง ไม่รู้จักบาป ไม่รู้จักละบาป ไม่รู้จักที่พึ่งตนของตน เราพึ่งพระพุทธเจ้า เราพึ่งพระธรรม เราพึ่งพระสงฆ์ เราอยู่มีที่พึ่ง เมื่อจิตใจของเรามีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์อยู่แล้ว ปิดหนทางนรก ปิดหนทางอบายภูมิ อันนี้เราเพียงแต่ขอถึง แล้วเมื่อไรจะถึง เพราะจิตใจของเรายังไม่ถึง เรามาประพฤติปฏิบัติไม่ถึงพระพุทธ เรามาประพฤติปฏิบัติไม่ถึงพระธรรม เรามาประพฤติปฏิบัติไม่ถึงพระสงฆ์อย่างนี้ เมื่อเรายังไม่ถึง เราก็เพียงแต่ขอถึง เมื่อไรมันจะถึง เพราะเราขาดการประพฤติปฏิบัติ ขาดอบรมฝึกจิตใจ ขาดการรักษาศีลภาวนา ศีลคือความสำรวมกาย วาจา ใจ ละบาป บำเพ็ญบุญ ทำจิตใจให้ผ่องใส การบำเพ็ญบุญที่เราประพฤติปฏิบัติอยู่นี้ กุสโล เราต้องมีสติมีปัญญา รู้จักอะไรเป็นบุญ อะไรเป็นกุศล สิ่งไหนควรละเราก็ต้องละ เราต้องเป็นผู้ฉลาด ให้กำจัดความโง่ออกจากจิตใจ เมื่อเราพยายามบำเพ็ญประพฤติปฏิบัติ ให้เข้าใจ ให้เห็นใจ ให้ถึงใจ ทำอะไรลงไปให้มันจึงให้มันได้ เมื่อมันได้ใจแล้ว เมื่อถึงใจแล้ว การบำเพ็ญประพฤติปฏิบัติก็ง่ายเข้า เพราะอะไร เพราะโอปนยิโก น้อมเข้ามา สันทิฏฐิโก เราเห็นที่จิตใจ อะไรเป็นบาป อะไรเป็นบุญ อะไรเป็นกุศล เมื่อเราพยายามบำเพ็ญประพฤติปฏิบัติอยู่อย่างนี้ นี่แหละจึงได้ชื่อว่าเราเป็นผู้ประกอบความเพียรด้วยความไม่ประมาท.

มรรค ๘

มนุษย์ผู้จิตใจสูงต้องมีศีล ๕ ประจำ มีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง คือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นที่อยู่ของจิตใจ เราไม่มีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นที่อยู่ของจิตใจแล้ว ความเป็นมนุษย์จะไม่สมบูรณ์ เราจึงพยายามฝึกหัดจิตใจของเราให้มีความเชื่อความเลื่อมใส

ความเป็นมนุษย์เป็นของที่มีได้ยาก กว่าเราจะเกิดเป็นมนุษย์นี่แสนยากแสนลำบาก มันจะกลายเป็นสัตว์อยู่เรื่อย เราจึงได้พยายามฝึกหัดอบรมจิตใจของเราให้อยู่ในความเป็นมนุษย์ผู้มีจิตใจสูง มีสติ มีปัญญา รู้เหตุรู้ผล ที่เกิดจากภายใน เราจึงได้พยายามฝึกหัดจิตใจของเราให้มีความเชื่อมั่น

พระอริยเจ้า ท่านล่วงลับไปไม่รู้กี่หมื่นแสนล้านนับประมาณไม่ได้ พระธรรมของพระพุทธเจ้าที่ได้บำเพ็ญปฏิบัติมา พระธรรมเหมือนกันหมดไม่มีทางอื่น คำสอนของพระพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์เป็นคำสอนอันเดียวกัน พระสงฆ์ก็เช่นเดียวกัน ได้สำเร็จตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า มีธรรม ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ เหมือนกันหมด เพราะฉะนั้น ผู้ประพฤติปฏิบัติธรรมเหมือนกันหมด ไม่มีใครหย่อน ผู้เจริญวิปัสสนาก็เช่นเดียวกัน เป็นแนวทางเดียวกัน ไม่มีทางอื่นคือทางลัด ลัดแต่สัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกัปโป สัมมาวาจา สัมมากัมมันโต สัมมาอาชีโว สัมมาวายาโม สัมมาสติ สัมมาสมาธิ เหมือนกันหมด เราจึงได้พยายามฝึกหัดอบรมจิตใจของเราให้มีธรรมะ ตามแนวทางที่ถูกต้อง เพราะฉะนั้น การบำเพ็ญประพฤติปฏิบัติที่เราประพฤติปฏิบัติอยู่ ศีล สมาธิ ปัญญา รวมแล้ว มรรค ๘ ก็อยู่ในศีล สมาธิ ปัญญา ไม่ได้อยู่ที่อื่น เราจึงได้พยายามฝึกหัดจิตใจของเราให้มีความเชื่อมั่นอยู่อย่างนี้

เมื่อเราดำเนินได้ถูกต้องแล้ว ธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าเป็นคำสั่งสอนแนวเดียวกัน เมื่อเราฝึกหัดอบรมอยู่อย่างนี้ จิตใจของเราก็จะเห็นมรรคเห็นผลที่เกิดขึ้น เห็นอริยสัจจธรรม อริยสัจ ๔ เห็นทุกข์ เห็นสมุทัย เห็นนิโรธ เห็นมรรค ที่เราบำเพ็ญประพฤติปฏิบัติอยู่ เมื่อเราพยายามฝึกหัดอยู่อย่างนี้ นี่แหละเราเป็นผู้ประกอบความเพียรด้วยความไม่ประมาท

ผู้ตื่น - ผู้ไม่หลง

การบำเพ็ญเพียรภาวนาเป็นการรักษาจิตให้อยู่ที่จิต คือให้มีสติอยู่ที่จิต ให้สติเป็นผู้รักษาจิต ฉะนั้น การมานั่งภาวนาจึงเป็นการรักษาจิตใจให้อยู่ในความสงบปราศจากอารมณ์ ให้จิตอยู่กับพุทโธ ให้อยู่กับลมหายใจเข้า–ออก ให้รู้จักลมหายใจเข้า ลมหายใจออก ให้มีสติระลึกรู้ว่าลมหายใจออกแล้วไม่เข้า เราก็ต้องตาย ถ้าลมหายใจเข้าแล้วออกไม่ได้เราก็ต้องตาย เมื่อเรารู้แล้วว่าอย่างไรเราต้องตาย เราจึงมานั่งให้รู้จักความตาย นั่งให้มีสติกำกับจิต ให้รู้ลมหายใจเข้า–ออก เพื่อให้เกิดตัวรู้ รู้จักร่างกาย สังขาร และจิต เพื่อไม่ให้หลงยึดถือกับร่างกายกับสังขารที่เห็นเป็นตัวเป็นตน มันเป็นเพียงร่างกาย มันไม่ใช่เรา ไม่ใช่เขา เป็นเพียงแต่ร่างกายที่ประกอบด้วยธาตุ ๔ ดิน น้ำ ไฟ ลม ถ้าลมหมด หมดคือลมไม่เข้าและไม่ออก คือเราตาย ร่างกายที่ประกอบด้วย ดิน น้ำ ไฟ ลม ก็แตกสลายหมดความหมาย หมดความสำคัญ ฉะนั้น เรามานั่งภาวนาเพื่อให้รู้จักความตายที่จะเกิดขึ้นในวันหนึ่ง เมื่อลมหายใจเข้าแต่ไม่ไหลออก ว่านั่นแหละคือความตายมาถึงแล้ว

เราจึงมาฝึกมาอบรมจิตใจ สละ ละ ปลง อย่าไปยึด อย่าไปถือจนเกินไปในร่างกาย เรามามัวเมาอยู่กับร่างกาย ว่าเป็นตัวเป็นตน เป็นเราเป็นเขาอยู่อย่างนี้ เรามาให้ความสำคัญกับตัวเอง จิตใจเราจึงเกิดความถือตัว โดยหารู้ไม่ว่าการที่เราถือตัวนั้นทำให้เราได้อะไร เราได้แต่ทุกข์ มีแต่เหตุให้เกิดทุกข์ มีแต่ความวุ่นวายเกิดขึ้นในจิตใจ เราจึงมาฝึกหัดอบรมจิตใจให้รู้ให้เห็นสัจจธรรม ให้เห็นอนิจจังในร่างกายว่าเป็นของไม่เที่ยง จิตใจเป็นของไม่เที่ยง วกไปวนมา ความรู้ที่เกิดขึ้นในใจจึงไม่แน่นอน เราต้องได้มาฝึกมาอบรมเพื่อให้เห็นสัจจธรรม ให้เห็นความจริงที่เกิดขึ้นภายในจิต เพราะตัวจิตเป็นผู้พูด ตัวผู้รู้ตัวจิตเป็นผู้รับ ตัวจิตเป็นผู้เห็น ไม่ใช่ตัวอื่น เมื่อตัวจิตเห็นความจริงแล้วจะรู้ธรรม รู้ธรรมจะรู้จิต เราจึงต้องมาฝึกมาอบรมจิตให้รู้ให้เห็นสัจจธรรมที่มันเกิดขึ้น เรามาละสิ่งที่ไม่เป็นธรรมเสีย มาพิจารณาให้เห็นธรรมซึ่งมีอยู่แล้วที่จิตใจเรา

ผู้ไปยึดไปถือ ผู้ปลงผู้วาง คือจิต เราจึงต้องมาฝึกหัดอบรมจิต มารักษาจิตไม่ให้ลุ่มหลง ไม่ให้มัวเมาไปตามอารมณ์ต่างๆ แม้แต่ความคิดความนึกของเราที่เรานึกคิด

เรามั่นหมายในความคิดความนึกของเราว่าเราได้พูดจริงทำจริง แต่หาได้รู้ไม่ว่าเราไม่ได้พูดจริงทำจริงอย่างความนึกคิด เราหลอกลวงตัวเราเองอยู่ตลอดเวลา ขณะที่ยังไม่ตายเราก็หลอกตัวเราอยู่แล้ว ตายไปเราก็จะถูกหลอกให้เวียนว่ายตายเกิดไม่มีจุดจบ เพราะตัวเราเป็นผู้หลอกตัวเรา เราจึงต้องมานั่งภาวนา เพื่อไม่ให้เป็นผู้หลอก ไม่ให้เป็นผู้ลวง ถ้าเราหลอกเราลวง เราก็ตกอยู่ในความหลอกความลวง เพราะอะไร เพราะจิตเราไม่มั่นอยู่ในธรรม ไม่มั่นอยู่ในสัจจธรรม เช่นพระพุทธเจ้าของเรา ท่านรู้ธรรม ท่านเห็นธรรม จึงทรงสละ ทรงปลง ทรงวางได้หมดแล้วเพื่อธรรม

สวากขาตธรรมของพระพุทธเจ้าเป็นธรรมที่กล่าวดีแล้ว ดีทุกสิ่งทุกอย่างไม่มีขาดตกบกพร่อง มีแต่เราผู้ประพฤติปฏิบัติยังปฏิบัติบกพร่องอยู่เป็นนิจ คืออะไร คือเรายังไม่ถึงธรรม เรายังไม่เห็นธรรม ยังไม่เห็นไม่เข้าใจความจริง เราจึงมีแต่ข้อบกพร่อง เราจึงต้องพยายามฝึกหัดอบรมจิตใจของเราให้เข้าใจในธรรม ให้เห็นในธรรม พิจารณาให้เป็นธรรม ละวิตก ละวิจาร ละปีติ เมื่อมีความปีติ มีความอิ่มใจ ก็ให้ละเสีย มีวิจิกิจฉาคือความลังเล ก็ต้องละ ที่จิตไปลูบๆ คลำๆ ก็ละ เราไม่ควรจะยึดจะถือสิ่งที่เราได้กระทำมาแล้ว เพราะมันเป็นสัพเพธัมมาอนัตตาธรรม

ที่เราบำเพ็ญประพฤติปฏิบัติยังไม่แน่นอน ยังไม่ถูกต้อง ความเชื่อของเราจึงหลอกเราอยู่ ทำให้เราหลงตัวเราอยู่ตลอด เราจึงต้องพยายามฝึกอบรมจิตใจของเราให้มีความเลื่อมใสอันแท้จริง พยายามปฏิบัติให้เกิดปัญญา ทำให้ไม่ตกเป็นเครื่องหลอกของกิเลส สามารถกำจัดความมืดบอดออกจากจิตได้ กำจัดความหลงที่มีอยู่ภายในจิต เป็นผู้มีสติปัญญา รู้เหตุรู้ผลที่มันเกิดขึ้นภายในได้โดยไม่หลงทาง

พระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้สัจจธรรม ตรัสรู้ตามความเป็นจริง ทรงเห็นว่าทุกข์มีจริง สมุทัยมีจริง มรรคเป็นข้อปฏิบัติถึงความดับทุกข์ได้จริง จิตใจของเราเป็นนิโรธได้คือแจ่มแจ้งเมื่อดับทุกข์ได้ ที่จิตยังไม่ได้แจ่มแจ้งก็เพราะอะไร เพราะการประพฤติปฏิบัติของเรายังไม่ถูก ยังไม่ได้เท่าที่ควร เรายังหลงอยู่ ยังมัวเมา ยังงมงายอยู่ ความเกียจคร้านก็

ยังเต็มอยู่ ความง่วงเหงาหาวนอนก็ยังเต็มอยู่ ขี้เกียจก็ยังเต็มอยู่ คำว่า ขี้ ไม่มีใครชอบ แต่เราก็ตกอยู่ในขี้ เพราะอะไร เพราะจิตใจเรายังตกอยู่ในขี้ ยังหลงอยู่กับขี้ มัวเมาอยู่กับขี้ เราจึงต้องมาฝึกมาอบรมจิตใจให้เรารู้ให้เราเห็น ความขี้เกียจขี้คร้าน ความมักง่ายที่อยู่ที่จิตใจของเรา เราจะเห็นว่า เมื่อต้องนั่งบำเพ็ญก็จะตาย ตัวกิเลสพาไปอยู่เรื่อย ไม่บังคับให้มันอยู่ เรายังหลงอยู่กับกิเลส มัวเมาอยู่กับกิเลส จะทำอย่างที่กิเลสอยากให้ทำ นอนจมอยู่กับกิเลส นอนจมอยู่กับขี้ ขี้โลภ ขี้โกรธ ขี้หลง ขี้กองเต็มในจิตใจ

เราจึงต้องพยายามฝึกหัดอบรมจิตใจของเราให้มีสติสัมปชัญญะ รู้ตัวของตัวเอง ฝึกหัดจิตใจเราให้รู้ให้เห็น ถ้าเราไม่รู้ไม่เห็น เราก็ตกอยู่ในกองมูตร กองคูถ กองขี้ ขี้เกียจขี้คร้านก็เต็มอยู่อย่างนี้ จะว่าจะสอนอย่างไรมันก็อยู่อย่างนี้ การชักนำให้บำเพ็ญประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เราหนีออกจากขี้เหล่านี้ ให้เป็นผู้ตื่น ไม่เป็นคนขี้เกียจขี้คร้าน เพราะไม่ดีทั้งนั้น เราจึงต้องมาฝึกอบรม มาสะสางจิตใจของเรา มาล้างมลทิน คือเอาศีลเอาธรรมมาล้างจิตใจของเรา ให้เราเป็นผู้สะอาดผ่องใส ให้เราเป็นผู้มีธรรม ให้เราเป็นผู้เห็นธรรม

แต่เรามักละเมิดข้อธรรมข้อศีลในขณะปฏิบัติธรรม ตลอดบางสิ่งบางอย่างรู้แล้วยังขืนทำ บางสิ่งบางอย่างไม่รู้แล้วทำ ทำด้วยความหลง ความไม่รู้ เราจึงต้องพยายามฝึกหัดอบรมจิตใจของเราให้รู้ว่าอะไรควรและไม่ควร ไม่เช่นนั้นเราจะหลงงมงายอยู่อย่างนี้ ไม่รู้จักพระพุทธอยู่ที่ไหน พระธรรมอยู่ที่ไหน พระสงฆ์อยู่ที่ไหน ตัวเรา เราก็ไม่รู้ ตัวเราเป็นใคร เราก็ไม่รู้ หลงอยู่อย่างนั้น คือมันไม่รู้ตัว ไม่เห็นตัว ตัวที่เราบำเพ็ญประพฤติมันงมงายอยู่ เหมือนกับคนตาบอดอย่างไร มันก็บอดอยู่อย่างนั้น เดินไปมันก็บอดอยู่อย่างนั้น ใครจะชี้อย่างไรก็ไม่เห็น สีดำ สีแดง มันไม่รู้ทั้งนั้น สีขาวมันก็ไม่รู้ เพราะฉะนั้นเราจึงต้องมาฝึกอบรม มากำจัดความมืดบอดออกจากจิตใจ เพื่อให้เกิดความสว่างไสว แล้วเราก็จะได้รู้ว่านี้เป็นสีอะไร ด้วยการพยายามฝึกหัดอบรมจิตใจเพื่อให้เกิดความสว่าง แล้วเราก็จะได้รู้ว่านี้เป็นสีอะไร ด้วยการพยายามฝึกหัดอบรมจิตใจของเราให้รู้ความจริง

เมื่อเราประพฤติปฏิบัติ เราจะไม่หนีความจริง เราจะทำอย่างรู้ เราจะไม่ยอมนอนอยู่กับกองมูตรกองคูถ ไม่นอนอยู่กับกิเลส ตัณหา มานะ ทิฏฐิ ถ้าเราไม่เห็นหรือเห็นแต่ไม่รู้ผลของมัน ใครจะดึงจะทึ้งอย่างไรก็ไม่อยากขึ้นจากกองกิเลส มันอยากจมอยู่อย่างนั้น เพราะอย่างนั้นเราจึงต้องมาฝึกอบรมให้เป็นผู้ตื่นบ้าง ให้เป็นผู้รู้บ้าง ให้เป็นผู้เห็นบ้าง เพียงเล็กน้อยก็ยังดี เป็นผู้ตื่นก็ยังดีกว่าเป็นผู้หลง ให้พยายามฝึกหัดอบรมจิตใจของเราให้มีความเชื่อมั่นในสัจจธรรมคือความจริงที่เป็นผลจากการปฏิบัติของเราเอง ความพยายามฝึกหัดอบรมจิตใจของเราอยู่อย่างนี้ นี่แหละจึงได้ชื่อว่าเราเป็นผู้ประกอบความเพียรด้วยความไม่ประมาท

สติ

การบำเพ็ญภาวนา เป็นการกำหนดจิตให้รู้ให้เห็นตัวทุกข์ว่าเป็นสิ่งที่เกิดจากจิต เพื่อให้รู้ว่าทุกข์ที่เกิดขึ้นเป็นธรรมดาของสังขาร เกิดขึ้นแล้วอะไรตามมา ความแก่ ความเจ็บ ความตาย ความแก่เกิดขึ้นเป็นทุกข์ ความเจ็บเป็นทุกข์ เรามานั่งภาวนาก็เป็นทุกข์ เราจึงมานั่งให้รู้ทุกข์ให้เห็นทุกข์ เพราะตัวทุกข์เป็นตัวที่เราต้องกำหนดรู้ ฉะนั้นเราจึงได้มานั่งภาวนาเพื่อให้รู้ให้เห็นความเกิดขึ้น อะไรเกิดขึ้นก็ตามมันทุกข์ทั้งนั้น ทุกข์เพราะความเกิด

แม้แต่ความคิดความนึก ความปรุงความแต่งที่เกิดขึ้น มันก็เป็นทุกข์ เมื่อมันเกิดขึ้นแล้ว จิตไปยึดไปถือมันก็เป็นทุกข์ ไปยึดไปถือเหตุที่ทำให้เกิดขึ้น เราจึงได้มานั่งเพื่อกำหนดรู้ เพื่อได้พิจารณาใคร่ครวญสิ่งที่เกิดขึ้น เพื่อให้เห็นว่าอะไรก็ตาม เมื่อมันเกิดขึ้นแล้ว มันก็เป็นทุกข์ทั้งนั้น เป็นทุกข์เพราะความไปยึดถือทุกข์ที่เกิดขึ้น เราจึงต้องมารู้เท่าทันความเป็นจริงที่มันเกิดขึ้นว่า มันต้องดับไป มันเกิด-ดับ เกิด-ดับ ตลอดเวลาเป็นปกติ เราจึงไม่ควรยึดมั่นถือมั่น เป็นการผ่อนคลายการไปยึดไปถือ ความทุกข์จึงไม่เกิดขึ้น

การไม่ยึดมั่นถือมั่นคือการที่เราไปละตัวสมุทัย ตัวที่ทำให้เกิดทุกข์ เราละตัวเหตุตัวที่มันเกิดขึ้นนั่นเอง อะไรมันเกิดขึ้นก็ตาม เมื่อเราละเราปลง ความทุกข์ก็ไม่เกิด สมุทัยเป็นของที่ควรละอย่างนี้ มรรคคือข้อปฏิบัติที่เราพากเพียรทำเพื่อให้ถึงความดับทุกข์ เมื่อจิตใจเราดำเนินไปในทางที่ถูกที่ต้องที่ควรแล้ว อะไรจะตามมา นิโรธ ความแจ้ง ความผ่องใส ก็จะเกิดขึ้น เราจึงต้องมานั่ง มาฝึกมาอบรม มาประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้รู้เท่าตามความเป็นจริง

มันเป็นหน้าที่ที่เราจะต้องประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้เรารู้เราเห็นตามความเป็นจริงที่มันเกิดขึ้นภายในจิต จึงได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติปฏิบัติธรรม เป็นผู้มีธรรม เพราะธรรมนี้เป็นเครื่องชำระตัวกิเลสที่เกิดขึ้นภายในจิต ทำให้มีสติมีปัญญา มีสมาธิ มีความเพียรเป็นเครื่องชำระ เป็นเครื่องขูดเกลา เป็นเครื่องเผาตัวกิเลส เราจึงมานั่งอดทน เราจึงมา

นั่งพากเพียร เพียรละ เพียรบำเพ็ญ สู้ทน อดทน พยายามรักษาจิตใจของเราให้อยู่ในสมาธิธรรมด้วยความตั้งใจมั่น ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จก็อยู่ในที่นั่น เท่ากับเรารักษาความดีของเราที่มีไว้แล้วไม่ให้เสื่อม ให้คงที่

ถ้าเราไม่มาพิจารณา ไม่มานั่งมาใคร่ครวญ เราก็ไม่รู้ เราจึงไม่ประพฤติปฏิบัติต่อ ทำให้ความดีของเราที่มีไว้แล้วเสื่อมไป ไม่คงไว้ และถ้าเราขาดความเพียร ขาดความอดทน มีแต่ความเกียจคร้าน ความมักง่าย เหล่านี้ ทำให้เราไม่ได้พิจารณาใคร่ครวญหาความจริงว่าโลกธรรมมี ๒ ด้านคู่กันตลอดเวลา คือ เมื่อมีลาภต้องเสื่อมลาภ มียศย่อมเสื่อมยศ มีสรรเสริญต้องมีนินทา เมื่อมีสุขต้องมีทุกข์ เราจึงปล่อยให้โลกธรรมย่ำยีจิตใจของเรา จนไม่เห็นความจริงว่าทุกข์เกิดขึ้นเพราะอะไร

เมื่อพยายามฝึกหัดจิตใจของเราให้มีสติมีสัมปชัญญะ รู้ตัวของตัวเอง เมื่อจิตไม่มีสติ จิตไม่มีธรรม จิตเริ่มเลื่อนลอย เราจะรู้ตัว จะอดทนฝึกจิตให้เกิดสมาธิ เกิดปัญญาจนจิตใจของเรามีความมั่นคง มีความหนักแน่น มีความจริงใจ รู้เหตุรู้ผล ยอมรับความจริงที่เกิดขึ้นโดยไม่ทุกข์ เมื่อเห็นผลที่เกิดขึ้นเรื่อยๆ ทำให้ปลูกศรัทธาคือความเชื่อความเลื่อมใสในการบำเพ็ญภาวนา ให้เกิดขึ้น ให้มีขึ้นในตน ทำให้เกิดความเพียรที่จะปฏิบัติต่อไป

เรามานั่งดูให้รู้ให้เห็นตัวกฎของธรรมชาติคือกฎของกรรม กรรมเกิดจากตัวจิตที่แล่นไปตามอารมณ์ต่างๆ ของเรา จิตที่เกิดความโลภ ความโกรธ ความหลง จิตที่ไม่มีความโลภ ไม่มีความโกรธ ไม่มีความหลง การกระทำต่างๆ จึงเกิดจากจิตที่แล่นตามอารมณ์ต่างๆ ทั้งนั้น เพราะฉะนั้น เราจึงได้มาฝึกอบรมจิตให้เป็นกุศล ให้เป็นผู้ฉลาดรู้จักอะไรควรไม่ควร ให้จิตเป็นผู้รู้ผู้เข้าใจในเหตุและผลที่เกิดจากเหตุ

เมื่อจิตของเรารู้เหตุรู้ผล รู้เป็นศีล ศีลคือเจตนาที่มีในจิตเรา เราจะรู้ว่าเราต้องละอะไร ต้องเว้นอะไร เจตนาที่ละที่เว้นนั้นแหละเป็นตัวศีล เราละบาปไหม เมื่อเราละบาปแล้ว เราก็เป็นตัวศีล ถ้าเราไม่ละบาป เราก็ไม่ใช่เป็นตัวศีล เพราะตัวเจตนาที่ละเว้น

เป็นตัวศีล เรามานั่งก็ให้รู้ว่าเรามีศีลไหม เราจะรู้ได้อย่างไรว่าเรามีศีล เราจะรู้ได้เพราะเราละเว้นเจตนาที่ตั้งไว้ในจิต เรามานั่งเพื่อละเพื่อเว้น มันก็เป็นศีล เมื่อจิตใจเป็นศีลแล้ว อารมณ์ต่างๆ มันก็ไม่เกิดขึ้น มันก็อยู่ในศีล ศีลเป็นต้นเหตุแห่งความสงบ แห่งสมาธิ

เมื่อจิตเราละเว้น มันก็ไม่คิดไม่นึก เพราะเราละ อะไรมันจะเกิดขึ้นเราก็ละ เรามีหน้าที่ละ เรามานั่งละ เรามานั่งปลง เรามานั่งวาง วางอารมณ์ จิตที่เราตั้งเจตนาไว้มีหน้าที่ละเว้น มีสติ เราจึงได้มาระลึกพุทโธ ระลึกพุทโธเพื่ออะไร เพื่อละ เพื่อเว้น มันก็เป็นศีลขึ้นมา เมื่อเป็นศีลแล้ว จิตใจก็มีพุทโธ เป็นผู้ตื่น ผู้เบิกบาน

เมื่อเรารู้จักละรู้จักเว้น จะรู้อิฏฐารมณ์ อนิฏฐารมณ์ อารมณ์ที่พอใจ อารมณ์ที่ไม่พอใจ รู้จักบุญก็คือการไม่ทำบาป รู้อารมณ์ขณะทำบาปว่าพอใจหรือไม่พอใจ และรู้ว่าผลของการกระทำที่เป็นบาปมันให้ผล ไม่ว่าเราจะพอใจหรือไม่พอใจก็ตาม มันเป็นกฎของกรรมที่เกิดจากการกระทำของเรา สิ่งที่เราทำมา เราก็จะต้องได้รับ รับผลกรรมนั้นๆ

เราจึงมานั่งให้มีสติ ให้รู้ อาการของจิตที่มันเกิดขึ้นขณะที่ทำกุศล เรียกว่า กุสลาธัมมา อาการของจิตขณะที่ทำบาปที่เรียกว่า อกุสลาธัมมา รู้ถึงผลของการกระทำของเราเอง การมาฝึกหัดมาอบรมให้รู้จักบาป ให้รู้จักบุญด้วยการนั่งดูจิตของเรา นั่งให้มันเห็นบุญ นั่งให้มันเห็นบาปที่เกิดกับจิตของเราเอง เป็นการปลูกศรัทธาให้เชื่อกรรม เชื่อผลของกรรมที่เรากระทำมา

ไม่ใช่มานั่งเพื่อจะมาเอามรรคเอาผลเอานิพพานที่ผู้อื่นทำได้ ท่านละแล้วท่านจึงได้ ท่านปลงได้แล้ว ท่านละได้แล้ว บาปอกุศลท่านละแล้ว บำเพ็ญกุศลท่านก็ได้บำเพ็ญประพฤติปฏิบัติแล้ว ท่านจึงได้ผลที่ท่านทำไว้ นี่เรายังไม่แล้ว บาปเราก็ยังไม่ละไม่แล้ว บุญกุศลเราก็ยังบำเพ็ญประพฤติปฏิบัติไม่แล้ว ยังไม่เสร็จ สิ่งเหล่านี้เราจะต้องเป็นผู้ได้รับรู้รับเห็น ได้ทำด้วยตนเอง เพราะกรรมเป็นของของตน เป็นของเราอยู่แล้ว

เรานั่งให้มันเห็น เรานั่งให้มันรู้ ถ้าเราไม่รู้เราไม่เห็น เราก็ไม่รู้จักละ เราก็มีแต่ความสำคัญมั่นหมายตัวเองอยู่อย่างนี้ ที่เราบำเพ็ญประพฤติปฏิบัติผ่านๆ มาก็เช่นเดียวกัน ไม่รู้ว่าละอะไร ไม่รู้ว่าบำเพ็ญอะไร ไม่รู้ว่าเอาบุญอะไร ไม่รู้ว่าละบาปอะไร ถ้าเรารู้เราเห็นแล้ว จิตใจเราก็จะผ่องใส แจ่มใส ในการบำเพ็ญ ในการประพฤติปฏิบัติ ทำให้เกิดผลสำเร็จด้วยตนเอง

ถ้ายังไม่รู้ไม่เห็นจิต จิตใจจะถูกกระทบกระทั่งตลอดเวลา เราไม่ใช่สัตว์ เห็นกันแล้วก็จะมีแต่จะกัดจะว่ากัน มีแต่จะเห่าจะหอนกันอยู่ไม่มีจุดจบ อันนี้จิตใจเป็นสัตว์ ถ้าจิตใจเป็นมนุษย์ ผู้มีจิตใจสูงแล้ว มองเห็นก็เห็นมนุษย์ เป็นเพื่อนเกิดแก่เจ็บตายด้วยกัน อันนี้เห็นมนุษย์เป็นสัตว์ ผลสุดท้ายไม่รู้ใครเป็นใคร ทั้งสองฝ่ายก็เป็นสัตว์ไปด้วยกัน มีแต่ความเห่ามีแต่ความหอนกันอยู่อย่างนั้น เพราะฉะนั้น เรามานั่งภาวนาก็เพื่อให้เรารู้อารมณ์เหล่านี้ที่มันเกิดขึ้นจากภายในจิต

เมื่อเห็นแล้วก็จะรู้จักละ รู้จักปลง รู้จักวาง รู้จักกรรม รู้จักเวร กุสลาธัมมา อกุสลาธัมมา สิ่งที่กระทำมาแล้วเราต้องละ ไม่ควรจะยึด ไม่ควรจะถือ เหล่านี้จึงจะเป็นผู้ละ อันนี้พอเห็นหน้ากัน เห่ากันแล้วหอนกันแล้ว อันนี้ไม่ใช่ผู้บำเพ็ญ ผู้ประพฤติปฏิบัติ ไม่ใช่ผู้มีจิตใจใสสะอาด เห็นอะไรก็เป็นเพื่อนเกิดแก่เจ็บตายด้วยกัน อย่างไรๆ ทุกคนเห็นกันแล้ว ก็ต้องคอยรู้จักละรู้จักปลง ไม่ควรหอบเอาบาปอกุศลไว้ในจิตใจทั้งในปัจจุบันและอนาคต ถ้าหอบเอาอยู่อย่างนั้น มันก็ได้แต่บาป หอบทั้งปัจจุบันหอบทั้งอนาคต มันจะได้อะไร มันก็ได้แต่บาป คู่กรรมคู่เวร มันมีกันอยู่อย่างนั้น เกิดขึ้นมาเห่าหอนกันอยู่อย่างนั้น เพราะอะไร เพราะไม่รู้จักละ ไม่รู้จักปลง ไม่รู้จักวาง ใช้อารมณ์ ใช้ทิฏฐิ ใช้มานะ ใช้กิเลสเป็นเครื่องประหัตประหารกัน มันก็ไม่มีจุดจบ ไอ้ตัวมาบำเพ็ญภาวนารักษาศีลมันก็จะหายไป

มันไม่รู้จักละเพราะอะไร เพราะขาดความเป็นธรรม ความพากเพียรก็ไม่มี ความอดทนก็ไม่มี สิ่งเหล่านี้มันจึงเกิดขึ้น ถ้ามันเกิด เราก็เอาความอดเอาความทน เอาความ

พากเอาความเพียร เอาศรัทธาเอาความเชื่อกรรมเชื่อผลของกรรมมากั้นกาง เรามาบำเพ็ญมาประพฤติปฏิบัติ เพราะเรามีความเชื่อความเลื่อมใสธรรม เรามานั่งให้เห็นกรรม ถ้าเราเห็นกรรมดี พอกรรมไม่ดีเกิดขึ้นแล้วก็ละ ไม่ควรที่จะไปต่อเติม ถ้าต่อเติมมันก็สร้างบาปอกุศลขึ้นเรื่อยๆ

เพราะฉะนั้น ทุกสิ่งทุกอย่างให้มีสติ ใช้สติเป็นเครื่องห้าม ใช้สติเป็นเครื่องป้องกัน ระลึกถึง พุทโธ เอาพุทโธเป็นเครื่องป้องกัน เมื่อเราระลึกอยู่อย่างนี้ มีสติอยู่อย่างนี้ เราจะอยู่ที่ใด เราก็รักษาตัวของตัวได้ เราก็จะมีความปลอดภัย ไม่มีภัย ไม่มีกรรม ไม่มีเวร ไม่มีผูกอาฆาตจองเวรกับใครทั้งสิ้น แต่นี่มาบำเพ็ญมาปฏิบัติเพื่อมาจองกรรมจองเวรกัน โดยไม่รู้จักละ ไม่รู้จักปลง ไม่รู้จักวาง อย่างนี้มันก็จะได้บาปอกุศล

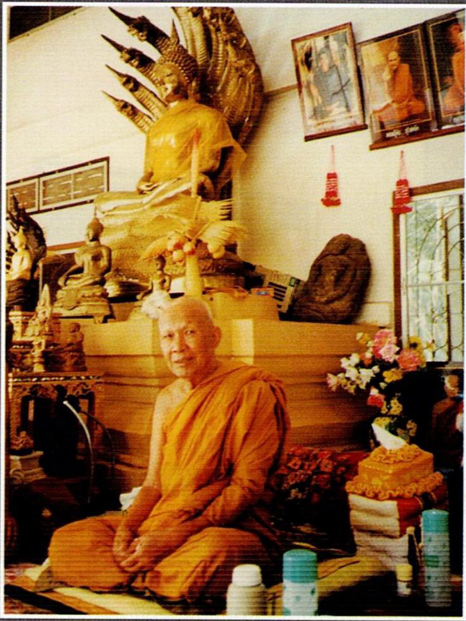
เอาบาปหรือเอาบุญ ถ้าเราบวชหรือปฏิบัติเพื่อเอาบุญ เราก็ต้องถามตัวเองว่าถ้าบวชมาเอาบุญ เราคงจะได้บุญ เพราะเราจะละบาปเพื่อเราจะเอาบุญ ไม่ใช่แต่จะเอาอย่างเดียว เราก็ต้องละก่อน ละบาป เพราะเรามานี้ ตัวบาปมันก็ตามเรามาอยู่เสมอ คือตัวกิเลสอย่างนี้ ตัวโลภ ตัวโกรธ ตัวหลง ทิฏฐิ มานะ ตัวอวิชชา ตัณหา เหล่านี้อยู่ที่จิตใจเราแล้ว ถ้าเราละ เราก็จะมองเห็นบุญกุศลที่เราทำไว้ เมื่อเราพยายามบำเพ็ญฝึกปฏิบัติ ฝึกหัดจิตใจของเราให้มีสติสัมปชัญญะ รู้ตัวของตัวอยู่อย่างนี้ นี้แหละจึงได้ชื่อว่าเราเป็นผู้ประกอบความเพียรด้วยความไม่ประมาท.

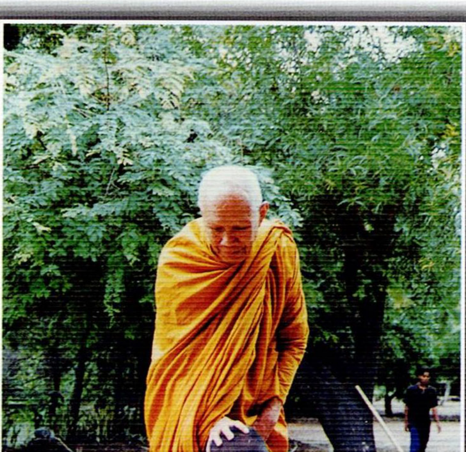
ภาวนาเพื่อให้เกิดอริยทรัพย์

ง่อเราเลี้ยงสัตว์ เราต้องมีคอกไว้ควบคุม
ง่ตมนุษย์ต้องมีคอก เหมือนสัตว์
คือต้องมีการควบคุมด้วยสติ ด้วยสมาธิ และปัญญา
เพื่อให้จิตอยู่ในขอบเขตที่มีเนื้อนาดี
ด้วยการควบคุมให้จิตคิดถูกต้อง คิดเป็นสัมมาทิฏฐิ
เราจึงต้องฝึกนั่งภาวนา ด้วยความอดทน ด้วยความเพียร
ผูกขาดจิตไว้กับพุทโธ ธัมโม สังโฆ ยึดมั่นไว้กับสิ่งที่ไม่มีพิษไม่มีภัย
นั่งไปเรื่อยๆ เห็นทุกข์ที่เกิดจากการนั่งไปเรื่อยๆ สู้อดสู้ทนไปเรื่อยๆ
เป็นการฝึกหัดให้รู้ให้เข้าใจในจิต จนรู้เหตุแห่งทุกข
ทำให้กำจัดจิตอันเห็นผิดเป็นชอบไปได้
แต่จิตจะมีพลังขึ้นมา มีความกล้าหาญ มีความอาจหาญ
จิตจะผ่องใส ไม่หวั่นไหว ไม่สงสัยในศีลในธรรม ในบุญในกุศลที่เราได้ทำ
เกิดความเชื่อมั่นในกรรมที่เกิดจากการกระทำของเราเอง
ทำให้เรารู้จักวิธีปฏิบัติเพื่อให้พ้นทุกข์ รู้จักหาอริยทรัพย์หรือทรัพย์ภายใน
ซึ่งเป็นทรัพย์ซึ่งหาได้ด้วยตัวเราเองเท่านั้น เป็นทรัพย์ที่คนอื่นจะแบ่งปันเราไม่ได้
แม้เราเองเมื่อมีแล้วก็แบ่งปันคนอื่นไม่ได้เช่นกัน
เป็นทรัพย์ซึ่งเป็นประโยชน์เฉพาะเจ้าของเท่านั้น

บุญ

ปุญฺญํ โจเรหิ ทุหรํ ทรัพย์ที่โจรลักไปไม่ได้ก็คือบุญ
ผู้มีบุญคือผู้มีศีลธรรมอยู่กับตัว มีความปีติอิ่มใจอยู่กับธรรมที่มีในตัว
ไม่เป็นผู้อดอยาก ไม่ต้องรอให้ใครอุทิศบุญให้
บุญที่ได้รับจากการอุทิศของผู้อื่น จะได้เพียงอิ่มเดียว หมดอิ่มก็หมดเพียงแค่นั้น
การทำบุญต้องทำด้วยกาย วาจา ใจ ทำด้วยการรู้ว่าอะไรเป็นบุญเป็นกุศล
ไม่ทำด้วยความลุ่มหลง ด้วยความมัวเมา ด้วยความอยาก
เอากิเลสมาเป็นบุญ เอาความโลภ ความโกรธ ความหลง มาเป็นบุญ
จนเกิดการทะเลาะวิวาทแย่งชิงกัน กลายเป็นการทำบาป
ทำสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์แก่ใคร
เป็นการทำลายคนอื่น และความดีของตนที่เคยทำไว้
การทำบุญ ต้องทำตัวของเราให้มีบุญ ให้มีขึ้นด้วยตัวเรา
ไม่ใช่แย่งชิงมาจากคนอื่น
เพราะกรรมเป็นผลของผู้กระทำ ทำสิ่งใดต้องได้สิ่งนั้น
จึงควรพิจารณาถึงบุญบาป ด้วยปัญญา
เพื่อฝึกหัดจิตใจให้เข้มแข็ง จนสร้างบุญให้ตัวเองได้







หลวงปู่ถิรมอบทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียนขาดแคลนทุนทรัพย์และเรียนดี



หลวงปู่ถิรมอบรถไถให้หลวงตาเล็ก ธมฺมรโต วัดเจริญธรรมบรรพต จังหวัดเพชรบูรณ์

เกร็ดธรรมะ

บ่นแต่ทุกข์ บ่นแต่ลำบาก บ่นแต่ว่ายากจน บ่นอยู่อย่างนั้น
สิ่งเหล่านี้ไม่มีประโยชน์ ก็ทุกข์อยู่อย่างนั้น
เพราะเราไม่รู้จักบุญ–กุศล ไม่รู้จักปลง ไม่รู้จักวาง
บุญ คือการทำจิตใจให้เป็นสุข
ความเป็นบุญก็คือ การรักษาศีล เจตนาละเว้นจากบาป อกุศล
ารบำเพ็ญภาวนา เป็นการสร้างบุญจากภายใน
วนมากสร้างกันแต่ภายนอก มันก็เลยวุ่นวาย
พราะทำแต่ภายนอก ทำไป หาไป ก็ได้แต่ทุกข์

เวทนาที่เกิดขึ้นมี	ทุกขเวทนา
	สุขเวทนา
	อุเบกขาเวทนา
เราจะอยู่ในเวทนาไหน	ก็อยู่ที่ตัวเรา

มนุษย์สมบัติ คือผู้ที่มีศีลธรรมประจำใจ เป็นมนุษย์สมบัติที่สมบูรณ์
สวรรค์สมบัติ นิพพานสมบัติ เป็นสมบัติที่ได้จากมนุษย์สมบัติก่อน

บุญ-กุศล ที่เราทำเพียงเล็กน้อย
เสมือนว่า "น้ำฝนตกลงทีละหยด ทีละหยาด" ก็ย่อมเต็มเปี่ยมได้ ฉันใด
เราก็ฝึกจิตใจให้เต็มเปี่ยมด้วยบุญ-กุศลได้เช่นกัน

การปลูกฝังจิตใจให้เชื่อมั่นในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์
เราต้องมอบกายถวายชีวิตให้เป็น "ปฏิบัติบูชา"
บูชาพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า
สิ่งเหล่านี้สามารถเอาชนะความอดทน เสียสละ อภัยทานได้
เราเอาร่างกายสังขารนี้บูชาต่อพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์
เมื่อบูชาได้ ผู้นั้นได้ชื่อว่ามีความเชื่อมั่นในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์
เราจะอยู่ที่ไหนก็มีความสุขในที่นั่น

ความเสื่อม คือการปล่อยจิตใจไปตามโลกธรรม เสื่อมจากศีลจากธรรม
แสดงว่าเราย่อหย่อน ไม่เคร่งต่อคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า บาป-อกุศล ก็เกิดขึ้น
เรามาบำเพ็ญเพียรละบาป ทำจิตใจให้ผ่องใส เอาใจใส่ต่อการประพฤติปฏิบัติ
ให้รู้ ให้เห็น ทุกลมหายใจเข้า-ออก
ที่มันวุ่นวาย เพราะจิตใจเสื่อมจากศีลจากธรรม

เรามาประพฤติปฏิบัติธรรมเพื่อแสวงหาทางพ้นทุกข์
แต่กลับไปแสวงหากิเลส ก็จะได้แต่กิเลส
ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนก็เหมือนกันหมด อยู่ที่จิตใจเราตัวเดียว
ถ้าใจไม่ละ มันก็เป็นทุกข์ ตัวสมุทัย ตัวเหตุให้เกิดทุกข์
การมัวเมาอยู่กับกิเลส อยู่กับโลกธรรม มันก็ไม่ได้บุญ ไม่ได้กุศล
ผลสุดท้าย ชีวิตก็ล่วงไปก็เสียเปล่า

เราเชื่อมั่นในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์
พระรัตนตรัย เป็นแก้วอันประเสริฐ
เรายึดมั่น เชื่อมั่นให้จริง ผลจึงจะเกิดขึ้นจริง

สมาธิคือความตั้งใจมั่น ทำจิตใจให้อยู่ในความสงบ
ภาวนาคือการกระทำให้เกิด ให้มี ให้เป็นธรรม มีสติธรรม

ความผิด และความถูกต้อง มีอยู่ทั้ง ๒ อย่าง
ความผิด ก็อยู่ที่จิตใจ ความถูก ก็อยู่ที่จิตใจ
เรามีจิตใจ ต้องไม่ปล่อยไปตามอารมณ์ ตามความคิดนึก
เรามาแก้ไข คือการเปิดดูจิต มีสติรู้อาการของจิต เมื่อรู้แล้ว ก็แก้ไขที่จิต
คนเรามีจิตใจ มันก็มีทั้งผิดและถูก เพราะอารมณ์ที่เกิดขึ้นมีผิดและถูก
เราก็มาแก้ไขให้มันถูก

ความตายที่เกิดขึ้น เราต้องยอมรับสภาวะที่เป็น
เกิด แก่ เจ็บ ตาย มันมีอยู่อย่างนี้
ภัยที่เกิดขึ้น คือความตาย เรียกว่า "มัจจุมาร" เป็นมารแก่จิตใจ
เราก็ต้องปลง ต้องวาง ปลงสังขาร
สังขารในที่นี้คือความคิดนึก ให้เป็นนิสังขาร พ้นจากความคิดนึก
ตราบใดที่เราตกอยู่ในสังขาร มันก็เป็นทุกข์ เพราะเราไม่พ้นจากความคิดนึก
เป็นจิตตสังขาร จิตที่ปรุงที่แต่ง เราก็ทุกข์อย่างนี้

ความยึด ความถือ มันเป็นทุกข์ ทุกข์ยังไม่แล้ว ยังตกนรกอีก
คือสักกายทิฏฐิ มาถือที่กาย สำคัญมั่นหมายที่กาย
วิจิกิจฉา ความลังเล ความไม่แน่ไม่นอน
สีลัพพัต รักษาศีลลูบๆ คลำๆ ไม่แน่ไม่นอน จิตใจก็ไม่บริสุทธิ์
เรามาขูดเกลาเอากิเลสออก จิตใจก็จะผ่องใสขึ้นมา

ความพอใจ ความไม่พอใจ มันเป็นอารมณ์ที่เกิดขึ้น
เรามาละความพอใจ ละความไม่พอใจ
สิ่งเหล่านี้มาจากตัวอวิชชาเป็นต้นเหตุ
เราก็ไปหลงความพอใจ ความไม่พอใจ
สิ่งเหล่านี้เป็นทุกข์

ตัวกรรมเป็นสิ่งที่กระทำลงไป เป็นเหตุเป็นผลที่มาจากตัวอวิชชา
เราต้องมาใช้กรรมในสิ่งที่เรากระทำไว้ มาใช้ผลของกรรม
ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้น เรายอมรับใช้กรรมให้หมด
มีอะไรก็ใช้ให้หมด เพราะแก้ไขไม่ได้
เราไม่หลง ไม่ติดในความมี ความเป็น ก็พ้นจากทุกข์

เราทำความดี แต่ว่ายังดีไม่แล้ว เราต้องระวังความไม่ดีที่จะแทรกแซงขึ้นมา
เรารักษาความดี เราต้องทำความดี
เรารักษาความดี แต่จิตใจไม่ทำความดี มันก็ไม่ได้ดี
มันอยู่ที่จิตตัวเดียว

พระพุทธเจ้าท่านสำเร็จมรรคผล อยู่ที่จิตใจ
ท่านบำเพ็ญ ประพฤติ ปฏิบัติ ท่านบวชที่ใจ
แต่ทุกวันนี้พากันบวชกายก่อน แล้วมาบวชใจทีหลัง
กว่าจะได้ศีลได้ธรรม ได้บุญได้กุศล มันเลยเป็นของที่ได้ยาก

เราไปยึดในโลกธรรม ยึดอัตตาธิปไตย ยึดตน ไม่ได้ยึดธรรมาธิปไตย
ถ้าเรายึดธรรมาธิปไตย ยึดธรรมเป็นใหญ่ เราจะได้ธรรม
แต่นี่เรายึดโลกเป็นใหญ่ ความทุกข์มันจึงเกิดขึ้น

ความเห็นแต่ผู้อื่นและความเห็นที่เข้าข้างตัว ไม่ได้เป็นความเห็นที่เป็นธรรม
เป็นความเห็นที่ผิด คือ อัตตาธิปไตย
ความเห็นที่ถูกต้อง คือ ธรรมาธิปไตย ต้องไม่เข้าข้างตัว เอาธรรมเป็นใหญ่
สิ่งไหนไม่ถูกต้อง เราต้องแก้ไข แก้ไขที่จิตที่ใจ ไม่ได้แก้ที่อื่น
โลกที่วุ่นวาย เพราะการเข้าข้างตัว เห็นแก่ตัว ไม่รู้ตัว
มัชฌิมา คือท่ามกลาง ไม่เข้าใครออกใคร
เมื่อแก้ไขได้แล้ว ความเป็นธรรมก็เกิดขึ้น

ร่างกายสังขารเราเสมือนท่อนไม้ ไม่มีประโยชน์
นอกจากจิตใจเรา ประพฤติ ปฏิบัติ ให้เป็นธรรมเท่านั้น
เราปฏิบัติจิตใจ บังคับกายให้ทำ ให้ประพฤติ ปฏิบัติ
แต่นี้ไม่อยากบังคับกาย กลัวตาย กลัวเจ็บ
จะมานั่งภาวนา ก็ผลัดวันประกันพรุ่ง ธรรมก็ไม่ได้เกิด
จะทำก็ไม่ได้ทำ ร่างกายก็ไม่มีประโยชน์อะไร ในเมื่อเราไม่ประพฤติ ปฏิบัติ

ท่านผู้เห็นธรรม ผู้ประพฤติ ปฏิบัติธรรม
เราอยู่เวลาเดียว ขณะเดียว ยังดีกว่าไม่เห็นธรรม
เพราะจิตใจส่งไปในโลกธรรม เห็นแต่โลกาธิปไตย
นั่งไปก็เจ็บปวด ขี้เกียจ ทุกขเวทนาก็เกิดขึ้น
ปีติธรรมไม่เกิด สัมปชัญญะก็ไม่รู้ตัวจิต

“ปุถุชน” แปลว่า ผู้หนา ตกอยู่ในประเภทหนาด้วยกิเลส
เรามานั่งขูดเกลากิเลสให้เบาบาง (นั่งภาวนา)
เราก็จะเห็นบุญ-กุศล เห็นศีลเห็นธรรม
เรานั่งภาวนาเป็นการขูดเกลากิเลสให้ผ่อนคลาย
พิจารณาให้รู้ให้เห็นความเกิด แก่ เจ็บ ตาย

ไฟที่เกิดขึ้น คือ ไฟราคะ ไฟโทสะ ไฟโมหะ
ไฟความเกิด แก่ เจ็บ ตาย
เรามานั่งดูไฟที่เกิดขึ้นจากภายในจิต
เมื่อรู้ เราก็ต้องระงับดับไฟ
เอาพุทโธเป็นเครื่องดับ พุทโธเป็นเครื่องกั้น ปัดเป่า
ระลึกพุทโธทุกลมหายใจเข้า-ออก

ทุกข์ เป็นของที่ทนได้ยาก
ถ้าเราอดทนในความทุกข์ที่เกิดขึ้นได้ แสดงว่ามีขันติ มีความอดทน พากเพียร
จิตไม่อยู่ที่จิต เพราะจิตชอบส่งออกนอกตัว
เราต้องกำหนดจิต โอปนยิโก น้อมเข้ามา
จิตใจที่แข็งกระด้าง ไม่อ่อนน้อม เพราะจิตยึดถือ มานะ
เห็นผิดเป็นชอบ เป็นจิตใจที่ใช้ไม่ได้

เราต้องเคร่ง เข้มงวดในศีลในธรรม
ผู้ที่เคร่ง เข้มงวด ประพฤติปฏิบัติ บุญกุศลก็จะเกิดขึ้น
จิตใจจะอยู่ในธรรม
ผู้ที่ย่อหย่อน คือผู้มีจิตใจอันเป็นบาป
ย่อหย่อนต่อการประพฤติปฏิบัติ ทำให้บาปอกุศลเกิดขึ้น

กรรมเป็นตัวทำให้เราเกิดขึ้นมา
ประกอบด้วยกายกรรม (ก้อนกรรม) และมโนกรรม (ใจ)
กรรมเกิดขึ้นด้วยอำนาจของอวิชชา ตัณหา กิเลส
เราจึงหมุนเวียนไปตามกรรม
โดยทั่วไป เราจะไม่รู้ไม่เห็นกรรมดีกรรมชั่วที่เรากระทำไปนั้น
เพราะอำนาจแห่งอวิชชาบดบัง
การภาวนา เมื่อเราระลึกอยู่กับปัจจุบันแล้ว
กรรมที่เราทำไว้ทั้งดีและชั่ว จะปรากฏให้เรารู้เห็น
สิ่งไม่ดีก็ให้เรารับรู้แล้วละไป ส่วนสิ่งที่ดีเราก็นำมาปฏิบัติต่อไป

จิตที่เกิดปีติธรรม คือ จิตที่มีสมาธิ ตั้งมั่นแน่วแน่ในธรรม
การฝึกอบรมจิตเป็นการชำระจิตใจให้ผ่องใส
ให้รู้เท่าทันตามความเป็นจริง คือ ความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตาย
ให้รู้เหตุรู้ผลที่มันเกิดจากภายในจิต ว่ากรรมเป็นของของตัวเราเอง
เราทำกรรมอะไรไว้ย่อมได้รับผลของกรรมนั้น

การภาวนาเป็นการฝึกจิต ให้มีสติ ระลึก ตั้งอยู่
เพราะธรรมชาติของจิตชอบเลื่อนลอยไปตามอารมณ์ต่างๆ
เราจึงฝึกอบรมจิตไม่ให้เลื่อนลอย ด้วยการระลึกอยู่กับ "พุทโธ"
แต่ก่อนอื่นนั้น จิตต้องมีความเชื่อมั่น เลื่อมใสในพระรัตนตรัย
การประพฤติปฏิบัติจึงจะเกิดผล
เราต้องเชื่อเรื่องกรรม ใครทำคนนั้นได้ ทุกอย่างอยู่ที่ตัวเรา
เราต้องละความชั่ว ทำความดี
พระธรรมย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรม ไม่ให้ตกไปในทางที่ชั่ว

บุญกับกุศล เป็นของคู่กันที่เกิดจากการกระทำ
ซึ่งเราจะรู้สึกได้จากภายในจิตที่มีลักษณะผ่องใส เยือกเย็น และมีความสุข
บาปกับบุญ ก็เป็นของคู่กัน
จิตนั้น เดี๋ยวก็รับเอาบาป เดี๋ยวก็รับเอาบุญ เพราะเรายังหลงอยู่กับกิเลส
การอบรมจิต ทำให้เราเห็นบาป บุญ ที่เราได้กระทำไป
บาปคือสิ่งที่เราต้องละ บุญคือสิ่งที่เราต้องประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความสุข

การบำเพ็ญเพียรภาวนา เป็นการรักษาบุญกุศลในจิต
ไม่ให้เสื่อม ให้มีคงที่ หรือเจริญยิ่งขึ้นไป
จิตที่เป็นกุศล ทำให้เราไม่เบียดเบียนตัวเราเองและผู้อื่น
การฝึกจิตเป็นเรื่องยาก เพราะจิตไม่มีตัวตน การปฏิบัติจึงต้องมีความจริงใจ
ฝึกจิตให้มีสติ สัมปชัญญะ
ปฏิบัติตามพระธรรมของพระพุทธเจ้า เพื่อให้จิตเป็นบุญกุศล
ผลจากการปฏิบัติภาวนาจะเกิดที่ตัวเราเอง
ซึ่งจะได้บุญกุศลหรือไม่ ก็อยู่ที่ตัวเรา ไม่ต้องไปโทษสิ่งอื่น

ธรรมชาติของจิตมักชอบปรุงแต่งไปตามความนึกคิด อารมณ์ โลภ โกรธ หลง
ความสงบ ความสุข จะเกิดขึ้นได้เมื่อเรารู้จักระงับจิตไม่ให้ปรุงแต่งไปตามอารมณ์
เราต้องฝึกจิตให้รู้ตัวสมมติต่างๆ ที่จิตไปยึดถือ
ให้รู้ว่ามันเป็นทุกขัง อนิจจัง และอนัตตา
แล้วละสิ่งที่ยึดถือนั้นเสีย จิตก็จะเกิดกุศลขึ้น
เมื่อเราระงับจิตได้ จิตก็จะเกิด ญาณ ปัญญา วิทยา
จิตจะมีความผ่องใส เกิดญาณ รู้เห็นทุกสิ่งทุกอย่าง

การบำเพ็ญเพียรภาวนา เป็นการรักษาจิตให้อยู่ที่จิต ให้อยู่ในความสงบ
ไม่ปล่อยจิตให้ฟุ้งซ่านไปตามกิเลส อารมณ์ ความคิดเห็นปรุงแต่งต่างๆ
การมีความเชื่อมั่นในคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าและการปฏิบัติอย่างจริงใจ
จะทำให้จิตของเรามีศีลธรรม
เมื่อนั้น การพิจารณาเราก็จะเห็นสัจจธรรม ว่า บาป บุญ กุศล มีจริง
กิเลส เป็นตัวสร้างเวรกรรมไม่รู้จักจบสิ้น เราต้องระงับดับให้หมดไปจากจิต
เมื่อดับกิเลสได้ จิตของเราก็จะมีแต่ความสุข ความสงบ
ไม่มีความทุกข์ ความวุ่นวายใจ

การน้อมเข้ามาพิจารณา ให้จิตอยู่ที่จิต ให้จิตมีสติ
เป็นการควบคุมจิต รักษาจิต ด้วยสติธรรม สมาธิธรรม
หมายถึงการที่จิตทรงไว้ซึ่งธรรม ไม่หวั่นไหวไปตามอารมณ์ที่โลกเป็นอยู่
จิตที่ทรงธรรมจะเป็นจิตที่มีเหตุผล จะพิจารณาเห็นตามความเป็นจริง
ว่า รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เป็นทุกข์ ไม่เที่ยง และไม่มีตัวตน
รู้เห็นถึงความเกิด แก่ เจ็บ ตาย ว่าเป็นสิ่งที่ต้องเกิด เป็นอยู่ แล้วดับไป

การบำเพ็ญเพียรภาวนา เป็นการทำให้จิตมีสติอย่างต่อเนื่อง
การที่ไม่มีความต่อเนื่องเพราะเราอยู่ใต้อำนาจของกิเลส
จึงมีแต่ความเกียจคร้าน มักง่าย
เราต้องเพียรรักษาจิตไม่ให้คิดไปตามอารมณ์ต่างๆ ทั้งในอดีตและอนาคต
พิจารณาให้เห็น ให้รู้เฉพาะตัวของเราในปัจจุบันเท่านั้น

การภาวนาอยู่กับ "พุทโธ" เป็นการฝึกหัดจิตให้มีสติสัมปชัญญะ รู้ตัวของตัวเอง
ถ้าไม่กำหนด จิตของเราจะเลื่อนลอย ฟุ้งไปไม่มีจุดหมายปลายทาง
วิ่งวนอยู่กับภพชาติ คือ ความเกิด ความตาย ไม่มีจุดจบ
การภาวนาทำให้วงเวียนภพชาติสั้นเข้า น้อยลง
เมื่อจิตสงบ จะรู้เห็นว่าทุกสิ่งล้วนเกิดขึ้นแล้วดับไป
มีแต่ความทุกข์ ไม่มีตัวตน ไม่มีความเที่ยง
จิตจะเกิดความสลดสังเวช ที่เรียกว่า "ธรรมสังเวช"
สลดในความเป็นจริงที่จิตเข้าไปรู้ ไปเห็นนั้น

การทำบุญ คือการทำจิตใจให้เป็นบุญกุศล
หมายถึงว่า ต้องทำด้วยความจริงใจ บริสุทธิ์ใจ
เช่น การให้ทาน เป็นการเสียสละ ให้ความตระหนี่ถี่เหนียวที่จิตใจของเราเบาบางลง
การภาวนา เป็นการทำใจให้เป็นกุศล เราต้องทำอย่างจริงใจ เต็มใจ
คือ ต้องไม่มีความบกพร่องหรือบาปเกิดขึ้นในจิต เราจึงจะได้บุญกุศล มีความสุข
การทำบุญ ถ้าเป็นการทำไปตามโลกนิยม หรือประเพณี
โดยไม่ได้ทำจากจิตแล้ว ถือว่าไม่ใช่การทำบุญที่แท้จริง
ผู้ทำก็จะไม่ได้บุญกุศล หรืออาจจะเกิดบาปแทนก็ได้

การภาวนา เป็นการรักษาจิตให้มีสติ ปัญญา ศรัทธา ความเพียร และความอดทน
มิฉะนั้นแล้วจิตก็จะหลงไปตามโลกธรรม กิเลส อารมณ์ต่างๆ ที่จิตไปยึดถืออยู่
เมื่อเรามีความเชื่อมั่นในพระรัตนตรัย การภาวนาก็จะเห็นสัจจธรรม
คือ ความเกิด แก่ เจ็บ ตาย การมีอยู่ ดับไป ของร่างกายสังขาร
ว่าล้วนแต่เป็นทุกขัง อนิจจัง อนัตตา
เมื่อเรารู้เห็นแล้ว ให้ละ ดับ ความรู้เห็นนั้นเสีย
ก็จะเกิดความสุข เกิดปีติธรรมขึ้นที่ตัวเรา
การที่เราไม่เห็นธรรม ก็เพราะเรายังมีความเชื่องมงายคล้อยไปตามกิเลสนั่นเอง

ผู้ที่จะได้ชื่อว่าเป็นผู้รักษาศีล มีศีลจริงๆ ต้องเป็นผู้ที่มี "เจตนาในการละเว้น"
ศีลที่เราตั้งใจจะรักษาจึงจะสมบูรณ์

จิตคนเราเหมือนลิง ชอบดิ้นรนกระสับกระส่าย จับไม่อยู่ และฝึกยาก
พระท่านจึงให้เรา "โอปนยิโก" คือให้น้อมพิจารณาที่ตัวเรา เพื่อจะได้เห็นตัวเรา
ให้เพียรรักษาจิต ปลูกฝังจิตของเรา ให้มีศีลมีธรรมตามคำสอนของพระพุทธเจ้า
เพื่อจะได้เกิดบุญ กุศล มีจิตที่ฉลาด มีปัญญาพิจารณารู้เหตุรู้ผลที่เกิดในจิต
รู้กรรม ผลของกรรมที่เกิดขึ้น
ความเกิดแก่ เจ็บ ตาย ของร่างกายสังขารที่เป็นอยู่
ให้เพียรรักษาจิตอยู่กับ "พุทโธ"
ไม่ปล่อยไปตามอารมณ์ต่างๆ คือกิเลส ที่ทำให้จิตเศร้าหมอง
โลกมีแต่ความวุ่นวาย ความทุกข์ โลภ โกรธ หลง
เราต้องละ วาง ปลง สิ่งเหล่านี้ สละความตระหนี่ในใจออกไป
จิตเราก็จะแจ่มใสมีความสุข

การบำเพ็ญเพียรภาวนา ต้องทำด้วยความเต็มใจ พอใจ ไม่เหลาะแหละ
คือการทำจริง ทำด้วยความไม่สงสัย เชื่อมั่นแน่วแน่ในธรรม
ผลที่ได้คือ ความเป็นใหญ่ หรือความแก่กล้า ก็จะเกิดขึ้น
คือ ความศรัทธา ความเพียร สติ สมาธิ ปัญญา
เมื่อนั้น จิตของเราก็จะเกิดความสุข ความปีติ คือ ความอิ่มไปด้วยบุญ กุศล
จิตของเราก็จะเป็นผู้ฉลาด พิจารณาสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากภายในจิตด้วยเหตุผล
เชื่อและยอมรับในกรรมที่เรากระทำและผลของกรรมที่เกิดขึ้น

การบำเพ็ญเพียรภาวนาเป็นการสะสางกิเลสซึ่งเป็นเสี้ยนหนามฝังในจิต
เป็นการชำระ ปลง ละ วาง กิเลส
ความโลภ หลง ตัณหา อวิชชา ทิฏฐิ มานะ ที่อยู่ในจิต
เพื่อทำให้จิตผ่องใส กิเลสผ่อนคลายไป
จิตใจก็ไม่เศร้าหมอง จิตจะเกิดปีติธรรม อิ่มไปด้วยธรรม
มองเห็นสัจจธรรมที่เกิดจากภายในจิต

เมื่อเราเกิดมาแล้ว ความแก่ เจ็บ ตาย เป็นสิ่งที่เราหนีไม่พ้น ทุกคนต้องประสบ
เราตายแล้วไม่ได้อะไร นอกจากกรรมที่เราได้กระทำไว้
คือทำกรรมดี ย่อมได้ดี ไปสู่สุคติ
ทำกรรมไม่ดี ย่อมได้ไม่ดี ไปสู่ทุคติ
เราต้องฝึก ปลง ละ วาง กิเลส เพื่อความหลุดพ้น ด้วยการภาวนา
ให้เกิด สติ ปัญญา รู้เห็นว่า ร่างกาย สังขาร ล้วนแต่เป็นทุกข์ ไม่เที่ยง
จิตของเราก็จะเกิดความเบื่อหน่าย คลายการยึดถือ ซึ่งจะนำไปสู่การพ้นทุกข์

การรักษาจิตให้ตั้งอยู่ด้วยความเป็นธรรม
คือทรงไว้เพื่อไม่ให้โลกธรรมซึมซาบเข้ามาในจิต
จะทำให้จิตฟุ้งซ่าน ความสุข บุญ กุศล ก็จะไม่เกิดขึ้น
จิตที่ไม่เป็นธรรม จะมีแต่ความวุ่นวายเดือดร้อน เพราะจิตงมงายไปตามกิเลส
การชำระกิเลสที่ฝังในจิต เราต้องทำด้วยตัวของเราเอง
ให้จิตรู้เท่าทันสัจจธรรม ความเกิดดับ เกิดแก่เจ็บตาย
จิตก็จะไม่เกิดความโลภ โกรธ หลง
เราตายแล้วก็เอาอะไรไปไม่ได้ ทุกอย่างทิ้งไว้บนโลกให้คนอื่นได้ใช้ต่อไป

การประพฤติปฏิบัติของพระสงฆ์ต้องให้อยู่ในธรรมวินัย
ต้องรู้ว่าอะไรถูกต้อง อะไรอยู่ในธรรมวินัย
อะไรทำให้เกิดความเศร้าหมอง อะไรควรละเว้น และอะไรควรนำออกจากจิตใจ
พระสงฆ์จึงต้องตรวจดูตนเองด้วยการปฏิบัติภาวนา
ให้ละกิเลส ตัณหา มานะ ทิฏฐิในจิตออกไป
อย่าปล่อยให้เวลาผ่านไปตามพรรษาที่มากขึ้นโดยไม่ได้ประโยชน์อะไร
เมื่อประพฤติปฏิบัติอยู่ในธรรมวินัยด้วยความจริงใจแล้ว
ผลที่ได้คือ จะทำให้จิตใจสงบ บริสุทธิ์ผ่องใส
เหมือนพระอริยเจ้าที่ท่านปฏิบัติ

การบำเพ็ญเพียรภาวนา ให้กำหนดปัจจุบัน ปัจจัตตัง คือเฉพาะสิ่งที่เราระลึกอยู่
คือ "พุทโธ" กับลมหายใจเข้าออก
อดีตได้ล่วงไปแล้ว ส่วนอนาคตก็ยังมาไม่ถึง ไม่มีประโยชน์ที่จะไปคิดถึง
เมื่อจิตอยู่ที่จิต เราก็จะมีความสุข เกิดปีติธรรม คือความพอใจในสิ่งที่เราทำอยู่
การจะเกิดความรู้สึกเช่นนี้ เราต้องเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองเท่านั้น
โดยพื้นฐานจิตของเราต้องมีความเชื่อ ความเลื่อมใสในธรรม และเรื่องกรรม ผลของกรรม

ชาติคือความเกิด ที่เป็นทุกข์
โดยจิตของเราไปยึดถือเอาสิ่งสมมติว่าเป็นตัวตน เป็นเราเป็นเขา
โดยทั่วไปจิตของคนมักชอบส่งไปภายนอกตัว ให้หลงลืมทุกข์ ลืมวันคืนไป
จิตจะมีมานะ ทิฏฐิ จึงมองไม่เห็นทุกข์ ไม่เห็นภัยในวัฏสังสาร
คือราคะ โทสะ โมหะ ความเกิด ความแก่ ความเจ็บ และความตาย
ทำให้ชีวิตหลงไปกับสิ่งเหล่านี้
การภาวนาจึงให้น้อมจิตเข้ามาพิจารณา ให้จิตมองเห็นความจริง
เพื่อละตัวเหตุ ตัวสมมติ ที่ทำให้เกิดทุกข์ โดยให้ระลึกอยู่กับ "พุทโธ"
ซึ่งจะเป็นเครื่องแก้สมมุติ ข่มสมมุติ ทำให้เรารู้เห็นตัวสมมุติที่เราไปหลงอยู่

การบำเพ็ญบุญ เมื่อบาปแทรกเข้ามา เราต้องละบาป
อย่างที่ท่านเรียกว่า "ละบาป บำเพ็ญบุญ"
ต้องอย่าให้จิตเห็นผิดเป็นชอบ คล้อยไปตามบาป
การที่จิตมีเจตนาในการละเว้น ถือว่าจิตเป็นกุศล เป็นผู้ฉลาด
รู้จักระงับ ดับ สิ่งที่รู้เห็น ไม่ให้เกิดการเห็นผิดเป็นชอบ คล้อยไปตามบาป
การนี้จิตจะต้องมีสติ ใช้สติ ปัญญา ในการรู้เห็นและแก้ไข
รู้เห็นเท่าทันตามความเป็นจริงของโลก แล้วให้ปลง ละ วาง สิ่งที่รู้เห็นเสีย
จิตก็จะเป็นบุญกุศล มีความผ่องใส
ดังที่ท่านว่า "ละบาป บำเพ็ญบุญ ทำจิตใจให้ผ่องใส"

เราจะเอาบาปหรือเอาบุญ เราก็ต้องถามตัวเอง
ถ้าเอาบุญ เราก็คงจะได้บุญ เพราะเราละบาปเพื่อเอาบุญ
เราต้องละก่อน ละบาป ตัวบาปมันตามเรามาอยู่เสมอ
คือตัวกิเลส ตัวอวิชชา ตัณหา เหล่านี้มันอยู่ที่จิตใจเราแล้ว

จิตมักจะถูกปรุงแต่งไปตามอารมณ์
อวิชชา ตัณหา คือกิเลสตัวที่ทำให้เกิดทุกข์
คนเราเกิดมาด้วยกิเลส กิเลสทำให้เกิดกรรม เรียกว่า กรรมกิเลส
หรือเรียกได้ว่า กรรมก็คือกิเลส กิเลสก็คือกรรม
การมาฝึกปฏิบัติ ก็เพื่อให้จิตเป็นผู้ฉลาด
คือมีสติ ปัญญา รู้เหตุรู้ผลที่มันเกิดขึ้น
ให้รู้เห็นตามความเป็นจริงว่า ชาติ ชรา มรณะ
รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ
ทุกสิ่งล้วนเป็นทุกขัง เป็นอนิจจัง เป็นอนัตตา
เมื่อรู้เห็นแล้ว เราต้องดับทุกข์เสีย ด้วยการชำระกิเลส
ละ ปลง วาง เพื่อตัดภพ ตัดชาติ การเกิดของเราเสีย

เราเกิดเป็นมนุษย์ก็ให้รู้ว่าเราเป็นมนุษย์
กว่าเราจะได้เกิดเป็นมนุษย์นั้นเป็นของหาได้ยาก
เมื่อเกิดมาแล้วเราก็ควรรักษาตัวกรรม (การกระทำ) ให้เป็นมนุษย์ อย่าเป็นสัตว์
สัตว์นั้นไม่รู้ว่าอะไรควรทำและไม่ควรทำ ไม่รู้กรรมดี กรรมชั่ว

ข้อมูลที่เราป้อนเข้าไปในจิตใจคืออารมณ์
เราเอาพุทโธป้อนเข้าไปที่จิต จิตอยู่กับพุทโธ
ข้อมูลต่างๆ ที่เกิดขึ้น เราเอาข้อมูลที่เป็นกุศลมูลเข้าที่จิต (สติ ปัญญา สมาธิ)
โปรแกรมที่เราตั้งไว้ คือ สัมมาทิฏฐิ (รู้เห็นทางชอบ)
ฝึกจิตให้รู้เห็นในทางชอบ กำจัดตัวมิจฉาทิฏฐิออกจากจิต
สติเป็นผู้ควบคุมจิต ปัญญาเป็นผู้รอบรู้
ภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดขึ้นเพราะเราภาวนา

จิตที่เรารักษาดีก็นำความสุข ความสงบมา
เรารักอยู่กับความดี ความดีก็ปรากฏขึ้น
เรานั่งภาวนาเป็นการคัดเลือกสิ่งที่ดี ทำความดี รักษาความดีไว้
จึงได้ชื่อผู้ภาวนา คือผู้ทำให้เกิดให้มีบุญ-กุศล มีสติ รู้เหตุ รู้ผล

มโนกรรม คือการกระทำทางใจ
เรายินดีในบุญ ความขยันหมั่นเพียรเกิดขึ้น
เรายินดีในบาป มีแต่ความเกียจคร้าน ง่วงเหงาหาวนอน
เราสร้างบุญสร้างกุศลให้มีขึ้นในตน สร้างประโยชน์ในตน

ร่างกายเจ็บป่วย เราก็รักษากาย
เรานั่งภาวนา เราก็รักษาจิต ไม่ให้หลงไปตามอวิชชา ตัณหา มานะ ทิฏฐิ
รักษาจิตแล้ว จิตใจเราก็มีความสุข
ความสุขอื่นนอกจากความสงบไม่มี
สงบจากความยึดถือ หมายมั่น ปรุงแต่ง
เรากำหนดให้รู้ ปัจจัตตัง รู้เฉพาะตัวจิต

ฝึกหัดจิตให้เกิดความสุข เป็นสุขภาพทางจิตใจ
ฝึกหัดจิตให้เป็นกุศล เป็นกุสโล (ผู้ฉลาด) ฝึกหัดจิตให้เป็นผู้ฉลาด
รู้จักปลง รู้จักวาง ความสุขก็เกิดขึ้น ความหนักอกหนักใจไม่มี จิตมีความสุข
สุขภาพดีเป็นไปตามร่างกายสังขาร กายสังขาร วจีสังขาร มโนสังขาร เราหอบอยู่อย่างนี้
แต่ถ้าเรารู้จักละ รู้จักปลง รู้จักวาง จิตเราก็เบาสบาย
ความทุกข์ก็ไม่เกิดขึ้น มีแต่ความสงบ

ร่างกาย จิตใจ เป็นกรรมฐาน
ฐานคือที่ตั้ง ตั้งอยู่อย่างไร จิตใจตั้งอยู่ในทางบุญหรือทางบาป
ปลูกฝังจิตใจ เชื่อกรรม ผลของกรรมที่เราทำไว้
ให้มีความละอาย เกรงกลัวบาป
บาปมีแต่โทษ เป็นทางไปนรก (อบายภูมิ)
ถ้าเป็นบุญ-กุศล ก็ไปสวรรค์
ให้รู้คุณพระพุทธ พระธรรม-พระสงฆ์ คุณบิดามารดา ครูบาอาจารย์
ในเมื่อเรารู้จักคุณค่า ตัวเราก็มีค่า คุณค่าอยู่ที่จิตใจ ไม่ได้อยู่ที่เนื้อหนัง
จิตใจมีค่า ร่างกายก็ทำให้มีค่า คือทำประโยชน์แก่ตนและคนอื่น

เรานั่งภาวนาเพื่ออะไร เพื่อเลือกตนเอง ไม่ได้ไปเลือกคนอื่น
สรรหาสิ่งที่เป็นบุญเป็นกุศลทั้งในภพนี้และภพหน้า บุญ-กุศลจะติดตามตัวไป
ธรรมทั้งหลายเกิดขึ้นจากจิตใจตนเอง
ธรรมที่เกิดขึ้นทำให้จิตใจของเรามีความปีติ ยินดี พอใจในการประพฤติปฏิบัติ
ถ้าจิตใจเป็นบาป ไม่อยากทำบุญ ไม่เอาคุณงามความดีใส่ตัว
เป็นคนพาล มิจฉาทิฏฐิ เห็นผิดเป็นชอบ ไม่รู้จักบาปจักบุญ
แล้วจะได้อะไร
ก็ได้แต่บาป บาปเป็นสิ่งที่เราจะต้องละ ไม่ควรยินดี

ความขี้เกียจ ความมักง่าย ถ้าติดอยู่ในผู้ใด
ผู้นั้นมีแต่ความเลว ไม่มีดี เอาดีไม่ได้

ผู้ไม่บำเพ็ญ ประพฤติปฏิบัติ ตายไปก็จมอยู่ในนรก
จมอยู่ในวัฏฏะ จมในกิเลส ความโลภ ความโกรธ ความหลง
ผู้ที่บำเพ็ญ ประพฤติปฏิบัติ ผู้ออกจากโลก
คือ ผู้รักษาศีล ภาวนา ทำใจให้อยู่ในความสงบ
มีสติสัมปชัญญะ รู้ตัวของตัวเอง
จึงได้ชื่อว่าเป็นผู้ประกอบความเพียรด้วยความไม่ประมาท

ความเสียสละไม่เป็นพิษเป็นภัย แต่เป็นที่ยินดีของนักปราชญ์
ผู้เสียสละย่อมเป็นที่ยินดีของผู้บำเพ็ญบุญ
อย่างพระเวสสันดร ท่านปฏิบัติธรรม
บริจาคทาน ให้อภัยทาน ให้ด้วยความเมตตา
เรามาภาวนาก็ให้รู้จักเสียสละ เป็นผู้ให้
เรามาอบรมจิตใจให้รู้จักบุญกุศล คุณงามความดี
ความดีที่เราปฏิบัติแล้วก็ไม่หนีหายไปไหน
เรามาบำเพ็ญ ประพฤติปฏิบัติ เราก็เป็นผู้เสียสละบุญ
เรามาทำบุญ เราก็ให้บุญให้กุศล เป็นการเสียสละ
ถ้าเอาบาปมาทำบุญ เราก็ได้บาป ไม่ได้บุญ
เหมือนว่าเราทำบุญเพื่อแสวงหาผลประโยชน์

การปลูกฝังจิตใจให้เกิดความเชื่อ ความเลื่อมใสในพระพุทธเจ้า
ที่ท่านประพฤติปฏิบัติมา ท่านละอะไร ท่านเลือก ท่านเอาอะไร
เราก็เอามาเป็นตัวอย่าง
อย่างชาดกต่างๆ ที่ท่านบำเพ็ญ ประพฤติปฏิบัติมา
จิตใจของเราเอาใจใส่ไหม เรารู้ไหม ก็ไม่รู้

เทศน์ก็เทศน์ไปอย่างนั้น อ่านก็อ่านไปอย่างนั้น ไม่เข้าถึงจิตถึงใจ
ที่มันพอใจคือความง่วงเหงาหาวนอน ความเกียจคร้าน ฝังลงไปในจิตใจ
บุญ-กุศล ก็เลยไม่ได้ ได้แต่ความเห็นผิดเป็นชอบ ชอบในทางที่ผิด
สติปัญญาจึงไม่เกิด เลยไม่รู้ ไม่เห็นบาป ไม่เห็นบุญ

เราทำจิตใจเสมือนว่า "แผ่นดิน" เราก็ไม่เดือดร้อน
ใครจะเหยียบ ใครจะย่ำ ใครจะเทอะไรลงไป แผ่นดินก็เป็นแผ่นดิน
จิตใจของเราเสมือนแผ่นดิน ไม่หวั่นไหว
ทำจิตใจเสมือน "น้ำ" น้ำจะเอาไปราดอะไรก็ได้ทั้งนั้น
ให้รู้จักใช้ จิตใจ จะใช้ชำระล้างใจ ล้างสิ่งสกปรกออกมา
เราฝึกหัดจิตใจเสมือนว่า "ผ้าขี้ริ้ว" จะเช็ดจะถูอะไรได้หมด เป็นประโยชน์ทั้งนั้น
เรามาละ มาปลง มาวาง แล้วแต่จะเป็นไป ไม่ยินดียินร้าย
ฝึกหัดจิตให้เป็นธรรม เราก็ไม่เดือดร้อน

ไฟที่ให้แสงสว่าง กับไฟที่ไหม้จิตใจ มันคนละอย่างกัน
ไฟที่ให้แสงสว่าง คือไฟที่ส่องทางให้รู้จักทางไปสวรรค์ ทางนิพพาน
เป็นแนวทางที่ถูก
แต่ไฟราคะ ไฟโทสะ ไฟโมหะ ไฟไหม้จิตใจ ใครอยากได้
ได้ไปแล้วก็เผาจิตใจ มีแต่ความร้อน
ใครว่าไม่ถูกใจ ก็จะเอาไฟสุมหัวเขา เป็นแบบนี้
เรามาฝึกหัดอบรมจิตใจให้รู้จักวิธีดับไฟราคะ ไฟโทสะ ไฟโมหะ เราก็จะได้เย็นใจ
ไปอยู่ที่ไหน ก็มีแต่ความเย็น

ธรรมดาคนพาลชอบหาเรื่องยุแหย่ หาเรื่องที่มันทำให้เจ็บใจ ก็พูดขึ้นมา ว่าขึ้นมา
เราต้องเป็นผู้มีความอดทน ทนลำบาก ทนเจ็บ ทนเจ็บใจ
ถ้าอดแล้วแต่ไม่ทน การอดก็ไม่มีประโยชน์
ถ้าอดทนได้ ผู้นั้นได้ชื่อว่า "ผู้รักษาศีล" (กาย วาจา ใจ)
ผู้ที่ไม่รักษาจิตใจจึงได้กล่าวออกมาให้คนนั้น-คนนี้เจ็บใจ ช้ำใจ
สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่สร้างความหายนะให้แก่ตนเอง

โลกนี้มันเป็นอยู่อย่างนี้ มีนินทา มีสรรเสริญ เพียงเท่านี้
มันเป็นโลกธรรม ไม่ใช่เป็นศีลเป็นธรรม
ผู้มีศีลธรรม เขาระมัดระวังคำพูด รักษากาย รักษาวาจา รักษาใจ
เราเข้าวัดเพื่ออะไร เพื่อวัดจิตวัดใจ คือรักษาจิตรักษาใจ ให้อยู่ในศีลในธรรม
อบรมจิตใจของเราให้เชื่อมั่นและแน่วแน่ในสัจจธรรม
เราปฏิบัติดี ปฏิบัติเป็นธรรม เราก็จะได้ธรรมขึ้นมา
เราจะได้สิ่งที่ชอบ ที่เป็นประโยชน์แก่ตนและบุคคลอื่น
ไม่ใช่เป็นผู้ที่พูดเพ้อเจ้อเหลวไหล หาสาระไม่ได้

ความเกิด ความแก่ ความเจ็บไข้ได้ป่วย ความตาย
การพลัดพรากจากของรักของชอบใจ
ล้วนแต่เป็นความทุกข์ทั้งนั้น
เราจะนั่ง จะนอน จะเดิน จะไปไหนมาไหนก็ตาม
ความทุกข์ตามเราอยู่ตลอดเวลา
เรามัวเมา หลงอยู่กับสมมุติ
มัวเมาในความสุข มัวเมาในความไม่ตาย มัวเมาอยู่อย่างนั้น
เกิดขึ้นมาแล้วมันก็ดับไป เกิด-ดับ เกิด-ดับ อยู่อย่างนี้
อะไรเกิดขึ้นก็ตาม ความทุกข์มันก็ตามกับความที่มันเกิด ไม่ว่าอะไรทั้งนั้น

ความสุขทั่วๆ ไปที่โลกนิยม มีแต่ความสุขที่เจือด้วยอามิส
เจือวัตถุ เจือด้วยสิ่งของ ที่เรียกว่า สิ่งที่พอใจ
หาได้รู้ไม่ว่า ความทุกข์มันเกิดขึ้นกับสิ่งที่พอใจ โดยไม่รู้ตัว
เรียกว่า "ความสุขที่เจือด้วยความทุกข์"
ความสุขอันแท้จริงคือความสงบ ความไม่ยึดไม่ถือ
ระงับสังขาร ระงับความปรุงความแต่ง มันก็เป็นสุข

เรามาเข้าวัดปฏิบัติธรรม
เรามีหู มีตา ตาเห็น หูได้ยินได้ฟัง ภายในวัดใจเป็นอย่างไรเรารู้
ไม่ใช่เพียงว่ามาถวายทานว่าได้บุญ
ไม่ใช่มานั่งหลับหูหลับตา ไม่ใช่มานั่งเพื่อหาค่านิยม
ถ้าเอาบุญ เรารู้ว่าอะไรผิด อะไรถูก อะไรควร-ไม่ควร จิตใจเราให้รู้
ถ้าไม่เช่นนั้น เราเข้ามาทำลายตัวเอง ทำลายคนอื่น
ความผิดเหล่านี้มันเกิดขึ้นที่ตัว
นรกมีไว้ทำไม มีไว้ให้ใคร มีไว้ให้ผู้มีจิตใจเป็นบาป ผู้เห็นผิดเป็นชอบ

ภาวนา คือการกระทำจิตให้เกิดให้มีสติ
สติ คือความคิดนึก ความปรุงความแต่ง
เรามีสติ มีจิตใจ แต่ปราศจากจิต
เสมือนรถ รู้จักแต่ขับ ไม่รู้จักเบรค ไม่รู้หลบ (คือพวงมาลัย)
ถ้าเราปล่อยไปตามอารมณ์ คือมีแต่เร่งกับเร่ง (เร่งด้วยเครื่อง)
ไม่มีสติ ไม่ระมัดระวัง มันก็มีแต่ชนกับชน
สุดท้ายก็ได้แต่ความเสียหายเกิดขึ้น
เรามานั่งให้รู้จักความปลอดภัยของจิต ว่าอะไรควรผ่อน อะไรควรคลาย
ถ้าเราไม่รู้ เราก็ไม่มีสติ ปราศจากจิต

ทุกคนเกิดขึ้นมาแล้วจะหนีความตายไปไม่พ้น
เราต้องไม่ประมาท ไม่เสียทีที่ได้เกิดขึ้นมาแล้ว
ชีวิตที่ล่วงไป เราได้ทำอะไรไว้บ้าง ที่เป็นประโยชน์ หรือทำลายตนเอง
ในชั้นสวรรค์ เขาไม่ได้ถามว่ามีสมบัติเท่าไร
แต่ผู้ใดรักษาศีล ประพฤติ ปฏิบัติธรรม
ครั้นถึงเวลา เทวดาก็เอาราชรถมารับ เฉพาะผู้มีศีลธรรม
ผู้ที่ไปสวรรค์ คือผู้รักษาศีล ผู้ที่มีสมบัติในสวรรค์ คือผู้มีศีล

ความทุกข์เกิดขึ้นทุกเวลา ทุกวัน เพราะเรามีร่างกายสังขารเป็นก้อนทุกข์
เราเอาก้อนทุกข์มานั่งภาวนาให้รู้จักทุกข์
แต่ทุกข์เป็นของที่ทนได้ยาก
ถ้าเราทนได้ จะรู้จักเหตุของความทุกข์ที่เกิดขึ้น
ก็ไปดับที่เหตุ ไม่ยึดไม่ถือ
เราจึงระลึกพุทโธ เป็นเครื่องดับเหตุ
ฝึกจิตให้อยู่ที่จิต แล้วจิตก็เป็นหนึ่ง เป็นเอกัคคตา

คนเราเกิดมาแล้วความทุกข์ก็ตามมา
ความทุกข์คือ การเกิด แก่ เจ็บ ตาย
รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ก็เป็นทุกข์
ทุกข์เป็นของควรกำหนดรู้
เราพากเพียรปฏิบัติไป เราจะเห็นทุกข์ ความเจ็บปวด ร่างกายสังขาร
ถ้าจิตใจมัวเมาอยู่กับทุกข์ เราก็ไม่รู้จักปลง รู้จักวาง
จิตใจเป็นนามธรรม มีสุข มีทุกข์ มีอุเบกขา
เราดับทุกข์ที่จิตได้ ความสุขก็เกิดขึ้น

กรรมเป็นตัวอย่างไรเรายังไม่เห็น แต่สำคัญตัวว่ารู้ ว่าเห็น ใช้ไม่ได้
กรรมที่เราทำไว้กี่ภพกี่ชาติ เราใช้กรรมแล้วหรือยัง
ไฟราคะ ไฟโทสะ ไฟโมหะ ไฟที่ความเกิด แก่ เจ็บ ตาย เผาตัวเราอยู่ตลอด
ภายในจิตใจเรามีแต่ความเร่าร้อน เราก็จมอยู่ในความมืด ความหลง
เราจึงต้องฝึกให้ใจมีสติ จะได้รู้กรรมที่เราได้กระทำ

พระอริยเจ้าท่านบำเพ็ญ ประพฤติ ปฏิบัติจริง
ความจริงก็ปรากฏแก่ท่าน
แต่เราทำอะไรก็ไม่จริง เราก็ไม่เห็นความจริง
เราจะเห็นความจริง คือทุกข์ที่เกิดขึ้นภายในจิตเท่านั้น
เราเอาความหลงเป็นเจ้าเรือน
หลงในวัตถุ ฤทธิ์เดช ลาภ ยศ สรรเสริญ ซึ่งไม่มีความจริง
เราต้องฝึกอบรมจิตใจให้รู้จักละ รู้จักปลง รู้จักวาง สิ่งที่เรายึดถืออยู่

ชีวิตที่ผ่านไป เรามีเวลานั่งภาวนาไหม
เป็นโอกาส โชคลาภอย่างหนึ่ง
นั่งให้รู้ นั่ง ๑-๒ ชั่วโมง ก็นั่งไป
ไม่เห็นใครมานั่งภาวนาตาย ถ้าจะตายก็ให้ตายไป
นั่งให้เห็นบุญ-บาป บุญ-บาป อยู่ที่จิตใจ
ถ้าจิตใจยินดี พอใจ การประพฤติก็เป็นบุญขึ้นมา
ถ้าทำแล้วเดือดร้อน ไม่พอใจ ทุกข์ มันก็เป็นบาป
เรานั่งเพื่อประโยชน์ตัวเราเอง ให้รู้คุณค่าตัวเอง เป็นมนุษย์สมบัติ

เราเกิดขึ้นมาเพราะจิตใจพาให้เกิดภพ เกิดชาติ
จิตใจก็หลงอยู่ในอวิชชา ตัณหา กิเลส
กิเลสพาให้จิตใจเรามาเกิดขึ้นเป็น "มโนกรรม" (ความโลภ ความโกรธ ความหลง)
เราก็มาแก้ไข ผ่อนคลาย จากหนักให้เป็นเบา
เราพากันมาละกิเลส รักษาศีล ไม่ตกในอบายภูมิ (นรก)
เมื่อเรามีศีลมีธรรมประจำใจ จิตใจก็เป็นบุญขึ้นมา
เราก็จะได้พ้นจากบาปกรรมทั้งหลาย เบาบางลงไป
จิตใจเราก็เป็นผู้ว่าง่าย สอนง่าย รู้ทางบุญ ทางบาป

พุทธบริษัท เป็นบริษัทของพระพุทธเจ้า เป็นบริษัทที่ไม่หลอกลวง
เราสมัครเป็นพุทธบริษัท เรามีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ที่ใจ
เราก็เป็นผู้สมบูรณ์อยู่ในพุทธบริษัท

"พุทโธ" นี้เป็นคำที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ใต้ต้นศรีมหาโพธิ
เราเอามาระลึกเพื่อเป็นสิริมงคลแก่ตัวเรา เราก็จะได้พุทโธ
มีความเชื่อมั่นในพระพุทธเจ้า เชื่อมั่นในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์
เรามาภาวนาเท่ากับเรามาสร้างบารมีให้เกิดให้มีขึ้น
ถ้าเรามาปฏิบัติธรรม มีแต่อิจฉา ริษยา ความพยาบาท ก็ไม่มีประโยชน์อะไร
เท่ากับเรามาทำลายตัวเอง
ไม่รู้จักคุณค่าพระพุทธศาสนา
ไม่รู้คุณค่าที่ได้มาบำเพ็ญเพียร
ตัวเรายังไม่รู้ตัวเรา แล้วจะไปรู้คนอื่นได้อย่างไร
เมื่อพูดไป คิดไปต่างๆ นานา สิ่งเหล่านี้หาบาปใส่ตัวทั้งนั้น
เพราะไม่รู้ แต่อยากอวดรู้

ความสุขเกิดจากความสงบ (สงบจากกิเลส โลภ โกรธ หลง)
ความสุขทางจิต เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ (ความสงบ)
แต่จิตใจทุกคนต้องการความสุข
หากความสุขเกิดขึ้นโดยผิดทาง ก็เกิดมิจฉาทิฏฐิ เห็นผิดเป็นชอบ

ทุกข์อยู่ที่ไหน สุขก็อยู่ที่นั่น
จิตสงบ ความสุขก็เกิดขึ้น
จิตไม่สงบ ความทุกข์ก็เกิดขึ้น คือตัวสมุทัย ตัวเหตุให้เกิดทุกข์
เราระงับทุกข์ได้ ความสุขก็เกิดขึ้น

ร่างกายจิตใจเราเป็นมนุษย์ มีสติ
แต่ถ้าร่างกายเป็นมนุษย์ จิตใจเป็นสัตว์ ก็ปราศจากสติ ปัญญา
เป็นมนุษย์ผู้ไม่มีคุณสมบัติ
มนุษย์คือ ผู้มีจิตใจสูง ถ้าจิตใจต่ำ ก็จะกลายเป็นสัตว์ไป
ตัวเราเป็นมนุษย์ชนิดไหน ก็ให้เรารู้ ให้เห็นตัวเรา

จิตเป็นของที่ฝึกได้ยาก
ทุกข์เป็นของที่ควรกำหนดรู้
แต่เราแสวงหากันแต่ความสุข
หารู้ไม่ว่าที่แสวงหาความสุขอยู่นั้น ล้วนแล้วแต่เป็นกองทุกข์
แต่ไม่อยากมองทุกข์

พระพุทธเจ้าตรัสว่า "ทุกข์เป็นของที่ควรกำหนดรู้"
ทุกข์เป็นของที่ทนได้ยาก
ถ้าเรานั่งทำงาน เหมือนนั่งภาวนา รับรองทำไปไม่รอด
แต่ถ้านั่งทำเพื่อความอยาก ความโลภ ทำไปได้
แต่เรามานั่งภาวนาเพื่อชำระตัวกิเลส ทำได้ยาก

จิตใจเราที่ย่อหย่อน เหมือนเชือก มันไม่ตึง มันก็ยุ่ง มันก็พันกัน
เราต้องกวดขัน ขันที่จิตใจ ให้หนักแน่นภายใน
หนักแน่นต่อคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า
ส่วนมากตอนแรก เราปฏิบัติก็เข้มงวด
นานเข้า ความหลวมจิตหลวมใจก็เกิดขึ้น ก็เกิดเป็นความย่อหย่อน

เราจะทำอะไรก็ตาม เราใช้สติใช้ปัญญา
อย่าไปใช้ความอยาก ถ้าเอาความอยากออกหน้า มีแต่ทุกข์กับทุกข์
เพราะความอยากเป็นตัวตัณหาของความทุกข์
ถ้าใช้สติ ใช้ปัญญา ใช้วิจารณญาณ ทำอะไรมันก็ราบรื่น
ถ้าเราใช้กิเลส ตัณหา มีแต่มืด มีแต่บอด
เหมือนคนตาบอด ไปไหนก็โดนนี่ชนนั่น

การนั่งภาวนาเป็นการคัดเลือกที่จิตใจของเรา
จะเอาดีหรือชั่ว อยู่ที่จิตใจเราเป็นผู้คัดเลือก
เลือกไม่ดี ก็ได้ของไม่ดี เลือกดี ก็เอาเยี่ยงอย่างผู้บำเพ็ญประพฤติปฏิบัติ
มีศีลธรรมมาใส่ใจ เราก็จะมีศีลมีธรรม

เรามานั่ง ควรที่จะเลือก แต่กลับไม่เลือก มีแต่จะเอาทั้งนั้น
เอาอะไร เอาความขี้เกียจ ความง่วงเหงาหาวนอน
ไม่เอาศีลเอาธรรม นั่งไปก็ได้แต่โมฆบุรุษ (บุรุษผู้ไม่รู้)
ถ้าเราไม่รู้จักเลือก จิตใจเราจะไม่มีสมาธิ
แต่ถ้าเรารู้จักคัดเลือก จิตใจเราจะมีสมาธิ
จิตใจจะเป็นเอกัคคตา เป็นหนึ่ง ได้เบอร์ ๑ ไม่มี ๒
รู้ตัวของตัวเอง ดีก็อยู่ที่ตัวเรา ชั่วก็อยู่ที่ตัวเรา ไม่ได้อยู่ที่คนอื่น

เราเป็นบุคคลที่หนาด้วยกิเลส
กว่าจะละความหนาออก เพื่อความเป็นผู้เบาบางจากกิเลส มันทำได้ยาก
เราก็มาอบรมจิตใจ คัดเลือกที่จิตใจ จะเอาดีหรือไม่
ความเป็นจริงเรามีบุญมีกุศลกันมาทุกคน
แต่จะมีมากหรือน้อย เป็นอีกส่วนหนึ่ง
เราก็พยายามบำเพ็ญให้มากขึ้น เจริญขึ้น
เราต้องแสวงหาคุณงามความดีใส่ตัว
ไม่ให้เสียทีที่เกิดมาชาติหนึ่งๆ

เราจะทำบุญเพื่อล้างบาปไม่ได้ ล้างเท่าไรมันก็ไม่หมด
เพราะมันอยู่ที่ตัวเรา เราต้องละ "ละ" กับ "ล้าง" ไม่เหมือนกัน
ละคือเอาออก สิ่งไหนไม่ดีเอาออกให้หมด

บุญ-กุศล ก็อยู่ที่ตัวเราเป็นผู้รู้ ผู้เห็นเอง ไม่ได้รู้ ไม่ได้เห็นที่ผู้อื่น
เรานั่งภาวนาเพื่อแก้ไขความผิดที่เกิดขึ้นจากภายในจิต
เราก็เป็นผู้รับผิด ไม่ใช่รับแต่สิ่งที่ชอบ
ถ้าเรารับแต่สิ่งที่ชอบ เราก็ไม่รู้ความผิด
นี่เรียกว่า "รับ ผิด ชอบ"
เรารับผิดจริงหรือไม่จริงก็ให้เรารู้ชอบจริงไหม หรือเห็นผิดเป็นชอบ
เราทำความเข้าใจในจิตของเราเอง

โลกนี้เสมือนว่า "เพลิง" เพลิงของกิเลสมันเผาโลกอยู่อย่างนี้
พระพุทธเจ้าท่านตรัสรู้ บำเพ็ญเพียรอยู่ในกองเพลิงนี้
ท่านอยู่เย็น เพราะอะไร เพราะท่านไม่มีไฟ ไม่มีฟืน ไม่มีเชื้อ
เชื้ออะไร เชื้อคือตัวกิเลส
พระองค์สร้างบุญกุศล สร้างบารมี
กำจัดสิ่งที่เป็นพิษเป็นภัย ไม่ให้มีในพระองค์
แต่เรามีความชั่วมาก ความดีมีน้อย มันก็ทนได้ยาก ทำได้ยาก

ความเกียจคร้าน ความมักง่าย เกิดขึ้นเพราะความไม่รู้จักทุกข์
มองไม่เห็นความทุกข์ คือตัวต้นเหตุ
เหตุแห่งทุกข์คือตัวกิเลสที่หุ้มห่อจิตใจอยู่ เรามองไม่เห็น
เรามานั่งเพื่อให้เรารู้ความทุกข์ที่เกิดขึ้น
ความทุกข์ ความสุข ก็อยู่ที่จิตใจ
เรามาอบรมจิตใจให้เป็นผู้ยินดีในบุญ-กุศล (ให้ทาน รักษาศีล ภาวนา)
เมื่อมาทำความดี ความดีหายไปไหน ถามตัวเองบ้างไหม
แต่ความเป็นจริงมันไม่ยินดี เพราะมันมีแต่ความทุกข์ ไม่มีความสุข
เพราะเราไม่รู้จักดับทุกข์ เอาปีติ ยินดี เต็มใจ เป็นเครื่องดับทุกข์

สมบัติผู้ดี คือจิตใจเป็นศีลเป็นธรรม
เมื่อเรามีสมบัติผู้ดี แม้ความทุกข์จะเกิดขึ้น เราก็อดทน
เรียกว่า "ผู้ดีตกทุกข์"

เปรียบจิตเหมือนคอมพิวเตอร์ เปรียบการปฏิบัติคือการป้อนข้อมูล
เปรียบดูจิต เหมือนดูจอคอมพิวเตอร์
เราต้องคอยดูไม่ป้อนข้อมูลที่เป็นบาปอกุศล
ให้จิตอยู่ที่จอคอมพิวเตอร์ เราจะได้รู้ข้อมูลที่ป้อน มันจะแสดงขึ้นที่จอ คือที่จิต

การนั่งภาวนา ให้เรารู้ อยู่กับปัจจุบัน ไม่ไปตามจิตที่หลอกตัวเอง
ไม่อยู่กับอดีต อนาคตยังมาไม่ถึง
มีสติรู้ตัวอยู่ที่จิต ไม่หลอกลวงตนเองและคนอื่น
ให้จิตหนักแน่น ไม่ไหลไปทางที่ต่ำ

ศรัทธาคือความเชื่อ ความเลื่อมใสในจิตใจ
เราจะเห็นแนวทางที่เราได้บำเพ็ญประพฤติปฏิบัติ
เราละบาป มาบำเพ็ญบุญให้เกิดให้มีในตน
สมาธิคือจิตใจตั้งมั่น ความสงบก็เกิดขึ้นเอง คือเป็นผลแห่งความตั้งมั่น
เมตตาธรรมที่เกิดขึ้นจากภายในจิต คือเมตตาตน
เราเมตตาแต่คนอื่น ไม่รู้จักเมตตาตนที่เวียนว่ายตายเกิดอยู่
ไม่รู้จักทุกข์ เหตุแห่งทุกข์

ฝึกหัดอบรมจิตใจของเราให้ผ่องใส
ฝึกหัดอบรมจิตใจให้รู้เหตุรู้ผลรู้ตามความเป็นจริง
สัจจธรรมเป็นอย่างนี้
คนทำบาปจะได้บุญมีไหม มันก็ไม่ได้ เพราะใจมันเป็นบาป
คนทำบุญจะได้บาปก็ไม่ได้ เพราะไม่เอา
พระพุทธองค์จึงตรัสไว้ว่า "บาปมีจริง บุญมีจริง"

การทำบุญ ต้องทำด้วยกาย วาจา ใจ
ต้องทำตัวของเราให้มีบุญ ไม่ใช่ไปแย่งชิงมาจากคนอื่น
ไม่ทำด้วยความลุ่มหลง ความมัวเมา ความอยาก
เราทำสิ่งใดไว้ ก็จะได้สิ่งนั้น
จึงควรพิจารณาถึงบุญ-บาป ด้วยปัญญา
ทำไมเราจึงต้องมานั่งละ
เพราะตัวสมุทัยเป็นเหตุให้เกิดทุกข์
นอนก็ทุกข์ ยืนก็ทุกข์ เกิดก็ทุกข์ ความทุกข์มันเกิดขึ้นอย่างนี้
เรามานั่งให้รู้จักทุกข์ ไม่ใช่มานั่งเพื่อเอาความสุขฝ่ายเดียว
เรามุ่งหาเหตุผลที่มันเกิดขึ้นว่าเพราะอะไร
เมื่อละตัวเหตุที่เกิดทุกข์ได้ ความสุขมันจะไปไหน เพราะเราไม่มีทุกข์

การปฏิบัติต้องมีความอดทน ความพากเพียร ศรัทธา สมาธิ
เชื่อกรรม เชื่อผลของกรรม
ให้มีสติควบคุมจิต มีสติธรรม ปัญญาธรรม หลักธรรม

ตัวสติ ตัวปัญญา เป็นอริยทรัพย์ – ทรัพย์ภายใน
ถ้าเราไม่แสวงหา เราก็ไม่ได้ทรัพย์ภายใน
มันไม่ได้อยู่กับใครทั้งสิ้น แต่อยู่ที่ตัวเรา
เราหาได้ เราก็ได้ คนอื่นหาได้ ก็ได้เขา
ถึงเขาจะแบ่งปันเรา มันก็ไม่ได้
ถึงเขาจะอุทิศให้ได้ เพียงอิ่มเดียวหมดไปแค่นั้น
มันไม่เหมือนของเรา เรามีไว้แล้วเราก็ไม่อดไม่อยาก
เราอิ่มด้วยความมีธรรม ปีติคือความอิ่มใจ
ถึงใครจะอุทิศหรือไม่อุทิศ ก็ไม่มีปัญหา เพราะเรามีธรรมอยู่แล้ว

การอยากดังของบุคคลบางพวก อยากดังในทางที่ผิด
ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติธรรม ท่านไม่อยากดัง
แต่ท่านดังด้วยคุณธรรม
ท่านไม่อยากมี ไม่ต้องการความมี แต่มันมีขึ้น
ผิดกันกับพวกอยากดัง อยากมี
มีแต่ความอิจฉา ริษยา มีแต่ความหลอกลวง ความพยาบาท
ท่านผู้ประพฤติปฏิบัติธรรม ท่านใช้สติ-ปัญญา ด้วยความบริสุทธิ์
ผลสุดท้ายก็ได้แต่ของดี
ของดีกับของดีมันเข้ากันได้ ของไม่ดีกับของดีจะเข้ากันได้อย่างไร
แต่มันปะปนกันอยู่ จะคนให้มันเข้ากัน มันก็ไม่เข้า
เรามาประพฤติปฏิบัติ ต้องเข้าใจ
ไม่ใช่ว่าดูไปแล้ว เห็นแล้ว ตีโพยตีพาย
ผลสุดท้ายก็เหมือนนกร้องจ๊อกๆ แจ๊กๆ อยู่นั่น เลยไม่ได้อะไร

ที่เรามานั่งพิจารณา ไม่ใช่จะไปเอาเมืองสวรรค์ เอานิพพานที่ไหน
ไม่ใช่จะเอาทรัพย์ เอาความร่ำรวย แต่เรามาเอา "อริยทรัพย์ภายใน"
เมื่อเราเอาทรัพย์ภายในแล้ว ทรัพย์ภายนอกมันก็ได้
เพราะทรัพย์ภายนอกมันอยู่กับโลก อยู่กับแผ่นดิน
มันมีอยู่แล้ว มันไม่หนีหายไปไหน

บุญอยู่ที่ตัวเรา ตัวเราเป็นผู้กระทำ
ท่านผู้มีบุญมีกุศล สร้างมาแล้ว ได้มาแล้ว มีมาแล้ว
จึงกล่าวได้ว่า "ท่านเป็นผู้มีบุญ ขอแผ่เมตตาให้ด้วย"
เราก็ให้ความร่มเย็นไป
คือเราได้ความร่มเย็นมาแล้ว เราจะแผ่ความเย็นให้ไปที่ไหน ใครก็อยากได้
อยู่ที่ไหนก็มีแต่ความเยือกเย็น เขาก็ว่า "ผู้นั้นเป็นผู้มีบุญ"
คนนั้นมั่งมี เพราะบุญท่าน คนนั้นร่ำรวย เพราะเขาทำบุญไว้ดี
มันก็ไม่พ้นจากบุญจากกุศล

การรักษาจิตให้อยู่ที่จิต คือให้มีสติอยู่ที่จิต
ให้จิตอยู่กับพุทโธ อยู่กับลมหายใจเข้า-ออก
ให้สติระลึกรู้ว่า ลมหายใจเข้าแล้วออกไม่ได้ เราก็ต้องตาย
ลมหายใจออกแล้วไม่เข้า เราก็ต้องตาย
ให้รู้จักร่างกายสังขาร และจิต เพื่อไม่ให้หลง
ไม่ยึดถือกับร่างกายสังขาร ที่ประกอบด้วยธาตุ ๔ ดิน น้ำ ไฟ ลม
ถ้าลมหมด คือลมไม่เข้าและไม่ออก (ตาย)
ร่างกายที่ประกอบด้วยธาตุ ๔ ก็แตกสลาย หมดความหมาย หมดความสำคัญ
เรานั่งให้รู้จักความตายที่จะเกิดขึ้นในวันหนึ่ง

ขณะที่ยังไม่ตาย เราก็หลอกตัวเราอยู่แล้ว
ตายไป เราก็จะถูกหลอกให้เวียนว่ายตายเกิด ไม่มีจุดจบ
เพราะตัวเราเป็นผู้หลอกตัวเรา เราก็ตกอยู่ในความหลอกความลวง
จิตใจเราไม่มั่นในธรรม ไม่มั่นในสัจจธรรม
เราต้องพยายามปฏิบัติให้เกิด "ปัญญา"
สามารถกำจัดความมืดความบอดออกจากจิต
ทำให้ไม่ตกเป็นเครื่องหลอกของกิเลส
รู้เหตุ รู้ผล ที่มันเกิดขึ้นภายในได้ โดยไม่หลงทาง

พระพุทธเจ้าของเรา ท่านรู้ธรรม ท่านเห็นธรรม
จึงทรงสละ ทรงปลง ทรงวางได้หมดด้วยธรรม
ธรรมของพระพุทธเจ้าเป็นธรรมที่กล่าวดีแล้ว
แต่เราผู้ประพฤติปฏิบัติยังปฏิบัติบกพร่องอยู่เป็นนิจ
เรายังไม่เห็นธรรม ยังไม่ถึงธรรม
เราต้องฝึกจิตใจของเราให้เห็นธรรม ให้เข้าใจในธรรม พิจารณาในธรรม

คำว่า "ขี้" ไม่มีใครชอบ แต่เราก็ตกอยู่ในขี้ จิตใจยังหลง มัวเมาอยู่กับขี้
ขี้ คือ ความขี้เกียจ ขี้คร้าน ความมักง่ายที่อยู่ในจิตใจเรา
จมอยู่กับขี้โลภ ขี้โกรธ ขี้หลง ขี้กองเต็มจิตใจ ตัวกิเลสพาไปอยู่เรื่อย
หลง-มัวเมาอยู่กับกิเลส จะทำอย่างที่กิเลสอยากให้ทำ
ถ้าเราไม่รู้ ไม่เห็น เราก็ตกอยู่ในกองมูตร กองคูถ กองขี้ ขี้เกียจเต็มอยู่อย่างนี้
การชักนำให้ประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้เราหนีจากกองขี้เหล่านี้
ให้เป็นผู้ตื่น เป็นผู้รู้ เป็นผู้เห็น บ้างเล็กน้อยก็ยังดี

พอเห็นหน้ากันก็เห่ากันแล้ว หอนกันแล้ว
อันนี้ไม่ใช่ผู้บำเพ็ญ ผู้ประพฤติปฏิบัติ ไม่ใช่ผู้มีจิตใจใสสะอาด
การภาวนาเพื่อให้เรารู้อารมณ์เหล่านี้ที่เกิดขึ้นในจิต
จิตใจมันถูกกระทบกระทั่งอยู่ตลอดเวลา จะเห่าจะหอนกันอยู่ไม่มีจุดจบ
อันนี้จิตใจเป็นสัตว์ เห็นมนุษย์เป็นสัตว์ สุดท้ายไม่รู้ใครเป็นใคร
ทั้ง ๒ ฝ่ายก็เป็นสัตว์ไปด้วยกัน ก็เห่าหอนอยู่อย่างนั้น
ถ้าจิตใจเป็นมนุษย์ เป็นผู้มีจิตใจสูงแล้ว
มองเห็นก็เป็นมนุษย์ เป็นเพื่อนเกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกัน
อย่างไรเสีย ทุกคนเห็นกันแล้วก็ต้องตาย

ขันธมาร คือ ร่างกาย สังขาร มีแต่ความทุกข์ เดือดร้อน กระวนกระวายต่างๆ
อภิสังขารมาร คือ บาปที่เราได้ทำไว้แล้ว มารบกวน ก่อกวนไม่ให้มีความสุข
มัจจุมาร คือ ความตายที่มาผจญจิตใจ
สิ่งเหล่านี้เป็นมารที่มันเกิดขึ้นจากภายในจิต
เราต้องต่อสู้ด้วยการพากเพียร ด้วยความอดทน
ด้วยการปลง ด้วยการวาง ด้วยการไม่ยึดไม่ถือ

กรรมที่เราทำไว้แล้ว เราต้องเสวยผลของกรรมนั้น มีทั้งกรรมดี กรรมชั่ว
กรรมไม่ดีก็ให้ความทุกข์ กรรมดีก็ให้ความสุข
เราติดทั้งสุข ติดทั้งทุกข์ แต่เราไม่อยากรู้ อยากจะปฏิเสธ
เราปฏิเสธไม่ได้ เกิด แก่ เจ็บ ตาย เราหนีไม่พ้น

สิ่งที่ล่วงไปแล้ว คือปีเก่า เมื่อล่วงไปแล้วก็แล้วไป
มาถึงปีใหม่ ทำจิตใจใหม่ให้ดีขึ้น ให้มีศีลมีธรรม ให้มีบุญกุศลเพิ่มพูนขึ้น
อย่างนี้เรียกว่า "เรามาทิ้งของเก่า บำเพ็ญของใหม่ให้ดีขึ้นมา"
ถ้าปีใหม่ ไม่ละบาป-อกุศล ยังทำบาป ก็บาปอยู่อย่างนั้น ไม่มีบุญสักที

เดี๋ยวนี้ เราพากันเกินความพอดี
อย่างบ้านหลังเดียวไม่พอ ต้องมี ๒-๓ หลัง ไม่เคยพอ
เกิดพอในความโลภ ความอยาก เลยไม่มีความพอดี
เราต้องอยู่ในความพอดีให้ได้ อะไรเราสมควรละก็ละไป
มีสติรักษาตัวให้รอด คืออยู่ในความสงบ เมื่อมีความสงบก็พออยู่
ให้พออยู่เสียก่อน เมื่อพออยู่ก็พอกิน กินแบบตามมีตามเกิด มันก็สบาย

ความจริงบุญกุศลอยู่ที่จิตใจ
ทรัพย์สินเงินทองเป็นเครื่องประกอบ เป็นวัตถุ เป็นอามิส เป็นภายนอก
ถ้าจิตใจไม่เป็นบุญกุศลแล้ว ภายนอกก็ไม่เป็น
ได้มาก็เป็นบุญที่บูดเน่า ไม่ผ่องใส เพราะจิตใจบูดเน่า
การบริจาคทาน ทำบุญกุศลใดๆ ต้องทำจิตใจให้บริสุทธิ์ ทำจิตใจให้ผ่องใส
ถึงเราจะทำภายนอกมันก็ได้ ได้ด้วยความบริสุทธิ์
เหมือนกับเราปลูกต้นไม้ ปลูกในเนื้อนาที่ดี ไม่มีแมลง ไม่มีศัตรูพืชรบกวน
ทำอะไรลงไปก็มีแต่ความผ่องใส
ถ้าทำด้วยความไม่บริสุทธิ์ มันก็ได้ไม่บริสุทธิ์ ได้มาก็มีแต่ความเดือดร้อน
มั่งมีศรีทุกข์ หน้าบูด หน้าบึ้ง จิตใจไม่ผ่องใส

กรรมไม่หนีจากกรรม ไม่หนีจากผลของกรรมที่ทำไว้
จะช้าหรือเร็วก็แล้วแต่กฎของกรรมจะให้ผล
ไม่ต้องมีใครลงโทษ กฎของกรรมลงโทษเอง
คุณงามความดีก็เช่นกัน ไม่มีใครสรรเสริญ ความดีก็ไม่หนีหายไปจากความดี
ย่อมเป็นที่สรรเสริญของเทพยดาและมนุษย์ ย่อมรู้ ย่อมเห็น ตามความเป็นจริง

เราพยายามขูดเกลากิเลสด้วยพากเพียร
ด้วยการละ การปลง การวาง มันจะได้เบาบางลงไป
เท่ากับเราสร้างบุญกุศลเพื่ออนาคต
สร้างอริยทรัพย์ภายในให้มีขึ้นภายในจิตใจ
เราสร้างภายนอกไว้ ตายไปหอบไปไม่ได้
เราสร้างภายในคือ บุญ-กุศล จะหอบไปเพื่ออนาคต
สร้างความสุจริตให้เกิดขึ้นภายในใจ กายสุจริต วจีสุจริต มโนสุจริต
จิตใจก็มีความกล้าหาญ เบิกบาน และผ่องใส

อิริยาบถครั้งหลวงปู่มีชีวิต



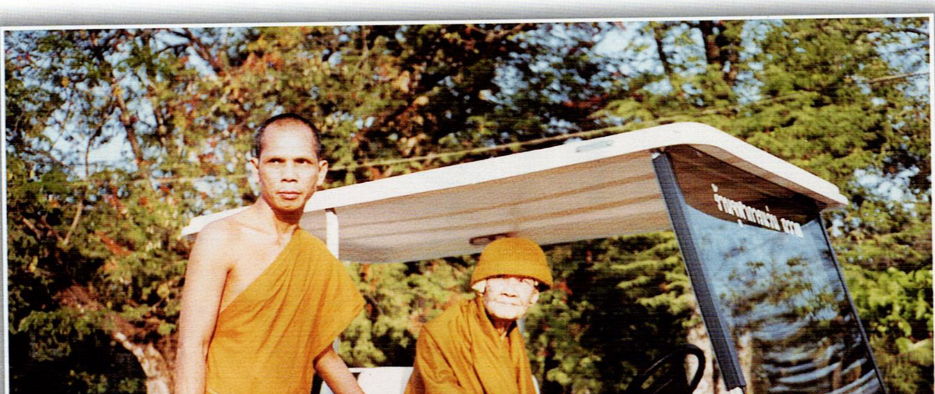
หลวงปู่ออกบิณฑบาตในหมู่บ้านใกล้วัด



หลวงปู่นำพระและญาติโยมเวียนเทียนเนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา



หลวงปู่นั่งรถตรวจงานภายในวัดทิพยรัฐนิมิตรโดยรอบ (วัดบ้านจิก) หลังจากฉันอาหารเช้า



ปุจฉา-วิสัชนา

๑. *หลวงปู่คะ วิธีการเดินจงกรมที่ถูกต้อง มีหลักการอย่างไร*

หลวงปู่ การเดินจงกรมนั้นควรเดินในแนวทิศตะวันออก-ตะวันตก คือเดินตามทิศของตะวัน

๒. *ทำไมต้องเดินตามทิศของตะวัน บางพื้นที่อาจทำให้เดินขวางตะวัน จะมีผลอย่างไรคะ*

หลวงปู่ เพราะเป็นทิศที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ โดยผินพระพักตร์สู่ทิศตะวันออก จึงดำเนินตามพระพุทธเจ้า แต่ถ้าทำตามทิศดังกล่าวไม่ได้ก็ไม่เป็นไร

๓. *บางคนบอกว่าเดินจงกรมเร็วๆ ดีกว่าเดินจงกรมช้า แบบไหนจิตลงเร็วกว่าและแตกต่างกันอย่างไร*

หลวงปู่ แล้วแต่

ก่อนเดินจงกรมจะต้องปฏิบัติอย่างไร

หลวงปู่ ระลึก อะระหัง สัมมา แล้วขณะเดินก็ระลึกพุทโธ

๔. *จากหนังสือธรรมของหลวงปู่ หลวงปู่เทศน์ว่าถ้าเราปฏิบัติภาวนาแล้วจะเกิดอริยทรัพย์ภายใน "อริยทรัพย์ภายใน" นี้หมายถึงอะไรคะ*

หลวงปู่ อริยทรัพย์ภายใน หมายถึง ทรัพย์อันประเสริฐ อันได้แก่ ทาน ศีล ภาวนา ซึ่งผู้ปฏิบัติได้ จะทำให้จิตใจเป็นสุข บริสุทธิ์ จิตใจก็จะเป็นบุญเป็นกุศล

๕. *บางคนบอกว่าการนั่งสมาธิทำยากกว่าการนอนสมาธิ ดังนั้น บางคนจะนอนสมาธิแทน ซึ่งผลการทำสมาธิ ๒ แบบนี้แตกต่างกันอย่างไร*

หลวงปู่ การนอนก็คือนอน มันจะได้อะไร แต่การนั่งสมาธิภาวนาเป็นการนั่งให้เห็นทุกข์ แล้วการฝึกนั่งสมาธินี้นั่งไปเรื่อยๆ จะฝึกจิตให้มีสติ ไม่ว่าจะนั่ง จะเดิน สติจะควบคุมจิตอยู่ตลอดเวลา

๖. *จากการอ่านหนังสือธรรม บางเล่มบอกการนั่งสมาธิกับนั่งวิปัสสนาไม่เหมือนกัน จริงหรือเปล่าคะ*

หลวงปู่ สมาธิคือการทำจิตใจให้สงบ ส่วนวิปัสสนาคือการใช้ปัญญา รู้เหตุรู้ผล รู้แจ้ง วิปัสสนาเป็นผู้รู้แจ้ง ส่วนสมาธิมันสงบเฉย

๗. *ในการปฏิบัติความเพียรภาวนา มีคนสงสัยว่าจะทำวิปัสสนาเลยได้ไหม โดยไม่ต้องนั่งสมาธิ ได้ใช่ไหมคะ*

หลวงปู่ ไม่ได้ ต้องปฏิบัติสมถะก่อน (ทำให้จิตสงบเป็นหนึ่ง)

๘. *แล้วอานิสงส์ของการนั่งสมาธิ มีผลอย่างไรบ้างคะ*

หลวงปู่ เรามาบำเพ็ญโดยการนั่ง มันก็จะปรากฏไปตามเหตุตามผลของมัน เรานั่งได้มากก็จะได้มาก

คำว่านั่งได้มาก เราก็ได้มากด้วย แปลว่าอะไรคะ

หลวงปู่ ก็ได้รู้ผลของกรรม มานั่งให้เห็นกรรม ถ้าเราทำกรรมดีไว้ก็จะปรากฏให้เห็น ถ้าทำกรรมไม่ดีเราก็จะเห็นผลของกรรมนั้นเช่นเดียวกัน ก็คือให้มีสติ

๙. *หลวงปู่คะ เวลาเรานั่งสมาธิเพื่อให้จิตสงบนั้น ขณะที่นั่งจะรู้สึกเจ็บขาเจ็บเข้าไปถึงกระดูกเลย และรู้สึกทรมานมาก ไม่เห็นจิตจะสงบเลย ทำไมรู้สึกทรมานขนาดนั้น*

หลวงปู่ ทุกข์ เป็นของที่ควรกำหนด นั่งให้รู้ทุกข์ เห็นทุกข์ มันก็ทรมาน ทรมานจิตใจ และทรมานกิเลส

๑๐. *ทรมานเพื่ออะไรคะ*

หลวงปู่ เพื่อให้มันหลุด เพื่อให้พ้น เพื่อไม่ให้ไปยึดไปถือ เรามัวแต่มายึดมาถือ มันก็ทุกข์อยู่อย่างนั้น มายึดมาถือว่าเป็นตัวเป็นตน เป็นเราเป็นเขา เลยไม่รู้จัก อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เลยไม่รู้ตัว

๑๑. *แล้วหลวงปู่มีอุบายอะไรในการทำสมาธิ ได้ยินหลวงปู่บอกว่า เวลานั่งสมาธิให้กำหนดจิตให้อยู่ภายในร่างกายของเราเอง เพื่อไม่ให้ส่งออก (ไม่ให้ฟุ้งซ่าน)*

หลวงปู่ เราไม่ใช่คนตาย เรามานั่งให้เหมือนคนตาย ความยึดถือมันก็น้อยลง ความปรุงแต่งมันก็หมดไปหรือผ่อนคลายไปเรื่อย ให้ปลง ให้ละ อะไรเกิดขึ้นเรา

ก็ละก็วาง อะไรเกิดขึ้นเราก็ปลง วางอะไร วางก็วางสมมุติ ไม่ได้วางอย่างอื่น วางที่จิตมันไปยึดไปถือ

๑๒. *ขณะหนูนั่งสมาธิ จะรู้สึกว่าถ้าเราตายไปแล้ว มันก็ไม่ใช่ร่างกายของเรา มันจะเจ็บอย่างไรก็ช่าง ขณะนั้น หนูจะรู้สึกเหมือนเกิดความว่างเปล่าขึ้นสักครู่หนึ่ง แล้วก็กลับมาคิดเรื่องต่างๆ ขึ้นมาอีก*

หลวงปู่ เพราะเราเป็นปุถุชน ไม่ใช่อริยบุคคล สิ่งที่เกิดขึ้นเหล่านี้เป็นชั่วคราว เพราะเราไม่ได้ยึดถือในร่างกาย อย่างนี้เพียงชั่วขณะ เรายังยึดยังถือมากอยู่

๑๓. *การประพฤติปฏิบัติธรรม จะมีอะไรเป็นเครื่องชี้วัดว่าเราปฏิบัติถูกต้อง ถูกทางแล้วคะ*

หลวงปู่ ทำดีแต่ยังไม่แล้ว เราจะมีสติ มีปัญญา เป็นเครื่องรอบรู้ว่ากำลังทำอะไร ดีหรือชั่ว

๑๔. *คำว่า ถูกต้องถูกทาง หมายความว่าอย่างไรคะ*

หลวงปู่ ก็หมายความว่า มันไม่แปรผัน ปฏิบัติดีแล้ว มันก็ดีไปเรื่อยๆ จะมีการเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ เพราะเราเป็นปุถุชน มันจะกลับกลอกอยู่เรื่อย

๑๕. *อะไรมันกลับกลอกคะหลวงปู่*

หลวงปู่ จิตใจของเรานั่นไง มันกลับกลอก มันไม่แน่นอน ระลึกพุทโธ นั่นพุทโธยังหายไป เดี๋ยวก็เรียก พุทโธ เดี๋ยวมันก็หายไปอยู่อย่างนั้น นี่ก็เรียกว่ามันกลับกลอกอยู่อย่างนั้น

๑๖. *แต่ถ้าเราไม่เปลี่ยนใจ มันก็ไม่กลับกลอก ได้ไหมคะ*

หลวงปู่ พระอริยเจ้าท่านไม่มีกลับกลอกแล้ว พระอริยเจ้าท่านปราศจากข้าศึก ท่านไม่ยึดถือสักกายทิฏฐิ มิจฉาทิฏฐิ ไม่ลูบไม่คลำ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เชื่อมั่นแล้ว แต่เรายังไม่เชื่อมั่น เราเป็นปุถุชนบังคับจิตไม่ได้ ควบคุมสติยังไม่พอ อาจทำให้เผลอ

๑๗. *คนที่ไม่เคยนั่งภาวนาเลย แต่ถ้าต้องการนั่งภาวนา จะเริ่มต้นอย่างไร*

หลวงปู่ ก็นั่งไปเรื่อยๆ ระลึกพุทโธไปเรื่อยๆ นั่นแหละ

๑๘. *แล้วทำไมบางคนนั่งสมาธิภาวนาแล้วสติวิปลาส*

หลวงปู่ คนที่เป็นบ้าเป็นเนื่องมาจากประสาทตัวเขาเอง เพราะมันไม่ระงับอารมณ์ ท่านจึงให้ระลึก พุทโธ ระงับความฟุ้งซ่าน ถึงกระนั้น เราบางคนก็ยังฟุ้งซ่านอยู่ แต่ไม่ถึงกับบ้าเท่านั้นเอง

๑๙. *ญาณ คืออะไร ทำไมบางคนว่าเข้าฌานแล้วจะสามารถนั่งได้นานกว่าปกติ*

หลวงปู่ ญาณ คือความหยั่งรู้ จิตใจสงบแล้วความหยั่งรู้มันก็อยู่ได้ ฌาน เกิดขึ้นจากจิต จะเกิดขึ้นขณะนั่งสมาธิ จะทำให้รู้ตัวจิต จะทำให้รู้ตัวจิตจะพ้นหรือไม่พ้น โดยจะเกิดนิรุตติ (ความระลึกรู้) เกิดขึ้นมาเอง

๒๐. *หลวงปู่เคยเทศน์ว่าให้รู้ตามความเป็นจริง หมายความว่าอย่างไรคะ*

หลวงปู่ ให้รู้ทันความจริงว่า ทุกข์ก็ทุกข์จริง สมุทัยเหตุแห่งความเกิดทุกข์ก็มีจริง ทุกขัง อนิจจัง ความไม่เที่ยง ก็รู้เท่าความเป็นจริง เรานี่รู้ผิวเผิน ไม่รู้จริง ทุกข์ก็ทุกข์จริง อนิจจังไม่เที่ยงก็ไม่เที่ยงจริง เราก็อยากให้เที่ยงอยู่อย่างนั้น ไม่อยากให้มันเกิดมันก็เกิดอยู่อย่างนั้น สู้กันอย่างนั้น พอนั่งลงไปไม่ให้มันทุกข์ก็ไม่ได้ ก็ทุกข์อยู่อย่างนั้น

๒๑. *มีครั้งหนึ่งหนูนั่งสมาธิ ใจก็อยู่กับพุทโธๆ สักพักก็เห็นอะไรสักอย่างตัวสูงมากคล้ายเปรตปรากฏขึ้น ใจหนูก็ไปจดจ่อกับภาพนั้น แล้วคิดไปต่างๆ นานา แล้วภาพนั้นก็หายไป แล้วก็พยายามดึงจิตให้กลับมายังพุทโธอีก*

หลวงปู่ เหตุที่เห็นอย่างนั้น เพื่อให้รู้ว่าสังขารเป็นของไม่เที่ยง ไม่ให้ไปยึดติดกับสังขาร แต่ให้รู้ว่ามีการเกิด–ดับ อยู่อย่างนั้น เกิดเป็นอย่างไร เมื่อดับเป็นอย่างไร ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นทุกขัง อนัตตา

๒๒. *ขณะนั่งสมาธิเกิดรู้สึกว่าอยู่ในที่โล่ง สงบ ไม่มีอะไรเลย ต่อจากนั้นก็ปรากฏแสงเป็นดวง ลอยเป็นวง สักครู่เห็นภาพตัวเองเล็กลงเรื่อยๆ จนไม่มีตัวตน แต่มีความรู้สึกนึกคิด จากนั้นจิตก็ถอนออกมา*

หลวงปู่ นั่นเข้าสู่สมาธิที่เรียกว่า เอกัคคตารมณ์ ส่วนแสงที่เห็นแสดงถึงความปีติในธรรม นี่ อย่าไปหลง ไปติดกับสิ่งเหล่านี้ ให้เห็นเป็นเรื่องธรรมดา แสงเกิดขึ้นแล้วดับ เมื่อนั่งใหม่อีกก็เกิดอีก แล้วก็ดับไปอีกอยู่อย่างนี้ แต่ยังไม่เกิดปัญญา ต้องทำให้เกิดปัญญาด้วย และทำให้ดีขึ้น เจริญขึ้นไปเรื่อยๆ ไม่ใช่หยุดเพียงเท่านี้

๒๓. *บางครั้งนั่งสมาธิแล้วเห็นภาพต่างๆ ปรากฏขึ้น แล้วใจก็ไปจดจ่อนึกคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เห็น คิดอยู่อย่างนั้น ทำถูกไหมคะหลวงปู่*

หลวงปู่ ถูกแล้ว แต่ให้รู้เท่าทันในเหตุการณ์นั้นๆ ว่าเหตุการณ์นี้เป็นเพราะอย่างนั้น ไม่ไปหลง ไม่ไปยึดติดกับสิ่งนั้น แล้วรู้จักละ รู้จักปลง ทำใจให้สงบเป็นกลาง

๒๔. *ขณะนั่งสมาธิทำไมรู้สึกเหมือนตกเหวลึกๆ*

หลวงปู่ แสดงว่าจิตใจยังอ่อนไหวอยู่ ดูอย่างสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่านมีจิตที่มั่นคง ถึงแม้ฟ้าผ่าลงมา ท่านยังสงบนิ่ง จิตเมื่อปลงวาง เห็นอะไรก็อย่าไปยึดไปถือ

๒๕. *หลวงปู่คะ ทำไมขณะนั่งสมาธิ บางคนเห็นเป็นภาพต่างๆ เกิดขึ้นในสมาธิ*

หลวงปู่ มันเป็นสัญญาที่เกิดขึ้นจากการจดจำ พอเรานั่งสมาธิมันเลยผุดขึ้นมา เห็นอะไรก็อย่าไปยึดไปถือ

๒๖. *หลวงปู่เทศนาว่า ศีลเป็นต้นเหตุของสมาธิ ถ้าเราไม่มีศีลสมาธิก็ไม่ได้ หนูต้องการทราบว่าศีลกับการนั่งสมาธิเกี่ยวข้องกันอย่างไร*

หลวงปู่ สมาธิเป็นผลที่มาจากเหตุ

๒๗. *ขออาราธนาหลวงปู่ขยายความด้วยค่ะ*

หลวงปู่ ศีลนี้เป็นเบื้องต้นของจิตใจ ถ้าไม่มีศีล ก็ไม่มีสมาธิ จิตก็ฟุ้งซ่านไป ศีลเป็นต้นเหตุก็มาจากจิตใจเหมือนกัน สมาธิก็มาจากจิต เพราะฉะนั้น ศีลจึงเป็นต้นเหตุของสมาธิ ถ้าเรารักษาศีลไม่ได้ ทั้งจิต-สมาธิ เราก็ไม่ได้ มันผิดแนวทาง พูดง่ายๆ ว่า ศีลเป็นต้นเหตุ คือรักษากาย รักษาวาจา รักษาใจ ต้องรักษาตัวนี้ก่อนมันจึงจะเป็นสมาธิขึ้น เพราะจิตตัวเดียวมาจากศีล ไม่ว่าจะเป็นศีล ๕ หรือ ๘ เหมือนกันหมด ต้องรักษาตัวจิตให้ได้ เมื่อรักษาจิตได้ ศีลก็รักษาได้ การทำสมาธิก็เร็ว เพราะอะไรจึงเร็วขึ้น เพราะเรารักษาอยู่ รักษาศีลก่อน เราจึงได้พยายามฝึกหัดอบรมจิตใจ เหตุของสมาธิคือศีล แม้แต่พระก็เช่นเดียวกัน รักษาศีล ๒๒๗ ข้อ ศีลไม่ขาด ไม่ด่างพร้อย การทำสมาธิก็เร็วขึ้น

๒๘. *หนูสงสัยว่า สติกับจิต ตัวไหนเป็นตัวบังคับ เพราะบางทีเวลานั่งเหมือนมันจะคิดไปเรื่อย*

หลวงปู่ สติเป็นตัวควบคุมจิต ให้มีสติ ให้รู้ว่าเราคิดอะไร ก็ปลง ก็วางไป ไม่ไปยึดไปถือ

๒๙. *ทำไมเราจึงต้องระลึกพุทโธ*

หลวงปู่ สติคือความระลึก ระลึกพุทโธ บังคับมัน (จิต) ไว้ ควบคุมจิตให้มีสติ ถ้าหากว่าจิตอยู่ที่จิต มันไม่ออกไป เสียงอะไรก็ไม่ออกไป ถ้ามันไม่อยู่นี้ มันก็ออกเร็วออกทางตา หู จมูก ลิ้น ออกไปเร็ว ถ้าหากเราใช้จิต มันอยู่ลึก มันอยู่หัวใจมันจะรู้อยู่ ถ้าจิตของเราอยู่ที่จิต มันไม่อยากออก มันจะรู้อยู่ของมันอยู่ข้างใน

๓๐. *เวลานั่งสมาธิอยู่แล้วได้ยินเสียงคนเดินมา ใจจะไปคิดว่า เอ๊ะ... ใครเดินมาเหมือนมีอะไรมาอยู่ใกล้เรา*

หลวงปู่ นี่มัน (จิต) ออกมา จิตมันมาอยู่สมองแล้ว ถ้าจิตมันอยู่ มันลง ใครผ่านมาหรือพูด เราไม่ไปสน เพราะมันลงอยู่ที่จิตแล้ว

๓๑. *บางทีเวลากำหนด เราคิดไปว่าเดี๋ยวก็หายไปหรอก แล้วมันก็หายไปเจ้าค่ะจริงๆ แล้วถ้าเราไม่กำหนดมันจะหายไปไหมคะ อย่างเช่นโยมเห็นของสิ่งหนึ่งแล้วก็นั่งคิดว่าเดี๋ยวก็หายไป ต่อจากนั้นมา ๓-๔ วันมันก็หายไปจริงๆ ถ้าเราไม่กำหนด มันจะหายหรือเปล่าคะ*

หลวงปู่ ของทุกสิ่งทุกอย่างในร่างกายที่เรามายึดมาถือ มันเป็นของที่ไม่เที่ยง

๓๒. *โยมเห็นคนที่สนิทกัน ใจมันก็คิดขึ้นมาว่า เขาคงอยู่ได้อีกไม่นาน จากนั้นอีก ๔-๕ วันก็มีคนมาบอกว่าคนๆ นั้นเสียแล้วนะ โยมก็ยังไม่เชื่อใจ ทำไมเร็วขนาดนี้ อันนี้เป็นเพราะเรากำหนด หรือเป็นเพราะอะไรที่อยู่ดีๆ ก็พิจารณาขึ้นมา เลยทำให้ไม่อยากกำหนดอะไรแล้ว*

หลวงปู่ มันเป็นเพราะสัญชาตญาณ ญาณหยั่งรู้ อย่างนี้บอกเหตุผลให้เรารู้ ไม่กำหนดอะไรก็ตาม มันจะบอกของมันเอง ญาณมันมีอยู่ในตัวของเรานั่นแหละ สัญชาตญาณคือความเกิด เราเกิด มามันมีอยู่ในตัวแล้ว

๓๓. *ขอเรียนถามหลวงปู่ว่า การปฏิบัติอย่างย่อหย่อน มาสำรวจตัวเองรู้สึกว่าหย่อนไปมากเจ้าค่ะ ตอนมาบวชกับหลวงปู่ ๕ วัน ได้อะไรไปปฏิบัติมาก แต่แล้วก็ทำบ้างไม่ทำบ้าง เลยอยากได้คำสอนจากหลวงปู่ไปเพิ่ม เพื่อไม่ให้จิตมันย่อหย่อนเจ้าค่ะ*

หลวงปู่ อยู่ที่จิตใจทำให้เกิดความเชื่อ ความเชื่อของเรายังน้อยไป เชื่อในพระพุทธยังน้อย เชื่อในพระธรรมยังน้อย เชื่อในพระสงฆ์ยังน้อย เพราะอะไร พระพุทธเจ้าพระองค์กว่าจะได้มรรคได้ผล ท่านสลบไป ๓ ครั้ง แต่นี่เรายังไม่ได้สลบอะไรเลย มีแต่จะหลับ ขนาดเดินจงกรม ไม่นอน ๓ เดือน พระจตุบาลยังตาแตก ท่านจึงได้สำเร็จ บางท่านเดินจงกรมจนเท้าแตก ถึงขนาดนั้น แต่เรานี้ยังไม่มีอะไรแตก

๓๔. *การเดินจงกรม ควรเดินเร็วหรือเดินช้า เพราะว่าโยมเดินช้าจิตก็ไม่ลง บางทีเดินเร็วก็ไม่ลง*

หลวงปู่ เดินธรรมดา

๓๕. *เวลาเราเดิน ยืน นั่ง เราต้องกำหนดเวลาให้เท่ากันหรือเปล่า*

หลวงปู่ ไม่กำหนด แล้วแต่เรา

๓๖. *คนรู้จักบาปกับคนไม่รู้จักบาป แต่ทั้ง ๒ คนทำบาปเหมือนกัน แล้วใครจะได้รับผลของบาปมากกว่ากัน*

หลวงปู่ มีบาปเหมือนกัน

๓๗. *แล้วบุญกับบาป สามารถลบล้างกันได้หรือไม่*

หลวงปู่ ลบล้างกันไม่ได้ บุญก็ส่วนบุญ ทำบาปก็รับผลของบาป

๓๘. *หลวงปู่ครับ ในการนั่งสมาธิ ผมถนัดที่จะดูลมหายใจที่ไหลเข้า-ไหลออกดีไหมครับ*

หลวงปู่ ดีแล้ว คือมีสติ รู้ลมหายใจเข้า-ออก

๓๙. *บางทีลมหายใจมันหายไป รู้สึกอึดอัดเหมือนกับจะตาย*

หลวงปู่ ให้มีสติ รู้ลมหายใจอีกทีหนึ่ง มีสติที่ลม พิจารณาลมรู้จุดออกสั้น-ออกยาว

๔๐. *ผมนั่งสมาธิจะเห็นโครงกระดูก*

หลวงปู่ อันนี้เป็นธรรมะที่เราบำเพ็ญประพฤติปฏิบัติ ศีลเราดีแล้ว อันนี้เห็นโครงในร่างกายสังขาร เพื่อให้สติปัญญาเราแก่กล้าขึ้น เจริญขึ้น ผลทางจิตใจนั้นเห็นโครงกระดูกก็ให้เห็นเป็นอนิจจัง เป็นของที่ไม่เที่ยง เห็นทุกสิ่งทุกอย่างในร่างกายสังขารมีแต่ก้อนทุกข์ มีแต่ตัวสมุทัย ตัวเหตุให้เกิดทุกข์ ให้รู้อนิจจัง รู้ทุกขัง รู้อนัตตา ในร่างกายสังขารเป็นไตรลักษณ์ มีแต่ความทุกข์ มีแต่ของไม่เที่ยง ไม่ใช่ตัวไม่ใช่ตน ไม่ใช่เราไม่ใช่เขา พระอริยเจ้าท่านก็เห็นอย่างนี้ ท่านจึงได้ละสักกายทิฏฐิ ละความเห็นความถือตัวถือตน เป็นของไม่เที่ยง (ไตรลักษณ์) ละวิจิกิจฉา สีลัพพตฯ ความไม่ลูบไม่คลำ เชื่อมั่นแน่วแน่แล้ว ปิดอบายภูมิปิดทางนรกได้แล้ว

๔๑. *ทีนี้ หลังจากนั่งสมาธิแล้วก็ยังเห็นเป็นโครงกระดูกอยู่ ผมเห็นคนเดินผ่านมาก็ยังเห็นเป็นโครงกระดูกอยู่ตลอดเวลา แบบนี้หมายความว่าอย่างไรครับ*

หลวงปู่ ก็เห็นเป็นของไม่เที่ยงคืออนิจจัง

๔๒. *ระยะหลังเห็นแล้วเกิดความกลัว*

หลวงปู่ คำว่า กลัว หมายความว่า ตัวไม่มีปัญญา ตัวไม่รู้ หลงอยู่ในโครงกระดูก หลงตัวเอง ให้มีสติมีปัญญา จะกลัวไปทำไม

๔๓. *ถ้าเรามีปัญญาเกิดขึ้น ภาพเหล่านี้จะหายไปไหมครับ*

หลวงปู่ มันหายไปของมันเอง

๔๔. *หลวงปู่คะ ขอถามถึงเรื่องการทำบุญ มีคนเขาพูดว่าคนที่ทำบุญด้วยการบริจาคเงินมากจะได้บุญมากกว่าคนที่บริจาคทำบุญน้อย*

หลวงปู่ คำว่า บุญ คือการทำดี ไม่เกี่ยวกับปริมาณเงิน เกี่ยวกับจิตใจ ใจเป็นกุศลก็ได้บุญ

๔๕. *การทำบุญนั้น คนเขาชอบพูดว่าต้องทำบุญใส่บาตรกับพระที่ท่านปฏิบัติดี หรือมีพรรษามากๆ จึงจะเป็นเนื้อนาบุญ*

หลวงปู่ เราต้องรู้ก่อนว่าเราต้องการบุญจากพระ หรือจากตัวเราเอง ถ้าเราเอาจากตัวเรา เราก็ได้บุญอยู่เรื่อย เพราะบุญคือการสละความตระหนี่ บุญทุกอย่างอยู่ที่จิตใจของเราเอง

บางคนนิสัยไม่ดี ชอบเอารัดเอาเปรียบผู้ร่วมงานด้วยกัน แต่ขยันทำบุญมาก และตักบาตรประจำ คนแบบนี้ได้บุญหรือไม่

หลวงปู่ บุญคือสิ่งที่ทำให้จิตใจเป็นสุข แต่ทำบุญแล้วไปเบียดเบียนผู้อื่นก็ทำให้เกิดทุกข์ แล้วตนเองจะได้รับผลของกรรมนั้น บุญส่วนบุญ บาปส่วนบาป

๔๖. *หลวงปู่คะ เวลาไปกราบศพ บางคนทำไมต้องไปขออโสหิกรรม มันมีผลอย่างไร จะเกิดการอโหสิกรรมระหว่างคนตายกับคนเป็นได้ไหมคะ*

หลวงปู่ คนตายไปแล้วยังไม่รู้เลยว่าตัวเองจะตกนรกอย่างไร จะมีบุญบารมีอะไรที่จะอโหสิกรรมให้ ดังนั้น ขณะเมื่อมีชีวิตอยู่ก็อย่าเบียดเบียนกัน อย่างพระเทวทัต พระพุทธเจ้าไม่ได้จองเวร แต่พระเจ้าเทวทัตก็ต้องตกนรกรับกรรมที่ตนก่อไว้

๔๗. *หลวงปู่คะ เรารับศีล ๕ แล้วบังเอิญเราผิดศีลข้อใดข้อหนึ่งไป จะเจตนาก็ดีหรือไม่เจตนาก็ดี จะมีผลอย่างไรบ้างคะ*

หลวงปู่ มีผล

ศีลข้อ ๕ สุราเมรัย ถ้าดื่มสุราก็จะขาดสติเหมือนคนบ้า

ศีลข้อ ๔ มุสาวาท พูดจาส่อเสียด พูดหยาบคาย พูดปด พูดเพ้อเจ้อ ก็ไม่มีใครนับถือ

ศีลข้อ ๓ กาเมสุมิจฉา คนที่ผิดข้อนี้ เมื่อตายไป แต่ก่อนเคยเป็นชายเกิดใหม่จะกลายเป็นหญิง แล้วจะถูกเขาแย่งชิงไป

ศีลข้อ ๒ อทินนาทานา ชอบเอาของของคนอื่นมาเป็นของตนเอง (ลักขโมย) ถ้ามีสมบัติ ไม่ว่าชาตินี้หรือชาติหน้า จะถูกคนอื่นเขามาเอาไป

ศีลข้อ ๑ ปาณาติปาตา การฆ่าสัตว์ จะทำให้อายุสั้น

๔๘. *หลวงปู่คะ บางคนฆ่าสัตว์ใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นหมู เป็ด ไก่ เพราะเป็นอาชีพ แล้วทำบุญมาก มีผลหักล้างกันไหมคะ*

หลวงปู่ อาชีพนี้จัดเป็นมิจฉาชีพ ทำบุญส่วนบุญ บาปส่วนบาป ลบล้างกันไม่ได้

๔๙. *หลวงปู่เคยเทศน์ว่า เมื่อตายไปบางคนได้ไปอยู่สวรรค์ แต่เมื่อหมดอายุในสวรรค์แล้วจะต้องไปรับกรรมในนรกอีก ทำไมขึ้นสวรรค์ไปแล้วยังต้องตกนรก*

หลวงปู่ อายุในสวรรค์ ๑๐,๐๐๐ ปี เมื่อหมดอายุสวรรค์แล้วก็ไปเกิดเป็นมนุษย์ใช้กรรมที่เคยทำ บางทีก็ต้องไปเกิดในนรกรับกรรม ซึ่งการไปนรกหรือสวรรค์แล้วแต่กรรมที่ทำ กรรมเป็นตัวจำแนก เพราะกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ ทุกวันนี้เราอยู่ด้วยกรรมดี แต่บางคนก็มีกรรมอีกแบบคือ เกิดบนกองเงินกองทอง แต่เจ็บป่วยตลอดเวลาจนถึงวันตาย นี่ก็ขึ้นอยู่กับกรรมที่เคยทำไว้ทั้งนั้น

๕๐. *หลวงปู่คะ คนสมัยพุทธกาล ทำไมฟังพระพุทธเจ้าแสดงธรรมแค่ครั้งเดียวสามารถสำเร็จโสดาบันซึ่งดูเหมือนง่ายๆ แต่ปัจจุบัน ฟังหลวงปู่เทศน์ก็ดูเหมือนเข้าใจ แต่ไม่เห็นบรรลุอะไรเลย ดูเป็นยากไปหมด*

หลวงปู่ คนสมัยก่อนเปรียบเหมือนมะม่วงที่แก่แล้วพร้อมที่จะสุก เมื่อพระพุทธเจ้าตรัสเทศนาก็ลุล่วง จริงๆ แล้วคนสมัยก่อนนั้นเขาอายุยืนถึง ๘,๐๐๐ ปี ทำบุญมาก มีการบำเพ็ญเพียรบารมีกัน สะสมนานมาก

๕๑. *หลวงปู่คะ จริงๆ แล้วคนส่วนใหญ่คงอยากจะถึงขั้นนิพพาน แต่ว่าจะปฏิบัติถึงขั้นนั้นคงยากมาก แต่ก็อยากเกิดมาแล้วสบาย ทุกคนไม่อยากลำบากแล้วในชาติต่อๆ ไป มีจิตใจที่ดีมีศีลมีธรรมไม่ประพฤติออกนอกลู่นอกทาง จะต้องปฏิบัติตัวอย่างไรดี*

หลวงปู่ ละบาปไปเรื่อยๆ ทั้งกาย วาจา ใจ จะทำให้เกิดกรรมดี

๕๒. *การรักษาศีล ๕ และศีล ๘ ได้ มีอานิสงส์อย่างไร*

หลวงปู่ เบื้องต้นต้องรักษาศีล ๕ ให้ได้เสียก่อน แล้วจึงขยับมารักษาศีล ๘ รักษาพรหมจรรย์ไปเรื่อยๆ อย่างนี้ พรหมจึงสมบูรณ์ พระเจ้าจักรพรรดิก็ยังต้องรักษาศีล ๘ การรักษาศีล ๘ จะเป็นการรักษาสมบัติที่ยิ่งใหญ่ ถ้าเกิดมาแล้วไม่รู้จักรักษาศีลรักษาบุญเอาไว้ จะไปรักษาอะไร มีบุญแล้วไม่รักษาบุญบุญมันก็หมดไป แต่บุญเป็นของผู้ปฏิบัติรักษา ใครจะมาลักขโมยไปไม่ได้ เราต้องรักษาบุญทั้งภายนอกภายใน

๕๓. *หลวงปู่เคยเทศน์ว่า คนเรานั้นจะเกิดเป็นมนุษย์นั้นยาก ส่วนใหญ่จะไปเกิดเป็นสัตว์ แปลว่าอะไร ทำไมเป็นอย่างนั้น เพราะใครๆ ก็อยากเกิดเป็นมนุษย์*

หลวงปู่ เอ้า! ... ที่มันเกิดเป็นสัตว์เพราะอะไร ก็เพราะจิตใจมันต่ำ อยากเป็นมนุษย์แต่มาเป็นไม่ได้

๕๔. *แล้วไปทำผิดหรือบาปอะไรถึงได้เกิดเป็นสัตว์หรือมีจิตใจเป็นสัตว์*

หลวงปู่ ก็พวกไม่รักษาศีล ๕ ศีล ๘ มันก็มีจิตใจเป็นสัตว์แล้ว ตายไปก็ต้องเกิดไปเป็นสัตว์

๕๕. *พวกหนูรักษาศีล ๕ อยู่ แต่ศีลบางข้อก็ขาดไปบ้าง เพราะบางครั้งก็เผลอตบยุง จะมีผลอย่างไร*

หลวงปู่ จิตใจก็เศร้าหมอง

๕๖. *ในปัจจุบัน คนส่วนใหญ่จะมีความเครียดมาก แล้วไม่มีทางออก แต่จริงๆ แล้วทุกอย่างในโลกนี้มีทางออกและแก้ไขได้ แต่บังเอิญเขาคิดฆ่าตัวตาย แล้วผลของการฆ่าตัวตายจะเป็นอย่างไร บาปมากไหมคะ*

หลวงปู่ เขาจะต้องฆ่าตัวตายอย่างนี้ไปถึง ๕๐๐ ชาติ

๕๗. *แล้วจะมีทางแก้ไขในชาติต่อไปไม่ให้ฆ่าตัวตายไหมคะ*

หลวงปู่ แก้ไม่ได้ เพราะว่าตัวเขาได้ทำไว้แล้ว จะต้องได้รับผลของกรรมนั้น ๕๐๐ ชาติไม่เปลี่ยนแปลง

๕๘. *เวลาถวายสังฆทาน อุทิศผลบุญให้กับผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว เขาจะได้รับเครื่องสังฆทานนี้เลย หรือว่าได้รับผลบุญ*

หลวงปู่ ถ้าเขาไม่ได้รับก็เป็นเพราะกรรมของเขาเอง ถ้าตกนรกก็รับไม่ได้ ถ้าเขาขึ้นสวรรค์ เขาได้รับสิ่งที่ดีกว่าโลกมนุษย์ สิ่งที่เราทำไปก็ตกมาหาเรา

๕๙. *หนูสงสัยว่า ถ้าเขาได้รับ แล้วรับอะไรจากการถวายสังฆทาน*

หลวงปู่ ก็รับอนุโมทนา

๖๐. *หลวงปู่เทศน์สอนว่า "มีบุญถึงมีทรัพย์" คำว่าทรัพย์ในที่นี้หมายถึงอะไร*

หลวงปู่ คือ อริยทรัพย์ ทรัพย์อันประเสริฐ

๖๑. *แล้ว อริยทรัพย์ มีอะไรบ้างคะ*

หลวงปู่ มี ๑. ศีล รักษา กาย วาจา ใจ ๒. หิริ ละอายต่อบาป ทุจริต ๓. โอตตัปปะ กลัวต่อบาป ๔. ศรัทธา เชื่อในสิ่งที่ควรเชื่อ ๕. สุตะ พาหุสัจจะ ๖. จาคะ

สละ แบ่งปันสิ่งของแก่คนควรแบ่ง ๗. ปัญญา รอบรู้สิ่งที่เป็นประโยชน์และไม่เป็นประโยชน์

๖๒. *เมื่อก่อนโยมภาวนามันฟุ้งซ่าน คิดไปต่างๆ นานา จนช่วงหนึ่งมันตัดออกไปเลย แล้วมันว่าง โยมไม่ได้พุทโธอะไรเลย*

หลวงปู่ เป็นธรรมดา เราตั้งจิตแล้ว จิตที่มันว่างเราก็อยู่ที่ว่าง สติอยู่ที่ว่าง จิตมันจะได้รู้อาการของมันที่มันว่าง เราจะระลึกอะไรก็ได้ พุทโธ ธัมโม สังโฆ ระลึกความตายก็ได้ ได้หมดทั้งนั้น ถ้ามันว่างยังมีสติอยู่ ที่นี้ถ้าหากว่าเราไม่ให้มันฟุ้งซ่าน เราก็เบรกไว้ว่า จะคิดไปทำไม เราจะตายอยู่ ตัวนี้เป็นตัวเบรกไม่ให้มันคิด แต่ว่ามันจะคิดก็คิดไป เดี๋ยวเราก็ตั้งมรณสติ ระลึกถึงความตายเบรกมันไว้นานเข้ามันก็อยู่ของมันเอง

๖๓. *ครั้งหนึ่งโยมภาวนาอยู่ จะมีจิตหนึ่งบอกให้ถอนมือขวาออกจากมือซ้าย แล้วจิตก็กำหนดว่าดีดออก เหมือนกับว่ามีใครเอาสปริงมาดีดออกไปเลย มือก็ดีดออกไป*

หลวงปู่ ความไม่ยึดไม่ถือ เราบำเพ็ญประพฤติปฏิบัติ มันจะดีดของมันเอง มันจะละตัวของมัน มันเป็นตัวจิตตัวเดียว

๖๔. *หลวงปู่คะ ทำไมเรานั่งภาวนาอยู่แต่มีอีกจิตหนึ่งมาสั่งเราได้*

หลวงปู่ เอ้า... เกิดได้ทุกอย่าง ก็เราไม่ยึดไม่ถือ เพราะเราไม่ถือตัว มันออกไปนั่งอยู่ข้างนอกก็ยังมี

๖๕. *แล้วที่เขาว่า ถอดจิตได้ล่ะคะ*

หลวงปู่ เอ้า...มันไม่ได้ถอดไปไหน มันออกไปของมันเอง เพราะเราไม่ยึด เมื่อไม่ยึดมันก็ออกไปของมันเอง

๖๖. *หนูสงสัยว่า สติกับจิต ตัวไหนเป็นตัวบังคับ เพราะบางทีเวลานั่งเหมือนมันจะคิดไปเรื่อย*

หลวงปู่ สติเป็นตัวควบคุมจิต ให้มีสติ ให้รู้ว่าเราคิดอะไร ก็ปลงก็วางไป ไม่ไปยึดไปถือ

๖๗. *ทำบุญแบบไหนจะ ถึงไม่ต้องเวียนว่ายตายเกิดอีก*

หลวงปู่ ต้องทำให้พ้น ถ้าทำไม่พ้นก็ไม่พ้น ทำลายตัวอวิชชาได้ก็พ้น เพราะตัวอวิชชาเป็นตัวพาให้เรามาเกิด อวิชชาคือความไม่รู้ เราต้องมาทำลายตัวอวิชชา ตัวอวิชชาพาให้เกิดสังขาร เกิดวิญญาณ เกิดนามรูป เกิดกิเลส ตัณหา มานะ ทิฏฐิ เกิดอุปาทานความยึดความถือ ถ้าเราทำลายได้ก็ไม่ต้องมาเกิด

๖๘. *แล้วจะทำลายอย่างไรคะหลวงปู่*

หลวงปู่ ก็ทำสมาธิวิปัสสนา ให้รู้แจ้ง ทำลายกิเลส

๖๙. *นั่งสมาธิอยู่ บางทีรู้สึกมันวูบไปน่ะคะ*

หลวงปู่ ก็เหมือนกัน สมาธิรักษาจิตใจให้มั่น แต่ว่ามันจะวูบหรืออะไรก็ตาม เราไม่ยึดไม่ถือ มันจะเป็นอย่างไรก็ตาม เมื่อเราไม่ยึดไม่ถือ มันก็ต้องวูบก่อน เพราะเราไม่ถือ มันก็จะหายไป มันก็ต้องดับเสียก่อน

๗๐. *ดับ ในที่นี้หมายถึงอะไรคะ*

หลวงปู่ ดับก็คือไม่ยึดนั่นแหละ ให้ปล่อยวาง

๗๑. *การทำบุญถวายสังฆทาน ๑ ครั้ง อานิสงส์เท่ากับใส่บาตร ๑๐๐ ครั้ง จริงไหมคะ*

หลวงปู่ อันนี้หมายความถึงครั้งพุทธกาลหรอก พระพุทธเจ้ายังมีชีวิตมีพระชนม์อยู่ สังฆทานเป็นของสงฆ์ ไม่ใช่ของบุคคลใดคนหนึ่ง พระสงฆ์ต้องอุปโลกน์ เพราะฉะนั้น อานิสงส์ก็ได้เหมือนกันนั่นแหละ อย่าลืมว่าพระท่านออกจากนิโรธสมาบัติ ๗ วัน เราไปใส่บาตรท่านน่ะ ได้อานิสงส์มากกว่าถวายสังฆ-ทาน

๗๒. *คำว่า นิโรธสมาบัติ คืออะไรคะ และเราจะทราบว่าได้อย่างไรว่าพระสงฆ์องค์นั้นท่านเข้านิโรธสมาบัติและออกจากนิโรธสมาบัติแล้ว*

หลวงปู่ นิโรธ คือ การดับ เข้าญาณจนดับ คือท่านจะนั่งภาวนาและไม่ฉันข้าว ๗ วัน หลังจากที่ท่านออกจากนิโรธสมาบัติแล้ว ท่านจะพิจารณาก่อนว่าจะไปโปรดใคร ด้วยวาระจิต ไม่ใช่ว่าใครอยากจะใส่บาตรท่านก็ได้

๗๓. *พระองค์ไหน ๆ ก็ทำนิโรธสมาบัติได้ใช่ไหมคะ*

หลวงปู่ ไม่ได้ พระส่วนใหญ่จะทำแต่ภาวนา เพราะพระที่จะเข้านิโรธสมาบัติได้จะต้องบำเพ็ญเพียรบารมีมานานมาก หรือมีญาณ (อินทรีย์) แก่กล้า (อินทรีย์แก่กล้า ได้แก่ ศรัทธา, ความเพียร, สติ, สมาธิ, ปัญญา)

๗๔. *ทำไมบางคนเกิดมาแล้วหลวงปู่เทศน์สอนเขารับรู้ แต่มีบางคนไม่เข้าใจในธรรมที่หลวงปู่สอน*

หลวงปู่ คนเรามันขาดสติขาดปัญญา คนที่ปัญญาอ่อนมันก็ไม่รับ สติปัญญาต่างกันแล้วแต่กรรมของเขา

๗๕. *มีคนเขาบอกว่า ญาติของเขาจะได้ยินแต่เสียงอยู่ที่หูบอกว่าจะเอาชีวิตเขาหรือจะตามมาฆ่าอยู่ทุกวันในเวลาที่เขาอยู่เฉย ๆ อันนี้เป็นเพราะอะไรคะ*

หลวงปู่ เป็นโรคประสาท

๗๖. *ทำไมเขาถึงเป็นอย่างนี้คะ*

หลวงปู่ ก็กรรมของเขานั่นล่ะ เขาได้รับกรรมของเขา หมายความว่าเขาสร้างกรรมนั่นไว้ แล้วจึงต้องมารับกรรมของเขา

๗๗. *แล้วไม่ทราบว่าเขาไปสร้างกรรมอะไรไว้จึงได้เป็นแบบนี้*

หลวงปู่ เอ้า...ก็ไปเบียดเบียนคนอื่น ทำให้คนอื่นเดือดร้อนทุกอย่างไป ทำให้คนอื่นเป็นบ้า ความเป็นบ้าก็มาถึงตัวเอง การกินเหล้า-เมาสุรา ก็ทำให้เกิดโทษเหล่านี้ได้เหมือนกัน แล้วแต่ว่าชาติก่อนไปทำกรรมอะไรไว้

๗๘. *หลวงปู่เคยสอนว่า "ไม่ให้มีความอยาก" แต่ที่นี้เรานั่งสมาธิ ก็เพื่ออยากพ้นทุกข์กันทั้งนั้น*

หลวงปู่ เอ้า ไม่ใช่อย่างนั้น คำว่า "อยาก" มันเป็นทุกข์ ตัวอยากนั้นมันใช้ไม่ได้ เพราะในทางธรรมท่านให้ละความอยาก เพราะตัวอยากเป็นตัวกั้นกลางทำให้เป็นทุกข์ เราจะอยากอย่างนั้นอยากเป็นนั้นเป็นนี้ ถ้าเราจะอยากอย่างนี้ ทุกข์มันก็เกิดอยู่อย่างนี้ เราต้องพิจารณา ต้องรู้เหตุรู้ผล

๗๙. *ถ้าอย่างนั้น คนที่ไม่อยากพ้นทุกข์ก็ไม่ต้องนั่งสมาธิใช่ไหมคะ*

หลวงปู่ ไม่ใช่ ความอยากมันมีอยู่แล้ว เราจะมาละความอยากอย่างว่า เราจึงได้มาระลึกพุทโธ เพื่ออะไร ก็เพื่อตัดความอยากที่มีอยู่ออกไป เราจึงได้ละ

แต่ถึงจะละมันอย่างไรมันก็ยังไปอยากอยู่อย่างนั้น เราเอาพุทโธเป็นที่ยึด ก็ยังไปอยากอยู่ แต่ถ้าเราไม่ระลึกพุทโธ มันก็มีแต่ความอยาก... อยาก...อยู่ เรื่อยไป เพราะความอยากไม่มีที่สิ้นสุด ความอยากมันเป็นทุกข์

๘๐. *แล้วความอยากกับความต้องการมันเหมือนกันไม่ใช่หรือคะหลวงปู่*

หลวงปู่ เอ้า...คนละอย่างกัน เรามีสติ มีปัญญา ก็ขจัดความอยากออกไป ความอยากทำให้เกิดทุกข์

๘๑. *แต่คนเราก็ต้องมีความอยากหรือความต้องการกันทุกคนนะคะหลวงปู่*

หลวงปู่ เอ้า...เราก็ละความต้องการอีก ระลึกเอาพุทโธ แต่ถ้าเราเอาความอยากมาเป็นเจ้าเรือนมันก็ทุกข์ เราจึงได้มาละ ...ละความอยาก เพราะมันเป็นตัวตัณหา ความทะเยอทยานอยาก ซึ่งทุกคนมันมีความอยากอยู่ในตัวแล้ว แต่เรามาละความอยากเพราะมันเป็นตัวกิเลส เราอยากพ้นทุกข์ เราก็มาละกิเลส ละความอยาก แต่ถึงอย่างนี้ ขนาดเราเอาพุทโธ พุทโธ อยู่ มันก็ยังไปอยากอยู่ ถ้าเราต้องการพ้นทุกข์ เราก็มานั่งพุทโธอยู่ ถ้าไม่ทำอย่างนี้ก็มีแต่ความอยาก...อยาก... มีแต่อยากอยู่อย่างนั้น อยากพ้นแล้วมันพ้นไหมล่ะ

๘๒. *การบวชชีพราหมณ์กับบวชแม่ชี อันไหนได้บุญมากกว่า*

หลวงปู่ ได้เท่ากัน เพราะถือศีล ๘ เหมือนกัน แต่บางคนไม่ได้เอาใจมาบวชด้วย บวชแต่เพียงเอาผ้าขาวมาห่ม เพราะฉะนั้นอยู่ที่การปฏิบัติของแต่ละบุคคล

๘๓. *บวชใจ หมายถึงอะไรคะ*

หลวงปู่ ทำใจให้ละบาป

๘๔. *การภาวนา หากเราไม่ได้นั่งสมาธิ แต่เราต้องการทำขณะทำงาน อยู่ที่ทำงานเราจะปฏิบัติได้อย่างไร*

หลวงปู่ ทำให้มีสติ รู้อาการของจิต

๘๕. *การทำบุญต้องอธิษฐานจิตก่อนทำบุญหรือไม่*

หลวงปู่ ในการทำบุญก็ต้องตั้งใจจะทำอยู่แล้ว อธิษฐานแปลว่าตั้งอยู่ที่ใจ

๘๖. *เวลานั่งสมาธิ ที่รู้สึกเจ็บปวด ถือว่าเป็นการใช้กรรมใช่หรือไม่*

หลวงปู่ อย่าลืมว่าร่างกายเป็นก้อนของกรรมอยู่แล้ว ก็เอากรรมมานั่ง ให้รู้เหตุแห่งทุกข์ ทุกข์เป็นของที่ต้องกำหนดรู้ เรามานั่งให้รู้ทุกข์ อย่างไรก็ทุกข์อยู่แล้ว เราไม่มานั่งมันก็ทุกข์อยู่แล้ว

๘๗. *การนั่งสมาธิของคนสูงอายุหรือผู้มีปัญหาข้อเข่า ที่แพทย์ห้ามนั่งพับเพียบหรือนั่งขัดสมาธิ ถ้าอยากปฏิบัติสมาธิจะนั่งท่าไหนได้เจ้าคะ*

หลวงปู่ นั่งท่าไหนก็ได้ ขอให้จิตอยู่ที่พุทโธ

๘๘. *เพราะเหตุใดมนุษย์ถึงต้องกลัวตาย*

หลวงปู่ ทำไมต้องกลัวตาย เพราะไม่รู้ตายมากี่ภพกี่ชาติแล้ว แต่พระอริยะท่านไม่กลัวตาย เพราะท่านละท่านวางหมดแล้ว

๘๙. *วิญญาณและสิ่งมีชีวิตทั้งหลาย เมื่อทำกรรมแล้วจะไปเกิดเป็นสิ่งมีชีวิตใดต่ำสุด*

หลวงปู่ แล้วแต่จิตไปยึดไปถือ จิตไปเกาะอะไรก็ไปเกิดอย่างนั้น ตามกรรมของตน

๙๐. *ทำไมหนูจึงฝันเห็นวิญญาณเตี่ยอยู่ในบ้าน ไหนว่าวิญญาณต้องไปตามกรรม*

หลวงปู่ ก็ไปตามกรรมแล้ว แต่จิตเกาะติดอยู่ที่บ้าน

๙๑. *ขอกราบเรียนถามเรื่องวันพระญาติโยมจะแต่งขันธ์ ๕ ขันธ์ ๘ บูชาพระ คำว่าขันธ์ ๕ คือ การบูชาศีล ๕ ขันธ์ ๘ บูชาศีล ๘ ใช่ไหมเจ้าคะ แล้วเขาจัดบูชาเพื่ออะไรคะ*

หลวงปู่ ก็บูชาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ บูชาขันธ์ ๕ ขันธ์ ๘ ก็ร่างกายคนเป็นขันธ์อยู่แล้ว ได้แก่ รูปขันธ์ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ วิญญาณขันธ์ สังขารขันธ์

๙๒. *การใส่บาตรพระสงฆ์ในระหว่างเข้าพรรษาและออกพรรษา คนทั่วไปนิยมใส่บาตรช่วงเข้าพรรษามากกว่า เพราะคิดว่าได้บุญมากกว่า จริงหรือเปล่าเจ้าคะ*

หลวงปู่ ก็ได้บุญทั้งนั้น เพียงแต่เข้าพรรษาพระท่านไม่ได้ไปไหน อยู่กับที่ โดยท่านอธิษฐานเข้าพรรษา ๓ เดือน บุญจะเกิดขึ้นอยู่ที่จิต ต้องทำจิตให้สงบ มีสมาธิ

๙๓. *การบูชาพระพุทธรูป บางคนถวายน้ำเปล่า ผลไม้ ขนม ทุกวันพระ ไม่ทราบปฏิบัติอย่างนี้ถูกต้องหรือเปล่าคะ*

หลวงปู่ ไม่จำเป็นต้องถวาย ถวายดอกไม้ก็พอ

๙๔. *การใส่บาตร หากเราเตรียมของใส่บาตรไว้แล้ว แต่ไม่ได้ใส่เอง ฝากลูกใส่บาตรให้แทน จะได้บุญเหมือนกับใส่เองหรือเปล่าคะ*

หลวงปู่ เพียงแต่เรายกขึ้นหัว แล้วให้คนอื่นใส่บาตรแทนก็ได้

๙๕. *การถือศีลข้อ ๖ วิกาลโภชนานั้น เราจะบริโภคนมถั่วเหลือง (ไวตามิลค์ แลคตาซอย) หลังบ่ายได้หรือไม่*

หลวงปู่ ไม่ได้

๙๖. *การกินเจโดยไม่บริโภคเนื้อสัตว์ บางคนกล่าวว่าคนกินเจเป็นลูกศิษย์พระเทวทัต หลวงปู่มีความเห็นอย่างไรกับคำกล่าวนี้*

หลวงปู่ การกินเจเป็นการกินเพื่อไม่ให้เบียดเบียนสัตว์ ไม่ฆ่าสัตว์ เราไม่ได้ทำตามพระเทวทัต ก็ไม่มีความหมายอะไร

๙๗. *การทำบุญใส่บาตรแล้วไม่ได้กรวดน้ำ บุญกุศลจะถึงผู้ที่เราอุทิศให้หรือเปล่า แล้วทราบอย่างไรว่าเขาได้รับแล้ว*

หลวงปู่ การกรวดน้ำมี ๒ ประเภท คือ

๑. การกรวดภายนอก ก็คือการใช้น้ำ

๒. การกรวดภายใน ถ้าไม่มีน้ำก็ใช้น้ำใจ กรวดให้

๙๘. *การถวายสังฆทาน เรานำสังฆทานวาง แล้วถวายภัตตาหารพร้อมไปด้วย โดยไม่ได้กล่าวถวาย สังฆทานได้หรือเปล่าคะ*

หลวงปู่ เมื่อถวายแล้วก็ถือว่าเป็นของสงฆ์ จะกล่าวถวายหรือไม่ก็ไม่เป็นไร

๙๙. *แล้วการถวายสังฆทานกับบังสกุล อย่างไหนได้บุญมากกว่าคะ*

หลวงปู่ การถวายบังสกุลต้องดูก่อนว่าพระองค์นั้นท่านถือบังสกุลหรือไม่ ถ้าท่านไม่ถือบังสกุลแล้ว ถวายท่านไปก็ไม่มีผลใดๆ

๑๐๐. *การทำกฐินเกิดบุญกุศลมากกว่าการถวายสังฆทานใช่หรือเปล่าคะ*

หลวงปู่ การทำกฐินก็จัดเป็นสังฆทานอย่างหนึ่งที่ถวายแก่พระสงฆ์ที่จำพรรษาอยู่ในวัดนั้น ก็จะได้บุญมาก เพราะท่านอธิษฐานอยู่ในพรรษา ๓ เดือน

๑๐๑. *บางคนกล่าวว่า การปฏิบัติตามสติปัฏฐาน ๔ จะทำให้พ้นทุกข์ ส่วนการภาวนาพุทโธนั้นไม่สามารถทำให้พ้นทุกข์ได้ จริงไหมคะ*

หลวงปู่ พระพุทธเจ้ายังภาวนาพุทโธจนสำเร็จ คำว่า พุทโธ แปลว่า ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน และการภาวนาพุทโธเป็นการกำหนด พุทโธ เป็นอารมณ์ แต่ปฏิบัติสติปัฏฐาน ๔ ก็จะได้พุทโธเช่นกัน สติปฏิฐาน ๔ ได้แก่

กายานุปัสสนาสติ	มีสติอยู่ที่กาย
เวทนานุปัสสนาสติ	มีสติอยู่ที่เวทนา
จิตตานุปัสสนาสติ	มีสติอยู่ที่จิต
ธรรมานุปัสสนาสติ	มีสติอยู่ที่ธรรม (ธรรมคือเหตุคือผล รู้จักบุญ รู้จักบาป ก็จะเป็นธรรมขึ้นมา)

๑๐๒. *ในการภาวนาดูลมหายใจเข้าออก พร้อมกับภาวนาพุทโธ รู้สึกเป็นการทำงานของจิต ๒ อย่าง บางครั้งไม่ทราบว่าจะเอาจิตไว้ที่ลมหายใจเข้า-ออก หรืออยู่ที่พุทโธ จึงเกิดความรู้สึกสับสน ขอหลวงปู่เมตตาแนะนำด้วยเจ้าคะ*

หลวงปู่ โดยธรรมชาติ ทั้ง ๒ อย่างจะแยกกันเองอยู่แล้ว ถ้ามีสติที่ลมหายใจเข้า-ออกแล้ว จึงระลึกพุทโธ หรือให้มีสติอยู่ที่กาย อยู่ที่เวทนา อยู่ที่จิต หรืออยู่ที่ธรรมก็ได้

๑๐๓. *หลวงปู่คะ ทำไมบางวันหนูนั่งสมาธิโดยตั้งใจว่าจะนั่งให้ได้ชั่วโมงครึ่ง แล้วก็บริกรรมพุทโธไปเรื่อยๆ มีช่วงหนึ่งก็บริกรรมเร็วขึ้นเองเรื่อยๆ แล้วเวียนหัวคลื่นไส้จะอาเจียนให้ได้ เหงื่อออกมาก*

หลวงปู่ ให้ละจากอารมณ์นั้น

๑๐๔. *เวลานั่งสมาธิควรกำหนดจิตไว้ที่ไหน มีคนบอกว่าหลวงปู่ไม่ให้กำหนดจิตเกินจมูกขึ้นไป ใช่ไหมคะ*

หลวงปู่ ให้กำหนดจิตไว้ที่หทยัง (หัวใจ)

๑๐๕. *หลวงปู่คะ มีคนพูดว่า การที่เราเก็บดอกไม้หรือสิ่งของจากวัด ตายไปจะเป็นเปรต เพราะถือว่าขโมยของวัด แต่ช่วงที่หนูมาบวชชีพราหมณ์ ณ ที่วัด หนูเด็ดยอดมะขามกิน เพราะมีวิตามินซีมาก หนูจะบาปตายไปเป็นเปรตเหมือนเขาพูดไว้ไหมคะ*

หลวงปู่ อยู่ที่ใจว่าเราขโมยไหม ถ้าไม่ขโมยก็ไม่บาป

๑๐๖. *ทุกอาทิตย์หนูจะซื้อปลาดุกไปปล่อยที่วัดบ้านจิกเป็นประจำ หนูฝันได้ยินเสียงมีคนบอกว่า ให้หยุดปล่อยปลาได้แล้ว และมองไปที่สระน้ำพบว่ามีปลาอยู่หนาแน่นมาก แทบจะไม่เห็นน้ำเลย แปลความหมายว่าอย่างไรคะ*

หลวงปู่ เราจะปล่อยปลามากเท่าไรก็ปล่อยได้ แต่สำคัญที่จิตใจ เคยปล่อยวางแล้วหรือยัง

๑๐๗. *หลวงปู่คะ บั้งไฟพญานาคมีจริงหรือเปล่าคะ เพราะตอนนี้มีความเชื่อเป็น ๓ ประการ คือ หนึ่งคนทำขึ้นมา สองเป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ และสามพญานาคทำขึ้นเอง*

หลวงปู่ เป็นละอองน้ำลายพญานาคที่พ่นขึ้นมากระทบอากาศแล้วเป็นลูกไฟ เป็นธรรมชาติที่พญานาคจะมาประชุมกันวันออกพรรษาเพื่อร่วมกันบูชาพระพุทธเจ้า

๑๐๘. *หลวงปู่คะ พญานาคแปลงร่างเป็นคนได้ใช่ไหมคะ*

หลวงปู่ ใช่ เป็นได้ทุกอย่าง

๑๐๙. *ถ้าอย่างนั้นพญานาคก็มีอยู่ทั่วไป และที่สหรัฐอเมริกามีไหมคะ*

หลวงปู่ มี

๑๑๐. *พญานาคนับถือศาสนาคริสต์ไหมคะ*

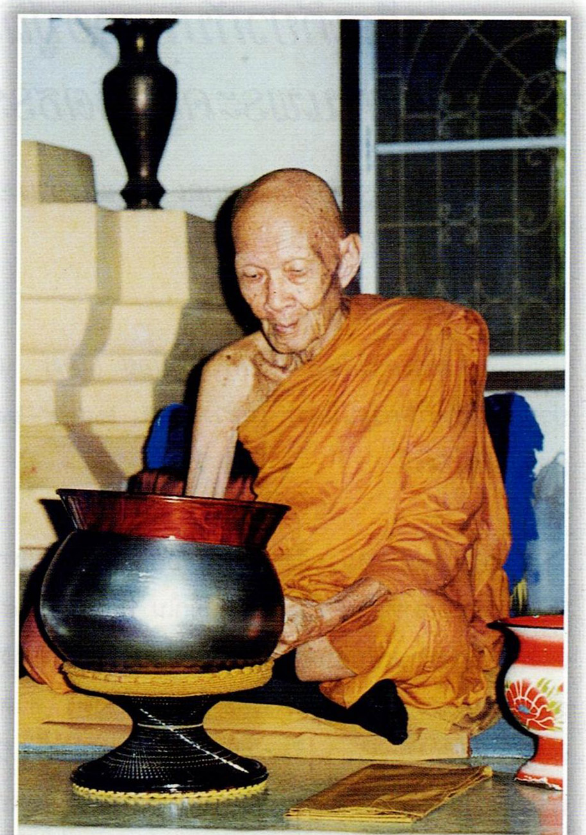
หลวงปู่ ไม่ พญานาคนับถือศาสนาพุทธ



หลวงปู่บิณฑบาตในงานถวายพระประธานกับศาลา ที่วัดป่าศาลาน้อย อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย พ.ศ. ๒๕๔๓



หลวงปู่บิณฑบาตรอบโบสถ์วัดบุปผาราม ในวันปิดทองฝังลูกนิมิต ที่บ้านดงน้อย จังหวัดนครพนม พ.ศ. ๒๕๔๒



อันเนื่องมาจากศรัทธา
ที่มีต่อหลวงปู่ถิร ฐิตธมฺโม

เกร็ดเกี่ยวกับหลวงปู่ถิร ฐิตธมฺโม (ท่านพระครูสถิตธรรมวิสุทธิ์)

โดย พระครูวิศิษฏ์ธรรมคุณ เจ้าคณะอำเภอบ้านดุง เจ้าอาวาสวัดบูรพาวัน

ท่านพระครูวิศิษฏ์ หรือพระครูน้อย (แดง) เป็นพระที่เคยมาจำพรรษาอยู่ที่วัดบ้านจิก (วัดทิพยรัฐนิมิตร) ในช่วง พ.ศ. ๒๔๙๔-๒๔๙๕ ท่านได้เล่าถึงปฏิปทาของหลวงปู่ถิรไว้ดังนี้

หลวงพ่อ *(หมายถึง พระครูน้อย ท่านใช้คำแทนตัวเองว่า หลวงพ่อ กับลูกศิษย์)* มาอยู่ร่วมวัดกับหลวงปู่ถิรที่วัดบ้านจิกใน พ.ศ. ๒๔๙๔ และ ๒๔๙๕ ปฏิปทาโดยทั่วไปของหลวงปู่ ท่านเป็นคนจริง มีความจริงใจ มีความจริงจังต่อการปฏิบัติ เป็นคนทำอะไรตั้งใจจริง มีความอุตสาหะ วิริยะ ในการทำวัตร สวดมนต์ ระเบียบสวดมนต์ ระเบียบทำวัตร นั่งสมาธิภาวนาหลังจากทำวัตรสวดมนต์เสร็จ นี่เป็นธรรมเนียม เป็นกิจวัตรประจำพระภิกษุในวัดต้องปฏิบัติตาม ในสมัยก่อนท่านไม่ค่อยสนใจในเหตุภายนอก ท่านตั้งใจทำเฉพาะภายใน ภายในวัด ส่วนมากกิจกรรมที่ทำก็เป็นไปเพื่อประโยชน์ของพระศาสนา ความที่จะคิดไปถึงกิจภายนอกหรือนอกวัดนั้นมีน้อย บางครูบา บางท่าน บางองค์ ท่านจะช่วยทางวัด ทางโรงเรียนบ้าง ทางอะไรบ้าง แต่ปฏิปทาของหลวงปู่ถิรท่าน ท่านสละแม้แต่พ่อแม่ญาติพี่น้อง ถ้าใครไม่มาอยู่ในวัด ท่านไม่สนใจสงเคราะห์ ท่านต้องการให้มาอยู่ในวัด มาปฏิบัติ มาทำอยู่ในวัดร่วมกับท่านมากกว่า

ท่านมีความเด็ดเดี่ยว ถ้าจะทำสิ่งใด อย่างเช่นจะอดอาหาร ท่านก็อดไปเลย อย่างเช่นช่วงนี้จะไม่ฉันเนื้อสัตว์ จะฉันเจ จะฉันเฉพาะอย่าง ท่านจะมีกำหนดไว้ อาจจะเป็นปีหนึ่ง เดือนหนึ่ง สองเดือน หรือสามเดือน ส่วนมากก็เป็นปี หรือหลายๆ ปี ถ้าท่านตั้งใจเอาไว้แล้วจะไม่มีกลับคำ ไม่เปลี่ยนแปลง คงที่ อย่างการช่วยเหลือสงเคราะห์ ไม่เห็นแก่ญาติมิตร คนใกล้ชิด ท่านจะทำท่านก็ทำทั่วไป หลวงพ่อเองเคยไปถึงมุกดาหาร ไปด้วยกัน ท่านไม่เคยเอาเงินไปช่วยพ่อช่วยแม่ ช่วยเหลือทางครอบครัว

ท่านไม่ทำ มีแต่จะชักชวนให้พ่อแม่มาทำบุญ ให้มาช่วย มาสร้างวัด สร้างประโยชน์ส่วนใหญ่ ส่วนรวม ส่วนพระศาสนา เพราะสมบัติต่างๆ ตายแล้วเอาไปด้วยไม่ได้ ท่านจะพูดอย่างนี้กับพ่อกับแม่กับญาติ อย่างเช่นน้องชายของท่าน ท่านหวันก็เหมือนกัน ทำงานอยู่ในวัดเป็นแรงงานสร้างกุฏิ แกเป็นช่างไม้ ไม่ใช่ว่าจะมาอยู่เปล่าๆ ไม่ทำประโยชน์ในวัด ไม่ได้ พระเณรก็เช่นเดียวกัน

เวลาท่านจะไปบำเพ็ญภาวนา เช่น ที่ภูเก้า ปี ๒๕๐๗-๒๕๐๘ ท่านประชุมในโบสถ์เพื่อมอบหมายให้มีพระที่จะเป็นตัวแทนรักษาการณ์ในวัด ท่านเลือกหลวงพ่อ แม้จะไม่ได้มีพรรษาแก่ที่สุด ท่านให้เหตุผลว่าไม่จำเป็นจะต้องเลือกที่พรรษา ขอให้เป็นผู้ปฏิบัติดี

ท่านมีนิสัยตรงไปตรงมา เชื่อมั่นในความดี ไม่ต้องการยศถาบรรดาศักดิ์ หลวงพ่อเห็นว่าพระอื่นๆ เวลาแก่มา อย่างน้อยๆ ก็จะมียศเป็นพระครู หลวงพ่อจึงเป็นห่วงหลวงปู่ ว่าอย่างน้อยควรมีตำแหน่งหรือยศไว้เป็นอนุสรณ์บ้าง พอดีตอนนั้นหลวงพ่อเป็นเลขานุการเจ้าคณะอำเภอ จึงได้ทำเรื่องเสนอให้ท่านเป็นพระครูสถิตธรรมวิสุทธิ์ ปฏิปทาของท่านที่หลวงพ่อชอบ คือท่านมีความจริงใจ มีความเด็ดเดี่ยว แม้ชีวิตก็เสียสละได้ถ้าจะเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม นี่คือสิ่งที่ท่านไม่เหมือนคนอื่น ท่านไม่สนใจว่าจะมีใครสนับสนุนหรือไม่ ถ้าสิ่งที่ท่านเห็นว่าดีไม่ขัดต่อธรรมแล้วท่านจะทำ เช่น ถ้ากำหนดว่าจะไม่ออกบิณฑบาต ใครจะติฉินนินทาท่านก็ไม่สนใจ ท่านงดออกบิณฑบาตถึง ๕ ปี และเมื่อถึงกำหนด ท่านก็ออกบิณฑบาต และยังออกบิณฑบาตจนถึงปัจจุบันซึ่งอายุ ๘๖ ปีแล้ว รู้สึกว่าท่านไม่เหมือนพระองค์อื่นที่มักคล้อยตามเสียงเรียกร้องเสียงสนับสนุน แต่หลวงปู่ถิรไม่มี ท่านตรงมาก มีความเด็ดเดี่ยว มีความจริงใจ ในกิจวัตร จะป่วยหรือจะเป็นอะไร ถ้ายังลุกได้ ท่านจะไม่ขาด เพื่อเป็นเนติแบบอย่างแก่ศิษยานุศิษย์

สมัยออกไปภาวนาที่ภูเก้า ปกติอยู่ในเมืองท่านไม่ได้ใส่ใจในญาติโยมสักเท่าใด พอไปอยู่ภูเก้า ญาติโยมมีความเป็นอยู่ลำบากก็ยังอุตส่าห์ไปวัด ท่านจึงกลับมาขอความช่วยเหลือญาติโยมทางอุดรให้ช่วยบริจาคสิ่งของ จัดสังฆทาน จัดข้าวของไปช่วยเหลือ จัดหาของไปสงเคราะห์ อนุเคราะห์เขาด้วยความเมตตาอารี และจะทำอย่างเป็นล่ำเป็นสัน ไม่ใช่เอาไปเล็กๆ น้อยๆ แต่ท่านเอาไปเป็นคันรถ บำเพ็ญทาน ถ้าจะช่วยใครช่วยจริงๆ ท่านเคยช่วยหลวงปู่ชอบ หลวงปู่ตื้อ สร้างวัดโดยที่ไม่ได้รู้จักกันเป็นการส่วนตัว และวัดบ้านจิกนี้ก็เป็นเสมือนสถานีที่ครูบาอาจารย์ทุกองค์จะมารวมกันที่นี่ ไม่ว่าจะโดย

ญาติโยมนิมนต์ เช่น หลวงปู่ขาว อนาลโย หลวงปู่ฝั้น อาจาโร หลวงปู่คำดี ปภาโส จะมาพักอยู่ศาลาหลังเก่า หลวงปู่เทสก์ วัดหินหมากเป้ง เมื่อครั้งมาจากภูเก็ตจะมาแวะที่นี่ แม้หลวงปู่ถิรท่านไม่ได้รู้จักกับหลวงปู่ชอบ หลวงปู่ตื้อเป็นการส่วนตัว แต่ท่านก็ปฏิบัติต่อทุกองค์เสมอภาคกันหมด ระยะหลังๆ เมื่อท่านอายุ ๖๕ ปีแล้ว ถูกนิมนต์ให้อยู่วัด ท่านจึงไม่ได้ออกธุดงค์อีก

เรื่องประทับใจในหลวงปู่ถิร ฐิตธมฺโม

ของ พระอาจารย์สมคิด อิทฺธิโชโต

พระอาจารย์สมคิด อิทฺธิโชโต หรือที่ชาวบ้านและโยมทั้งหลายนิยมเรียกท่านว่า พระอาจารย์อ๊อดได้รับการขอร้องจากลูกศิษย์ลูกหาทั้งหลายให้เล่าเรื่องประสบการณ์ที่ประทับใจเกี่ยวกับหลวงปู่ ในฐานะที่มาบวชอยู่ในวัดบ้านจิกเป็นเวลานาน ถ้านับถึงปัจจุบันจะเป็นเวลาถึง ๑๔ พรรษา อีกทั้งท่านยังใกล้ชิดกับหลวงปู่มากเพราะท่านเป็นพระอุปัฏฐากหลวงปู่

ท่านพระอาจารย์อ๊อดได้เมตตาเล่าเรื่องประสบการณ์ที่ท่านประทับใจเกี่ยวกับหลวงปู่ให้ฟัง มีรายละเอียดดังนี้

เมื่อเราเข้ามาบวชพรรษาแรก (ประมาณ พ.ศ. ๒๕๓๑) มีพระอาจารย์หมุน (พระอภิชัย อภิปุญฺโญ) เป็นพระพี่เลี้ยง เดี๋ยวนี้ท่านเป็นเจ้าอาวาสวัดป่าพุทธรังสีที่ออสเตรเลีย ขณะนั้นท่านดำรงตำแหน่งเป็นพระเลขานุการของหลวงปู่ เราต้องคอยปรนนิบัติพระอาจารย์หมุน ดูแล กวาดถูกุฏิต่างๆ และคอยดูแลปรนนิบัติหลวงปู่ด้วย โดยมีอาจารย์หมุนคอยดูแลกำกับอีกทีหนึ่ง แล้วก็ช่วยสอนวิธีปฏิบัติต่อครูบาอาจารย์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย แต่แปลก พอบวชแล้วเข้าพรรษาไปได้สักเดือนกว่าๆ เกิดอยากจะสึกขึ้นมา ที่อยากสึกก็เพราะมีปัญหากับท่านอาจารย์หมุน คือที่จริงแล้วเราต้องโทษตัวเองที่ยังไม่รู้จักยับยั้งชั่งใจเท่าที่ควร เพราะยังไม่เข้าใจในหลักธรรมใดๆ และไม่มีความอดทน พอมีอะไรมากระทบกระทั่ง ไม่ได้ดั่งใจ ก็หาว่าท่านบังคับ ไม่รู้ว่าที่ท่านบังคับก็เพราะท่านมีเหตุผลในตัวของท่านเอง ทำให้เราไม่อยากอยู่ อยากจะสึก คลุมผ้าได้ ไม่ฟังเสียงใคร ก็จะไปทันที พอดีหลวงปู่กำลังนั่งอยู่ข้างล่าง ก็เลยมากราบหลวงปู่ พอกราบท่านปั๊บ เหมือนท่านรู้เลยว่าเราจะสึก ท่านถามว่า "มาทำไม" เราบอกว่า "มากราบหลวงปู่ ขออนุญาตกลับไปบ้านหาพี่สาว" ซึ่งในใจจริงแล้วเราจะไปหาพี่สาว แล้วให้พี่สาวพามาหาหลวงปู่ มาขออนุญาตลาสึกกับหลวงปู่ แต่บังเอิญหลวงปู่รู้วาระจิต พูดได้เลยว่าเราก็งงเหมือนกันว่าหลวงปู่รู้ได้อย่างไร เพราะเรานี้ก็เพิ่งมาบวช

ไม่รู้ประสีประสาอะไร ท่านเลยถามว่า "จะไปทำไม" ก็บอกท่านว่า "จะไปหาพี่สาวครับ" ท่านเลยพูดขึ้นมาว่า "คิดบ้าๆ ไป๊ ไม่ต้องไป กลับไปภาวนา" คือท่านไม่ให้สึก ก็เลยไม่รู้จะอยู่อย่างไร ก็เลยกราบท่านแล้วกลับไปกุฏิ พิจารณาคิดไปคิดมา ถ้าเราไปหาพี่ เราก็เหมือนกับว่าขัดคำสั่งท่าน เราก็เลยไม่ไป อดทนอยู่มาเรื่อยๆ ความคับแค้นนี้ก็ค่อยๆ ผ่อนคลายลงๆ อาจจะเป็นเพราะหลวงปู่ท่านช่วยแผ่เมตตามาให้ ทำให้เราเห็นศีลเห็นธรรม ท่านอยากให้เราได้บุญได้กุศล เราก็เลยรู้สึกเย็นลงๆ เริ่มพิจารณามีเหตุมีผลขึ้นมาบ้างในพรรษาแรกๆ

พอพรรษาที่ ๒ จากร้อนก็กลายเป็นเย็นไปเรื่อยๆ เพราะหลวงปู่ท่านค่อนข้างจะเข้มงวดในเรื่องปฏิบัติ เรื่องธรรมวินัยเข้มงวด ใครไม่ลงทำวัตรเช้า ทำวัตรเย็น ติดต่อกันท่านจะขับไล่เลย โดยลงทำวัตรเย็นประมาณ ๖ โมงเย็น ซึ่งหลวงปู่จะลงไปก่อน ไปนั่งสมาธิภาวนาในโบสถ์ บางทียังไม่ถึง ๖ โมงเย็น หลวงปู่จะสรงน้ำแล้วลงไปนั่งในโบสถ์ ท่านจะดูแลตลอดว่าพระองค์ไหนลงกี่โมง ท่านจะคอยสังเกตดูเอง พอถึงทุ่มสี่สิบห้านาทีท่านจะเทศน์ทันที ถ้าองค์ไหนขี้เกียจสันหลังยาว ท่านก็จะเทศน์เหมือนท่านจะรู้เลย ท่านจะเทศน์ตรงใจองค์นั้นเลย ท่านจะพูด แล้วพวกเราจะกลัวกันเองทุกคนไป เวลาท่านพูดออกมา มันจะกระทบถูกใจเราทุกอย่างไปเลย อย่างครูบาอ๊อดนี้ *(พระอาจารย์อ๊อด)* ก็เคยรู้สึกถูกเทศน์ ตรงใจที่เราคิดเลย แล้วท่านจะแนะแนวในนั้น เราก็จะพิจารณาไปตามท่าน ถ้าเราคิดไปทางไม่ดี เราก็กลับคิดไปทางใหม่ ใจน้อมเข้ามา โดยน้อมเข้ามาในตัวเอง แล้วก็พิจารณาตามคำสอน จิตใจก็เริ่มเย็นขึ้น เห็นศีลเห็นธรรมขึ้นเรื่อยๆ ยิ่งได้อยู่ใกล้ชิดท่านก็ยิ่งเกิดความปลื้มปีติ ได้รับใช้ท่านไม่เหนื่อย

นึกถึงสมัยก่อนนั้น เราผอมใกล้จะตายเพราะว่าเพิ่งหายป่วยมาบวช ถ้าอยู่ข้างนอกก็คงจะตายเสียก่อน ที่บ้านก็ไม่มีใครบวชสักคน พี่ชายก็ตายไป พ่อแม่ก็ตายไปนานแล้ว ไม่มีใครบวชให้สักคน อยากได้บุญ ได้กุศล ก็เลยบวชมาอยู่กับหลวงปู่ ได้ฟังเทศน์ทุกวัน เพราะหลวงปู่จะเทศน์ทุกวัน จากทุ่มสี่สิบห้าถึงสองทุ่ม บางวันก็เลยไปนิด ฟังทุกวันจนขึ้นใจ นอกจากนี้ ครูบาอ๊อดมีหน้าที่อุปัฏฐากหลวงปู่ เวลาท่านลงรับแขกก็จะนั่งอยู่ด้วยตั้งแต่พรรษาแรก พรรษา ๒ ไปเลย โดยอาจารย์หมุนคอยกำกับเฉยๆ คอยดูแลท่าน จะเอาน้ำ เอากระโถนก็คอยดูแลท่าน อันนี้แหละถึงบอกว่า ถ้าใครอยู่ใกล้ครูบาอาจารย์แล้วจะได้เปรียบคนอื่น คือตั้งแต่พรรษาแรกมาเลย อยู่กับหลวงปู่จนบัดนี้ ๑๔ พรรษาแล้ว เวลาญาติโยมมาถามปัญหาอะไรกับหลวงปู่ บางทีเขาถามเสร็จปุ๊บเราก็จะตอบในใจเราว่าต้องตอบแบบนี้ๆ แต่บางเรื่องหลวงปู่จะไม่ตอบแบบเราคิด จะ

ตอบไปอีกแบบหนึ่ง เราก็คิดว่าจะถูกหรือ แต่เวลาเราอยู่คนเดียว เราก็เอามาพิจารณาอย่างแยบคาย ปรากฏว่าเป็นอย่างที่ท่านว่าจริงๆ เราจึงคิดพิจารณาว่าธรรมนี้ต้องคิดให้ลึกซึ้ง ให้แยบคายจริงๆ จึงจะรู้ ถ้าพิจารณาเผินๆ ไม่ใช่ธรรม จะไม่รู้ เพราะมันมีเหตุและผลของมัน แบบที่ว่าหลวงปู่ท่านสอนบอกว่า ทุกอย่างเกิดมาจากเหตุ ถ้าเราไม่อยากให้มันเกิดเช่นนั้น เราก็ต้องดับที่เหตุ เราก็พิจารณาตามท่านก็เห็นเป็นจริง ก็เริ่มชอบธรรมะขึ้นไปเรื่อย เวลาอยู่กับท่าน เวลาญาติโยมมาถามธรรมะก็ตั้งใจฟังเป็นพิเศษ พอฟังแล้ว เวลาเราอยู่คนเดียวก็นั่งภาวนา เราก็น้อมเข้ามาพิจารณาตามที่หลวงปู่สอนคน ส่วนมากคนที่มาหาหลวงปู่จะถามธรรมะเกี่ยวกับความทุกข์ทางใจ เกี่ยวกับครอบครัวบ้าง เกี่ยวกับทุกอย่าง หลวงปู่ก็จะเมตตาตอบปัญหาหรือแก้ไขปัญหาให้ลุล่วงไปด้วยดี คือตอบโดยใช้ธรรมาธิปไตย อย่างที่เอาธรรมเป็นเครื่องตัดสิน โดยใช้ธรรม มีเหตุมีผลอยู่ในตัวของมัน ก็เลยทำให้เราได้ยินได้ฟังธรรมจากหลวงปู่ ค่อยซึมซาบเข้าไปทุกวันๆ ก็เลยมีศีลธรรมขึ้นมา

ยิ่งหลวงปู่ของเราเป็นพระเข้มงวดทางธรรมวินัย ถ้าใครทำผิดพุทธวินัย หลวงปู่จะไล่ทันที แล้วจะว่าให้กลัว เพราะฉะนั้น เราก็ต้องระมัดระวัง ก็เลยเป็นข้อดีอย่างหนึ่งทำให้เราไม่เผลอสติ มีสติ คอยกลัวว่าจะทำผิดพลาดอยู่ตลอดเวลา เลยเป็นข้อดี นอกจากนี้เวลาผิดอะไร ท่านจะว่าตรงๆ ถ้าจะขับไล่ ท่านจะขับไล่ตรงๆ ครูบาอ๊อดเองยังเคยถูกขับไล่ครั้งหนึ่ง ประมาณพรรษา ๒ หรือ ๓ นี่แหละ ตอนนั้นหลวงปู่ท่านนั่งภาวนาในโบสถ์ พอ ๖ โมงเย็นท่านก็เดินออกไป เราก็เดินไปส่งท่านที่โบสถ์ ท่านก็บอกว่า "๑ ทุ่มให้ปิดแอร์นะ" เพราะว่าเวลา ๕, ๖ โมงเย็น ครูบาอ๊อดจะไปเปิดแอร์ (แอร์ในโบสถ์) ไว้ พอถึง ๑ ทุ่ม ท่านให้ปิด พอท่านสั่ง เราก็ ครับ ครับ ครับ บังเอิญตอนนั้นเราต้องอุปัฏฐากดูแลทั้งหลวงปู่และพระอาจารย์หมุน พอหลวงปู่เข้าโบสถ์ เราก็ต้องไปหาอาจารย์หมุนทันที ดูแลท่าน ระหว่างที่ดูแลท่าน ท่านจะให้ธรรมะเรา อาจารย์หมุนถ้าได้พูดแล้วท่านจะไม่หยุดง่ายๆ เราก็นั่งคุยไป ฟังท่านไป จนกระทั่ง ๑ ทุ่ม ๑๕ นาที เกินทุ่มไป ๑๕ นาที เราก็มองนาฬิกา เกินเวลาที่หลวงปู่สั่งให้ปิดแอร์แล้ว เราก็ว่า "โอ๊ะผมลืม ผมจะฝ้าวไปปิดแอร์ก่อนเด้อครับ" (ฝ้าวหมายถึงรีบ และเด้อครับหมายถึงนะครับ) เราบอกอาจารย์หมุนดังนี้ ปรากฏว่าพอเราวิ่งออกมาถึงทางบันไดที่จะขึ้นไปปิดแอร์ หลวงปู่มายืนรอเราอยู่แล้วตรงนี้ พอเราวิ่งมาแล้วก็เจอท่านเลย ท่านชี้หน้าด่าเลย "รู้ตัวบ่นี่ รู้ตัวบ่ เห็นความผิดตัวเองรึยังๆ" (รู้ตัวบ่ หมายถึง รู้ตัวไหม) เราก็บอกท่านว่า "เห็นครับ"

"รู้ตัวบ่ รู้บ่" "รู้ครับ"

"เดี๋ยวโดนขับไล่เด๊ะนี่" (เดี๋ยวถูกขับไล่นะนี่)

เราก็ไม่พูดอะไร เพราะอยู่กับหลวงปู่ ต้องรู้ปฏิปทาท่านด้วย

ท่านเคยสอนครูบาอ๊อดว่า "ถ้าครูบาอาจารย์พูดอะไรต้องฟัง และถ้าท่านพูดอะไรต้องถูกหมด เพราะว่าพระทั่วๆ ไปนะ ส่วนมาก เวลาท่านพูดอะไรแล้ว ไม่เถียงก็เหมือนเถียง อย่างท่านบอกว่าทำไมไม่ปิดแอร์ ท่านว่าถ้าไม่ปิดเดี๋ยวโดนขับไล่นะ พระทั่วไปก็จะบอกว่าอาจารย์หมุนให้อยู่ นั่นเป็นข้ออ้าง อย่างนี้ไม่ได้ ผิดถูกอย่างไรก็ไม่ให้เถียง จะบอกว่าอาจารย์หมุนให้อยู่เป็นข้ออ้างอย่างนี้ไม่ได้ คือให้อยู่เฉยๆ ยอมรับหมด คือเราอยู่กับท่าน เราก็รู้นิสัย เราก็ไม่พูด ท่านจะขับไล่ เราก็ครับ อะไรเราก็ครับลูกเดียว พอท่านพูดเสร็จแล้ว ท่านก็เดินกลับเข้าไปในตัวโบสถ์ ไปภาวนา เราก็ขึ้นไปปิดแอร์ แล้วเราก็รีบมาคลุมผ้า รีบเข้าไปในโบสถ์ ท่านก็เทศน์อีกว่า เวลาลงทำวัตรน่ะ ถึงเวลาแล้วก็ยังไม่ลง ขนาดชาวบ้านเขาอยู่บ้านนอก อย่างแม่บ้านเขาจะมาภาวนา ก่อนมาเขาก็ต้องหาข้าวให้ผัวให้ลูกกินก่อนเขาถึงจะมา แต่เราไม่ได้ทำอะไร นอนกินข้าวของชาวบ้าน ชาวบ้านมานั่งเต็มโบสถ์ พระยังไม่มาสักรูป ไม่รู้จักอับอายขายหน้าชาวบ้าน กินข้าวชาวบ้าน แต่ประพฤติปฏิบัติแพ้ชาวบ้าน หัดมีความละอายบ้าง รู้สึกสะท้อนใจมาก ต่อไปก็เลยบอกอาจารย์หมุนว่า ถ้า ๖ โมงเย็นปุ๊บ ผมจะลงภาวนาเลยนะ ถ้าอาจารย์จะเรียกใช้ผมต้องก่อน ๖ โมง เพราะว่า ๖ โมงผมจะลงโบสถ์ภาวนา หลวงปู่เทศน์แบบนี้แล้วนะ ถ้าไม่เช่นนั้นผมจะไม่อยู่ จะสึก ท่านก็ตามใจ ก็เลยกลับไป

สมัยนั้นพอกลางคืนในพรรษา หลวงปู่จะรุกขมูลทุกพรรษาโดยจะปักกลดทุกพรรษา เปลี่ยนไปเรื่อยๆ สมมติว่าปีนี้จะอยู่หลังศาลาตรงต้นมะม่วง ท่านจะปักกลดตรงนั้น มีเพียงแคร่นอน เราก็จะไปจัดตรงนั้นให้ท่านได้นอน แล้วเราก็จะปักกลดห่างจากตรงนั้น พอประมาณว่าให้ท่านเรียกได้เวลาที่ท่านต้องการ ส่วนมากหลวงปู่จะเรียกตอน ๕ ทุ่ม ๖ ทุ่ม พอถึงเวลาท่านเรียก เราก็จะออกไปหาท่าน สมัยนั้นท่านฉันปรมัตถ์ ท่านจะฉันตอนออกจากโบสถ์แล้วประมาณ ๓ ทุ่มกว่าๆ พอออกจากโบสถ์แล้วท่านจะเข้ากลดท่านเลย ไม่ได้กลับไปกุฏิ ท่านนอนในกลด ไปพักผ่อนในกลด เราก็รีบมาที่กุฏิหลวงปู่ เอาปรมัตถ์ สมอ น้ำเย็น น้ำมะตูม น้ำบ้วนปากไปให้ท่าน

ระหว่างรับใช้ท่านนี้แหละ ปีแรกท่านจะพูดถึงเรื่องว่าอยู่กับครูบาอาจารย์ ท่านต้องถูกหมด ต้องเรียนรู้นิสัยท่าน เราต้องพยายามทำให้ถูก ให้รู้นิสัย หาไม่แล้วจะไปขอนิสัยจากท่านทำไม เราปล๊าบเข้ามาในหัวใจ ท่านยังพูดต่อไปอีกว่า ส่วนมากพระทั่วๆ

ไป พอบวชเข้ามาแล้ว เวลาขอนิสัยก็ขอพอเป็นพิธี แต่ไม่ได้นิสัยครูบาอาจารย์เลย ทำไมไม่ได้นิสัยครูบาอาจารย์ นิสัยครูบาอาจารย์นั้น ถ้าขอท่านแล้ว ท่านว่าอะไรต้องเป็นตามนั้น ท่านว่าผิดก็ผิด ต้องว่าตามท่าน ถ้าท่านว่าสีขาวนะ ถึงมันจะดำ เราก็ต้องว่าขาวตามท่าน ถ้าไม่เช่นนั้นจะไปขอนิสัยท่านทำไม เพราะบางทีท่านอยากจะลองใจว่าเราจะเชื่อฟังคำสั่งสอนท่านไหม เพราะฉะนั้น ถ้าท่านว่าอย่างไรก็ต้องตามท่านแม้ว่าเราจะไม่เห็นด้วย เราก็จำมาตั้งแต่นั้นมา เราจะไม่เถียงเลย อยู่ในโอวาทของท่านตลอดต่างจากพระทั่วๆ ไปที่ไม่เคยอยู่กับครูบาอาจารย์ที่ท่านเข้มงวด เวลาท่านว่าอะไรส่วนมากจะไม่ยอมรับผิด อย่างสมมติว่าท่านว่าทำไมไม่ไปปิดแอร์อย่างนี้ จะบอกว่าผมไปปิดไม่ทัน ต้องรับใช้อาจารย์หมุน อย่างนั้นอย่างนี้ จะแก้ตัวไป อันนี้ท่านไม่ให้แก้ ท่านจะพูดอะไรท่าน ให้เฉย มีแต่ครับอย่างเดียว ครูบาอ๊อดอยู่กับหลวงปู่ก็จะได้นิสัยอันนี้มาแต่ต้นเลย หลวงปู่จะว่าอย่างไร ครูบาอ๊อดจะไม่เถียง ซึ่งคนส่วนมากจะไม่ค่อยเข้าใจ

บางทีอยู่กับครูบาอาจารย์เหมือนกัน ถ้าท่านไม่ถามต้องไม่พูด-ต้องฟังอย่างเดียว คนอื่นๆ ไม่รู้ สมัยก่อนว่าครูบาอ๊อดฟ้องหลวงปู่เรื่องนั้นเรื่องนี้ ทั้งๆ ที่ความจริงเรามีแต่ฟัง เพราะกลัวว่าพูดไปจะผิดอย่างนั้นอย่างนี้ ท่านก็เพิ่งสอนกันมา ตัวเราก็เป็นพระมีครูบาอาจารย์ เพราะฉะนั้น คนส่วนมากจะมองตรงข้ามกับครูบาอ๊อดตลอด แต่หลวงปู่จะสอนว่าทางโลกธรรมน่ะ มันรักเรามันก็ว่าเราดี มันเกลียดมันก็ว่าเราไม่ดี จะไปเอาอะไรกับโลกธรรม ๘ มีลาภ ยศ สรรเสริญ สุข ก็มีเสื่อมลาภ เสื่อมยศ นินทา ทุกข์ จะเอาพวกนี้เป็นสรณะได้อย่างไร มันจะว่าอะไรก็เรื่องของมัน เรารู้ตัวเราดี มันว่าก็เรื่องของมัน มันเหนื่อยมันก็หยุด หรือมันไม่เหนื่อย พอมันตายแล้วมันจะพูดได้ไหม เพราะฉะนั้น ไม่ต้องไปเอามาใส่ใจ สิ่งที่เราจะเอามาใส่ใจคือธรรมวินัย ทำอย่างไรเราจะทำไม่ผิดวินัย ทำอย่างไรเราจะมีความขยันหมั่นเพียร ทำอย่างไรบุญกุศลจึงจะเกิดขึ้นกับตัวเรา เราพยายามทำอันนั้นดีกว่า ท่านก็สอนไป เราก็น้อมเข้ามา ก็เห็นตามเป็นจริง

ตอนหลังๆ พอพรรษา ๖ พรรษา ๗ เกิดปัญหาใหญ่ขึ้น ครูบาอ๊อดรู้นิสัยหลวงปู่เราไม่เถียง ท่านก็ใช้แต่เรา เราก็เป็นเสมือนต้นห้อง ว่างั้นเถอะ เวลาท่านจะใช้ให้ไปว่าใคร ท่านก็บอกครูบาอ๊อด บอกว่าให้ไปบอกแม่ชีคนนี้นะ ให้หนี เราก็ไปบอก ไปไล่ ทั้งๆ ที่ท่านรู้ทางในว่าไม่ดีอย่างนั้นอย่างนี้ แต่ท่านก็ไม่บอกเราว่าไม่ดีอย่างไร ท่านบอกให้เราไปบอกว่าให้หนีไป ถ้าไม่ไปเดี๋ยวหลวงปู่จะจัดการ เขาก็หาว่าเราไปไล่โดยพลการ คนก็เกลียดครูบาอ๊อด แม้เวลาไปบิณฑบาต บางทีพวกชีพราหมณ์มาบวชยังแทบไม่อยากใส่กับข้าวให้เรา เราก็ทนเอา หลวงปู่บอกว่า พระธรรมคุ้มครอง พวกที่ทำไม่ดี เดี๋ยวมันก็

เห็นของมันเอง บาปก็บาปมัน บุญก็บุญมัน เราเอาแต่บุญ ไม่ต้องเอาบาปแบบมัน ปรากฏว่าตอนหลังมาเป็นแบบที่หลวงปู่ว่าจริงๆ คนที่หลวงปู่ใช้ให้เราไปไล่น่ะ ปรากฏว่าเขามาบวชชีพราหมณ์ เขามาจากกรุงเทพฯ บอกติดต่อกับเทพได้ จะไปหาเงินมาอย่างโน้นอย่างนี้ ช่วยหลวงปู่สร้าง พอเดือนหนึ่งก็มาลาหลวงปู่ไปกรุงเทพฯ อาทิตย์หนึ่งเวลาไปก็ไม่ไปเปล่าๆ ไปหาเรี่ยไรเงินว่ามาช่วยหลวงปู่สร้างโน่นสร้างนี่ให้หลวงปู่ ได้เงินมาเยอะๆ แต่เอามาถวายหลวงปู่ ๔๐๐-๕๐๐ บาท สมมติว่าได้มา ๗-๘ พัน เอามาถวายหลวงปู่ ๔-๕ ร้อย นอกนั้นก็เอาเข้าบัญชีธนาคาร เอาไปซื้อตู้เย็น พัดลมมาใช้ในกุฏิตัวเอง พอเดือนใหม่มาก็ไปทำแบบเดิมอีก ทีนี้ทางกรุงเทพฯ คนที่เขาให้เงินมาเขาก็โทรศัพท์มาถาม ความก็เลยแตก มาถามเรา เราก็พูดความจริงว่า เอ... เห็นว่า ๔-๕ วันนี้เห็นเอามาถวายหลวงปู่ ๔-๕ ร้อยกระมัง เขาเลยเล่าให้ฟังว่าไม่ใช่เอาจากเขาคนเดียว ไปเรี่ยไรทั่วไปในกรุงเทพฯ ที่เขารู้เพราะเป็นพวกพ้องกัน เราก็เลยรู้ว่า มิน่าล่ะหลวงปู่ถึงได้ไปไล่ ยังทำเป็นเลี้ยงผีอีกต่างหาก เดี๋ยวพูดภาษาแขกว่าผีแขกจะมา พอเราว่า เขาก็จะเอาผีแขกมาฆ่าเราตาย ในที่สุดผีเข้าพวกชีพราหมณ์ที่มาบวชในวัดน่ะ หลวงปู่ได้เพ่งกระแสจิตสู้กับผีนี่แหละ จึงค่อยยอมจากไป นี่อย่างนี้แหละ คนที่ไม่ค่อยรู้เรื่องภายใน ส่วนมากก็มาลงครูบาอ๊อด คือหลวงปู่ท่านรู้อะไร ท่านก็ใช้เราไปจัดการ เพราะเราเหมือนพระเลขานุการอย่างนี้ ทำให้ต่อมาเขาก็เรียกว่าพระเลขาฯ ใครจะมาหาหลวงปู่ก็ต้องมาหาเรา พวกญาติโยมเรียกเป็นพระเลขาฯ แต่ความจริงเราเป็นเพียงพระอุปัฏฐากรับใช้เฉยๆ นี่ยกตัวอย่างง่ายๆ อย่างนี้

นอกจากนี้ เวลาอยู่กับหลวงปู่ท่านจะสอนธรรมะ ตอนลงรุกขมูล ๔-๕ ทุ่มแล้วท่านจะเรียก ก็ครับ สมัยก่อนท่านจะเรียก "จ่อย" เพราะว่าตัวผอม ท่านจะเรียก "จ่อย" ก็ครับ ก็มาหา ท่านก็จะเล่าพรรษาที่นั้นเป็นอย่างนั้นเป็นอย่างนี้ เป็นเรื่องธรรมะน่ะ ฟังว่าเกิดเหตุการณ์อย่างนั้น เดี๋ยวนี้มันเพิ่งมาเกิดตรงนี้เป็นอย่างนี้ โดยเฉพาะเรื่องหนึ่ง ท่านเล่าให้ฟังบอกว่า ส่วนมากพระเราที่มาบวช พอบวชขึ้นมา ๓-๔ พรรษา ก็อยากเป็นเจ้าอาวาสแล้ว ท่านบอกว่า หารู้ไม่ว่าเจ้าอาวาสที่แท้จริงน่ะหมายความว่าอย่างไร เพราะพระทุกองค์อยากเป็นเจ้าอาวาส พอ ๔-๕ พรรษาก็ออกไปหาสร้างวัดสร้างวาเป็นเจ้าอาวาส พอสร้างได้ปี ๒ ปี คนหมดศรัทธา หรือไม่ก็หมดกำลังทรัพย์ญาติโยมอยู่ไม่ได้ก็ทิ้งวัดทิ้งวาให้ร้างไว้ เพราะเขาไม่รู้ว่าอาวาสที่แท้จริงคืออย่างไร หลวงปู่สอนว่าเราเป็นพระนี่ วัดไม่ใช่ของเรา พระมีแค่บริขาร ๘ เท่านั้น วัดน่ะเป็นสาธารณสมบัติ เจ้าอาวาสเป็นเพียงแต่ดูแลรักษาสาธารณสมบัติไว้สำหรับญาติโยมมาทำบุญบำเพ็ญกุศล

อันนี้เป็นตามทางสายโลกเขาบอกว่าอย่างนั้น แต่ในทางธรรมนั้น หลวงปู่สอนว่าเจ้าอาวาสที่แท้คือพระแต่ละองค์ ก็คือเจ้าอาวาสหนึ่ง อาวาสก็คือโอวาท อันเดียวกัน คือตราบใดที่เรายังอยู่ในโอวาทของพระพุทธเจ้า อยู่ในพระธรรมวินัย อยู่ในคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า นั่นแหละเราก็เป็นเจ้าอาวาสแล้ว คือตัวของเรา นี่แหละก็คือวัดๆ หนึ่ง เป็นอาวาสๆ หนึ่ง คือเราไม่ผิดธรรมวินัย ปฏิบัติตามธรรมวินัย อยู่ในโอวาทของพระพุทธเจ้า เราก็เป็นเจ้าอาวาสโดยสมบูรณ์แล้ว แต่ถ้าเจ้าอาวาสที่ชาวบ้านเขาพูดกันนั้นคือเจ้าอาวาสในทางโลก เจ้าอาวาสที่แท้จริงก็คืออย่างนี้แหละ คือตัวเรา พระแต่ละองค์ก็เป็นอาวาสๆ หนึ่ง เราเป็นเจ้าอาวาสในวัดเราคือตัวเรา วัตรปฏิบัติคือปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า เราก็เป็นเจ้าอาวาสที่แท้จริงแล้ว เรามาพิจารณาก็เป็นตามที่ท่านพูดจริงๆ ส่วนมากคนหลง หลงว่าอาวาสคือวัดที่เป็นสถานที่ แล้วก็อยากเป็นเจ้าอาวาสวัดโน้นวัดนี้ ไม่มีพระองค์ไหนที่จะสอนแบบนี้ ไปกี่วัดๆ เจ้าอาวาสมีแต่ว่าวัดใครจะสร้างได้ใหญ่กว่ากัน ใครจะมาที่วัด โดยลืมคิดถึงข้อวัตรปฏิบัติของตัวเอง คือเจ้าอาวาสตามความหมายที่หลวงปู่สอนครูบาอ๊อดแบบนี้ ครูบาอ๊อดก็จำขึ้นใจมาจนบัดนี้

๓-๔ ปีก่อนก็มีเรื่องพระองค์หนึ่งที่วัดบ้านจิกเรานี้อยากเป็นเจ้าอาวาส มาหาว่าครูบาอ๊อดอยากเป็นเจ้าอาวาส ใครอยากเป็นล่ะ เราไม่อยากเป็นเลย เพราะเจ้าอาวาสต้องมีความรับผิดชอบ ต้องดูแลทุกอย่าง เพราะฉะนั้น อาวาส เราอยากเป็นเจ้าอาวาสตัวเราเอง เราไม่ได้อยากเป็นเจ้าอาวาสแบบนั้น คือ ต้องรับผิดชอบตัวเราด้วย ซึ่งก็คือพระธรรมวินัย แล้วยังต้องคอยดูแลสาธารณสมบัติสำหรับญาติโยม และยังต้องคอยดูแลศรัทธาญาติโยม ค่าใช้จ่ายต่างๆ จิปาถะ ความรับผิดชอบต้องมาก เป็นผู้มีบารมี เพราะฉะนั้น เราไม่อยากเป็น เรื่องของเรื่องก็คือ อยู่ดีๆ หลวงปู่ให้ครูบาอ๊อดไปเรียนนักธรรม ตรี โท เอก ทั้งๆ ที่ความจริงหลวงปู่ไม่ส่งเสริมทางนี้อยู่แล้ว หลวงปู่ส่งเสริมแต่การภาวนา ครูบาอ๊อดก็แปลกใจว่าทำไมท่านจึงให้ไปเรียนไปสอบนักธรรม อีก ๑ ปีต่อมาจึงทราบว่ามีคำสั่งเปลี่ยนแปลงว่า ต่อไปนี้เจ้าอาวาสจะต้องจบนักธรรมเอก หลวงปู่ท่านรู้ล่วงหน้าก็เลยให้เราไปสอบนักธรรม

บังเอิญเกิดเหตุการณ์เรื่องพระองค์หนึ่งในวัดจะยึดอำนาจ ฟ้องขับไล่หลวงปู่ ทำหนังสือร้องเรียนว่าหลวงปู่ไม่ดีอย่างนั้นอย่างนี้ อยากให้ทางคณะสงฆ์ถอดถอนหลวงปู่ออกจากเจ้าอาวาส จนพระครูน้อย (พระครูวิศิษฏ์ธรรมคุณ) รู้เรื่อง ก็เลยมาจัดการเรื่องจึงสงบลง พระครูน้อยเลยปรึกษากับหลวงปู่ โดยที่ครูบาอ๊อดก็ไม่รู้เรื่องว่า เพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในภายหลังเมื่อไม่มีหลวงปู่แล้ว และเพื่อความสงบ จึงตั้ง

ครูบาอ๊อดเป็นรองเจ้าอาวาส โดยที่รองเจ้าอาวาสนี้ตั้งไว้ให้ถูกต้องตามธรรมวินัยตามคณะสงฆ์ มีใบตราตั้ง เราค่อยถึงบางอ้อว่าทำไมหลวงปู่จึงสั่งให้เราไปสอบนักธรรมเอก โดยวันที่ท่านบอกให้ไปนี่ กฎหมายสงฆ์ยังไม่ได้ออกมาเลย นี่แหละเราถึงได้บอกว่าหลวงปู่ท่านรู้อดีต รู้อนาคต เราถึงได้เคารพ เทิดทูน บูชา เพราะฉะนั้น ถ้าเราไม่ได้อยู่กับหลวงปู่ ตัวเราจะไม่มีคุณค่าอะไรเลย จะไม่มีคุณค่า จะไม่รู้ในธัมมะธัมโมอะไรเลย หลวงปู่เปรียบเสมือนเป็นพ่อแม่ครูบาอาจารย์ของครูบาอ๊อดจริงๆ ครูบาอ๊อดทำอะไรจะคิดถึงหลวงปู่ทุกที น้ำตาตกในทุกที เพราะว่าทั้งรัก เคารพ ศรัทธา บูชา เทิดทูน ยอมตายแทนได้ พูดถึงอย่างนี้ถ้าเราทำได้ แม้ทุกวันนี้ เวลาเห็นหลวงปู่ผอมแห้งไม่มีเรี่ยวแรงไม่สบาย เรารู้สึกสะท้อนใจ เราทุกข์ใจ แต่คนอื่นไม่รู้ เวลาเราอยู่คนเดียว เรานั่งพิจารณาเรากำหนด เรารู้ตัวเราดี คนอื่นก็เรื่องของคนอื่น ส่วนตัวเรา เรารู้ตัวเรา

นอกจากนี้ หลวงปู่ท่านสอนหลักธรรมต่างๆ ท่านบอกว่า เป็นพระนี่ สมบัติของพระก็คือ ศีลสมบัติ อาจริยสมบัติ ทิฏฐิสมบัติ พวกนี้ต้องรักษาไว้ให้ดี อย่าได้ขาดตกบกพร่อง ถ้าเราไม่เคร่งครัดใน **ศีลสมบัติ** ก็จะกลายเป็นศีลวิบัติ คือผิดศีล ผิดธรรมวินัย เสียหายไปเรื่อย จากน้อยไปมาก เราต้องรักษาให้เคร่งครัด เพราะศีลเป็นบ่อเกิดแห่งสมาธิ สมาธิเป็นบ่อเกิดแห่งปัญญา ท่านสอนไว้อย่างนี้ ฉะนั้น ศีลเป็นเบื้องต้น ถ้าพระองค์ไหนไม่มีศีล แสดงว่าพระองค์นั้นไม่ดี อันที่สอง ท่านบอกว่า **อาจริยสมบัติ** คือ ปฏิบัติครูบาอาจารย์ ถ้าเราปฏิบัติครูบาอาจารย์ดี ก็คือมีอาจริยสมบัติ อย่าว่าแต่อาจารย์เลย พ่อแม่หรือผู้มีพระคุณก็คืออาจริยสมบัติ ถ้าเขาไม่มีอันนี้ ก็คืออาจริยวิบัติ ไม่เคารพครูอาจารย์ ดูถูก ไม่ปฏิบัติต่อท่านอย่างครูบาอาจารย์ ลบหลู่ ไม่เชื่อฟัง ผลก็คือ การภาวนาก็จะไม่เจริญรุ่งเรือง ทำอะไรก็จะไม่ดีไปทั้งนั้น อันสุดท้ายนี่สำคัญที่สุด คือ **ทิฏฐิสมบัติ** ทิฏฐิคือความเห็น คือต้องเห็นในทางที่ชอบ ไม่ใช่เห็นผิดเป็นชอบ เห็นว่าตัวกูของกูถูกอยู่คนเดียว อันนี้เรียกว่า ทิฏฐิวิบัติ นี่แหละ หลวงปู่สอนครูบาอ๊อด และครูบาอ๊อดก็จดจำจนกระทั่งทุกวันนี้ เพราะฉะนั้น เรื่องทิฏฐิในธรรมวินัยก็ว่าพระทุกองค์มีทิฏฐิสามัญญตา คือ เสมอกันด้วยศีล เสมอกันด้วยทิฏฐิคือความเห็น แต่ต้องเป็นความเห็นชอบ ไม่ใช่มิจฉาทิฏฐิ ทิฏฐิมี ๒ อย่าง คือ สัมมาทิฏฐิ ความเห็นชอบ และมิจฉาทิฏฐิ ความเห็นผิด เพราะฉะนั้น เวลาท่านสอน จะเป็นทำนองเล่าให้ฟัง ยกตัวอย่างเรื่องนั้นเรื่องนี้ ครูบาอ๊อดก็จะจดจำใส่ใจไว้

ความเมตตาของหลวงปู่นี้หาประมาณไม่ได้ ไม่เฉพาะกับครูบาอ๊อดองค์เดียว แต่กับลูกศิษย์ทุกองค์ ท่านก็เมตตา ใครขออะไรให้หมด ท่านมีแต่ให้ ให้ และให้ แม้จน

ปัจจุบันหลวงปู่ได้ปลงวางแล้ว ถ้าใครมาหาท่าน ท่านก็จะบอกให้มาหาครูบาอ๊อด ให้ครูบาอ๊อดใช้วิจารณญาณ อย่างเช่นมีครั้งหนึ่ง มีพระองค์หนึ่งมาหาหลวงปู่ หลวงปู่ก็ให้มาหาครูบาอ๊อด พระองค์นั้นก็มาหาครูบาอ๊อด ตามความรู้สึกแล้วคงจะไม่ค่อยดีสักเท่าไร เพราะชอบไปวัดโน้นวัดนี้ ไปแล้วก็ไปขออะไรๆ หลวงปู่บอกให้มาหาเรา ก็มาบอกว่าจะไปกรุงเทพฯ ไปอบรมพระธรรมทูต แต่ไม่มีเงินค่ารถ ตามปกติพระสายเราจะไม่จับเงินบายทอง (ไม่จับเงินจับทอง) แต่พระองค์นี้มาองค์เดียวไม่มีลูกศิษย์ เราก็นึกว่าหลวงปู่อนุญาตแล้ว พอดีมีโยมคนหนึ่งมา ก็เลยบอกให้หยิบเงินให้ พอลับหลังเราพระองค์นั้นก็หยิบเงินใส่ย่าม แล้วก็ไป เราก็ขึ้นไปกราบเรียนหลวงปู่ว่าได้ถวายเงินให้พระองค์นั้นไปแล้ว หลวงปู่ก็ว่าเลยว่า "ผมบอกให้ไปหาคุณ ผมบ่ได้บอกให้ไปเอาเงิน คุณก็รู้บ้างเป็นไร" ท่านฝึกให้เรารู้จักใช้ความคิด ใช้เหตุผล เขามาขอกับท่าน ท่านให้มาหาเรา เราต้องพิจารณาว่า เป็นพระมาองค์เดียวนี่มาขอเงิน ใครจะถือเงินให้ เพราะฉะนั้นก็เป็นพระไม่ดีแล้วนี่ มาจับเงินได้ แล้วจะให้ไปทำไมพระไม่ดี ท่านก็เลยอบรมสั่งสอนเราให้รู้จักมีไหวพริบ ฉลาด รู้จักมีเหตุผลทันคน

หลวงปู่จะสอนทุกอย่าง ทั้งการภาวนา โดยการเล่า บางครั้งหลวงปู่ว่า เวลาภาวนาจะเกิดนิมิตบอกเหตุการณ์ล่วงหน้า แต่ไม่รู้ว่าจะเกิดขึ้นตอนไหน บางทีนิมิตเกิดตอนพรรษา ๒ แต่เหตุการณ์มาเกิดขึ้นตอนพรรษา ๘ ก็มี พอนิมิตเกิดขึ้น ท่านก็จะพิจารณาจนรู้วิธีแก้ไข แล้วเมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้น ท่านก็แก้ไขได้ตามเหตุการณ์ เพราะท่านรู้ได้ล่วงหน้าโดยนิมิตบอก แม้แต่เหตุการณ์ร้ายแรง มีคนปองร้ายจะฆ่าท่าน ท่านก็แคล้วคลาดมาได้ ท่านบอกว่า นี่แหละพระธรรมคุ้มครอง หลวงปู่สั่งสอน ครูบาอ๊อดก็ได้ธรรมจากหลวงปู่ ถ้าไม่มีท่านก็ไม่รู้ว่าจะเป็นอย่างไร อยู่กับหลวงปู่อุดมสมบูรณ์ทั้งด้วยธรรมะ คำสั่งสอนทุกอย่าง อุดมด้วยลาภสักการะ ผู้คนศรัทธามาหาหลวงปู่ เมื่อเราปฏิบัติหลวงปู่อดิเรกลาภก็มาหา ใหม่ๆ ก็ดีใจ พอมาเยอะๆ จนเดี๋ยวนี้เบื่อแล้วตามที่หลวงปู่สอนไว้ เราไปสวดมนต์ไม่ใช่เพื่อเงินทอง เมื่อเราไป เขาถวายน้ำแก้วหนึ่งก็มีคุณค่าแล้ว เพราะเราเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชน อะไรจะเป็นบุญ แนะนำเขาได้ เราเอาบุญ เราเป็นพระต้องเมตตาคนอื่น เราต้องมีจาคะ การเสียสละ แม้กระทั่งชีวิตก็ต้องสละได้ เพื่อพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

มีอยู่อย่างหนึ่งที่หลวงปู่สอนไว้ ว่าในพระธรรมวินัยท่านจะสอนไว้ว่า ไม่ให้ไว้ใจคนแม้แต่คนที่คุ้นเคย คนเราเมื่อยังไม่สำเร็จก็ต้องยังมีความโลภ โกรธ หลง ตอนเขารักเราเขาก็ดีกับเรา ตอนเขาเกลียด เขาก็ไม่ดีกับเรา ใครจะไว้ใจได้ แม้กระทั่งทางเดิน เราไป

ทุกวันๆ ทางดีสะดวก ต่อไปอีกวันฝนตกลงมา ทางขาด หรือใครไปเอาหนามถมไว้ ก็ทำให้เป็นทางที่ไม่ดีเหมือนเดิมได้ เพราะฉะนั้น ไม่ให้ไว้ใจทาง ไม่ให้วางใจคน แม้แต่คนที่คุ้นเคย

นอกจากนี้ หลวงปู่ยังสอนเกี่ยวกับความขยันหมั่นเพียรในการภาวนา ทำบุญทำกุศล ให้เกิดขึ้นในตัว ยกตัวอย่างง่ายๆ เราเป็นพระ อาศัยชาวบ้านตักบาตรให้กิน เขาก็อยากได้บุญจากเรา ทีนี้เราต้องดูตัวเองว่าเรามีบุญให้เขาหรือเปล่า ถ้าเราไม่ปฏิบัติบำเพ็ญให้เกิดบุญเกิดกุศลในตัวเรา จะเอาบุญที่ไหนมาให้เขา หน้าที่ของพระจะต้องทำบุญทำกุศลให้เกิดให้มีขึ้นในตน ก็คือตั้งหน้าปฏิบัติบำเพ็ญเพียร ให้เกิดเป็นบุญเป็นกุศล แล้วจึงค่อยอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้แก่บรรดาญาติโยมที่มาทำบุญเพื่อหวังว่าจะเอาบุญจากเรา ถ้าเรามีแต่บาป มีแต่ไฟราคะ ไฟโทสะ ไฟโมหะ แล้วชาวบ้านที่มาหวังพึ่งบุญคือความเย็นจากบุญกุศลที่เกิดจากการบำเพ็ญ ทั้งทางกาย วาจา ใจ ของเรา จะได้อย่างไร เพราะฉะนั้น ท่านจึงบอกว่าพยายามทำบุญกุศลให้เกิดขึ้นให้มีขึ้นในตัว เพื่อที่จะได้อุทิศให้กับพ่อแม่ ญาติโยมต่อไป

นอกจากท่านจะสั่งสอนแล้ว ท่านยังทำเป็นตัวอย่าง และสอนให้เราทำความดีเพื่อเป็นตัวอย่างแก่คนอื่น การจะอบรมคนอื่น ตัวเองต้องรู้จักดี รู้จักชั่ว รู้จักบาป รู้จักบุญ และอบรมตนให้ละความชั่ว ให้ทำความดี ละบาป บำเพ็ญบุญ เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ผู้อื่นด้วย หลวงปู่สอนครูบาอ๊อดว่า ละบาป คือไม่ทำบาปใหม่ แต่บาปเก่าก็ต้องชดใช้ให้มันหมด ทำแต่บุญกุศล เราก็รับแต่บุญกุศลไปเรื่อยๆ แล้วทำจิตใจให้ผ่องใส พอจิตใจผ่องใสแล้ว สติปัญญาก็จะเกิดเอง มีความเยือกเย็น มีความแยบคาย บุญกุศลเกิดขึ้นในตัวไปเรื่อยๆ แล้วหลวงปู่ยังสอนเรื่องเวรกรรม ใครจะนินทาใส่ร้ายเรื่องอะไรก็ไม่ต้องไปจองเวร ปล่อยให้เป็นเรื่องของเขาไป อโหสิให้ ไม่ไปจองเวรกรรมกับใคร ทำแต่บุญกุศล กรรมก็คือการกระทำ ไม่ว่าทำดีหรือทำชั่ว มันก็จะสะสม ทำดีเรื่อยไป ทำชั่วเรื่อยไป มันก็จะสะสม พอมันเต็ม เต็มที่ของมัน มันก็จะให้ผล อย่างใครใส่ร้ายป้ายสีใครไว้ เมื่อมันเต็มที่ของมันแล้ว มันก็จะแสดงผลให้มีอันเป็นไป แต่เราไม่จองเวร มีแต่ให้อภัย ไม่เอาเวรเอาภัย อโหสิ

หลวงปู่จะสอนไว้เสมอๆ ให้ละความโลภ ความโกรธ ความหลง ได้วันละนิดวันละหน่อย ทำไปเรื่อยๆ มันก็จะค่อยหมดไป มันก็เป็นสมบัติของเราเอง จิตใจก็ปล่อยวาง สงบ เห็นบุญ เห็นกุศล มันเป็นไปของมันเอง ของเหล่านี้เราทำเราก็ได้ เราไม่ทำเราก็ไม่ได้ คนอื่นจะทำให้เราไม่ได้ ให้พิจารณาน้อมนำเข้ามาอบรมตนเอง ให้ละ วาง ปลง

และประพฤติ ปฏิบัติตามแนวครูบาอาจารย์ มันก็จะได้ดีไปเอง ครูบาอาจารย์ท่านปฏิบัติมาก่อน ท่านปฏิบัติเอาชีวิตเข้าแลก ท่านมาสั่งสอนเราให้ทำตาม อยู่ในโอวาท พยายามหมั่นเพียรปฏิบัติ ไม่มีใครจะสำเร็จได้ถ้าไม่มีความหมั่นเพียร อดทน เพราะฉะนั้น เราจะต้องมีทั้งสติ ปัญญา ความเพียร ทุกอย่าง พยายามสร้างบุญบารมีให้เกิดขึ้น

เรื่องต่างๆ ที่เกิดขึ้นก็เป็นการสร้างบารมีให้เกิดขึ้น เราจะรู้ว่าเรามีบารมีก็จะมีเรื่องต่างๆ นี่แหละมาเป็นเครื่องทดสอบ บางทีมีคนมาถามหลวงปู่ว่า พระองค์นั้นพระองค์นี้สำเร็จอรหันต์แล้ว เป็นความจริงหรือเปล่า หลวงปู่บอกว่า สำเร็จหรือไม่ ไม่มีใครรู้ รู้ที่ตัวของท่านเอง แต่คนอื่นไม่รู้ มันเป็นอัตโนมัติของมันเอง แต่จะมีคนอยากรู้อยากมาทำบุญกับท่านเอง เหมือนกับเป็นองค์พยานแสดงผลของมันเอง โดยไม่ต้องให้คนอื่นบอก พระธรรมจะแสดงผลเอง เหมือนหลวงปู่ชอบหรือหลวงปู่ของเรา ไม่ว่าท่านจะไปอยู่ที่ไหน คนรู้คนก็แห่ตามไปเอง อยากไปชมบุญท่าน อยากจะไปเอาบุญ ทำกุศลกับท่านเอง การที่คนหลั่งไหลมากันเองนี่แหละเป็นองค์พยาน คือสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าพระองค์นั้นมีบุญบารมีแค่ไหน เพราะฉะนั้น อย่าไปเชื่อคนอื่น เราต้องเห็นด้วยตาของเราแล้วพิจารณาด้วยเหตุผลของเราเอง

ที่ครูบาอ๊อดนึกได้ก็มีเท่านี้แหละ ไว้โอกาสหน้านึกได้อีกก็จะพยายามบันทึกเทปเอาไว้ เพื่อเป็นการระลึกถึงครูบาอาจารย์และคำสั่งสอนของท่าน ที่ให้ละบาปกรรมชั่วทั้งปวงและให้ทำสิ่งอันเป็นกุศลเพื่อจะได้ผลบุญ เพราะการกระทำทั้งหลายก็จะติดตามตัวเราตลอดไป ถ้าทำความดีก็จะบันดาลให้เกิดผลดี จิตใจผ่องใส ทำอะไรก็ราบรื่น ปลอดโปร่งทั้งชาตินี้และชาติหน้า มีเท่านี้แหละ ขอให้ทุกคนเจริญด้วยอายุ วรรณะ สุขะ พละ ปฏิภาณ ธนสารสมบัติ ทุกประการ เอวังด้วยประการฉะนี้

หลวงปู่ถิร ฐิตธมฺโม
เป็นพ่อยิ่งกว่าพ่อ เป็นแม่ยิ่งกว่าแม่

พระสุวัชชัย (วุ้ย) ธมฺมธโร พระอุปัฏฐาก

เมื่อปลาย พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้าพเจ้าได้เรียนจบปริญญาตรีจากกรุงเทพฯ และก็ได้เดินทางกลับบ้านเพื่อมาอยู่กับโยมพ่อและโยมแม่ที่อุดรธานี ซึ่งปกติแล้วข้าพเจ้าจะกลับมาเยี่ยมโยมพ่อโยมแม่ปีละ ๑-๒ ครั้ง เท่านั้น แต่การกลับมาอุดรธานีในครั้งนี้ข้าพเจ้าเองก็กะว่าจะอยู่กับโยมพ่อและโยมแม่ตลอดไปโดยไม่มีกำหนด เพื่อจะได้ช่วยโยมพ่อและโยมแม่ประกอบธุรกิจครอบครัว เพราะน้องๆ ของข้าพเจ้ากำลังเรียนอยู่ และทุกๆ ครั้งที่ข้าพเจ้าได้มาอยู่อุดรนั้น ข้าพเจ้าเองจะต้องใส่บาตรหลวงปู่ทุกครั้ง เวลาที่จะใส่บาตร ข้าพเจ้าจะเรียกหลวงปู่ๆ ทุกครั้งไป และท่านก็จะหันมายิ้มให้ ทำให้ข้าพเจ้าเกิดความอิ่มเอิบใจเมื่อได้ใส่บาตรกับหลวงปู่

ต่อมาเมื่อปี ๒๕๓๙ ข้าพเจ้าคิดอยากจะบวชเพื่อทดแทนพระคุณบิดามารดาสัก ๑ พรรษา ข้าพเจ้าจึงบอกให้โยมพ่อและโยมแม่ให้ท่านทั้งสองไปกราบเรียนหลวงปู่เรื่องจะบวช พอท่านทราบ ท่านก็ไม่ว่าอะไร และท่านก็บอกโยมแม่ว่าให้ข้าพเจ้ามาอยู่ที่วัดเลย โดยให้มาอยู่กุฏิเดียวกับท่าน หลังจากข้าพเจ้าได้บวชแล้ว ข้าพเจ้าก็ได้มาอยู่กับท่านหลวงปู่ และยังได้ดูแลท่าน คอยปรนนิบัติรับใช้ท่าน ในพรรษานั้น มีพระที่บวชใหม่รุ่นเดียวกับข้าพเจ้า ๑๑ รูป ขณะนั้นหลวงปู่ท่านยังแข็งแรงดี ไปไหนมาไหนได้โดยไม่ต้องมีใครมาคอยพยุงท่าน ข้าพเจ้าคิดได้ว่า ถ้าออกพรรษาและรับกฐินเสร็จแล้วก็จะลาสิกขาทันที และจะได้ไปช่วยโยมพ่อโยมแม่ประกอบธุรกิจต่อไป

จนเวลาผ่านมาถึงช่วงออกพรรษา พระที่บวชรุ่นเดียวกับข้าพเจ้าได้ลาสิกขากันไปหมดแล้ว จนเหลือข้าพเจ้าอยู่รูปเดียว ขณะนั้นในใจข้าพเจ้าเกิดความหดหู่อยู่เหมือนกัน หลังออกพรรษาก่อนที่จะถึงงานกฐินและวันเกิดของหลวงปู่และงานกฐิน หลวงปู่เกิดอาพาธขึ้น ทำให้ข้าพเจ้าคิดสงสารท่าน เพราะท่านก็ชราภาพมากแล้ว จึงเกิดความคิดขึ้นในใจว่า ทำไมไม่อยู่ก่อน เพราะได้ดูแลท่าน จะรีบสึกไปไหน ไหนๆ ข้าพเจ้าก็ยังไม่ได้

แต่งงาน และโยมน้องชายของข้าพเจ้าก็เรียนจบมาพอดีและได้มาช่วยงานทางบ้านแทนข้าพเจ้าแล้ว ข้าพเจ้าเลยขออยู่ปฏิบัติรับใช้หลวงปู่มาตลอด ในบางครั้งก็มีความคิดที่จะสึกออกไปอยู่เหมือนกันทำให้จิตใจกระวนกระวาย แต่เมื่อข้าพเจ้าได้ไปกราบหลวงปู่แล้วท่านจะมองหน้าข้าพเจ้าแล้วยิ้มให้ เหมือนกับยาวิเศษหรือยาอะไรก็ดี ทำให้ข้าพเจ้าเกิดความสุขปีติ อิ่มเอิบใจขึ้นในบัดดล จนทำให้ข้าพเจ้าไม่คิดอยากจะสึก

ตลอดเวลาที่ข้าพเจ้าอยู่กับหลวงปู่ ท่านมีเมตตาต่อข้าพเจ้ามาก เปรียบเสมือนบิดามารดาของข้าพเจ้า และท่านให้ธรรมะ ให้สติเตือนใจ และหลวงปู่ท่านก็จะพาทำวัตรเช้า วัตรเย็น สวดมนต์ นั่งภาวนา และสอนแนวทางปฏิบัติเพื่อความหลุดพ้น จากกิเลสมานะ ทิฏฐิ ถ้าบางครั้งข้าพเจ้าไม่สบายใจ จิตใจไม่ค่อยสงบ ข้าพเจ้าจะเข้าไปกราบท่านแล้วท่านก็จะยิ้มให้ ทำให้ข้าพเจ้ามีความสุข ปีติ อิ่มเอิบใจขึ้นมาทันที และหายจากความกระวนกระวายนั้น และท่านจะบอกว่า ให้นึก “พุทโธ ๆ” ไปเป็นประจำทุกครั้ง

หลวงปู่ท่านเป็นพ่อยิ่งกว่าพ่อ เป็นแม่ยิ่งกว่าแม่ ให้การอบรมสั่งสอน ให้สาระและแก่นสาร ชี้ทางสว่าง ชี้ทางสวรรค์ ชักนำในสิ่งที่ดีงาม อบรมบ่มจิตใจให้รักวัดวาศาสนา หลวงปู่ท่านไม่มีเบื้องหน้าเบื้องหลัง ท่านจะจริงใจ เปิดเผย มีเมตตากรุณาเหลือประมาณมิได้ บริสุทธิ์ บริบูรณ์ แม้ว่าข้าพเจ้าจะยังไม่รู้แจ้งแตกฉานตลอดในธรรมคำสั่งสอน เพราะมีบุญญาบารมีน้อยนิด แต่ยังยึดถือเจตนารมณ์ของหลวงปู่ท่าน ปฏิบัติตามครรลองคลองธรรมคำสั่งสอนตลอด และนับถือเคารพบูชาอย่างยิ่ง ตราบจนชีวิตของข้าพเจ้าจะหาไม่......

อันเนื่องมาจากศรัทธาที่มีต่อหลวงปู่

เรื่องเล่าของอาจารย์พรพิมล สกุลคู
(อาจารย์ ๓ ระดับ ๘ โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล)

ครอบครัวของดิฉันได้รู้จักกับหลวงปู่ถิรนับเนื่องมาแต่สมัยคุณยาย (คุณยายจันทร์วงศ์สุจริต) แล้วตัวดิฉันเองได้เคยเห็นหลวงปู่ในปีพุทธศักราช ๒๕๐๘ ตอนนั้นกำลังเรียนหนังสืออยู่ชั้นประถม ๓ ประถม ๔ แต่เพิ่งมารู้ซึ้งถึงคุณานุภาพของหลวงปู่เมื่อไม่นานมานี้เอง

ประมาณปีพุทธศักราช ๒๕๓๐ คุณแม่ไม่สบายมาก มีอาการแน่นหน้าอกเหมือนมีลมเสียดดันขึ้นมาที่หน้าอก รับประทานยาหอมและยาขับลมแล้วก็ยังไม่หายจากอาการดังกล่าว ดูเหมือนจะไม่ใช่อาการท้องขึ้นอืดเฟ้อเหมือนปกติที่เคยเป็นเสียแล้ว ดิฉันจึงพาคุณแม่ไปหาหมอที่คลินิก ซึ่งท่านก็ให้ยาเคลือบกระเพาะและยาขับลมมารับประทาน ๒ สัปดาห์ผ่านไปอาการก็ยังไม่ดีขึ้นเลย แต่อาการอื่นๆ ก็ไม่มี มีเพียงการจุกแน่นหน้าอกเหมือนมีลมเสียดดันขึ้นมาแล้วเรอไม่ออกเท่านั้น ดิฉันจึงพาคุณแม่ไปหาคุณหมอคนใหม่ คุณหมอท่านนี้ตรวจร่างกายคุณแม่อย่างละเอียดแล้วบอกว่าเท่าที่ตรวจมา ความดันและหัวใจก็ปกติดีทุกอย่าง เหลืออีกอย่างเดียวคือปอดที่ยังไม่ได้ตรวจ ในที่สุดได้ให้ดิฉันพาคุณแม่ไปเอ็กซ์เรย์ปอดดู ดิฉันจึงพาคุณแม่ไปเอ็กซ์เรย์ที่คลินิกเอ็กซ์เรย์ตามใบสั่งของคุณหมอ พบว่ามีรอยด่างขาวขนาดเหรียญ ๕ บาทที่ปอดข้างหนึ่งในฟิล์มเอ็กซ์เรย์ เมื่อนำผลเอ็กซ์เรย์ไปให้คุณหมอเจ้าของไข้วินิจฉัย ท่านบอกว่าลักษณะนี้มีโอกาสเป็นมะเร็งปอดร้อยละ ๘๐ และได้แนะนำให้ดิฉันพาคุณแม่ไปตรวจละเอียดที่โรงพยาบาลรามาธิบดีที่กรุงเทพฯ พร้อมทั้งให้นามบัตรนำตัวส่งไปให้อาจารย์ของคุณหมอซึ่งเชี่ยวชาญด้านมะเร็งปอดโดยเฉพาะตรวจด้วย

ดิฉันรู้สึกตกใจมาก เข่าอ่อน ใจสั่น ไม่ทราบจะบอกแม่อย่างไร เพราะยังทำใจยอมรับไม่ได้ว่าแม่ป่วยเป็นโรคมะเร็งปอด ในเมื่อแม่ก็อยู่ดีๆ ไม่เห็นมีอาการเป็นหวัดเป็นไอ หรือหายใจไม่ออกแต่อย่างใด บุหรี่ก็ไม่เคยสูบ ทำไมจึงต้องเป็นมะเร็งปอดซึ่ง

เป็นอวัยวะที่สำคัญเสียด้วย อย่างไรก็ตาม จะชักช้าอยู่ก็ไม่ได้ ดังนั้น เย็นวันต่อมาจึงตัดสินใจบอกคุณแม่ว่า "ได้เอาฟิล์มเอ็กซ์เรย์ไปให้คุณหมอดูแล้ว คุณหมอบอกว่ายังไม่ทราบแน่ชัดว่าเป็นโรคอะไรกันแน่ และแนะนำให้แม่ไปตรวจร่างกายที่กรุงเทพฯ กับอาจารย์ของคุณหมอที่โรงพยาบาลรามาธิบดี และขอถือโอกาสที่พาแม่ไปตรวจสุขภาพร่างกายนี้พาแม่เที่ยวกรุงเทพฯ ด้วย โดยจะเดินทางเย็นพรุ่งนี้เลย เพราะซื้อตั๋วรถไฟตู้นอนไว้แล้ว" คุณแม่ดีใจมาก เพราะในชีวิตของท่านไม่ค่อยได้ออกเดินทางไปเที่ยวเปิดหูเปิดตาที่ไหนเลย ส่วนในใจของดิฉันนั้นแสนเศร้าโศกเสียใจเป็นอย่างยิ่ง แต่จะแสดงออกมาให้แม่เห็นไม่ได้

ดังนั้น เมื่อถึงกรุงเทพฯ แล้ว ได้ให้แม่พักผ่อน ๑ วัน แล้วจึงพาไปตรวจปอด โดยดูดน้ำและตัดชิ้นเนื้อในปอดไปวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ผลการตรวจวิเคราะห์น้ำและชิ้นเนื้อในปอด พบว่าคุณแม่ดิฉันเป็นโรคมะเร็งชนิดร้ายแรงที่ปอด ไม่มียารักษา และอาจมีชีวิตอยู่ได้ประมาณ ๑ ปี

ดิฉันจึงเรียนถามคุณหมอว่า ถ้าไม่มียารักษาแล้วจะมีวิธีรักษาอย่างอื่นอีกหรือไม่ คุณหมอบอกว่าต้องผ่าตัดปอดข้างที่เป็นทิ้งครึ่งปอดแล้วฉายแสง แต่ถ้าจะผ่าตัดปอดจริงๆ ก็ต้องไปทดสอบความแข็งแรงของปอดเสียก่อน ดิฉันจึงกลับมาบอกคุณแม่ว่าปอดของท่านอ่อนแอต้องบริหารปอด ดังนั้น วันต่อมาดิฉันจึงพาคุณแม่ไปทดสอบความแข็งแรงของปอดโดยไม่กล้าบอกให้ทราบว่าเป็นโรคมะเร็ง และให้คุณแม่ฝึกซ้อมเป่าลมออกจากปอดเพื่อจะได้ผ่านการทดสอบ เพราะเจ้าหน้าที่ควบคุมการฝึกบริหารปอดบอกว่า หากทดสอบแล้วปอดไม่แข็งแรงพอคุณหมอก็ไม่สามารถผ่าตัดเพื่อทำการรักษาได้ แต่เนื่องจากคุณแม่มีร่างกายบอบบาง จึงไม่สามารถที่จะเป่าลมจากปอดให้แรงพอที่จะผ่านการทดสอบความแข็งแรงของปอดได้ ลูกๆ ทุกคนทุกข์ใจและเศร้าใจมาก แต่ไม่กล้าบอกให้แม่ทราบว่าแม่เป็นโรคมะเร็ง เกรงว่าแม่จะตกใจ แต่แม่ก็สังเกตเห็นความเศร้าโศกนั้นได้ แม้พวกเราจะพยายามกลบเกลื่อนสักปานใดก็ตาม ด้วยความเข้มแข็งของจิตใจแม่ แม่จึงถามลูกๆ ว่า "แม่เป็นอะไร เป็นมะเร็งใช่ไหม" พวกเราจึงต้องตอบไปตามความจริง แม่ก็ตกใจ และซึมไป ๒-๓ วัน แต่ด้วยความรักลูก แม่จึงตั้งสติกลับมาเข้มแข็งได้เหมือนเดิม

เมื่อสิ้นหวังจะให้คุณหมอผ่าตัดรักษาโรคมะเร็งปอดให้คุณแม่แล้ว ดิฉันจึงตัดสินใจว่าจะพาแม่ไปรักษาที่สิงห์บุรีกับคุณหมอท่านหนึ่ง ซึ่งในอดีตท่านเป็นหมออยู่ที่โรงพยาบาลสิงห์บุรี ต่อมาปลดเกษียณแล้วได้มาเปิดคลินิกรักษาคนไข้ที่เป็นโรคมะเร็ง

ด้วยยาสมุนไพร ดังนั้น วันรุ่งขึ้นดิฉันจึงพาแม่เดินทางไปรักษาที่สิงห์บุรีโดยให้เหตุผลกับคุณแม่ว่า "หมอที่โรงพยาบาลรามาธิบดีจะให้แม่ผ่าตัด แต่ร่างกายแม่ไม่แข็งแรงพอ และหนูเห็นว่ามีอันตรายมากเพราะแผลผ่าตัดจะใหญ่มาก การรักษาด้วยสมุนไพรก็หายได้เหมือนกัน เพื่อนหนูบอกว่าคุณหมอท่านนี้เก่งมาก" คุณแม่ก็ยอมเชื่อ และพักรักษาตัวอยู่ที่เรือนพักคนไข้ในบ้านหมอซึ่งสภาพไม่ค่อยดีนัก ครั้งนี้ดิฉันได้มอบหมายให้น้องสาวซึ่งเป็นลูกคนที่ ๔ ของแม่อยู่ดูแลคุณแม่อย่างใกล้ชิด ส่วนตัวเองได้เดินทางกลับมาทำงานต่อที่อุดรธานีประมาณ ๑ สัปดาห์

ในระหว่างนี้เอง น้องสาวซึ่งเป็นลูกคนที่ ๓ ของแม่ ได้นำเรื่องการป่วยของแม่ไปเรียนปรึกษาหลวงปู่ถิรที่วัดบ้านจิก (วัดทิพยรัฐนิมิตร) เมื่อกลับจากวัดมาแล้ว ได้มาปรึกษากับดิฉันว่าให้นำคุณแม่กลับมารักษากับหลวงปู่ ดิฉันจึงตัดสินใจเหมารถตู้ไปกันทั้งบ้าน (พ่อและลูกๆ ทุกคน) เดินทางจากอุดรธานีไปสิงห์บุรีรับแม่กลับบ้านในวันรุ่งขึ้น เมื่อรับแม่กลับมาจากสิงห์บุรีแล้วเข้ามาพักในกรุงเทพฯ ๑ คืน เช้าวันต่อมาได้พาแม่เดินทางไปเที่ยวพักผ่อนที่พัทยา โดยเช่าพักบังกาโลริมทะเลของวงศ์อมาตย์ ๑ คืน ไหว้พระที่พระปฐมเจดีย์ และแวะไหว้พระที่วัดปรางค์หลวงจังหวัดนนทบุรี ซึ่งวัดนี้เป็นวัดที่พ่อเคยมาอาศัยอยู่เมื่อครั้งเดินทางมาจากประเทศจีนใหม่ๆ แล้วจึงกลับเข้ามากรุงเทพฯ ในระหว่างที่อยู่ในกรุงเทพฯ นี้ น้องสาวคนเล็กได้ไปขอรายละเอียดเกี่ยวกับอาการป่วยของแม่จากคุณหมอในโรงพยาบาลรามาธิบดี และได้เรียนให้คุณหมอทราบว่าเดี๋ยวนี้แม่เหนื่อยง่ายและท้องบวมใหญ่ขึ้น คุณหมอจึงบอกว่าเป็นไปได้ที่มะเร็งอาจลามลงตับแล้ว ซึ่งจะทำให้คุณแม่มีอายุต่อไปได้อีก ๓-๖ เดือนเท่านั้น

เช้าวันต่อมาจึงเดินทางกลับจังหวัดอุดรธานี เมื่อถึงแล้ว ดิฉันและน้องสาวได้ไปพบหลวงปู่ถิรอีกครั้งหนึ่ง และกราบเรียนให้หลวงปู่ทราบว่า คุณหมอที่กรุงเทพฯ บอกว่าแม่จะมีอายุอยู่ได้ ๓-๖ เดือน พร้อมทั้งได้ช่วยกันขอร้องหลวงปู่ให้ช่วยเหลือแม่ให้มีอายุยืนกว่า ๓-๖ เดือน อย่างน้อยก็สัก ๓ ปีก็ยังดี หลวงปู่ได้ตอบว่า "๓ ปีจะถึงไหมหนอ" และได้บอกให้ดิฉันนำเอาข้าวสารและสมุนไพรเรียกว่า "ยาหัว" จำไม่ได้ว่าเป็นหัวอะไร ลักษณะเหมือนรากไม้ที่ทำหน้าที่เก็บสะสมอาหาร "ยาหัว" นี้หาซื้อได้จากร้านขายยาจีน หลวงปู่ให้นำเข้าไปไว้ในโบสถ์ ซึ่งทุกๆ วัน พระจะต้องลงโบสถ์สวดมนต์ทำวัตรเย็นอันเป็นกิจวัตรประจำวันของพระอยู่แล้ว จึงเท่ากับว่าข้าวสารและยาหัวของแม่ถูกสวดมนต์ปลุกเสกทุกวัน ครบอย่างต่ำ ๗ วัน แล้วก็นำมาหุงข้าว ต้มยาให้แม่กินซึ่งดิฉันก็ไม่ทราบว่าหลวงปู่และพระที่วัดได้สวดคาถาพิเศษอะไรเพิ่มเติมจากการสวดมนต์

ทำวัตรเย็นหรือไม่ เมื่อคุณแม่รับประทานยาสมุนไพรของหลวงปู่แล้วก็ไม่ได้มีอาการเจ็บป่วยเพิ่มขึ้นแต่อย่างใด

เวลาผ่านไป ๑ ปีเต็มๆ เราเห็นคุณแม่แข็งแรงดีไม่มีอาการใดๆ จึงพาไปเที่ยวที่กรุงเทพฯ อีก แต่จากความเหน็ดเหนื่อยจากการเดินทาง ประกอบกับมลภาวะในกรุงเทพฯ ทำให้แม่มีอาการทรุดลง จึงพาไปรักษาที่โรงพยาบาลลาดพร้าว และหมอได้เอ็กซ์เรย์ปอดให้แม่อีกครั้งหนึ่ง พบว่าขนาดของมะเร็งไม่ได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นเลย ซึ่งสร้างความแปลกใจให้กับคุณหมอมาก แต่ก็พบอาการเลือดจางและอาการกระดูกเสื่อม หมอจึงให้เลือดและยารักษากระดูก แล้วให้แม่กลับบ้านได้ หลังจากนั้นได้พาแม่เดินทางกลับอุดรธานีด้วยสายการบินไทย กรุงเทพฯ–อุดรธานี

ครั้นเวลาผ่านไปได้ ๑ ปี แม่ก็บอกเลิกรับประทานยาสมุนไพร เนื่องจากเบื่อหน่ายที่ไม่สามารถเดินได้เนื่องจากกระดูกเสื่อม และคิดว่าทำให้ลูกๆ ลำบากกับการต้มยา อาการจึงทรุดลง โดยมีอาการไข้ หนาวสั่น เหงื่อออก และหอบ พวกเราลูกๆ จึงได้ไปกราบหลวงปู่ และเล่าอาการให้หลวงปู่ทราบ หลวงปู่จึงเมตตาให้ลูกปรอทซึ่งมีลักษณะเป็นลูกโลหะกลมๆ เล็กๆ ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ ๐.๕ เซนติเมตร มีรูอยู่ตรงกลาง ให้มา ๑ เม็ด และบอกให้แม่กลืนลงไป แล้วระวังรักษาลูกปรอทนี้อย่าให้หาย พวกเราจึงต้องคอยตรวจมูลที่แม่ถ่ายออกมาทุกครั้งเพื่อเก็บลูกปรอท เมื่อเก็บได้แล้วก็นำกลับมาล้างฆ่าเชื้อโรคให้สะอาด แล้วให้แม่กลืนกลับเข้าไปใหม่เมื่อต้องการ ซึ่งเราก็ได้เห็นปาฏิหาริย์ คือเมื่อแม่กลืนลูกปรอทดังกล่าวลงไป อาการต่างๆ ก็หายไปเป็นปลิดทิ้ง คุณแม่ได้รักษาอาการป่วยด้วยลูกปรอทเป็นเวลานานประมาณ ๑๐ เดือน จึงได้ละทิ้งสังขารไปที่โรงพยาบาลอุดรธานี ในวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๓ จากการเอ็กซ์เรย์ปอดครั้งสุดท้าย พบว่ามะเร็งได้ลุกลามไปจนเต็มพื้นที่ปอดแล้ว จึงไม่มีทางจะเยียวยารักษาได้ รวมเวลาที่คุณแม่อยู่ในความดูแลรักษาของหลวงปู่เป็นเวลา ๒ ปี กับ ๑๐ เดือน

ดิฉันเชื่อว่าหลวงปู่รู้เหตุการณ์ล่วงหน้าแล้ว จะเห็นได้ว่าในอดีตที่ผ่านมาเมื่อครั้งที่ดิฉันขอให้หลวงปู่ช่วยยื้อชีวิตให้แม่อยู่ดูโลกต่อไปอีกอย่างน้อย ๓ ปี หลวงปู่จึงได้พูดว่า “๓ ปีจะถึงไหมหนอ”

นี่แหละ เหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้ดิฉันได้ประจักษ์ถึงคุณานุภาพของหลวงปู่ และน้ำใจเปี่ยมด้วยเมตตามหาศาลไม่มีที่สิ้นสุด มากยิ่งกว่าฟ้าและมหาสมุทรรวมกัน ถ้าหลวงปู่ไม่เมตตาช่วยเหลือ ไหนเลยดิฉันจะมีโอกาสได้ปรนนิบัติดูแลทดแทนคุณแม่ก่อนที่

ท่านจะสิ้นไปจากโลกนี้ แม้จะได้โอกาสมา ๒ ปี ๑๐ เดือน ดิฉันยังรู้สึกว่าน้อยนิดเกินไป ยังดูแลท่านได้ไม่คุ้มสักกะผีกริ้นที่ท่านดูแลเลี้ยงดูเรามาจนเติบใหญ่เลย ท่านผู้อ่านท่านใดที่บิดามารดายังมีชีวิตอยู่นั้นนับว่าท่านเป็นคนที่โชคดีที่สุดในโลกแล้ว ขอท่านจงดูแลปรนนิบัติทดแทนคุณของบิดามารดาให้ดีที่สุดเถิด แม้ว่าบางครั้งจะต้องโดนท่านบ่นว่าเอาบ้างเมื่อทำไม่ถูกใจท่าน ก็ขอให้อดทนเอาเถิด เพราะท่านแก่ชรามากแล้ว ร่างกายย่อมอ่อนแอ มีผลให้สุขภาพจิตไม่ดีบ้าง เพื่อว่าเมื่อถึงเวลาที่ต้องจากกันแล้ว ท่านจะได้ไม่ต้องเสียดายและเสียใจภายหลัง คิดดูเถิด "ถ้าไม่มีท่าน วันนี้คงไม่มีเรา" และนี่ไม่ใช่เหตุการณ์ครั้งเดียวที่ดิฉันพบว่าหลวงปู่มีเมตตามหาศาลต่อครอบครัวของดิฉัน หลวงปู่ยังมีเมตตาต่อครอบครัวคนอื่นด้วย ดิฉันจึงขอเทิดทูนหลวงปู่ไว้เหนือเกล้าเหนือกระหม่อมเสมอยิ่งพ่อแม่ครูบาอาจารย์รวมกัน สาธุ...สาธุ...สาธุ

เรื่องเล่าถึงหลวงปู่

โดย อาจารย์รัตนา พูลทรัพย์
อาจารย์ ๒ ระดับ ๗ โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๑ คุณแม่ (นางนิมล พูลทรัพย์) และข้าพเจ้า ได้กราบเรียนหลวงปู่ ขอสร้างพระพุทธรูปปางสมาธิ ซึ่งเป็นหนึ่งในพระพุทธรูป ๔ ปางที่หลวงปู่กำหนดสร้างขึ้น เพื่อประดิษฐานที่วิหารคดในปัจจุบัน ซึ่งคุณแม่มีความประสงค์สร้างขึ้นเพื่ออุทิศส่วนกุศลนี้ให้เตี่ยที่เพิ่งเสียชีวิตในปีนั้นด้วยอุบัติเหตุ และเตี่ยเคยปรารภเมื่อมีชีวิตอยู่ว่าอยากสร้างพระพุทธรูปถวายวัด โดยคุณแม่กราบเรียนหลวงปู่ว่า จะสร้างพระพุทธรูปได้จะต้องถูกลอตเตอรี่ก่อนจึงจะมีเงินสร้าง หลวงปู่ตอบว่าไม่ต้องถูกลอตเตอรี่ก็สร้างได้ ซึ่งต่อมาไม่นานโรงงานน้ำตาลเริ่มอุดมมีหนังสือแจ้งมาที่บ้านให้ไปรับเงินเกี่ยวกับการส่งอ้อยโรงงานน้ำตาลของเตี่ยที่ทำไว้ก่อนเสียชีวิต จึงทำให้คุณแม่สามารถสร้างพระพุทธรูปได้สมความปรารถนา แสดงให้ได้รับรู้ถึง **การรู้เหตุการณ์ล่วงหน้าของหลวงปู่** ซึ่งทางครอบครัวตอนนั้นไม่ทราบมาก่อนว่าจะได้รับเงินส่วนนี้มา

หลังจากนั้น ประมาณ พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นปีที่หลวงปู่มีอายุครบ ๘๐ ปี ในช่วงงานกฐินปีนั้น หลวงปู่ยังคงมีสุขภาพที่แข็งแรง เดินตรวจงาน ควบคุมการทำงานภายในวัดปกติ แต่หลังจากงานกฐินในปีนั้น ข้าพเจ้าฝันว่าเห็นหลวงปู่นอนเรียงเป็นแถวรวมกับหลวงปู่ขาว หลวงปู่แหวน ข้าพเจ้านั่งพนมมือถามหลวงปู่ว่า “หลวงปู่ไปนอนกับพระที่ท่านละสังขารไปแล้วทำไม” ในฝันนั้นข้าพเจ้ารู้สึกเหมือนเสียใจ และเข้าใจว่าหลวงปู่ละสังขารไปแล้วด้วย เพราะหลวงปู่นอนเฉยไม่ตอบอะไร แล้วสักครู่ก็เห็นหญิงคนหนึ่งมานั่งช่วยนิมนต์หลวงปู่ อยู่นานหลวงปู่ก็ลุกขึ้นแล้วกล่าวว่า “เราจะรักษาศีลที่บริสุทธิ์ต่อไป” หลังจากนั้นอีก ๒ วัน ได้รับทราบข่าวว่าหลวงปู่อาเจียนอย่างหนักในโบสถ์ คณะศิษย์จึงต้องนำหลวงปู่ส่งโรงพยาบาลหมอไพโรจน์ ข้าพเจ้าพร้อมด้วยอาจารย์พรพิมล อาจารย์สุคนธา อาจารย์เพชรมณี อาจารย์สุวรรณา ได้ไปเยี่ยมหลวงปู่ที่โรงพยาบาลหมอไพโรจน์ ปรากฏว่าเมื่อถามไถ่อาการหลวงปู่แล้ว น้าพันธ์ (หลานหลวงปู่ที่เป็นโยมอุปัฏฐาก) ได้เล่าต่อหน้าหลวงปู่ว่า หลวงปู่เล่าให้ฟังว่าในโบสถ์มีเทวดาปู่ผ้าขาวเต็มไป

หมดแล้ว ข้าพเจ้าไม่เข้าใจ จึงถามต่อไปว่าเขาปูทำไม น้าพันธ์ตอบว่า "ก็เขามานิมนต์หลวงปู่แล้ว" ข้าพเจ้าจึงหันไปกราบเรียนหลวงปู่ว่า "พวกหนูเพิ่งได้ทำบุญเพียงน้อยนิด หลวงปู่เมตตาอยู่นานๆ ให้พวกหนูได้ทำบุญกับพระอริยะเถิดนะคะ" หลวงปู่ไม่ตอบอะไร แต่ท่านยิ้มเล็กน้อย และวันต่อมา ข้าพเจ้าได้ไปเยี่ยมหลวงปู่พร้อมกับคุณแม่ น้าพันธ์ได้เล่าให้ฟังอีกว่า เมื่อคืน หมอและพยาบาลตกใจกันใหญ่ เพราะตรวจชีพจรและความดันหลวงปู่ ปรากฏว่าชีพจรเต้นอ่อนมากๆ และความดันก็ต่ำมากๆ จนหมอคิดว่าหลวงปู่จะมรณภาพแล้ว หมอจะรีบนำยามาฉีดรักษาเพื่อเพิ่มความดัน แต่ท่านอาจารย์อ๊อด (พระเลขา) บอกหมอว่าไม่เป็นไร เพราะหลวงปู่กำลังกำหนดจิตแยกออกจากกาย พรุ่งนี้ร่างกายหลวงปู่จะกลับเข้าสู่ภาวะปกติ และในวันรุ่งขึ้นหลวงปู่ก็มีความดันและชีพจรเต้นปกติ โดยไม่ต้องรักษาด้วยยา

ต่อมาหลังจากนั้นไม่นาน ได้ทราบข่าวว่าคณะศิษย์ที่ถือศีลอุโบสถทุกวันพระที่วัดบ้านจิกได้เข้าชื่อกันหลายร้อยชื่อเพื่อร่วมกันนิมนต์หลวงปู่ให้มีอายุยืนนานต่อไปอีก และมีลูกศิษย์ที่ใกล้ชิดได้นิมนต์หลวงปู่ให้มีอายุยืนนานต่อไปอีก หลวงปู่ได้เปรยขึ้นว่า "ถ้าพ้นอายุ ๘๕ ปีไปได้ ก็จะอยู่ต่อได้อีกหลายปี" และปรากฏว่าประมาณกลาง พ.ศ. ๒๕๔๔ หลวงปู่ก็ผอมลงอย่างผิดตา เนื่องจากฉันอาหารได้น้อยลง และอาจเป็นเพราะเป็นปีที่หลวงปู่มีอายุครบ ๘๕ ปี และหลวงปู่ก็ได้ผ่านอายุ ๘๕ ปีมาได้แล้ว จึงขออธิษฐานให้หลวงปู่มีสุขภาพแข็งแรงและมีอายุยืนยาวต่อไปอีก

และประจวบกับในเดือนเมษายน ๒๕๔๕ คุณแม่ชียุ่นได้ถวายที่ดินซึ่งเป็นวัดเก่าแก่ยุคประวัติศาสตร์ (ทราบได้เนื่องจากกราบเรียนถามหลวงปู่) ที่บ้านผึ้ง อำเภอสร้าง-คอม หลวงปู่จึงไปปักกลดอยู่ที่สำนักปฏิบัติธรรมโนนสวรรค์ บ้านผึ้ง ตลอดเดือนเมษายน ข้าพเจ้า ได้มีโอกาสกราบเรียนถามหลวงปู่ว่า หลวงปู่อายุมากแล้ว มาอยู่ที่กันดารแบบนี้ลำบากมากนะคะหลวงปู่ หลวงปู่ตอบว่า "เราอยู่ที่ไหนก็เหมือนกัน" แสดงให้เห็นว่า **หลวงปู่ไม่ยึดติดสถานที่** และอาจารย์พรพิมลเคยกราบเรียนถามหลวงปู่ตอนที่ไปนมัสการที่วัดบ้านผึ้งว่า ทำไมหลวงปู่ไม่ทำให้สังขารกลับมาแข็งแรงเหมือนเดิม หลวงปู่ตอบว่า "ไม่ต้องสนใจมันหรอก เป็นไปตามสังขาร"

ข้าพเจ้าขอเล่าย้อนไปใน พ.ศ. ๒๕๔๐ ข้าพเจ้าฝันว่า เตี่ยข้าพเจ้าที่เสียชีวิตไปแล้วพาข้าพเจ้าเดินจงกรมในวัดบ้านจิก ทุกครั้งที่เดินออกจากตัวโบสถ์ ข้าพเจ้าจะเห็นกรุพระเก่าๆ อยู่ ข้าพเจ้าจึงเปิดกรุพระนั้นออกดู ปรากฏภายในกรุนั้นมีพระพุทธรูปดินปั้นองค์ประมาณฝ่ามือหลายองค์เรียงซ้อนกันอย่างเป็นระเบียบสวยงาม และแถวบนสุดเป็น

รูปปั้นพระโพธิสัตว์แบบเซรามิก สวยงามมาก ข้าพเจ้าจึงกราบเรียนหลวงปู่ถึงความฝัน และยังออกความคิดเห็นตามประสาคนโง่ว่า "หลวงปู่ สงสัยวัดบ้านจิกจะเป็นวัดโบราณที่เก่าแก่มาก และน่าจะมีพระโบราณหลายองค์ฝังอยู่แน่ๆ" หลวงปู่ตอบว่า "ไม่ใช่วัดโบราณหรอก สร้างในยุคนี้นี่เอง" "แล้วทำไมจึงฝันเห็นมีแต่พระดินปั้นแบบโบราณ" หลวงปู่ไม่ตอบ จึงทำให้ข้าพเจ้าต้องการทราบความเป็นมาของวัด และต้องการทราบประวัติความเป็นมาของหลวงปู่ แต่ก็ไม่กล้าถามต่อ กลัวหลวงปู่จะเอ็ด ข้าพเจ้าจึงกราบเรียนถามหลวงปู่ว่า "ไม่ทราบว่าถ้าปีนี้ครอบครัวของหนูจะขออนุญาตสร้างเหรียญที่ระลึกงานกฐินปีนี้ได้ไหมคะ" หลวงปู่บอกว่ามีโรงงานน้ำตาลเขาสร้างไว้แล้ว กำลังปลุกเสกอยู่ในโบสถ์ "แล้วถ้าหนูจะขอสร้างล็อกเก็ตรูปหลวงปู่ จะได้ไหม" หลวงปู่บอกว่า "ร้านทองเขาทำมาให้แล้ว" น้องสาวข้าพเจ้าจึงถามว่า "อย่างนั้นขอทำหนังสือประวัติหลวงปู่นะคะ" หลวงปู่ไม่ตอบว่ากระไร ข้าพเจ้าคิดเองว่า หลวงปู่อนุญาต วันต่อมาข้าพเจ้า พร้อมด้วยอาจารย์สุคนธา อาจารย์พรพิมล ได้นำเทปมาอัดและช่วยกันซักถามประวัติหลวงปู่ ข้าพเจ้าคิดเองว่า เรื่องทำประวัตินี้ง่ายๆ แต่เมื่อหลวงปู่เล่าให้ฟัง และบอกเหตุการณ์บางเหตุการณ์ให้ทราบเพื่อจะค้นในหนังสือประวัติศาสตร์ยุคนั้น เพื่อหา พ.ศ. ที่เกิดขึ้น ข้าพเจ้าและเพื่อนอาจารย์หลายท่านช่วยกันถอดเทปและเรียบเรียง ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นการยากมากในการเชื่อมเรื่องเข้าด้วยกัน ข้าพเจ้าจึงกราบเรียนหลวงปู่ว่า "ยากมากเลยหลวงปู่ ไม่ทราบว่าจะทำหนังสือสำเร็จไหม" หลวงปู่บอกว่า "เมื่อหนูฟังเรื่องราวจบแล้ว หนูก็จะเริ่มเรียบเรียงได้เอง" แต่ขณะนั้นข้าพเจ้าคิดว่าจะทำได้อย่างไร แต่ข้าพเจ้าก็มีกำลังใจขึ้น และก็ได้รับความร่วมมือจากเพื่อนอาจารย์หลายท่าน ช่วยจนสำเร็จได้ด้วยดีระดับหนึ่ง ซึ่งขณะสัมภาษณ์หลวงปู่นั้น หลวงปู่มีหลักธรรมะแทรกให้อีกเยอะมาก เพราะมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการทำบุญ ข้าพเจ้าก็ถามเพื่อประดับสติปัญญา แล้วจึงเกิดความคิดว่า ต่อไปข้าพเจ้าจะทำหนังสือเกี่ยวกับถามตอบ (ปุจฉา–วิสัชนา) จึงกราบเรียนหลวงปู่ไว้ว่า ต่อไปในอนาคตจะขอทำหนังสือ หลวงปู่ไม่ว่าอะไร (แต่อีก ๒ ปีต่อมาถึงได้ทำหนังสือปุจฉาขึ้น) ซึ่งหลังจากรวบรวมประวัติหลวงปู่เสร็จเรียบร้อยแล้ว หลวงปู่ถามข้าพเจ้าว่า "รู้คำตอบของความฝันที่เปิดกรุพระแล้วหรือยัง"

และในช่วงเข้าพรรษาในหลายปีมานี้ (ถึงปี ๒๕๔๓) หลวงปู่ได้ทำยาเม็ดโลหะสูตรโบราณ ซึ่งท่านพระเลขาท่านบอกว่าลำบากมาก และหลวงปู่ต้องทุ่มเททั้งเวลาและพลังจิตมากจึงจะทำได้สำเร็จ โดยหลวงปู่จะนำเม็ดยาโลหะนี้ไปไว้ในโบสถ์และปลุกเสกตลอดเข้าพรรษาของแต่ละปี ซึ่งหลังจากปี ๒๕๔๓ เป็นต้นมา หลวงปู่ได้หยุดสร้างยา

เม็ดโลหะนี้ เนื่องจากหลวงปู่อายุมากขึ้น โดยเม็ดยาโลหะนี้หลวงปู่ได้แจกแก่ญาติโยมทั้งหลายที่มาขอเพื่อไว้ใช้รักษาเกี่ยวกับโรคมะเร็งหรือทางเดินอาหาร ซึ่งข้าพเจ้าได้ยินกิตติศัพท์อานุภาพยานี้บ่อยมาก ครั้งหนึ่ง มีโยมมาจากสหรัฐอเมริกามากราบขอพรหลวงปู่ และได้เล่าอาการป่วยเป็นไวรัสในตับของสามีที่สหรัฐฯ ให้หลวงปู่ฟัง และขอบารมีหลวงปู่ให้แผ่เมตตาให้ หลวงปู่จึงมอบยานี้ให้และบอกสรรพคุณของยานี้ ข้าพเจ้าจึงได้ทราบสรรพคุณของยานี้จากหลวงปู่โดยตรงในวันนั้น และข้าพเจ้าก็ได้เห็นอานุภาพของยานี้เมื่อปี ๒๕๔๓ คุณป้า (อึ้งเหมียวเอง) ซึ่งเป็นพี่สาวคุณแม่ ป่วยเป็นมะเร็งในตับขั้นสุดท้าย หมอบอกว่าจะมีชีวิตอยู่ได้ไม่เกิน ๓ เดือน ต่อมาอีก ๑ เดือน อาการหนักมากขึ้น เดินไม่ไหว ตัวเหลือง มีอาการร้อนทุรนทุราย บอกให้ข้าพเจ้าไปขอยาเม็ดโลหะจากหลวงปู่ ข้าพเจ้าจึงไปเล่าอาการให้หลวงปู่ฟัง หลวงปู่จึงให้ยามา ๑ เม็ด และสั่งให้นำข้าวสารไปไว้ในโบสถ์ หลวงปู่จะปลุกเสกให้นำไปหุงรับประทาน หลังจากที่รับประทานยาแล้ว คุณป้าไม่มีอาการทุรนทุราย และอยู่ต่อมาได้อีก ๒ เดือน ก็จากไปด้วยอาการสงบ ไม่เหมือนคนป่วยเป็นมะเร็งที่ตับเลย

มีเรื่องน่าอัศจรรย์ใจสำหรับคุณนารถน้อย (แม่น้อย ร้านขายข้าวสารศรีรุ่งเรือง) ได้เล่าให้ข้าพเจ้าฟังว่า เมื่อปีที่แล้วฝันเห็นหลวงปู่ ๒ คืนติดต่อกัน โดยในครั้งแรกนั่งพื้น กราบหลวงปู่อยู่ห่างๆ หลวงปู่ และคืนวันต่อมาก็ฝันแบบเดียวกันอีก แต่นั่งพื้นใกล้ๆ หลวงปู่มากกว่าฝันครั้งแรก แล้วคุณนารถน้อยบอกหลวงปู่ ว่าจะมากราบหลวงปู่ หลวงปู่ก็หันมาถามว่า “จะไปหนองเม็กหรือ” อีก ๒-๓ วันต่อมา มีเหตุเกิดขึ้นที่หนองเม็ก (หนองเม็กเป็นตำบลหนึ่งของอำเภอหนองหาร) ซึ่งลูกสาวคุณนารถน้อยเปิดปั๊มน้ำมันและคุมกิจการอยู่กับเพื่อน มีธุระด่วนต้องลงกรุงเทพฯ จึงให้คนงาน ๒-๓ คน เฝ้าปั๊มแทน บังเอิญ ๓ วันก่อนที่คุณนารถน้อยจะเดินทางมาหนองเม็ก มีคนเมามาอาละวาดที่ปั๊มน้ำมันเด็กปั๊มแก้ปัญหาไม่ได้จึงหนีไปอยู่กับลูกชายของคุณนารถน้อยที่บ้านดุง จึงปล่อยปั๊มน้ำมันทิ้งไว้โดยไม่มีคนดูแลอยู่หลายวัน เมื่อคุณนารถน้อยเดินทางไปถึงปั๊มน้ำมัน พบเหตุการณ์วุ่นวายอย่างนี้ขึ้น จึงแปลความหมายของความฝันนั้นออกว่า หลวงปู่มาบอกเหตุให้ไปดูแลกิจการที่ปั๊มหนองเม็ก ซึ่งครั้งแรกที่ออกเดินทางไปหนองเม็กคิดว่าจะไปดูเฉยๆ ว่ามีอะไรเกิดขึ้นหรือเปล่า แล้วก็จะกลับอุดร แต่กลับต้องไปดูปั๊มนานถึง ๒ เดือนจึงได้กลับบ้านที่อุดรธานี ซึ่งจากคำบอกเล่าของคุณนารถน้อย แสดงถึงความเมตตาที่หลวงปู่มีต่อลูกศิษย์ไม่ว่าใกล้หรือไกล หลวงปู่จะแผ่เมตตา คุ้มครอง และแสดงให้เห็นว่าหลวงปู่มีญาณที่สามารถรู้เหตุการณ์ล่วงหน้าได้

หลวงปู่เมตตามาในความฝัน

โดย นางชูพักตร์ ชำนาญสาร
โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล

ข้าพเจ้าได้เคยไปทำบุญตักบาตรที่วัดบ้านจิกบ้างตามสมควรแก่โอกาสที่จะอำนวยให้ ในขณะที่ยืนรออยู่แถวๆ หน้าวัดนั้น ข้าพเจ้าจะนึกอยู่ในใจว่า ถ้าโชคดีก็คงได้ตักบาตรกับหลวงปู่ แต่ถ้าวันใดไม่เห็นหลวงปู่เดินถือบาตรนำหน้ามาก็ไม่เป็นไร หลวงปู่คงชราภาพแล้ว จึงลงมาเดินบิณฑบาตไม่ได้ ข้าพเจ้าก็ตักบาตรกับพระรูปอื่นโดยไม่ติดใจอะไร

เมื่อประมาณกลางเดือนกันยายน ๒๕๓๗ เป็นช่วงที่ข้าพเจ้ากำลังจะสร้างบ้านใหม่ ก็มีคนแนะนำว่า ก่อนที่จะทำพิธีลงเสาเอก ให้เอาหินทรายที่จะใช้ไปให้หลวงปู่สวดมนต์ให้ เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่บ้านของเรา ข้าพเจ้าและสามีจึงได้ไปนมัสการหลวงปู่ที่กุฏิ และกราบเรียนถึงความประสงค์ทั้งหมดที่มาในวันนั้น หลวงปู่จึงบอกว่า ให้ฝากกระป๋องหินทรายเอาไว้ก่อน เพราะตอนเย็นจะมีการสวดมนต์ใหญ่ แล้วหลวงปู่จะสวดให้ วันหลังจึงค่อยมารับไป ข้าพเจ้าจึงฝากกระป๋องไว้ที่กุฏิหลวงปู่ แล้วกราบลากลับไป ถ้าจำไม่ผิด วันนั้นเป็นวันศุกร์ และวันที่จะต้องทำพิธีลงเสาเอกเป็นตอนเช้าของวันจันทร์เวลาประมาณ ๘.๐๐ น. ข้าพเจ้ามัวยุ่งอยู่กับการเตรียมข้าวของที่ต้องใช้ในพิธี จนลืมสนิทไปว่าต้องไปรับกระป๋องหินทรายที่ฝากไว้กับหลวงปู่ และเช้าตรู่ของวันจันทร์นั้นเอง ข้าพเจ้าตกใจตื่นขึ้น เพราะฝันเห็นหลวงปู่เดินยิ้มหิ้วกระป๋องหินทรายตรงเข้ามาหาข้าพเจ้า จึงนึกขึ้นได้ และรีบไปรับกระป๋องที่วัดบ้านจิกนำมาทำพิธีลงเสาเอกทันในเช้าวันนั้น

ปัจจุบัน ครอบครัวของข้าพเจ้าพักอาศัยอยู่ในบ้านหลังนี้อย่างมีความสุข สงบ ร่มเย็น ไม่มีเรื่องเดือดร้อนใจใดๆ เลย เพราะหลวงปู่ท่านได้เมตตาต่อพวกเราทุกคน เหมือนเป็นลูกเป็นหลานของท่านแท้ๆ

เรื่องเล่าของ คุณทัศน์พงษ์ สกุลคู

ประธานกรรมการผู้จัดการ
บริษัทสำนักกฎหมายทัศน์พงษ์ สกุลคู จำกัด

เรื่องราวต่อไปนี้เป็นเรื่องความประทับใจเกี่ยวกับประสบการณ์ในชีวิตขณะที่ข้าพเจ้าบวชเป็นพระที่วัดป่าบ้านจิกหรือวัดทิพยรัฐนิมิตร และหลวงปู่ถิร ฐิตธมฺโม เป็นเจ้าอาวาสและเป็นเสมือนพ่อแม่ครูอาจารย์ของข้าพเจ้าที่ข้าพเจ้าเคารพเหนือเศียรเกล้า

ข้าพเจ้าได้บันทึกเรื่องราวนี้จากความทรงจำ เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๕ เนื่องจากได้รับการขอจากพี่สาวของข้าพเจ้า คือนางสาวพรพิมล สกุลคู ซึ่งแจ้งมาว่าจะจัดทำประวัติหลวงปู่ ซึ่งข้าพเจ้าก็รับคำด้วยความยินดีและเต็มใจอย่างยิ่ง

ข้าพเจ้าเข้าสู่เพศพรหมจรรย์โดยบวชที่วัดป่าบ้านจิก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ในราว พ.ศ. ๒๕๓๒-๒๕๓๓ ในช่วงเข้าพรรษา สาเหตุของการบวชนั้น เนื่องจากอยู่ในช่วงเพิ่งเรียนจบปริญญาตรีและยังไม่มีงานทำ อีกทั้งมารดาของข้าพเจ้าก็ป่วยโดยโรคร้ายคือเป็นมะเร็งที่ปอด ทุกคนในครอบครัวจึงเห็นพ้องต้องกันว่าข้าพเจ้าควรบวชเพื่อทดแทนพระคุณของพ่อแม่ เพื่อให้พ่อและแม่ได้เห็นผ้าเหลืองก่อนจะจากโลกนี้ไป ในตอนแรกข้าพเจ้าเกิดความรู้สึกไม่ค่อยจะอยากบวชเลย เพราะกลัวความลำบาก และรู้สึกกลัวหลวงปู่ถิร เพราะคิดว่าท่านเป็นพระที่ดุ ข้าพเจ้าเคยไปวัดตอนเด็กๆ เนื่องจากวัดนี้ยายและแม่รู้จักหลวงปู่และเคยเป็นโยมอุปัฏฐากที่วัดป่าบ้านจิกมาก่อน ข้าพเจ้าเคยเห็นหลวงปู่ดุพระในวัด ซึ่งหลวงปู่จะดุด้วยเสียงที่ดังมาก

การบวชเริ่มด้วยการบวชเป็นนาค โดยหลวงปู่ให้นุ่งขาวห่มขาวและมาฝึกหัดปฏิบัติเรียนรู้และรักษาศีล ๘ อยู่ในวัดก่อนบวชจริงประมาณเดือนเศษ การบวชนาคที่วัดบ้านจิกนี้ก็ไม่มีพิธีรีตองอะไร เป็นพิธีที่เรียบง่ายซึ่งข้าพเจ้าประทับใจมาก เพราะรู้สึกว่าวัดป่าบ้านจิกเป็นวัดของพระที่มุ่งปฏิบัติมากกว่าการยึดถือพิธีต่างๆ ดังบางวัดที่เคยเห็นมา จำได้ว่าวันไปบวชนาคนั้น ข้าพเจ้าไปพร้อมกับแม่และพี่สาว (นางสาวสุภาพร สกุลคู) เอาดอกไม้ธูปเทียนไปกราบหลวงปู่และพระที่โบสถ์ และทำพิธีโกนผมที่บริเวณ

ริมสระน้ำหลังกุฏิของหลวงปู่ โดยแม่เป็นผู้ขลิบผม และท่านอาจารย์หมุนซึ่งขณะนั้นเป็น พระเลขา เป็นผู้โกนผมให้ ขณะเป็นนาคนั้น ท่านอาจารย์หมุนเป็นผู้สอนให้ท่องบทขานนาค ให้สวดให้ได้โดยไม่ให้ดูจากหนังสือ นอกจากนี้ ยังสอนให้รู้จักการกราบแบบเบญจางค-ประดิษฐ์ การออกเสียงอักขระในภาษาบาลีที่ถูกต้อง ซึ่งในตอนนั้นรู้สึกว่ายากมากจน เกิดความไม่แน่ใจว่าจะบวชหรือไม่ เพราะถ้าท่องบทขานนาคไม่ได้ก็จะบวชไม่ได้ ต้องเป็น นาคอยู่อย่างนั้นจนกว่าจะท่องได้ ต่อมาหลังจากได้บวชแล้วจึงเกิดความคิดขึ้นว่า การ จะได้บวชเป็นของยาก กว่าจะบวชได้ต้องมีความอดทนและมีความเพียร ทั้งต่อการท่อง บทขานนาคและการปรับตัวในการเป็นอยู่ในสภาพของนาคซึ่งเป็นสิ่งที่ยังไม่เคยชิน ดังนั้น จึงเกิดความภูมิใจที่สามารถผ่านความยากลำบากจนบวชได้และมาระลึกได้ในภายหลัง หลังจากลาสิกขาหรือสึกออกมาแล้วว่า น่าจะเป็นอุบายของหลวงปู่ที่ต้องการให้รู้สึก ว่าการจะได้บวชนั้นเป็นของยาก จะได้รู้ว่าการบวชมีคุณค่า ไม่ใช่บวชเพียงสักแต่ว่าทำ ตามประเพณีนิยมเท่านั้น เมื่อคิดได้อย่างนี้ก็ยิ่งรู้สึกภาคภูมิใจ เหมือนกับนักเรียนที่ สามารถสอบเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัยได้ อีกสิ่งหนึ่งที่ข้าพเจ้ารู้สึกปลื้มปีติในการบวช ก็คือ ได้รับเครื่องอัฐบริขาร ๘ ซึ่งเครื่องนุ่งห่มก็จะเป็นสีกลักที่เป็นสีเครื่องนุ่งห่ม ของพระกัมมัฏฐาน อันเป็นเครื่องหมายของพระที่มุ่งปฏิบัติเพื่อความรู้จริงและเพื่อความ หลุดพ้น

ท่านพระอาจารย์หมุนได้สั่งสอนอบรมให้รู้จักวิธีทำความเพียร ภาวนา รู้จัก ความหมายของการฟังเทศน์ การรักษาศีลของพระ การแสดงความเคารพต่อพระที่มี พรรษามากกว่า ทำให้ข้าพเจ้ารู้ซึ้งถึงคุณค่าของการบวช และรู้ว่าการที่ท่านให้รู้จักกราบ พระตามอายุพรรษาก็เพื่อให้สามารถลดละทิฏฐิความถือตัวถือตน ยอมก้มหัวให้กับคนอื่น บ้าง เพราะถ้าเราไม่รู้จักลดทิฏฐิลงบ้างแล้ว เราก็จะพบแต่ความทุกข์ ขณะที่ข้าพเจ้ารับ ฟังการอบรมสั่งสอนจากท่านพระอาจารย์หมุนและท่านพระอาจารย์เหรียญ ข้าพเจ้าจะ ต้องนั่งพับเพียบพนมมือในฐานะเป็นศิษย์ ซึ่งแต่ละครั้งจะนานมาก ใหม่ ๆ รู้สึกทรมาน มาก เพราะเกิดอาการเป็นเหน็บ รู้สึกทั้งปวดและชาขา ต้องเปลี่ยนอิริยาบถโดยพลิก ซ้ายพลิกขวาบ่อย ๆ แต่ท่านอาจารย์ก็ไม่หยุดสักที ไม่รู้จะทำอย่างไรดี จึงกำหนดลม หายใจเข้าออกขณะฟังการอบรมสั่งสอน จนครั้งหนึ่ง ขณะนั่งฟังคำสั่งสอนจากท่านพระ อาจารย์และกำหนดลมหายใจไปด้วยนั้น ก็เกิดปรากฏการณ์ที่ทำให้ประทับใจไม่รู้ลืมขึ้น คือ เกิดรู้สึกว่าจิตนิ่ง และมองเห็นแต่พระอาจารย์ที่กำลังอบรมสั่งสอน ส่วนพระองค์ อื่น ๆ ที่อยู่บริเวณนั้นหายไปหมด เห็นเด่นแต่ท่านพระอาจารย์ผู้กำลังให้การอบรมเรา

แม้แต่เสียงก็ปรากฏว่าได้ยินแต่เสียงพระอาจารย์ที่กำลังอบรมสั่งสอน ส่วนเสียงอื่นๆ ทั้งเสียงคน เสียงนก หรือเสียงสุนัข จะเงียบหายไปหมด

หลังจากบวชไปได้ระยะหนึ่ง ก็ได้เกิดเหตุการณ์ที่ทำให้ข้าพเจ้าประทับใจเกี่ยวกับหลวงปู่ กล่าวคือ หลังจากทำกิจวัตรประจำวัน เช่น ทำสมาธิภาวนาในโบสถ์ตอนตีสี่ ทำวัตรสวดมนต์ ออกบิณฑบาต ฉันเสร็จ ล้างบาตรและถูกุฏิ ล้างกระโถน ซักสบงจีวรแล้ว มีเวลาว่างมากก็จะนอน (จำวัตร) เพราะก่อนทำวัตรเช้าต้องตื่นตั้งแต่ตีสี่เพื่อภาวนาไปจนถึงตีห้า และทำกิจวัตรต่างๆ ดังกล่าวมา กว่าจะเสร็จก็ใช้เวลาพอสมควร จึงรู้สึกง่วง และเมื่อนอนจะไปตื่นอีกทีประมาณก่อนเที่ยง บ่ายสี่โมงเย็น (๑๖.๐๐ น.) จะขัดบาตร กวาดบริเวณวัดร่วมกับพระองค์อื่น จากนั้นจะสรงน้ำ แล้วพระทุกองค์จะเข้าโบสถ์ในเวลาประมาณ ๕ โมงเย็น (๑๗.๐๐ น.) นั่งภาวนาไปจนถึงเวลาประมาณ ๑ ทุ่ม (๑๙.๐๐ น.) หลวงปู่จะมาที่โบสถ์และร่วมทำวัตรเย็นกับพระ จากนั้นหลวงปู่ก็จะเทศนาอบรมพระและญาติโยมที่เข้ามาร่วมภาวนาและทำวัตรเย็นในโบสถ์ (ที่วัดป่าบ้านจิกจะเปิดโอกาสให้ญาติโยมและสาธุชนเข้ามาร่วมบำเพ็ญเพียรภาวนาและทำวัตรเย็นที่วัด) ซึ่งเป็นกิจวัตรปกติที่หลวงปู่ทำเป็นประจำในสมัยที่หลวงปู่ยังแข็งแรง ข้าพเจ้าจำได้ว่าเป็นช่วงที่ข้าพเจ้าได้บวชมาประมาณ ๒-๓ สัปดาห์ เย็นวันหนึ่ง หลังจากภาวนา สวดมนต์ทำวัตรเย็นแล้ว หลวงปู่ได้เทศนาอบรมพระเณรและญาติโยม ซึ่งดูเหมือนว่าในวันนั้นจะมีจำนวนมาก โดยเทศน์ผ่านเครื่องกระจายเสียง ซึ่งเนื้อหาการเทศน์ช่วงหนึ่งมีใจความที่ข้าพเจ้าจำได้แม่นยำไม่ลืมว่า "พระที่มาบวชใหม่ซึ่งจะบวชเพียงพรรษาเดียว ถ้าเปรียบก็เหมือนคนที่วิ่งผ่านน้ำหรือเดินผ่านน้ำเวลาอาบน้ำ ไม่สามารถชำระร่างกายให้สะอาดได้ เพราะการเดินหรือการวิ่งผ่านน้ำนั้นไม่มีเวลามากพอที่จะให้ชำระร่างกายให้สะอาดจริงๆ ได้ จึงควรใช้เวลาช่วงนี้ (ช่วงที่บวช) ซึ่งเป็นเวลาที่ดีที่สุดที่จะประกอบความเพียร โดยการนั่งสมาธิฝึกกัมมัฏฐาน เพราะถือว่าเป็นการสร้างบารมีสืบต่อความเพียรของเราไปในภพหน้าต่อไป ซึ่งคนธรรมดาจะหาโอกาสดีๆ เช่นนี้ไม่ได้ เพราะฉะนั้น อย่าทำตัวเป็นเหมือนหนอนในฐานส้วมที่อ้าปากรอให้อุจจาระในส้วมไหลเข้าปากรับประทานอย่างเดียว" ความรู้สึกในตอนนั้นของข้าพเจ้า รู้สึกว่าอับอายขายหน้ามาก รู้สึกว่าหลวงปู่ตั้งใจสั่งสอนข้าพเจ้าโดยตรง และรู้สึกว่าทุกคนกำลังมองข้าพเจ้าอยู่ จากนั้นมา ข้าพเจ้าคิดว่าหลวงปู่สามารถล่วงรู้วาระจิตของคนอื่นได้ ทำให้ข้าพเจ้าเคารพและยำเกรงหลวงปู่มาก ซึ่งก็เป็นสิ่งดีที่ทำให้ข้าพเจ้าเกิดความระมัดระวัง พยายามบังคับจิตไม่ให้คิดไปในทางที่ไม่ดีที่เป็นโทษและที่ผิดศีลผิดธรรม

การที่จะบังคับจิตไม่ให้คิดออกไปภายนอก จำเป็นจะต้องหางานให้จิตทำตลอดเวลา เพราะธรรมดาของจิตปุถุชนที่ยังมีกิเลสก็ย่อมจะคิดโน่นคิดนี่ทั้งดีทั้งชั่วเป็นธรรมดา เพราะไม่เคยได้รับการบังคับอบรม มีแต่ปล่อยตามกิเลสมานาน จึงบังคับให้จิตทำงานโดยการบริกรรม **พุทโธ** หรือ **กำหนดลมหายใจ** ให้จิตเป็นสมาธิทุกอิริยาบถ ซึ่งก็เป็นไปด้วยความยากลำบาก บังคับได้บ้างไม่ได้บ้าง มีอยู่ช่วงหนึ่ง จิตเผลอคิดไปในทางกามกิเลส ตามธรรมดาของชายหนุ่มซึ่งยังไม่สามารถบังคับจิตตัวเองได้ เหตุการณ์นี้เป็นเหตุให้ได้รับคำสั่งจากหลวงปู่ให้ไปสวดศพคนตายที่มีผู้นำมาฌาปนกิจในวัด เป็นศพไร้ญาติและเป็นผู้หญิงที่มีอายุมากแล้ว สวดแล้วก็เผาในวันเดียวกันนั้นเลย เป็นการเผาแบบชาวบ้าน คือเอาฟืนมาก่อทับศพแล้วเผาสดให้เห็นเลย ข้าพเจ้ารู้สึกกลัวมากเพราะเป็นการสวดศพครั้งแรก และเหตุการณ์นี้ก็ทำให้ข้าพเจ้ายิ่งแน่ใจว่าหลวงปู่รู้วาระจิตของข้าพเจ้าและอยากให้ข้าพเจ้ารู้จักปลงในอสุภกัมมัฏฐานและให้จิตคลายจากกามราคะ มองเห็นทุกอย่างเป็นอนิจจัง ไม่เที่ยง มีเกิด มีแก่ มีเจ็บ มีตาย เป็นธรรมดา จะได้เลิกยึดมั่นถือมั่นในสังขาร

จากเหตุการณ์นี้ทำให้ข้าพเจ้าพอจะรู้วิธีควบคุมบังคับจิต เนื่องจากความกลัวว่าหลวงปู่จะรู้ว่าข้าพเจ้าคิดอะไรในทางที่ไม่ดี และจากเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดกับข้าพเจ้าซ้อนๆ กัน ข้าพเจ้าจึงเพียรพยายามโดยเร่งความเพียรอย่างหนักในทุกอิริยาบถ จึงทำให้เริ่มมีสติรู้ตัวตลอดเวลา แม้เวลาขณะฉันก็จะตั้งสติสำรวมกายไม่ให้ทำเสียงดังและไม่ให้อาหารหกออกนอกบาตร ไม่ให้ภาชนะกระทบกันเกิดเสียงดัง และไม่ให้จิตคิดฟุ้งซ่าน ขณะกวาดทำความสะอาดลานวัด ก็จะกำหนดลมหายใจพร้อมบริกรรมพุทโธไปด้วย เช่น กวาดไปทางซ้ายกำหนดระลึกว่า “พุท” กวาดไปด้านขวากำหนดระลึกว่า “โธ” ไปเรื่อยๆ ทำเช่นนี้เรื่อยไปจนรู้สึกว่าจิตเริ่มมีความมั่นคงมีสมาธิ รู้สึกว่าบริเวณหน้าผากมีอาการตึงแน่น แม้จะเลิกบริกรรมแล้วอาการนี้ก็ยังอยู่ (แม้ปัจจุบันขณะนี้ถ้ากำหนดจิตก็จะเกิดอาการเช่นนี้ แต่นานๆ ครั้ง จะกำหนดจิตได้นิ่งไม่เหมือนขณะบวช) เมื่อกำหนดจิตเป็นสมาธิทุกอิริยาบถตลอดเวลา

เย็นวันหนึ่ง เมื่อนั่งสมาธิในโบสถ์ได้เกิดความรู้สึกอัศจรรย์ขึ้น คือเห็นแสงสีต่างๆ หลากหลายสี เช่น สีส้ม สีขาว สีชมพู สีม่วง สลับไปมา บางครั้งเกิดอาการเหมือนตัวเบาลอยขึ้นไปข้างบน บางครั้งรู้สึกตัวยาวยืดขึ้นไปข้างบนก็มี และบางครั้งรู้สึกเหมือนว่าสามารถมองทะลุหนังตาออกไปได้ เห็นหนังตาเป็นเหมือนฉากบางๆ ขณะมีพระรูปอื่นเดินผ่านหน้าเราไป จะสามารถเห็นเป็นเงาผ่านหน้าเราไป บางครั้งรู้สึกเย็นที่คอ และที่

ประทับใจของข้าพเจ้ามากที่สุด ข้าพเจ้าจำได้ว่าเป็นช่วงใกล้จะออกพรรษา ขณะนั้นเป็นขณะที่ข้าพเจ้ากำลังนั่งสมาธิในโบสถ์ เกิดความรู้สึกว่าเป็นการนั่งไปตามหน้าที่ ไม่ได้คอยคิดว่าจะเห็นอะไรหรือไม่ มีหน้าที่กำหนดจิตบริกรรมและกำหนดลมหายใจก็ทำไป รู้สึกว่านั่งไปได้สักครู่ก็เกิดอาการแน่นตรงหน้าผากมากผิดปกติ ต่อมาเกิดอาการผ่อนคลายตรงหน้าผากอย่างรวดเร็ว และปรากฏแสงสว่างจ้านวลใส เป็นแสงที่เย็นตามาก เกิดความรู้สึกสุขใจ ปีติ อิ่มใจอย่างไม่เคยรู้สึกมาก่อนในชีวิต แสงสว่างนั้นมีลักษณะเหมือนดวงแก้ว ซึ่งข้าพเจ้าเห็นเพียงครึ่งดวง ขณะนั้นมีความสุขมาก เกิดอาการอยากจะเห็นเต็มดวงจึงพยายามเงยหน้าขึ้นเพื่อให้เห็นเต็มดวงทั้งๆ ที่หลับตาอยู่ ดวงแก้วจึงหายไป ในความรู้สึกของข้าพเจ้านั้น เหตุการณ์ที่เห็นดวงแก้ว ขณะนั้นกินเวลารวดเร็วมาก ไม่ถึง ๕ นาที หลังจากนั้นจึงลืมตาขึ้น รู้สึกเสียดายมาก แต่ร่างกายขณะนั้นมีพละกำลังเหมือนกับว่าได้ผ่านการพักผ่อนมาเป็นเวลานาน และจากเหตุการณ์นี้ทำให้ข้าพเจ้าเกิดความเชื่อมั่น แน่ใจในคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า เป็นสิ่งที่มีจริง เป็นจริง ชาติภพมีจริง สวรรค์มีจริง นรกมีจริง ข้าพเจ้ายังจดจำมาจนถึงทุกวันนี้ จากนั้นรู้สึกติดสมาธิ อยากจะมีประสบการณ์เช่นเดิมอีก จึงเร่งความเพียรไม่ให้ขาด แม้การเดินจงกรมที่เมื่อก่อนไม่กล้าไปเดินหน้าเมรุเผาศพ ระยะหลังเกิดความกล้าขึ้น จึงไปเดินจงกรมหน้าเมรุเผาศพก่อนไปทำวัตรเย็นตอน ๑ ทุ่ม โดยไม่เข้าไปนั่งสมาธิเลย เพราะเดินจงกรมแล้วบางครั้งเกิดความอัศจรรย์ขณะเดินจงกรม กล่าวคือ ขณะเดินจงกรมไปมาและกำหนดการก้าวเท้าไปเรื่อยๆ ปรากฏว่าบางครั้งเห็นพื้นสว่างขึ้นมาเป็นระยะสว่างมากจนมองเห็นลักษณะรายละเอียดของพื้นว่าเป็นดินทรายแซมด้วยหญ้า แล้วต่อมาแสงก็หายไป ขณะเกิดเหตุการณ์นี้เป็นเวลาโพล้เพล้ใกล้จะมืดแล้ว มองอะไรก็เห็นไม่ชัดเจน

อีกเหตุการณ์หนึ่งที่ยังอยู่ในความทรงจำข้าพเจ้ามาจนถึงทุกวันนี้ ก็คือวิธีอบรมสั่งสอนของหลวงปู่ที่ตรงไปตรงมา เรื่องมีอยู่ว่า ครั้งหนึ่ง มีพระองค์หนึ่งมาจากที่อื่นจรมาขอพักอยู่ที่วัด พระองค์นี้มีเงินติดตัวมาเป็นจำนวนหลายพันบาท ต่อมาเงินเกิดหายไปมารู้ตัวเอาในตอนรุ่งเช้าของอีกวันหนึ่ง ในเช้าวันนั้น หลังสวดมนต์ทำวัตรเช้าแล้ว หลวงปู่ได้เทศนาในโบสถ์มีใจความตอนหนึ่งว่า “โจรมันมาสอนพระ เพราะพระไม่ควรมีทรัพย์ติดตัวหรือเก็บสะสมรักษาทรัพย์ไว้กับตัว” เป็นการสอนให้พระรู้สึกสำนึกในฐานะของตนและการรักษาพระธรรมวินัย อีกสิ่งหนึ่งที่ทำให้ข้าพเจ้าซาบซึ้งถึงความเมตตาของหลวงปู่ที่มีต่อข้าพเจ้าและครอบครัวก็คือ หลวงปู่เมตตาให้ข้าพเจ้ากลับบ้านไปเยี่ยมพ่อแม่

โดยเฉพาะแม่ที่กำลังป่วย เพื่อช่วยอบรมให้แม่รู้จักวิธีภาวนาทำความเพียรจากประสบการณ์ของตัวเราเองที่มีอยู่ เหมือนกับหลวงปู่จะรู้ว่าข้าพเจ้าพอจะรู้อะไรจากการฝึกภาวนาอยู่บ้าง และเพื่อให้พ่อกับแม่ดีใจ นอกจากนี้ หลวงปู่ยังฝึกให้รู้จักเทศน์ให้ญาติโยมฟังช่วงก่อนทำวัตรเย็นในโบสถ์สลับกับพระบวชใหม่อีกองค์ทุกวัน ประสบการณ์นี้มีเหตุให้ข้าพเจ้ารู้สึกว่าช่วยให้ข้าพเจ้าได้ลดละทิฏฐิมานะในตัวลงบ้างและทำให้เกิดความกล้าหาญและฝึกความมีสติและสมาธิด้วย มีครั้งหนึ่งที่ข้าพเจ้าขึ้นเทศน์บนธรรมาสน์โดยอ่านพระไตรปิฎกให้ญาติโยมฟัง และเมื่ออ่านแต่ละกัณฑ์จบลง ก็จะต้องให้พร ครั้งนั้น เมื่อให้พรถึง "สัพพีติโย..." ก็ลืมบทสวดตอนต่อไป ค้างอยู่นานประมาณเกือบ ๕ นาทีจึงสามารถนึกออกและสวดให้พรจนจบ ความรู้สึกขณะนึกบทสวดไม่ออกนั้น แย่มาก แต่ก็ผ่านมาได้

อีกประสบการณ์หนึ่งที่ข้าพเจ้าภูมิใจมากก็คือ หลวงปู่อนุญาตให้ข้าพเจ้าเข้าร่วมในพิธีพุทธาภิเษกพระพุทธชินราชจำลองที่แม่ของข้าพเจ้าถวายในตอนที่แม่ป่วย ข้าพเจ้าตื่นเต้นและตื้นตันใจที่ได้ร่วมสวดมนต์และร่วมอธิษฐานจิตร่วมกับพระอื่น ๆ และหลวงปู่

นอกจากนี้ ทุกวันทางบ้านของข้าพเจ้าจะเอาข้าวสารมาไว้ที่โบสถ์เพื่อว่าตอนเย็นพระทุกรูปจะมาร่วมสวดทำวัตร เพราะเชื่อว่า ด้วยพุทธานุภาพ ธรรมานุภาพ และสังฆานุภาพ และการสำรวมและอธิษฐานจิต จะเป็นพลังปลุกเสกให้ข้าวมีพลังช่วยบรรเทาอาการเจ็บป่วยของแม่ได้ และถึงใครจะไม่เชื่อหรือหาว่าข้าพเจ้าและทุกคนในครอบครัวงมงายก็ตาม แต่ข้าพเจ้าและทุกคนในครอบครัวก็ได้ประจักษ์และเชื่อว่าพลังแห่งพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ และพลังบุญ ช่วยแม่ได้จริง ดังหลักฐานที่เกิดกับแม่ กล่าวคือ แม่มีอายุยืนยาวต่อมาหลังจากป่วยด้วยโรคมะเร็งปอดถึง ๓ ปี แม้หมอผู้เชี่ยวชาญที่โรงพยาบาลที่กรุงเทพฯ จะบอกว่าแม่จะมีอายุอยู่ได้เพียง ๓-๖ เดือนเท่านั้น โดยแม่ไม่ได้มีอาการเจ็บปวดทรมานจากมะเร็งแต่อย่างใด และที่จำได้ก็คือ ในตอนแรกที่ทราบว่าแม่ป่วยเป็นโรคนี้ ทุกคนมีความเสียใจ เศร้าใจ และได้พากันไปหาหลวงปู่และขอคำแนะนำ และบอกหลวงปู่ว่าจะมาทำบุญต่ออายุแม่ และบอกว่าจะขอให้แม่อยู่ต่อไปอีกสัก ๓ ปีด้วยกลัวว่าจะต่ออายุไม่ได้ จึงไม่กล้าจะบอกว่าจะต่ออายุอีกมากกว่านั้น ผลก็ปรากฏว่า แม่มีอายุต่อมาอีกประมาณ ๓ ปีพอดี และจากเหตุการณ์ที่ได้สวดมนต์ปลุกเสกข้าวนี้ มีอยู่วันหนึ่ง หลังจากทำสมาธิได้ระดับหนึ่งแล้ว ก่อนจะทำวัตรเช้าที่โบสถ์ ข้าพเจ้าได้ไปเดินจงกรมหน้ากุฏิซึ่ง เป็นช่วงเวลาประมาณตีสี่ (๔.๐๐ น.) เดินไป

ได้สักครู่ก็เกิดความรู้สึกตื้นตันระลึกถึงคุณของพ่อและแม่ขึ้นมา และเกิดความรู้สึกเสียใจที่ก่อนหน้านี้ไม่เคยระลึกถึงพระคุณคิดจะตอบแทนพระคุณของท่าน มานึกขึ้นได้ก็เมื่อท่านเจ็บป่วยด้วยโรคร้ายและคงจะมีชีวิตอยู่กับเราได้ไม่นาน จึงตั้งใจว่าจะใช้เวลาในช่วงบวชประพฤติปฏิบัติตนให้ดีที่สุด จะปฏิบัติตนอยู่ในศีลในธรรมเพื่อให้เกิดบุญกุศลไปถึงพ่อและแม่

นอกจากประสบการณ์ที่มีค่าต่าง ๆ ที่ประทับใจแล้ว ข้าพเจ้ายังรู้สึกซาบซึ้งประทับใจในคำสอนของหลวงปู่และของท่านพระอาจารย์หมุน ท่านพระอาจารย์เหรียญซึ่งข้าพเจ้าเคารพท่านและขอกราบระลึกถึงพระคุณของท่าน ยึดถือท่านว่าเป็นอาจารย์ของข้าพเจ้าตลอดมา ตัวอย่างคำสอนหนึ่งซึ่งมีค่าประทับใจของข้าพเจ้าตลอดมาก็คือความเชื่อของคนทั่วไปมักจะเชื่อว่า ถ้าได้บวชลูกชาย ลูกจะสามารถจูงพ่อแม่และญาติพ้นนรก และพาพ่อแม่และญาติขึ้นสวรรค์ได้หลังจากพ่อแม่และญาติตายไปแล้ว แต่ในความเป็นจริงแล้ว หลวงปู่และพระอาจารย์สอนให้ข้าพเจ้าเข้าใจว่า การที่ลูกบวชในขณะที่พ่อแม่ยังมีชีวิตอยู่ จะทำให้พ่อและแม่รวมทั้งญาติเข้าวัดมาทำบุญ เปรียบเหมือนว่าลูกจูงพ่อแม่มาเข้าวัด ซึ่งนอกจากจะมาทำบุญแล้ว ก็จะได้มาเรียนรู้ศาสนา เรียนรู้พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า และมาอนุโมทนาบุญจากการบวชของลูก ซึ่งเป็นการสร้างสมความดีใส่ตัวและเกิดการซึมซับความดีสู่จิตใจ เมื่อตายละโลกนี้ไปแล้วก็จะไปสู่สุคติภพ มีสวรรค์เป็นต้น นี่คือความหมายที่แท้จริงของการบวชของลูกที่สามารถจูงพ่อแม่และญาติขึ้นสวรรค์ ซึ่งข้าพเจ้าเพิ่งจะมาเข้าใจตอนบวช นอกจากนี้ หลวงปู่ยังสอนว่าการทำความเพียรจะทำให้เราฟังเทศน์ได้รู้เรื่อง สมัยก่อนเวลาเราฟังพระเทศน์ เราไม่ค่อยเข้าใจไม่ค่อยรู้เรื่องเท่าใดนัก หลังจากเราได้รู้จักฝึกปฏิบัติใจแล้ว เมื่อฟังเทศน์จะรู้จักเข้าใจความหมายของเนื้อหาธรรมะที่พระเทศน์มากขึ้น

ที่ข้าพเจ้าเล่ามาทั้งหมดคือประสบการณ์ในการบวชและการได้มาเป็นลูกศิษย์ของหลวงปู่ถิร จิตธมฺโม ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่มีคุณค่าที่ประมาณไม่ได้ ความเมตตากรุณาของหลวงปู่ที่ให้การอบรมสั่งสอนด้วยอุบายที่ฉลาดลึกซึ้ง รู้เท่าทันกิเลสของข้าพเจ้าทำให้ข้าพเจ้ารู้ซึ้งถึงคุณค่าของพระพุทธศาสนา เป็นคนมีหลักใจ มีหลักยึดที่ถูกต้องในการดำเนินชีวิต

ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นบุญวาสนาอย่างยิ่งที่ได้มาเป็นลูกศิษย์ของหลวงปู่ถิร จิตธมฺโม ซึ่งข้าพเจ้ามั่นใจว่าท่านเป็นพระอริยสงฆ์ที่สามารถกราบไหว้ได้อย่างสนิทใจ ข้าพเจ้าขอกราบเท้าด้วยความเคารพและเทิดทูนด้วยเศียรเกล้า หากกรรมอันใดที่ข้าพเจ้าได้

ล่วงเกินหลวงปู่ด้วยกาย วาจา และใจ ทั้งต่อหน้า ลับหลัง ด้วยเจตนาก็ดี ไม่ได้เจตนาก็ดี รู้เท่าถึงการณ์ก็ดี รู้เท่าไม่ถึงการณ์ก็ดี ขอหลวงปู่โปรดอโหสิกรรมอย่าให้เป็นเวรกรรมแก่ข้าพเจ้าเพื่อการสำรวมระวังต่อไป และขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยช่วยปกปักรักษาให้หลวงปู่มีสุขภาพแข็งแรง อยู่เป็นร่มโพธิร่มไทรที่ยึดเหนี่ยวจิตใจแก่ศิษย์และพุทธศาสนิกชนไปนานๆ ด้วยเทอญ

ข้าพเจ้าหวังว่าประสบการณ์ต่างๆ ที่เล่ามานี้จะเป็นคติและมีประโยชน์แก่ท่านสาธุชนทั้งหลายบ้างไม่มากก็น้อย

ความประทับใจในหลวงปู่ถิร ฐิตธมฺโม

โดย ลูกศิษย์

ผมย้ายมาจากจังหวัดชลบุรีเมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๕๒๗ ในขณะที่กำลังเรียนอยู่ชั้น ป.๕ คุณพ่อ คุณแม่มักจะพาไปวัดป่าบ้านตาดอยู่เสมอ หรือไม่ก็ไปวัดโพธิสมภรณ์ ซึ่งเป็นวัดที่อยู่ใกล้บ้าน แต่ไม่เคยมาวัดบ้านจิกเลยเป็นเวลาหลายปี จนกระทั่งเมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๐ นี้เอง ได้มีเพื่อนร่วมงานที่บริษัทชวนไปทำบุญที่วัดบ้านจิก

ผมเองโดยปกติก็ชอบทำบุญอยู่แล้ว ก็เลยทำให้รู้จักวัดบ้านจิก และในที่สุดก็ได้มีโอกาสบวชที่วัดนี้เองเมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยมาบวชพร้อมกับพี่ชายอีกคนหนึ่ง ยังความซาบซึ้งใจให้กับคุณแม่เป็นที่ยิ่งนัก

ในการบวชพระที่วัดบ้านจิกนั้น โดยปกติหลวงปู่จะนั่งเป็นประธานในการบวชด้วยเสมอ โดยจะนั่งอยู่ข้างหลังพระอุปัชฌาย์ ผมเองก็ไม่ทราบแน่ชัดว่าหลวงปู่มานั่งทำไม เพราะที่วัดอื่นก็เห็นมีแต่พระอุปัชฌาย์และคณะสงฆ์ ได้ยินบางคนก็บอกว่า ...หลวงปู่ท่านกำหนดจิตดูว่าคนที่มาขอบวชนั้นจะสร้างปัญหาความเดือดร้อนหรือไม่ หรือมาตั้งใจปฏิบัติ เพราะยิ่งช่วงเข้าพรรษาก็มักจะมีคนมาบวชกันมาก บางทีก็มาทะเลาะวิวาทกัน บางทีก็มาชวนกันเล่น สร้างความเสื่อมเสียให้กับพระพุทธศาสนา แต่สำหรับผม การที่หลวงปู่ท่านมานั่งเป็นประธานในพิธีนั้น เหมือนกับท่านมาเตือนว่า ให้ตั้งใจให้ดี การบวชครั้งนี้สำคัญมากนะ... คล้ายๆ กับการที่เวลาเราเรียนจบแล้ว ในหลวงเสด็จมาพระราชทานปริญญาบัตรให้ บัณฑิตเหล่านั้นก็จะภาคภูมิใจเป็นอย่างมาก

ผมได้มีโอกาสมารู้จักหลวงปู่เมื่อตอนท่านอายุมากแล้ว แต่ผมก็ได้ซึมซับความมีเมตตาอย่างหาที่สุดมิได้จากท่าน อีกทั้งท่านก็เป็นแบบอย่างที่ดี อย่างเช่นในเรื่องการบิณฑบาต ผมเคยเห็นพระหลายๆ รูป มีทั้งหนุ่มและแก่ ที่นั่งสามล้อมาบิณฑบาต แต่สำหรับหลวงปู่แล้ว ไม่ว่าจะฝนตก แดดออก หรือหนาวแค่ไหน พวกเราจะเห็นหลวงปู่ออกมาเดินนำขบวนพระสงฆ์บิณฑบาตอยู่เสมอ นอกจากนี้ ท่านยังเป็นกำลังใจให้ต่อสู้กับความขี้เกียจได้เป็นอย่างดี เพราะว่าเวลาขี้เกียจลุกจากที่นอนทีไร แล้วนึกถึงว่า

หลวงปู่ว่า... ท่านอายุมากแล้วท่านยังลุกมาทำวัตร มาบิณฑบาตเลย เราจะมัวแต่นอนอยู่ได้อย่างไร... เท่านี้ก็นอนต่อไม่ลงแล้วครับ!!

กิจกรรมตอนบ่ายของหลวงปู่ที่วัดบ้านจิกก็คือ เดินออกกำลังกายตรวจรอบ ๆ บริเวณวัด ในช่วงที่ผมบวชอยู่นั้น มีวันหนึ่ง ผมกำลังกวาดใบไม้ในเส้นทางที่ท่านจะเดินผ่านพอดี และเข้าไปขอโอกาสให้ท่านเกาะแขนเดินออกกำลังกาย ขณะที่ใจกำลังรู้สึกปีติอยู่นั้น ก็มีความคิดเรื่องโบสถ์แวบขึ้นมาว่า ทำไมท่านต้องสร้างใหญ่โตด้วย ชั้นบนก็ไม่ค่อยได้ใช้ประโยชน์ ทำแบบวัดป่าน่าจะดีกว่า ... ทั้ง ๆ ที่เราก็พยายามพุทโธ และสำรวมความคิดแล้วเชียวนา ก็ยังไม่วาย...

หลังจากวันนั้นแล้ว ผมได้มีโอกาสอยู่ใกล้ ๆ ท่านที่กุฏิหลวงปู่อีก หลวงปู่ท่านก็เดินไปเดินมา และก็ชี้ไปที่ห้องต่าง ๆ และก็พูดว่า ตอนที่ท่านสร้างก็ไม่รู้หรอกว่าต่อไปจะเป็นห้องคอมพิวเตอร์ แต่ท่านสร้างตามนิมิตที่ท่านเห็นเท่านั้นเอง ผมก็เลยมาถึงบางอ้อว่า การที่ท่านสร้างโบสถ์หรืออะไรก็แล้วแต่ ท่านไม่ได้สร้างด้วยความอยาก ผมก็ได้แต่นึกขอขมาท่านอยู่ในใจและเตือนตัวเองให้สำรวมความคิดและอยู่กับพุทโธมากขึ้น ... มากขึ้น เพราะการกระทำใด ๆ ของผู้ห่างไกลจากกิเลสนั้นย่อมอยู่นอกเหนือความคาดเดาของเราผู้ซึ่งเต็มไปด้วยกิเลสอย่างหาที่เปรียบมิได้

การได้มีโอกาสสรงน้ำหลวงปู่ในตอนเย็นนั้นก็ถือว่าเป็นมงคลยิ่ง ทำให้หัวใจชุ่มเย็นเหมือนได้พลังใจพร้อมที่จะเข้าไปต่อสู้กับการปวดเมื่อยจากการนั่งสมาธิอีก ๒ ชั่วโมงอย่างกระตือรือร้น มีโยมบางคนก็หาโอกาสมาสรงน้ำท่านอยู่เสมอ ๆ ใครทำใครได้นะครับ...

เรื่องที่ประทับใจอีกเรื่องก็คือ เรื่องการเทศน์ของหลวงปู่ หลวงปู่จะเทศน์ก่อนทำวัตรเย็นประมาณ ๒ ทุ่ม ซึ่งก็เป็นเวลาที่เราเข้ามาในโบสถ์และนั่งสมาธิกันมาแล้วประมาณ ๒-๓ ชั่วโมง ถ้าวันไหนนั่งสมาธิแล้วจิตใจสงบเยือกเย็นดี ไม่ค่อยฟุ้งซ่าน เวลาได้ยินเสียงเทศน์ของหลวงปู่ ก็เสมือนได้รับกระแสแห่งธรรมะซึมซับเข้าไปในจิตใจได้อย่างลึกซึ้ง แต่ถ้าวันไหนจิตใจฟุ้งซ่าน เวทนาต่าง ๆ รุนแรง ขณะที่กำลังจวนเจียนจะพ่ายแพ้นั้นเอง เสียงหลวงปู่จะเป็นเสมือนระฆังหมดยก ให้โอกาสได้พักหายใจ (เฮ้อ! รอดตายแล้วเรา.....)

ในช่วงที่ผมเป็นพระ ได้เคยขอพรหลวงปู่ ท่านก็บอกว่า ให้พุทโธนะ พุทโธเป็นอาวุธสำคัญของท่าน ทำให้ผมเอง เวลาเห็นหลวงปู่ แล้วลืมพุทโธอยู่ ก็จะรีบพุทโธ หรือเวลานึกถึงหลวงปู่ ก็จะรีบพุทโธ เพราะเวลาท่านเทศน์ทีไร ตอนสุดท้ายท่านจะเทศน์

ว่า นี่แหละจึงได้ชื่อว่าเราเป็นผู้ประกอบความเพียรด้วยความไม่ประมาท เหมือนกับท่านจะย้ำเตือนให้เราทุกคนตั้งใจทำความเพียร และมีพุทโธอยู่เสมอ ดังนั้น เวลาเข้าไปกราบท่าน หรือเอาของไปถวายหลวงปู่ ก็จะไม่ค่อยได้สนทนากับท่านมากนัก อย่างมากก็ ๑-๒ ประโยค เสร็จแล้วรีบกราบลา เพื่อให้ท่านได้พักผ่อน

สุดท้ายนี้ บุญกุศลใดที่ข้าพเจ้าได้กระทำมาดีแล้ว ทั้งในชาตินี้และอดีตชาติ รวมทั้งที่จะทำต่อไปในอนาคตนั้น ขอน้อมถวายแด่หลวงปู่ถิร ด้วยเศียรเกล้า ขอให้หลวงปู่มีสุขภาพแข็งแรงและถึงฝั่งแห่งพระนิพพานโดยเร็วพลันยิ่งเทอญ

เมตตาบารมีจากหลวงพ่อ

เล่าโดย นางหทัยพร กำหนดแน่ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา)
วิทยากรระดับจังหวัด โครงการปฏิบัติธรรมเฉลิมพระเกียรติ

ข้าพเจ้าอยากเล่าให้ฟังคร่าวๆ ว่า บรรพบุรุษของข้าพเจ้าชอบทำบุญ ทำทาน ปฏิบัติสมาธิภาวนาอย่างสม่ำเสมอ แม้การสร้างจุลกฐินในสมัยโบราณโน้นถือว่าสร้างยากมาก แต่ทางครอบครัวก็สร้างถวายทุกๆ ปี อีกทั้งยังถวายที่ดินส่วนหนึ่งให้หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต เพื่อสร้างวัดป่าสุทธาวาส จังหวัดสกลนคร และถวายที่ดินสร้างวัดโพธิ์ศรีสะอาด อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู

คุณย่าของข้าพเจ้าชื่อ คุณย่าชุมรี สิริจันทพันธุ์ เป็นบุตรีของท่านขุนพินิจชัยวินิจ คนในวัดบ้านจิกมักจะเรียกท่านว่า คุณยายชุมรี เป็นโยมอุปัฏฐาก ปฏิบัติดูแลวัดบ้านจิกมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๑ เรื่อยมาจนกระทั่งอายุมากขึ้นจึงมอบหมายหน้าที่นี้ให้คนอื่นดูแลต่อไป โดยได้รับอนุญาตจากหลวงพ่อ (หลวงปู่ถิร) คุณย่าชอบมาถืออุโบสถศีล นอนที่วัด และมักจะพาข้าพเจ้ามาด้วย จำได้ว่าย่าพามานอนจำศีลในวัดที่ศาลาหลังเก่า หลังที่ถูกพายุพัดพังทลายไปแล้ว ตอนนั้นอายุประมาณ ๕ ขวบ วัดยังไม่มีไฟฟ้าใช้ต้องจุดตะเกียงน้ำมันก๊าด น้ำมันมะพร้าว ครั้งหนึ่ง มีศพที่เกิดจากอุบัติเหตุ ห่อด้วยเสื่อมาวางไว้บนศาลา ข้าพเจ้าก็นั่งมองจนหลับไปในที่สุด จากการนำพาปฏิบัติของคุณย่าทำให้ข้าพเจ้ามีใจรักในการทำบุญทำกุศลตามไปด้วย ข้าพเจ้ามากราบหลวงพ่อทุกวันพระและจะจัดดอกกล้วยไม้อุดรซันชายน์ กล้วยไม้ผีเสื้อดอกสีแดงเข้ม จำปีสีเหลือง กรรณิการ์ ราชาวดี มากราบถวายหลวงพ่อด้วยความศรัทธา หลวงพ่อสอนธรรมะชี้แนะว่า “ไม่ยึดอดีต ให้ถือปัจจุบัน ปฏิบัติศีล สมาธิ ทาน ภาวนา อย่างสม่ำเสมอ” เมื่อสิ้นคุณย่าแล้ว ข้าพเจ้าคิดถึงคุณย่ามาก ได้เล่าถวายให้หลวงพ่อฟังว่าคิดถึงคุณย่า หลวงพ่อสอนว่า “ถ้าคิดถึงก็ปฏิบัติ สมาธิ ภาวนา ให้เหมือนที่ย่าเคยทำ”

พ.ศ. ๒๕๓๓ เป็นปีที่ฉลองโบสถ์ใหม่ ซึ่งก็คือโบสถ์หลังปัจจุบันนี้ หลวงพ่อเดินเข้ามาบอกว่า “แดง มาบวชชีพราหมณ์” ข้าพเจ้าไม่เคยอดข้าว ไม่เคยถือศีล ๘ และก็

คิดว่าเราต้องไปทำงาน จะถือศีล ๘ ได้อย่างไร เพราะความไม่เข้าใจถึงศีลอย่างถ่องแท้นั่นเอง จึงรีบตอบหลวงพ่อไปว่า “ไม่ได้เจ้าค่ะ หลวงพ่อ ลูกไปทำงานทุกวัน” หลวงพ่อก็พูดว่า “บวช ๒-๓ วันก็ได้ มาบวชวันเสาร์ วันอาทิตย์” ข้าพเจ้าหลีกเลี่ยงไม่ได้ก็ต้องมา บวชวันศุกร์จนถึงวันศุกร์ต่อไปครบ ๗ วัน ในระหว่างปฏิบัติธรรมอยู่นี้ ก็ได้เห็นอานิสงส์ผลบุญของการปฏิบัติ คือ วันแรกๆ ยุงกัดจนตัวลายไปหมด ข้าพเจ้าพยายามไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ตบยุง พอล่วงเข้าวันที่ ๓ วันที่ ๔ ยุงไม่มากัดเลย เพราะเราถือศีล ๘ ครบ บริสุทธิ์ ขณะนั่งสมาธิภาวนา ก็ต้องต่อสู้กับความเจ็บปวดขาที่เป็นเหน็บชา มันแสนทรมาน หลวงพ่อสอนว่า “ปวด ช่างมัน สังขาร ทนปวด ทนเจ็บให้เห็นทุกข์ แล้วจะพบสุข” ขามันเป็นเหน็บ ปวดมาก เหมือนมันจะใหญ่ขึ้นๆ จนถึงคอ (ในความรู้สึกของข้าพเจ้า) ก็สู้อดทน จนในที่สุด ความเจ็บปวด เหน็บชา หายไป ตัวเบา เกิดสุข ขอให้ท่านผู้อ่านมาปฏิบัติเองดูเถิด เพราะเรื่องนี้เป็น “โอปนยิโก ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหิติ” รู้ก็รู้ได้เฉพาะตน

หลังจากลาสิกขาบทจากชีพราหมณ์ได้ ๑ สัปดาห์ รถยนต์ก็เกิดอุบัติเหตุ คนขับรถตายคาที่ ดูสภาพรถแล้ว ถ้ามีคนนั่งในรถกี่คนๆ ก็จะไม่เหลือรอดชีวิตเลย รถคันนี้ก็เพิ่งจะซื้อมาได้ ๓ เดือน เพื่อนมาขอยืมไปขับเพื่อตามหารถอีกคัน เขายืมรถไป เราไม่มีรถ จึงต้องใช้รถยนต์คันเก่า กลับมาก็ทราบข่าวว่ารถคันใหม่ของตัวเองเกิดอุบัติเหตุแล้วนี่แหละ หลวงพ่อจึงบอกให้บวชชีพราหมณ์ ท่านรู้อดีต อนาคต รู้วาระจิต ข้าพเจ้าพิจารณาดูจึงรู้ว่าด้วยบารมีของหลวงพ่อ ข้าพเจ้าและครอบครัวจึงรอดชีวิตมาจนบัดนี้

ข้าพเจ้าสำนึกในเมตตาคุณของหลวงพ่อจนหาที่สุดไม่ได้ ไม่ทราบจะทดแทนอย่างไรจึงจะคุ้มค่ากับความกรุณา เมตตา ของหลวงพ่อ ทุกวันนี้คิดว่า สิ่งที่จะทำถวายหลวงพ่อได้ดีที่สุด คือ “การปฏิบัติภาวนาสมาธิ” ปฏิบัติให้มาก มีเวลาก็รีบทำสมาธิทำความดี

ขออำนาจคุณพระรัตนตรัยจงปกป้องอภิบาลแก่ผู้อ่าน ผู้ปฏิบัติทุกท่าน ให้ปราศจากอุปสรรค ภัยอันตรายทั้งปวง

เรื่อง "พระธรรมพาเข้ามาเอง"

สุทิน คูวัฒนสุชาติ

ผมรู้จักวัดบ้านจิกครั้งแรกในราว พ.ศ. ๒๕๐๙-๒๕๑๐ ช่วงนั้นผมรู้สึกอยากจะทำบุญ และบังเอิญวันหนึ่งในยามว่างผมได้ปั่นจักรยานเล่นไปตามถนนต่างๆ ปั่นไปเรื่อยๆ ก็ไปพบวัดอยู่วัดหนึ่ง มองเข้าไปในบริเวณวัดเต็มไปด้วยต้นไม้ต้นใหญ่ๆ มากมาย และเห็นโบสถ์เก่าอยู่ ๑ หลัง อยู่ในสภาพทรุดโทรม จึงคิดในใจว่า "ทำไมไม่มีการซ่อมแซมกันบ้างเลย หรือจะเป็นเพราะว่าวัดนี้ไม่ค่อยมีคนเข้ามาทำบุญ" ในใจเกิดศรัทธาอยากจะทำบุญ จึงตั้งใจว่าสักวันหนึ่งถ้ามีเงินจะมาทำบุญช่วยสร้างโบสถ์กับเจ้าอาวาส ในตอนนั้นผมยังไม่เคยเห็นและไม่รู้จักท่าน แต่ในใจคิดอยากจะทำบุญกับท่าน ต่อมาภายหลังผมจึงได้ทราบว่าวัดนี้ชื่อวัดบ้านจิก

เวลาผ่านไป วันหนึ่งเวลาใกล้จะบ่ายโมง ผมก็ปั่นจักรยานไปที่วัด ตั้งใจจะไปทำบุญกับเจ้าอาวาส เมื่อไปถึงหน้ากุฏิท่าน รู้สึกได้ถึงความเงียบสงัด ไม่เห็นพระหรือใครเลย ไม่เห็นแม้แต่สุนัข สมัยนั้นไม่มี ไม่เหมือนสมัยนี้ สักครู่ก็เห็นท่านเจ้าอาวาสเดินออกมาจากกุฏิ ท่านนุ่งสบงห่มอังสะ ใบหน้าของท่านมีรอยยิ้ม มองมาทางผม ท่านเดินนำผมกลับเข้าไปในกุฏิ และท่านก็นั่งลงในที่อาสนะของท่าน ผมเองนั่งลงกับพื้นและกราบท่าน ๓ ครั้ง และเรียนท่านว่าจะขอทำบุญสร้างโบสถ์กับท่าน และได้เอาใบปวารณามาเขียนถวายปัจจัยท่าน โดยแยกปัจจัยไว้ต่างหาก ท่านก็รับเฉพาะใบปวารณา เพราะท่านเป็นพระป่าถือธุดงค์ ไม่เก็บเงินไว้กับตัว จากนั้นเป็นต้นมา ผมก็ไปทำบุญกับท่านบ่อยครั้ง และได้เห็นใบหน้าที่มักจะมีรอยยิ้ม มีเมตตาของท่านทุกครั้ง เมื่อมองดูรอบๆ วัด ก็ยังไม่เห็นมีการสร้างโบสถ์ใหม่สักที เห็นแต่โบสถ์หลังเก่าอย่างเดิม แต่ผมก็ไม่ได้ถามอะไรกับท่าน

เมื่อเวลาผ่านไปจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๒๖ ผมไปวัดอีกครั้ง ก็เห็นว่ากำลังมีการก่อวางฐานสร้างโบสถ์หลังใหม่อยู่บริเวณตรงข้ามกับกุฏิของท่านเจ้าอาวาส ซึ่งผมจะขอเรียกท่านว่า "หลวงพ่อ" ผมเห็นอย่างนั้นก็รู้สึกดีใจมากที่ได้เห็นว่าวัดจะมีโบสถ์ใหม่อย่างที่

ผมตั้งใจไว้ จากนั้นผมก็ไม่ได้ไปที่วัดอีกหลายปี จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๓๒ ผมก็ไปที่วัดบ้านจิกอีกครั้ง ก็ได้เห็นว่าโบสถ์ใหม่ถูกสร้างขึ้นมาสำเร็จแล้วแต่ยังไม่สมบูรณ์ดี

ครั้งหนึ่ง ผมถามหลวงพ่อว่า อยากจะเข้าวัดปฏิบัติธรรม แต่ก็อยากจะให้ภรรยาเข้าวัดด้วย ถ้าภรรยาผมไม่เข้าวัดผมก็คงไม่มีโอกาสเข้าวัดเหมือนกัน หลวงพ่อท่านพูดขึ้นว่า "เดี๋ยวพระธรรมพาเข้ามาเอง" ผมฟังแล้วก็ไม่ได้ติดใจหรือสนใจในคำพูดของท่าน มาถึงวันนี้ผมจึงเข้าใจและรู้แจ้งประจักษ์ใจว่าคำพูดของท่านนั้นมันเป็นความจริง เพราะผมกับภรรยาได้เข้าวัดและปฏิบัติธรรมกับท่านมาเป็นเวลากว่าสิบปี ผมเชื่อแน่ว่าท่านมีญาณหยั่งรู้ล่วงหน้า ท่านจึงได้พูดเช่นนั้นกับผม ตลอดเวลาที่ผมได้สังเกตเห็นท่าน ท่านทำตัวเหมือนพระสงฆ์ธรรมดา ๆ ไม่แสดงตนว่าเป็นพระเก่งพระดีแต่อย่างใด มีแต่ความเมตตาเท่านั้นที่เด่นเป็นลักษณะของท่าน

เรื่องราวทั้งหมดที่ผมเขียนเล่ามาสู่ท่านทั้งหลายนี้ ถือเป็นเรื่องส่วนตัวที่เกิดขึ้นกับตัวของผม ตรงกับคำว่า "รู้เองเห็นเอง" รับรู้ได้ด้วยตัวเอง ซึ่งความจริงแล้วกว่าจะเกิดความรู้สึกที่ว่า "รู้แจ้งประจักษ์ใจ" ก็ต้องอาศัยประจักษ์พยานหลาย ๆ อย่างที่ผมได้สัมผัสจากการเข้ามาทำบุญและปฏิบัติธรรมกับท่าน ได้รู้จักท่านมานานกว่าสิบปี ผมจึงกล้าที่จะบอกท่านทั้งหลายว่า "หลวงพ่อพระอาจารย์ถิรไม่ใช่พระธรรมดา แต่ท่านทรงคุณธรรมชั้นสูง"

กราบนมัสการ รำลึกพระเมตตาคุณ ของหลวงปู่ถิร ฐิตธมฺโม

ประมาณปี ๒๕๔๒ ทราบว่าหลวงปู่มีพุทธคุณสูงและมียารักษาโรค จึงได้ไปกราบขอยาจากหลวงปู่ช่วงบ่าย โดยที่ไม่เคยไปใส่บาตรหลวงปู่มาก่อนเลย แต่หลวงปู่เมตตามาก ได้ให้พระเอายามาให้ ๑ เม็ด (ทราบภายหลังว่า พระรูปนั้นคือท่านอาจารย์อ๊อด) เมื่อได้ยาแล้ว หลวงปู่บอกว่ารักษาโรคตับได้นะ ก็กราบเรียนหลวงปู่ว่าลูกเป็นโรคกระเพาะเจ้าค่ะ หลวงปู่พูดเบาๆ ว่ารักษาโรคตับได้

เมื่อได้ยามาแล้วก็เก็บบูชาไว้

ปี ๒๕๔๔ จากการตรวจสุขภาพทราบว่าตับอักเสบเล็กน้อย พบแพทย์ถึง ๒ ท่านก็บอกว่าไม่เป็นไร ไม่ต้องตกใจ ด้วยความกังวลจึงเข้ารับการรักษากับแพทย์เฉพาะทางที่โรงพยาบาลศูนย์อุดร ทราบว่าเป็นไวรัสตับอักเสบซี ซึ่งปัจจุบันยังไม่มียารักษา แต่มียาอยู่ในขั้นศึกษา ถ้าจะรักษาต้องไปโรงพยาบาลศรีนครินทร์ คือรักษาต่อเนื่อง ๑ ปี ฉีดยาอาทิตย์ละ ๓ ครั้ง กินยาทุกวัน ผลการรักษา ตามสถิติจะมีผู้หายประมาณ ๓๐-๔๐% และอาจจะกลับเป็นอีกภายหลังได้ จึงตัดสินใจกินยาหลวงปู่และขอโอกาสจากแพทย์ว่ายังไม่พร้อมจะรับยา (เพราะผลข้างเคียงของยาก็มีมาก) แพทย์ก็เป็นห่วง หากไม่รับยา โอกาสที่จะกลายเป็นตับแข็ง มะเร็งตับ มีสูงมาก (แต่ก็ยังกินยาหลวงปู่ตลอด)

จนถึงกลางปี ๒๕๔๗ ตับก็ยังอักเสบมาตลอด ทราบว่ายาได้พัฒนาขึ้นมาก (รับยาที่โรงพยาบาลอุดรก็ได้) โดยฉีดยาอาทิตย์ละ ๑ ครั้ง กินยาทุกวันต่อเนื่องครึ่งปี จึงตัดสินใจรับยา (ยาหลวงปู่ก็กินอาทิตย์ละครั้งเป็นประจำตลอดมา) เมื่อครบ ๖ เดือน ผลตรวจออกมาเป็นที่พอใจของแพทย์ คือไม่พบเชื้อไวรัส และการทำงานของตับก็ปกติ ปัจจุบันนี้ยาหลวงปู่ก็ยังกินอยู่ แต่เว้นระยะห่างมากขึ้น

หลังจากที่ไปขอยาจากหลวงปู่ (ปี ๒๕๔๒) แล้ว ได้มีโอกาสไปตักบาตรที่หน้าวัดหลายครั้ง ระยะหลังๆ หลวงปู่ชราภาพมาก แต่ท่านก็เมตตาออกมาบิณฑบาตทุกเช้า

โดยมีลูกศิษย์ช่วยประคองท่านค่อยๆ เดิน เห็นภาพเช่นนี้ครั้งแรกถึงกับสะอื้น น้ำตาซึม สงสารท่าน แต่ก็โชคดีที่มีกัลยาณมิตรท่านหนึ่งเมตตาให้ทราบความจริงว่า จริงๆ แล้ว หลวงปู่ท่านไม่มีทุกข์ หลวงปู่มีแต่เมตตาสงสารเหล่าลูกศิษย์ทั้งปวง ท่านจึงได้ออกมาบิณฑบาตโปรดสัตว์โลกด้วยความเมตตาสงสาร

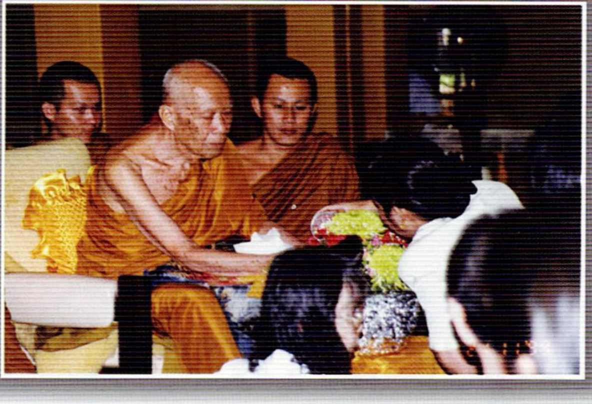
ขอกราบนมัสการแทบเท้าหลวงปู่ถิรด้วยความเคารพอย่างสูงยิ่ง

ศิษย์ ๒๕๔๒

๕ สิงหาคม ๒๕๔๘

งานฉลองกฐิน พ.ศ. ๒๕๔๒

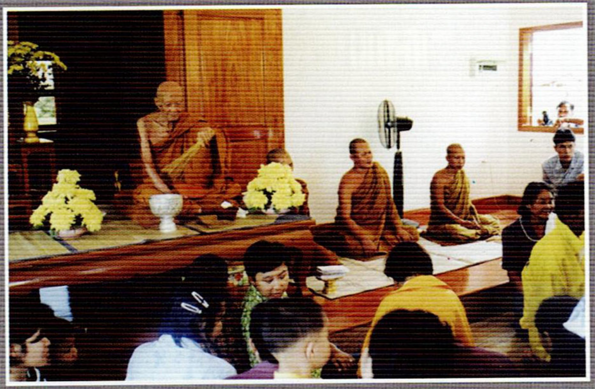




ภาพสรงน้ำในวันเกิดของหลวงปู่ พ.ศ. ๒๕๔๒

หลวงปู่มหาเนียม เจ้าอาวาสวัดเจริญสมณกิจ จังหวัดภูเก็ต (สหธรรมิกหลวงปู่) มาร่วมในโอกาสวันเกิดหลวงปู่ถิร จิตธมฺโม ครบ ๘๐ ปี เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๙





รับถวายกุฏิ วัดป่าโนนสวรรค์
(วัดสวนผึ้ง)

วันเปิดเจดีย์พิพิธภัณฑ์
หลวงปู่ถิร จิตธมฺโม





เจิมเปิดกิจการของศิษยานุศิษย์

ฝึกปฏิบัติตามคำสอนของหลวงปู่

คำสอนของหลวงปู่นี้ ทำขึ้นในโอกาสหลวงปู่อายุครบ ๘๗ พรรษา เพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้รับประโยชน์อย่างน้อย ๓ ประการ คือ...

๑. ได้ทราบว่าหลวงปู่ได้ฝึกตนและผู้อื่น โดยชักชวนให้เราหาโอกาสทดลองฝึกตาม

๒. ได้ศึกษาพิจารณาด้วยเหตุด้วยผลของเราเองหรือได้อบรมตน

๓. ให้มีโอกาสได้เลือกอ่านในหัวข้อหนึ่งหัวข้อใดในยามที่

(๑) รู้สึกหม่นหมอง
(๒) ต้องการให้ชีวิตมีพลัง
(๓) เมื่อไม่ค่อยเชื่อเรื่องทำบุญ
(๔) ชีวิตมีความทุกข์หมักหมม
(๕) มีความหวาดกลัว
(๖) ต้องการปัญญามาแก้ปัญหาชีวิต
(๗) เมื่อชีวิตหรือใจเสื่อมถอย
(๘) ต้องการความสำเร็จ
(๙) ไม่กล้าเผชิญความจริง
(๑๐) ต้องการความผ่องใส
(๑๑) เมื่อรู้สึกท้อแท้

โปรดอ่านตามหัวข้อที่แยกไว้ตามลำดับ และกรุณาอ่านด้วยเลื่อมใสมั่นคงในพระพุทธเจ้า พระธรรม และสาวกของพระพุทธองค์

ทุกครั้งที่ท่านมีปัญหา แม้จะยังไม่ได้ฝึก แต่ก็เป็นการอบรมในเบื้องต้น คุณธรรมก็จะปรากฏและคุ้มครองท่านได้

๑. ฝึกให้เข้าใจและคลายความหม่นหมอง

ความหม่นหมองมาเมื่อใด ไปเมื่อใด หรือซุกซ่อนอยู่ที่ไหน เราไม่รู้ รู้แต่ว่าผู้หม่นหมองจะแสดงที่สีหน้า แววตา และคำพูด ความหม่นหมองเป็นสิ่งไม่ดีต่อชีวิต หลวงปู่กล่าวถึงเหตุและวิธีฝึก ดังนี้

มูลเหตุมาจาก : เรารักษาจิตไม่ได้ จึงรักษาศีลไม่ได้ ทำผิดศีลมานานจนขาดสติ ขาดคนเชื่อถือ ขาดแคลนทรัพย์ ครอบครัวไม่สงบสุข เจ็บป่วย อายุไม่ยืน (คือโทษอันเกิดจากขาดศีล ๕ (ปุจฉาฯ ข้อ ๔๗, ๔๘, ๕๒, ๕๕ และ ๘๒)

วิธีฝึก : บำเพ็ญภาวนา กำหนดจิต แล้วจะรู้ว่าทุกข์เกิดจากจิต ถ้าไม่ฝึกเอง รู้เอง จะสอนอย่างไรก็ยังจะตกอยู่ในกองทุกข์กองขี้กองนี้ เพราะฉะนั้น ต้องมาสะสาง

เอาศีลมาล้างมลทินให้สะอาดผ่องใส คือ ไม่ทำบาป สร้างบุญ และทำใจให้สะอาดให้ได้

๒. ฝึกเพื่อพลังชีวิต

บางครั้งเราไม่ป่วย แต่จิตใจอ่อนแอท้อแท้ หากมีบ่อยๆ จะเป็นผู้เกียจคร้าน หากมีนานเข้าชีวิตจะเสื่อม หลวงปู่กล่าวถึงเหตุผลและวิธีแก้ ดังนี้

มูลเหตุมาจาก : การประพฤติปฏิบัติของเรายังไม่ถูก ยังหลง ยังงมงาย ความเกียจคร้านจึงยังเต็มอยู่

วิธีฝึก : ต้องฝึกนั่งภาวนา สร้างสติ สร้างสมาธิ ด้วยอดทน ด้วยเพียร ผูกจิตไว้กับพุทโธ ธัมโม สังโฆ ซึ่งไม่มีพิษไม่มีภัย เมื่อนั่งไปแล้วจะเกิดทุกข์เพราะการนั่ง ให้ทนต่อไป แล้วจะเข้าใจถึงตัวเหตุ รู้ถึงสิ่งที่ตนเคยเห็นผิดเป็นชอบ เรียกว่าปัญญาเกิดขึ้น

นั่งต่อไปอีก จนรู้ว่าจิตมีพลัง มีความอาจหาญไม่หวั่นไหว ไม่สงสัย

๓. ฝึกให้เป็นผู้มีใจเข้มแข็งจนสร้างบุญให้ตนเองได้

เมื่อทำบุญ ให้ทาน รักษาศีลแล้ว ผู้อื่นก็มองไม่เห็นว่าผู้ทำมีอำนาจบุญอำนาจศีลเป็นสง่าราศีอยู่ในผู้กระทำ และผู้ทำเองก็ยังไม่แน่ใจว่าบุญเกื้อหนุนได้จริงหรือไม่ หลวงปู่เองก็ยังยืนยันว่าทำบุญแล้วกลายเป็นบาปก็มี หลวงปู่อธิบายว่า

มูลเหตุมาจาก : ทำบุญด้วยความลุ่มหลง ด้วยความอยาก เอากิเลส เอาโลภ เอาโกรธ เอาหลงมาเป็นบุญ จนเกิดวิวาท แย่งชิง กันกีดกันไม่ให้ประโยชน์ผู้อื่น ความดีของตนก็เสีย หายไป

ทางปฏิบัติ : ให้ตระหนักว่า การตักบาตรเป็นการสร้างบุญให้มีในตน ไม่ใช่ไปขอบุญจากพระ เมื่อทำแล้วจะมีปิติ อิ่มใจ ไม่เป็นผู้อดอยาก

บุญที่ผู้อื่นอุทิศให้จะได้เพียงอิ่มเดียว ส่วนบุญที่ตนสร้างแก่ตนจะอิ่มอยู่เรื่อยๆ

ข้อสำคัญ ก่อนทำหรือขณะทำ ให้พิจารณาบุญและบาปด้วยปัญญา พร้อมกับฝึกหัดจิตใจให้เข้มแข็งจนสร้างบุญให้ตนเองได้

๔. ฝึกผ่อนคลายการยึดถือเท่านั้นจึงจะละเหตุแห่งทุกข์ได้

เรารู้อริยสัจจ์ ๔ โดยชื่อของธรรม รู้มรรค ๘ ตามลำดับที่ทรงสอน แต่เราก็ยังไม่อาจพ้นทุกข์ที่มากระทบ ลองฝึกตามที่หลวงปู่ฝึกองค์ท่าน ฝึกเรา ถ้าไม่ฝึกเลย การยึดถือก็นับวันจะมากขึ้น

มูลเหตุมาจาก : ความคิดความนึก มันปรุงมันแต่ง มันเกิดขึ้น เมื่อเราไปยึดถือมันก็เป็นทุกข์

ทางแก้ : เราจึงต้องมาฝึกพิจารณา ฝึกแล้วฝึกอีก ก็จะรู้ว่าสิ่งใดๆ เกิดขึ้น มันต้องดับ ดับแล้วก็เกิดอีก เกิดดับ เกิดดับ เป็นเรื่องปกติ

เราจึงไม่ต้องไปยึดถือมัน ผ่อนคลายการยึดถือมันเสีย ฝึกได้แล้วก็จะไม่เป็นทุกข์ เป็นการละตัวเหตุคือสมุทัย คือการละการคลายความยึดถือนี่เอง

ผู้มีเวลาน้อยควรภาวนา คลายออก คลายออก พร้อมหายใจเบาๆ ลึกๆ เป็นการอบรมตนไปก่อนที่จะได้ฝึกจริงจัง

๕. ฝึกไม่ให้กลัว

ผู้ปฏิบัติมีปัญหาปลีกย่อยและถามว่า พิจารณาเห็นโครงกระดูกแล้วกลัว อธิบายว่า ผู้ปฏิบัติยังไม่มี "ตัวรู้" มีแต่ตัวหลง จึงไม่มีสติ ต้องใช้สติ ต้องใช้สัมปชัญญะ ให้รู้ว่ามันเป็นของไม่เที่ยงถาวรอะไร

บางทีรู้สึกเหมือนตกเหว นั้นคือจิตยังไม่มั่นคง ต้องกำหนดต่อไป

ส่วนผู้กลัวตาย ให้คิดว่าเคยเกิดและตายมาแล้วหลายชาติ เมื่อละความยึดถือได้เท่าพระอริยเจ้า ก็จะไม่กลัวความตาย

(*หมายเหตุ* ข้อนี้ เป็นการสอนในขณะปฏิบัติ เป็นข้อปลีกย่อย ส่วนการไม่กลัวและมั่นคงบริบูรณ์ มีในข้อ ๒)

๖. ฝึกให้เกิดปัญญา

ลูกศิษย์มีปัญหาถามว่า ความอยากพ้นทุกข์ควรจะเป็นมรรคคือดำริชอบ ไม่น่าจะเป็นตัณหา หลวงปู่ตอบแบบไม่อนุโลมใดๆ เหมือนคนฆ่าสัตว์แล้วทำบุญทำทาน ซึ่ง

คำตอบก็คือ ยืนยันด้วยเหตุด้วยผลว่า การดำริออกจากทุกข์ กับความอยากพ้นทุกข์แบบโง่ๆ นั้นต่างกันอยู่มาก เมื่อได้ยินคำถาม หลวงปู่ถึงกับร้อง "อ้าว!" ท่านองว่าลูกศิษย์สับสนแล้ว ข้อแสดงมีว่า

"คำว่า "อยาก" หรือ ตัวอยาก มันใช้ไม่ได้อยู่แล้ว ถ้าเราทำไม่ถูก มีแต่อยาก อยากอยู่อย่างนั้น อยากพ้น แล้วมันพ้นไหมล่ะ

ในทางธรรมท่านถือว่า ตัวอยากเป็นตัวกั้นกลาง เป็นตัวทำให้เกิดทุกข์ ให้เราภาวนา

แม้ภาวนาพุทโธ ๆ มันก็ยังอยากอยู่ อยากอยู่อย่างนี้ ทุกข์ก็ยังมีอยู่อย่างนี้ จึงต้องฝึกจนได้สติ จนรู้เหตุ ทำให้มีปัญญาขึ้นมาจากการฝึก"

อยากพ้นทุกข์ ต้องมีปัญญา อยากมีปัญญา ต้องฝึกฝนทางปัญญา มิใช่เอาคำว่า อยากพ้นทุกข์ มาอ้าง แล้วไม่ฝึกหรือฝึกผิด ๆ

๗. ฝึกไม่ให้ความดีเสื่อม

สิ่งใดเกิดขึ้น สิ่งนั้นย่อมดับ ก่อนดับย่อมเสื่อมลง เหมือนคนหรือสัตว์เกิดขึ้น หมายถึง เกิดแล้วเจริญเติบโตขึ้น แล้วก็เสื่อมลง โดยเฉพาะ ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข เกิดขึ้นแล้วก็เสื่อมลง แปรเปลี่ยนไป เป็นหมดลาภ หมดยศ นินทา และทุกข์ตามมา หลวงปู่ชี้ว่า

มูลเหตุมาจาก : โลกธรรมมีสองด้านคู่กันตลอดเวลา มีลาภต้องเสื่อมลาภ มียศต้องเสื่อมยศ มีสรรเสริญต้องมีนินทา มีสุขต้องมีทุกข์

เราไม่รู้ความจริงว่าทุกข์เกิดขึ้นเพราะอะไร เราปฏิบัติโดยไม่รู้ ในที่สุดก็เลิก ไม่ปฏิบัติต่อ ทำให้ความดีในการปฏิบัติเสื่อมไป

ทางแก้ : ต้องเริ่มฝึกสติสัมปชัญญะก่อน ไม่ให้จิตเลื่อนลอย รู้เบื้องต้นว่า การฝึกทำให้เกิดสมาธิ มีความมั่นคง หนักแน่น รับสิ่งที่เกิดขึ้นได้โดยไม่หวาดหวั่น เพราะเชื่อมั่นในศีลในธรรม เราจึงไม่ทุกข์

เมื่อเห็นผลแล้ว จะเกิดความเลื่อมใสในการพิจารณารู้ว่าจิตแล่นไปตามอารมณ์ ก็เลือกเฉพาะส่วนที่เป็นกุศล (ไม่โลภ ไม่โกรธ ไม่หลง) ให้ตนเป็นผู้ฉลาด สิ่งอื่นเสื่อม แต่ความดีจะไม่เสื่อม

๘. ฝึกให้เป็นผู้ประสบความสำเร็จ

ความเกียจคร้าน ความมักง่าย การหลีกเลี่ยงภารกิจของคนอื่น เราจะมองเห็นได้ง่าย ส่วนของตนเอง เรามักให้เหตุผลว่า ยังไม่พร้อมจะทำ หรือคิดว่าทำเพียงบางส่วน

ไว้ก่อน แล้วผลัดไป หลวงปู่ชี้ว่า

มูลเหตุมาจาก : เพราะเรายังจมอยู่ในความหลง ยังหลงสบาย ยังจมอยู่ในความโลภอย่างอื่น ไม่พอใจที่จะทำ หรืออยากทำอย่างอื่น ตามที่อำนาจกิเลสชักจูง เพราะจิตจมอยู่ในกองกิเลสเสียแล้ว

ทางแก้ : ฝึกอบรมจิตใจให้มีสติสัมปชัญญะ รู้ตัวของตนเอง ฝึกให้เห็นว่าจิตจมอยู่ แล้วฝึกเป็นผู้ตื่น เป็นผู้พร้อม

แล้วบำเพ็ญปฏิบัติเพื่อให้ตนออกจากความเกียจคร้าน ไม่ทำตามอำนาจกิเลสที่ชักจูงมานาน

๙. ฝึกให้กล้าเผชิญความจริง

ปกติเราไม่กล้าเผชิญความจริง ความจริงบางอย่างแม้ยังไม่เกิดขึ้นเราก็วิตกกังวลกลัวว่ามันจะเกิด มันหลอกหลอนเราอยู่ประจำ หลวงปู่ชี้ว่า

มูลเหตุมาจาก : เราไม่รู้ความจริง หลงความงาม หลงวัตถุ ไม่รู้เรื่องกิเลส ตัณหา มานะ ทิฏฐิ หรือรู้แต่ก็ไม่รู้ฤทธิ์ของมัน จึงหลงยึดถือ ไม่ยอมวาง

ทางแก้ : พยายามฝึกจิตให้รู้ความจริง ปฏิบัติตนโดยไม่หนีความจริง

ให้ตื่นบ้าง ให้เห็นความจริงบ้าง ให้รู้ความจริงบ้าง อบรมอยู่เช่นนี้ ดีกว่าเป็น "ผู้หลง" คือ ให้รู้ฤทธิ์ของทิฏฐิมานะหรือตัณหา จนในที่สุดเราก็อยู่กับความจริงได้ สิ่งใดเกิดขึ้นก็รู้ว่ามันเกิด ไม่ไปหลงยึดหลงถือ แต่ให้รู้ปลง รู้วาง

(ถ้าไม่มีเวลาฝึก ก็ขอให้มีเวลาอ่านอยู่เสมอๆ จนกว่าเราจะเป็นผู้กล้าเผชิญความจริง)

๑๐. ฝึกให้เป็นผู้สะอาดผ่องใส

มีอยู่เสมอที่เรารู้สึกหม่นหมอง อึดอัด โดยไม่รู้สาเหตุ หลวงปู่ชี้ว่า

มูลเหตุมาจาก : เรามักละเมิดข้อศีลข้อธรรมบางอย่าง รู้แล้วยังฝืนทำ บางอย่างทำไปเพราะความไม่รู้

ทางแก้ : เราต้องมาฝึก มาอบรม คือ เอาศีลมาชำระล้างจิตใจ (งดเว้นการทำบาปเวร) สะสางจิตใจ พิจารณาความจริง ฝึกอบรมให้รู้สิ่งควรและไม่ควร ไม่เชื่อในสิ่งงมงาย แล้วจิตก็จะค่อยๆ สะอาดขึ้นๆ ผ่องใสขึ้นๆ

๑๑. ฝึกวางเหตุแห่งความหดหู่หรือซึมเศร้าแล้วเข้าสู่ความเบิกบาน

เราจะเบิกบานเมื่อเสร็จภาระที่ต้องทำ คือโล่งอก เหมือนหายใจโล่ง บางครั้งก็เกิดจากได้รับผลกรรมที่ทำดี ได้เปลี่ยนจากความจำเจ ส่วนผู้ปฏิบัติธรรมกรรมฐาน จะสามารถเป็นผู้เบิกบานจากธรรมหรือโดยธรรม ทั้งนี้ต้องรู้ว่าอะไรเป็นต้นเหตุ แล้ววางสิ่งนั้น หลวงปู่ชี้ว่า

มูลเหตุมาจาก : กฎของกรรม กรรมเกิดจากตัวจิตที่แล่นไปตามอารมณ์ การกระทำต่างๆ เกิดจากจิตแล่นตามอารมณ์ต่างๆ ทั้งนั้น

ทางแก้ความหดหู่ : ถ้าจิตเรารู้ตัวเหตุที่มาทำให้หดหู่ เราก็จะรู้ว่าเราต้องละต้องวางอะไร เจตนาเช่นนี้เรียกว่า ศีล

เราต้องมานั่งฝึกให้เห็นกฎของธรรมชาติ คือ กฎของกรรม ให้รู้ว่าเรามีเจตนาละบาปไหม

เมื่อเรามีเจตนาละแล้ว เวทนารมณ์ส่วนบาปก็ไม่มี แล้วระลึกพุทโธ พุทโธ

เพื่ออะไร เพื่อละ เพื่อเว้น จนเป็นศีล เมื่อเป็นศีลแล้ว จิตก็มีพุทโธ เป็นผู้ตื่นผู้เบิกบาน

ทั้งรู้ว่า เวทนาส่วนดี ส่วนไม่ดี เกิดจากจิตแล่นไปทำดี ทำไม่ดี แล้วรับผลของการกระทำนั้นๆ ไม่ว่าเราจะพอใจหรือไม่พอใจ เราก็ยังต้องรับ เพราะเป็นผลกรรมที่เราทำ เป็นกฎธรรมะหรือธรรมชาติที่เป็นเช่นนั้นจริงๆ

อนุสรณ์ หลวงปู่ถิร ฐิตธมฺโม

ประธานในการจัดทำหนังสือ

พระอุดรคณาจารย์ รองเจ้าอาวาสวัดโพธิสมภรณ์ ที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดอุดรธานี (ธ.) รักษาการเจ้าอาวาสวัดบ้านจิก

คณะกรรมการจัดทำหนังสือ

ฝ่ายบรรพชิต

พระอาจารย์สมคิด อิทฺธิโชโต
พระอาจารย์สุวัชชัย ธมฺมธโร
พระอาจารย์ณรงค์ เตชธโร

ฝ่ายคฤหัสถ์

คุณพรพิมล สกุลคู
คุณรัตนา พูลทรัพย์
คุณอุทัยรัศมี สกุลคู
คุณสุคนธา สกุลคู
คุณกิตติธรา รวมธรรม

จิตธมฺโมรำลึก

	หลวงปู่ ทวยเทพซร้อง	สรรเสริญ จริงเฮย
ถิร	เปี่ยมกรุณเกิน	กล่าวอ้าง
จิต	ตัดวัฏฏ์ทางเดิน	มวลสัตว์ ปลาสนา
ธมฺโม	สถิตโลกย์บ่ล้าง	ตราบนี้ นิรันดร



การทำบุญต้องทำด้วยกาย วาจา ใจ
ต้องทำตัวของเราให้มีบุญ
ไม่ใช่ไปแย่งชิงมาจากคนอื่น
ไม่ทำด้วยความลุ่มหลง
ความมัวเมา ความอยาก
เราทำสิ่งใดไว้ ก็จะได้สิ่งนั้น
จึงควรพิจารณาถึง บุญ-บาป ด้วยปัญญา

